155
1308

IUS-POLSKA BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

1533.

IVRIVM

CMVNICIPALIVM INCLITI OPPIDI SEV BVRGI CLAVAS/
SII per Venerandum Patrem Fratrem SERAPHINVM Sicardum Ordinis Mi
norum Regularis obseruantiæ: ante eius ingressum ad ordinem in unum sicut bre
uissime/ita laudatissime/atq; luculentissime/iustante ad hoc Magnifico
eiusdem Burgi Senata/solerti mentis indagine/digesta collectio.

CRecusum opus per. R.P. Fratrem EGIDIVM Bochenum de Nerto tunc Cõuen/
tus Sancti NICOLAI Clauassij Priorẽ. Perq; FRANCISCVM Ga/
rouum Libuarensem/atq; Burgensem ipsius loci CLAVASSII
Clarum Bibliopolam: Tractatu ipsius Magnifici Senatus/
Prestantissimis Viris Dño Andrea Pastoris prætoris Dño Laurentio Ferraris sup his depu/
tato/& Egregio Francisco Gazino Consulibus/fine mendis impressum.

M.D.XXXIII.

R.P. Fratris Egidii Bocheti de Nerto eremitæ augu/
stiniani regularis obser. ad opus suæ ad
eiusdem auctores tetrasticon.

Dat priuata licet Clauasii iuramineruam
Attamen affectans/ne uolo quisq; legat.
Nam ex quasi iura canens siculiq; aluiuma regni
Stemmata: qui nobis dogmata multa dedit.

155
1308

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМ. І. МЕЧНИКОВА

¶Eiusdem pro laude authoꝛis operis breuissima Panegyris.

Flauius augustus quum sparsa adduxit in unum
Quæ digesta petunt tot pia scripta patres:
Tunc confusa nimis summo congesta labore/
Ad titulos mendis & fine ducta suos:
Quæ licet in uariis sint libris scripta uolumen
Attamen illa unum sunt modo legiferis:
Si quicq̃ laudis meruit meruisse fateri
Sicardum seraphin audeat omnis homo.
Nam dispersa uidens burgi omnia iura sub uno.
Ordine congessit singula scripta libro.
Qui melius codex nunc dici posset ab auo
Duxerit antiquo quum sua iura loci.
Ordine tam facili q̃ nemo possit arenam
Colligere in saccos nunc meliore uia.
Continet is primo diuine legis honorem:
Plebis iura liber cuncta subinde suæ.
Ergo sibi applaudat Clauassii iure senatus:
Indocti: & docti quum sua iura legant
Suetus & hic populus prisci ut fouis addere lados
Euprepiam ut celebrans det sua festa iocis.
Pulsu & campane pulsuq̃ taburnus amæno
Quem facit auditor gaudeat atq̃ lyra.
Quiq̃ ut facili inueniant quæ poscant iura remoto
Turbineq̃ & longo tempore quæq̃ sua:
Emporium libro premisimus ordine certo
Gratia non nobis sed referatur ei
Qui dedit in lucem tantum hoc opus utile cuiq̃
Burgensiu impressum quo uiget ingenio.
Perstrinxit breuibus pastoris more ligurgi
Scriptis materiam qui modo prætor adest.
Sparsit thesauros Laurentius antea Sixti
Lucillo & ceco lumina restituit.
Pandit ferrariis laurentius abdita lumen:
Datq̃ tibi ut noscas sit tibi quantus homo.
Officium questoris agens clauarius uno
Nomine sed dictus qui & bene consul erat.

¶Tituli qui in hoc opere continentur.

¶De expedientibus ad prohemium operis. folio.1.
¶De concernentibus principaliter regimen & augumentum reipublice. Tractatu primo. folio.1.
¶De respicientibus dominium Clauassii quo ad principes. Tractatu secundo. folio.3.
¶De statutis priuilegiis consuetudinibus illis & decretis. Tractatu tertio. folio.6.
¶De officialibus domini ordinariis pretextu loci Clauassii. Tractatu quarto. folio.9.
¶De credentariis habentibus officium in credentia. Tractatu quinto. folio.13.
¶De concernentibus diuinum cultum & oppositis. Tractatu sexto. folio.19.
¶De preceptis diuine legis que respiciunt proximum. Tractatu septimo. folio.
¶De processu causarum criminalium fiendo & executione. Tractatu octauo. folio.30.
¶De causis ciuilibus earum processu & executione. Tractatu nono. folio.38.
¶De redditibus cõmunitatis taleis & operum taxis. Tractatu decimo. folio.41.
¶De custodia uniuersitatis habenda & quibus modis. Tractatu undecimo. folio.71.
¶De his que inducunt & leuant uniamentum. tractatu duodecimo. folio.76.
¶De artibus mercatura mercantiis & aliis huiusmodi. tractatu decimotertio. folio.79.
¶De conferentibus ad loci decorem & oppositis remouendis. tractatu decimoquarto. folio.84.
¶De diuersis aliorum opere iam perfecto emanatis. tractatu decimoquinto. folio.88.

¶REPERTORIVM In ius Municipale Clauassiensium sm ordinem alphabeti nouiter confectum.

A

Abbatia sancti Benigni qualiter fuit acquisita Tractatu secundo capitulo.13. folio.5
Accusati qualiter debent defensiones suas facere. tractatu decimo Parte tertia fol.36
Aduocati & procuratores ad lites expediẽdas ad qd tenentur tractatu nono capi.21. fol.40
Additio futurorum qualiter & quo inquiri debeant: & de operis reformatione tract.15.capi.1. fol.87
Affaytatores ad qd tenentur trac.13.ca.4.n.13.fol.82
Agricole & concernentes agriculturam qui sint tractatu decimotertio capitulo quinto fol.81
Appellationes fiende interponende & prosequẽde qualiter debent fieri trac.9.cap.14. fol.35
Aqua quid sperat agricultura trac.13.ca.5.n.10.fo.83
Aqua molendinoꝝ concessa cõtati & per eam illis de uirolengo pro medietate. Et de manutentione ipsius rugie tractu decimo capi.25. fol.63
Aqua seu aliud turpe non debet proiici in strata trac. 13.cap.7.numero tertio fol.84
Aqua pro irrigandis pratis duci potest per aliena predia trac.13.capi.5.numero.2. fol.82
Aqua pratorum trac.10.par.17. fol.50
Aquam non ducant forenses super finibus Clauassii trac.13 capi.5.numero.3. fol.81
Arbores nocentes uicino sunt remouende: tractatu 13.capitu.5.numero.4. fol.82
Artes sunt mercature preponende trac.13.ca.2.fo.79
Artiste & mecanici tam in specie q̃ in genere ad qd tenentur trac.13.cap.4. fol.81
Artium malitiis qualiter est prouidendum: tractatu 13.capi.4 numero.17. fol.82
Auditores bãnorum campestriũ quomodo ius reddere debent trac.5.capi.11. fol.17
Auditores bãnorum campestrium qualiter ꝓcedant in defensionibus per accusatos latas & de condẽnationibus ipsius accusati trac.10.parte.5. fol.47
Azelii acquisitio trac.1.capi.13. fol.5

B

Banna campestria: & pro exigendo illa tractatu decimo capitulo quarto fo.44
Bãna campestria in locis magis domesticis tractatu decimo parte nona fol.48
Bancha que sunt in platea & in aliis locis cõmunibus tractatu decimo capi.decimo fol.56
Bãniti non hospitantur nec receptantur. tractatu septimo capitulo tertio numero.19. fol.24
Bãniti forenses & persone infames debent expelli tractatu septimo capitulo tertio numero.23. fol.24
Bãnorum campestrium qualiter debeant fieri prohationes & defensiones trac.10.parte.4. fol.47
Baugiaci acquisitio trac.1.cap.9. fol.4
Blasphemii & alii similes trac.6.cap.1. fol.19.& seq.
Bestie non debent dare dãnum in Clauassio tractatu 13.capi.7.numero.5. fol.84
Bolonghere eque uendunt panem ad quid tenentur trac.13.capi.4.numero.9. fol.82
Brellie acquisitio trac.1.capi.9. fol.4
Brandutii acquisitio trac.1.cap.13. fol.5
Buboli siue ducentes carrum ad quid tenentur tractatu.13.capi.5.numero.8. fol.82
Bugelle acquisitio trac.1.capi.11. fol.5

C

Capitaneus & que pertinent ad eius officium tractatu.4.cap.3. fol.10
Capelle dotate trac.6.cap.4.nu.2. fol.21
Castellanus a quo debet cõstitui: & que debeat administrare & facere trac.4.cap.5. fol.12
Caualerius curie a quibus eligitur: & ad quid tenetur: trac.4.cap.8. fol.12
Captura detentio citatio & carceratio quid in eis seruari debeant pro delinquentibus & eorum examine tracta.5.capi.3. fol.26
Capratius cõmunis trac.13.capi.6.nu.6 fol.84
Cargnagni cõsitio trac.1.cap.7. fol.4
Cauandor seu cauatores zerba qua pena punien tractatu decimo parte.18. fo.52
Caualarius cõmunis.trac.13.cap.6.nu.5. fol.84
Cause que debent tractari sumarie & fine processu & earum executione.trac.9.cap.4. fol.30
Cause alie que ante litis ingressum exigunt aliquibus preparatoriis iudicialibus.trac.9.cap.7. fol.31
Campanii publici & priuati qualiter deputantur: & ad quid tenentur: trac.10.parte prima. fol.44.& seq.
Campi & prata extraordinarie incidi: & de aqua pratorum: trac.decimo parte.16. fol.50
Campanea & omnia alia predia cõia ubicũq̃ usurpata: & de eius recuperatione qualiter fienda tractatu decimo capitulo.22. fol.60.& seq.
Canne plantentur in uineis: trac.13.cap.5.nu.5. fo.83
Canapitii comitatus acquisitio: trac.1.cap.12. fol.5
Castrum radicate: ac de immunitate pro pedagio & portu: trac.10.capi.31. fol.71
Chablay si dãnum quis aquisiuit: trac.1.cap.8. fol.4
Calusii acquisitio & qualiter fuit remissum pro mazadio & leymico: trac.1.cap.11. fol.5
Cerche alteaꝝ longitudines latitudines: & solite locationes: quo fieri debent: trac.10.cap.19. fol.49
Cirurgicus cõis ad qd tenentur: trac.13.ca.1.nu.3.fo.80
Ciuitas Thaurini a quo fuit bello submissa: Tractatu secundo capitulo octauo fol.4
Clauassius quare sic denominatus & a qbus fundatus: De ipsius loci insignijs: Et de eius sacco ffrage & incendio per heluertios facto in prohemio fol.1
Clauarius a quo deputatur: & de eius iudicatura: tractatu.4.capi.5. fol.12
Comitatus Brellie Baugiaci Ipporegia & cheri submissi: ac de Sauliano Foliano & Cuneo: tractatu secundo capitulo nono fol.4
Comes vitidis unde fuscepit nomẽ: & quo habuit ba

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНПУ

roniam gay & partem Delphinatus & Raconisiú & de uerbo ferri trac.2.cap.10. fol.4
Comes viridis qõ habuit Clausilium/Virolengum Calusium/& Sanctum Georgium & qualiter fuerunt remissa pro Mazadio & Leynico. Et qualiter acquisiuit capitaneatum sancte Agate tractatu secũdo capitulo undecimo fo.5
Comes viridis bella gessit contra dominos mediolani & qualiter acquisiuit Bugellam & comitatus canapitii & de eius morte tractatu secũdo ca.11. fo.5
Cõmunitas habet potestatem statuendi tripliciter tractatu tertio capitulo tertio fo.7
Cõmissarii ad negocia cõmunitatis deputati seu deputandi tractatu quinto capitulo uigesimo fo.19
Cõmittens falsitatem testificando uel aliter qõ uenit puniendus tractatu septimo capitulo quinto fo.25
Cognitio causarum que pertinent ad credẽdarios & a uicario delegande trac.9.cap.3. fo.30
Consuetudines uim legis habentes trac.3.cap.7. fo.8
Consilium quid sit & quales debent esse credendarii tractatu quinto capitulo secundo fo.13
Consules ad quid electi & quam auctoritatem habẽt tractatu quinto capitulo septimo fo.16
Concursus forẽsium qualiter debet pseruari & augeri. Et taxa facta pro rebus mercantilibus circa pedagium & cuream trac.11.cap.1. fo.76.& sequenti
Collecta auri per quantum tempus locatur & qõ fieri possit tractatu decimo capi.16. fo.59
Collecte & taxe diuersimode impositi per cõmunitatem que sint & quot & qualiter in partes diuidantur tractatu decimo cap.3. fo.65
Clausisi acquisitio tractatu secundo cap.11. fo.5
Cheri acquisitio tractatu secũdo capitulo nono fo.4
Clausisi acquisitio alio modo tractatu secundo capitulo decimotertio fo.5
Clausilienses/uel habentes registrum/uel habitantes non debent soluere pedagium/cuream/uel malatoltam de aliqua re trac.2.cap.15.nu.3. fo.6
Credentia reformanda seu consilio quo tempore & quomodo debet fieri tractatu quinto cap.3. fo.14
Credentia reformata quid debet fieri ibidem nu.1.
Credendarii debent puniri contrauenientes bono cõmuni tractatu quinto capitulo quinto fo.15
Criminales diuiduntur in quatuor partes: que sint & qualiter differant tractatu octauo capi.1. fo.26
Canei acquisitio tractatu secũdo capitulo nono fo.4
Curea cõmunis que dicitur pars pedagii quid sustractatu decimo capitulo decimoterno fo.58
Custodia & tuitio aduersus hostes qualiter debet fieri tractatu undecimo capitulo tertio fo.73
Custodes ordinarii scripturarum & iurium cõmunitatis tractatu quinto cap.16. fo.18
Custodia contra pestem sienda tracta.11.cap.4.fo.74
Custodes bestiarũ qõ deputantur tra.13.cap.6. fo.82
D
Dacium & sexum uini quare fuit impositum & qua pena sint puniendi ꝓtrafacientes ipsum dacium tractatu decimo capitulo quinto fo.51
Decus loci concernẽs & oppositũ trac.14.ca.1. fo.84
Decreta ducalia que sint & qualiter iter se diuersa tractatu tertio capitulo nono fo.8
Dãna data per bestias iuxta illas & prediorum uastatarem tractatu decimo parte.14. fo.50
Dispositiões iuris cõs multa seruãtur in contractibus tractatu nono capitulo primo fo.28
Dispõ qõ ius mũicipale ꝓteratur ius cõe.1.9.c.20.fo.40
Dñs mauriane/tarentaise/& sabaudie/quo iure in titulis sint preferendi & qualiter crucis uexillum ac quisiuerius ac marchionatũ secusie. T.2.cap.6 fo.4
Dñs chablay si/uallis auguste/& faucignái/a quo fuerunt pacifice acquisita. Ciuitas Thaurini bello submissa/patria uuandi & plures alie adiacentes consequute tractatu secundo capitulo octauo fo.4
Dux sabaudie amedeus primus qualiter acquisiuit ciuitates Nitie/montisregalis/& uercellaꝫ/clausilii septimũ/eugeniam/brandutii/azelium/& abbatia sancti benigni tractatu secũdo cap.13. fo.5
Delphinatus pars quis acquisiuit trac.2.cap.10. fo.4
Deferentes palium in festo corporis christi tractatu sexto capitulo quarto numero tertio fo.21
E
Edificia cõprehẽsa sub titulo architecture & hãs domum ulã teneatur uendere uolenti magnam domũ edificare & possessiõcula. T.14.c.4. fo.86
Estimatores cõtatis qõ deputãtur & ad quid tractatu quinto capitulo decimoquinto fo.18
Eugenie acquisitio tractatu secũdo cap.13. fo.5
Executio realis qualiter est sienda dupliciter tractatu nono capitulo decimosexto fo.35
Executio pionalis qualiter fieri debet. T.9.c.17.fo.37
Executio realis & personalis mixta qõ fieri debeat tractatu nono capitulo decimooctauo fo.38
Executio sienda pro bãnis campestribus tractatu decimo parte septima fo.48
Exportantes canapam/linum/& fructus arborum qualiter puniantur tractatu decimo parte.17. fo.51
Exportantes furmẽtum/siliginem & legumina qualiter puniantur trac.10.parte.12. fo.50
Exercitus generales qualiter hospitandi tractatu decimo parte tertia fo.70
Exportantes nemora & incidentes qõ puniatur tractatu decimo parte duodecima fo.49
Exigentes credita bis quomodo puniantur: tractatu septimo capitulo tertio nu.13. fo.24
F
Famuli cuius a quo debent eligi & ad quid tenentur tractatu quarto capitulo nono fo.13
Falsam monetam exponentes qualiter puniantur tractatu septimo capitulo tertio fo.24
Fauciguam acquisitio trac.1.cap.8. fo.4
Festa sanctificanda qõ & qualiter trac.6.cap.2. fo.10
Fert unde uenit tractatu secundo capi.10. fo.4
Femine non debent pectinare in stratis publicis tractatu.13.cap.7.nu.6. fo.84
Ferrutia
Ferrucia fusinaꝫ nõ portãtur i stratis tra.13.c.4.fo.82
Fex non quoquatur ut possit clausilii tractatu decimo tertio capitulo septimo numero.4. fo.84
Fictus ordinarii grani furmenti quos habet cõmunitas pretextu campanie qui sint perpetui & qui non tractatu decimo capitulo uigesimoseto fo.63
Ficus annuales & perpetui debẽt cõmunitati super artificis rugie campanie ad cocarellum tractatu decimo capitulo uigesimoseptimo fo.65
Fidelitas habenda per administratores reipublice tractatu primo capitulo quinto fo.1
Ficus super quodam terreno apud uiam caldariam tractatu decimo capi.28. fo.64
Filius imperatoris grecorum: quo iure exulerit marchio montisferrati & qui ab eodem alij in hodiernum processerunt trac.2.cap.3. fo.3
Finium limites a consulibus terminandi tractatu decimotertio capitulo quinto nu.7. fo.83
Fortalitia & eorum emolumẽta sunt cõmunitatis tractatu decimo capitulo decimoquinto fo.59
Fossati acquisitio tractatu secundo cap.9. fo.4
Fossata/ripe/ac alia uacua intra locum uendi solita. aut ꝙ licentia edificandi super & in menibus interioribus & aliis locis cõbus trac.10.cap.30. fo.64
Fossata loci tam interiora ꝙ exteriora qualiter subastentur. & qua pena uenunt puniendi piscando in ipsis tractatu decimo cap.14. fo.59
Fortificationes expedientes in limbus terminandis tractatu nono capitulo.11. fo.33
Formaserii quid trac.13.cap.4.numero.14. fo.81
Furantes bona aliqua tam in parua ꝙtate ꝙ magna. qualiter debent puniri trac.7.cap 3. fo.23
Furtum domesticum quid sit ibidem nu.6.
Furta consentiendo & ea receptando ibidem nu.7.
Furni & per formarios obtinenda trac.10.ca.9.fo.56
Fructus uendentes ad quid teneantur tractatu decimo tertio capi.4.numero.10. fo.82
G
Gabella salis quo ad partes que sunt cõitatis quid sit tractatu decimo cap.septimo fo.55
Gay baroniam quis acquisiuit trac.2.cap.10. fo.4
Giaree/gorreta/smolte/& huiusmod prouenientes ex ruina fluminum pertinẽes cõtatis qualiter alienantur tractatu decimo cap.11. fo.60
Gorreum & zerbum cõmunis apud locum: qualiter subastatur trac.10.cap.17. fo.59
H
Habitatores noui qualiter recipiantur & repellantur. & de his qui habitationẽ concernunt rationabiliter trac.10.cap.29. fo.64
Hospitia curialium & armigerum extraordinaria tractatu decimo pars tertia fo.70
Hospites domos suas debent tenere mondas tractatu decimotertio capi.4.nu.3. fo.81
I
Iniurie & mine proximis illate quomodo puniantur trac.7.cap.6. fo.2
Iudei nõ recipiãtur trac.10.cap.2. fo.19.& seq.
Inobedientes mandata superiorum qualiter uenient puniendi trac.septimo capitulo septimo fo.26
Incendiarij & depopulatores agrorum qualiter puniantur tractseptimo cap.3.nu.9. fo.24
Inter occurrie expedientes in limbus terminandis tractatu nono capitulo undecimo fo.33
Inquisitio criminum qliter fit sienda. T.8.ca.2.fo.26
Inuentores literarum qui fuerunt in pem. phe. fo.1
Inuentores papiri qui fuerunt in prohemio fo.1
Instanna cãpe est uaria iuxta famas diuersimode limitandas trac.nono cap.nono fo.32
Incendium campestre dupliciter cõmittur & quid ꝓ singulo trac.decimo parte.10. fo.48
Immunitates fori & stationes mercantiarum & alia ꝙ ad forum seu mercatum pũnẽtia. T.11.ca.1. fo.78
Impedientes iustitie cursum. T.7.cap.7. fo.26
Ipporegie acquisitio qualiter. T.2.cap.9. fo.4
Iurisdictio uicarii quatum se extendat & in quibus ꝓ hibeatur ius dici trac.9.cap.2. fo.29
Iustitia sienda & illius effectu. T.1.cap.3. fo.2
Iura principis in clausilio que sint mata primã recognitionem trac.2.cap.13. fo.5
L
Legum obseruantia qualiter sint inuenta tractatu primo capitulo secundo fo.2
Leges nature diuine & humane i statutis qualiter sint congrue memorãde. T.3.cap.1. fo.6
Legati cõitatis extra posse clausilii mittẽdi qõ debẽt eligi & de eorum salario. T.5.cap.19. fo.19
Ludouicus dux sabaudie qualiter habuit regnum Cypri & qualiter a uenetis fuit usurpatus. & de eius ꝓle trac.decundo cap.14. fol.5
Ligna de solario nõ pronunciantur tra.13.c.7.n.2.fo.84
Luxuria non fiant trac.6.cap.4. fo.11
M
Marchio montisferrati qs fuit primus & qli processerũt gradatim usq; in hodiernum tractatu secundo cap.2.3.& 4. fo.3
Magister bãnoꝝ capestrium & que pertinent ad eius officium trac.10.parte.6. fo.47
Magister scolaꝝ ad quid tenetur. T.13.cap.2. fo.78
Medicus ad quid teneatur & de eius salario ibidẽ nu.2
Mercatores & mercan seu contractus qõ intelligantur trac.decimotertio capitulo tertio fo.80
Montisregalis acqsitio trac.2.cap.13. fo.5
Montecalerij acquisitio trac.2.cap.7. fo.4
Molinatii fraude nõ utrãtur tra.13.cap.4.nu.5. fo.81
Mutua fcã cõitati uniuersalitertaxa laboꝝ: exercitus generalis ac hospitis extraordinariis curialium & armigerum trac.10.parte.3. fo.70
Mulcta extraordinarie limitata pretextu bãnoꝝ campestrium trac.10.parte.8. fo.48
N
Negocia que debent tractari in credẽdia. & que debẽt discuti ꝑclusi & capitulari. T.5.c.4.i.4
Nulla qualiter fiat ꝑ quẽsita. T.2.cap.13. fo.5

HAVRON BIBLIOTECA OFFICIAL MUSEUM

Notarii necessarii ad causas & in aliis scripturis confi
ciendis qualiter debēt fieri: & de eius mercede: tra
ctatu nono capitulo vigesimo secundo fo. 40
Nundine in clausio tenende: & eius imunitate: tra
ctatu duodecimo capitulo tertio fo. 79
Nuntii seu deani cōmunitatis ad quid tenentur: & de
eius salario: tractatu quinto capi. 18. fo. 19

O

Officiales domini in Clausio ad regimen qui
sunt: tractatu quarto capitulo primo fo. 9
Officiales domini que priuilegia habent in clausio
tractatu quarto capitulo secundo fo. 9
Officiales quid debent obseruare. T. 4. cap. 10. fo. 13
Officiales cōitatis in genere referenda sunt ea q̄ a par
ticularibus preponuntur. T. 5. cap. 6. fo. 15
Officia diuina & processiones religiosorum & secula
rium & uota facta attendenda: tra. 6. capi. 4. fo. 20
Offendentes proximum in bonis persone diuersimo
de: qualiter sunt puniendi. T. 7. capi. 2. fo. 22
Offendentes proximum in bonis fortune exclusis bi
nis campestribus: trac. 7. capi. 3. fo. 13
Operarii & laboratores quotidiani quo debent sol/
ui fm tempora: trac. 13. capi. 5. nu. 9. fo. 83
Oppositiones expedientes in limbus terminandis: tra
ctatu nono capitulo undecimo fo. 33

P

Papiri inuentores in prohemio folio primo
Parentes debēt diligi & subuenire: & quomodo:
tractatu septimo capitulo primo fo. 22
Pannum falsificantes: qua pena puniātur: tractatu de
cimotertio capitulo quarto numero secūdo: fo. 81
Pene quas debent puniri offendentes proximum in
persona diuersimode: unde in tractatu septimo ca/
pitulo secundo sub diuersis numeris fo. 22
Pene extraordinarie cōmisse: ualor solidorum: & ex
ecutione fiendi: tractatu octauo capi. 7. fo. 28
Pedagia fraudantes qualiter puniantur tractatu septi/
mo capitulo tertio nu. 15. cū pluribus sequēti. fo. 24
Peliparii ad quid tenentur: trac. 13. cap. 4. nu. 12. fo. 82
Persone que possunt comparere in iudicio & que nō
tractatu nono capitulo sexto fo. 31
Petitiones quo debent formari & qualiter responsio
nes fiunt tractatu nono capitulo octauo fo. 22
Pinerolii acquisitio tractatu secūdo capi. 7. fo. 4
Piscari & pisces cape prmissum est. T. 13. c. 4. n. 7. fo. 81
Pictores & scultores in quibus locis nō debent depin
gere cruces nec sculpire trac. 6. capi. 4. nu. 8 fo. 21
Pondus magnus cōis ubi debet teneri & quibus mo/
dis tractatu decimo capitulo octauo fo. 56
Portatura uini & portatores tracta. 10. cap. 12. fo. 58
Populus quo debet custodiri a penuria uictualiū: tra/
ctatu undecimo capitulo secundo fo. 71. cū sequēti
Populus diuiditur in partes tractatu decimo termo ca
pitulo primo fo. 79
Porci non conducantur per locum clausalli tractatu
decimo tertio capitulo septimo nu. 7. fo. 24
Porcarii cōis quid trac. 13. cap. 6. nu. 3. fo. 84
Principum uaria origo tractatu secūdo capi. 1. fo. 3
Priuilegia/franchisie/& imunitates qualiter inferan/
tur: & quo tractatu tertio capitulo octauo fo. 8
Priuilegia que habēt officiales domini tractatu quar
to capitulo secundo fo. 9
Prata secando in confinibus & canido uerba: qua pe/
ne puniantur tractatu decimo parte. 18. fo. 51
Processiones religiosorū & secularium pro bono usu
& uoto tractatu sexto capitulo quarto fo. 20
Probationes expedientes in processibus: & defensio/
nes delinquentium tractatu octauo cap. 4. fo. 27
Probationes/oppositiones/repro: bationes fortifica/
tiones/& interlocutorie/expedientes in limbus ter/
minandis tractatu nono capitulo undecio fo. 33
Precepta diuie legis tractatu sexto capitulo prio fo. 19
Preceptum diuinum non mecaberis quid contineat
tractatu septimo capitulo quarto fo. 25
Predis cōitatis que habet in finibus Foglitii & rugia
campanie & ab illis procedentibus & oibus tangē
tibus ipsam rugiam tractatu decimo cap. 14. fo. 62

R

Rationatores cōmunitatis & tangentia ad eorū
officium tractatu quinto capitulo. 14. fo. 18
Rationes debitorū & creditorū cōitatis: qualiter con
seruāntur tractatu decimo capitulo tertio fo. 43
Raconisii acquisitio tractatu secūdo capló decio fo. 4
Recapitulatores pro reformatione credentie & statu
tis fiendis: quo debent fieri trac. 5. cap. 17. fo. 18
Recapitulatiōes facte post annum. 1522. ipsas inuentes
in finem operis post folium octuagesimūseptimū
Reddit⁹ cōitatis ordinarii/certi/& extraordinarii/ta
leis/& onerū taxis tractatu decio capló prio: fo. 41
Regardarie/processus earum/& executione tractatu
decimo capitulo undecimo fo. 46
Regestra bonorū imobilium: seu catastra cōficiendi
& ad illorum facturam expedientia tractatu octa
parte prima fo. 65. cum pluribus sequ.
Reprobationes expedientes in limbus terminandis: tra
ctatu nono capitulo undecimo fo. 33
Res multe que fiunt contra bonos mores debent to/
taliter prohiberi & principaliter circa funerali: tra/
ctatu decimotertio capitulo septimo fo. 84
Respublica a quibus debet principaliter custodiri: tra
ctatu undecimo capitulo primo fo. 71
Respublica quid sint & quales illi⁹ partes & q̄ ad eius
cōmodum requirātur: tractatu prio capló prio fo. 1
Respublica debet exp[illegible]luma p̄cordia trac. 1. ca. 4. fo. 2
Respublica abs[illegible]egenda a peritis trac. 1. capi. 6. fo. 2
Respublica potest augeri a uirtuosis trac. 3 ca. 7. fo. 2
Respublica est iuuanda non causa p̄prie utilitatis: tra/
ctatu primo capitulo octauo fo. 2
Reipublice salus exemplo ueterum propriis bonis est
preferenda: tractatu primo capitulo nono fo. 2
Responsiones quo particulariter differant inter se tra
ctatu nono capitulo decimo fo. 33
Requisita ad legitimationē p̄sone: trac. 9. cap. 6. fo. 31
Riuia becharie/carnium manutentiōe/& quibus pa/
ciis tractatu decimo capitulo sexto. fo. 54. & se.
Rugia uetus campanie & ripe longitudines & latitudi
nes & solite locationes. trac. 10. cap. 20. fo. 59.
Rugia que labitur ad prata campanie que uenit deuer
sus foglitii quo debet uisitari. tra. 13. ca. 5. n. 6. fo. 83.

S

Sabaudie domini a qualiter processerūt a duce Sa
xonie: & quo tpe. trac. 1. cap. 5. fo. 3
Sauliani acquisitio trac. 2. cap. 9. fo. 4
Sancti Georgii acquisitio: & qualiter fuit remissum p̄
mazzidio & leynico: trac. 2. cap. 11. fo. 5.
Sancte Agate acquisitio ibidem
Salus animarum & pauperum quomodo debet sub/
ueniri trac. 6. cap. 5. fo. 22
Sapientes electi in credentia ad quid tenentur tractatu
quinto cap. 10. fo. 16.
Scriba curie ciuilium & criminalium ad quid tenetur.
trac. quarto cap. septimo fo. 12.
Scriba actorū cōitatis cuius qualitatis esse debet & ad
quid tenetur trac. 5. cap. 4. fo. 16.
Scriba actorum cōitatis quomodo debet fieri in scri/
pturis: trac. quinto cap. 11. fo. 17.
Scriba bānorū campestrium & qualitate accusandi & de
nantio pro illis expediente. trac. 10. parte. 2. fo. 46.
Septimi acquisitio trac. 2. cap. 13. fo. 5.
Secantes & exportātes herbam/fenum/stipulam/por/
cellanas & himōi. trac. 10. parte. 15. fo. 50.
Sententie diffinitiue quomodo per uicarium debent
proferri trac. 9. cap. 13. fo. 34. & se.
Sententia anteq̄ proferatur que requirantur & q̄ post
conclusionem cause pāt fieri: trac. 9. cap. 11. fo. 34.
Sententia & compositio facta que requirātur ante ex/
ecutionem trac. 8. cap. 6. fo. 28.
Senatores & credēdarii ad quem effectum sunt electi.
tractatu quinto capitulo primo fo. 13.
Sequentia qualiter diuidantur in partes: q̄ sint & quo
modo trac. primo cap. 10. fo. 2.
Sindicus cōitatis ad q̄d tenetur: trac. 5. cap. 8. fo. 16
Sindicatur uicarius & tota eius familia quo & qualiter
debent sindicari trac. quarto cap. 4. fo. 10.
Sordes fetorem reddentes cohercende & exportāde
sunt: trac. 14. cap. 3. fo. 87.
Statuta/priuilegia/& consuetudines: qualiter sunt pre
ferenda decretis: trac. 3. cap. 2. fo. 7.
Statuta quibus modis fieri cōsueuerunt & qualiter pu
blicari & quibus ipsis: trac. 3. cap. 4. fo. 7
Statuta qualiter sint scripta i diuersis locis. & que sint
confirmata per superiorem in specie & que in gene
re. trac. tertio cap. quinto fo. 7
Statuta antiqua plura sunt superflua: & quare sunt ex/
tracta & discussa. trac. 3. cap. 6. fo. 8.
Subastationes bonorum cōitatis qualiter sint fiende.
trac. decimo cap. secundo fo. 42.

T

Taxe expensarū termino statuto ad opponen/
dum ipsis taxis: & quo aliquē expense reiicia/
ntur & q̄ualiter sint fiende. trac. 9. cap. 15. fo. 35.
Taxe expensarum que possunt fieri in oibus causis tra
ctatu nono cap. 19. fo. 38. & sequē.
Taxa laborum trac. 10. parte tertia fo. 70.
Talee ad pecunias imponende ad es & libram & oēs
circa eas expediendibus trac. 10. parte. 2. fo. 68. & se.
Tabernarii ad quid tenentur trac. 13. cap. 4. nu. 4. fo. 81
Testores ad quid tenentur ibidem nu. 11.
Terminos auferentes in confinibus possessionum q̄li
ter sint puniendi. trac. 10. parte. 18. fo. 51.
Thomas comes sabaudie quo obtinuit pinerolia: tui/
gonum: cargnanum & montēcalerium. & de mira
bili eius prole. trac. 2. cap. 7. fo. 4
Theodorus filius imperatoris grecorum quo iure ex
titerit marchio montisferrati: & qualiter p̄cesserit
usq; in hodiernum: trac. 2. cap. 3. fo. 3.
Thesaurarius seu receptor emolumētorū cōitatis quo
eligatur: & ad quid tenetur. trac. 5. cap. 12. fo. 17.
Tinctores ad quid tenentur trac. 13. cap. 4. nu. 16. fo. 81
Transitus expediens fluminum & aquarum ubicunq;
existentium: trac. 14. cap. 2. fo. 84. & seq.
Turris campanie ad quid locetur & per quot tempus
trac. decimo cap. 18. fo. 59.
Turbans possessionem alienam quomodo puniatur
trac. 7. cap. tertio fo. 24.

V

Varia est petitionum forma: & qualiter debent
fieri responsiōes trac. 9. cap. 8. fo. 31.
Vallis auguste acquisitio: trac. 2. cap. 8. fo. 4.
Valor solidorum quo intelligatur trac. 8. cap. 7. fo. 28.
Vacarius cōis ad qd tenet: trac. 13. cap. 6. nu. 4. fo. 84.
Vercellarum acquisitio: trac. 2. cap. 13. fo. 5.
Venari & feras cape licet oibus. trac. 13. ca. 4. n. 8. fo. 81.
Vicarius que debet seruare: & de his que pertinent ad
eius officiū: de salario: & eius sindicatu cum tota fa/
milia. trac. 4. cap. 4. fo. 10.
Vicarius debet tractare concordiam inter litigātes an
te litis contestationem: trac. 9. cap. 5. fo. 30.
Viam nouam faciens in alienis predijs qualiter punie
tur: trac. 10. parte. 18. fo. 51.
Vie cōes & uicinales derelicte qualiter pertineant cō/
munitati. trac. 10. cap. 23. fo. 61.
Vitolenghi acquisitio & qualiter fuit remissum p̄ ma
zadio & leynico: trac. 2. cap. 11. fo. 5.
Vigoni acquisitio: trac. 2. cap. 7. fo. 4.
Victualia uendens & reuenditores utriusq; sexus ad q̄d
tenentur. trac. 13. cap. 4. fo. 81.
Vota facta & per obligationem obseruanda: tractatu
sexto cap. 4. nu. 4. 5. & 6. fo. 21.
Vsura prohibita est. trac. 7. capi. 3. nu. 14. fo. 24.
Vsuadi patria & plures alie adiacentes qualiter con/
sequante. trac. 2. cap. 8. fo. 4.

FINIS.

HAEC IMAGO EST P.I. MICHIELIS

¶AVCTORIS PREFACTIO SCRIPTVRE INVENTIONEM CLAVASSII

Initium & quare sic denominatum. De illius insignis augumento depopulatione sequentis operis ne/cessitate, promotione effectu illiusq; ordinata exequutione nonulla cõmemorans.

LITTERARVM VSVM: Licet diuersis antiquissimis tamen temporibus habitum con stat. Nam primo apud Syros & Caldeos: Abraham litteras edidisse fertur. Littere autẽ Ebreo/rum a Moyse creduntur inuente & ipsis Regina: litteras Egyptiis tradidit. Verum nõnulli id af serunt de Mercurio quinto. Egyptioq; prius litteris claruisse testãtur: Phenices uero apud Gre cos Iras inuenerunt: quarum cadmus auctor fuit. Hii omnes primitus super foliis palmarum. Deinde quorũdam arborum corticibus temporum successu plumbeis uoluminibus: inde tabu lis cera conspersis: ut moderni ficeis utuntur, stilo ferreo. Postmodũ osseo scripitarunt donec magnus Alexã/der: victo Egypto & condita Alexandria papirum ex palustribus Egypti iunciis confectum indicauit: que tenaciori materia a ciuibus mẽphitis extitit reformata. Membrane autẽ seu pergamene: pergami reperte: & ab eo ita uocate dicuntur: quibus & papiro hactenus sunt singuli usi ad scripturam: quã humane nature conditio di/uersis secũda negocijs & obliuionis infecta dispendijs salubriter adinuenitur indies occurrentiũ effectus & ser/mo in posteros dirigatur: officioq; tabellionatus: suffragiũ fuscitauit: quo rata stabilitate perpetuum seruatura in cunctis gesta representet. ¶Ceterum successiua antiquoꝝ relatione accepimus quandam accidẽtalis prouincie Reginam sterilem longe post & circa annos Dñice incarnationis septingentos uotũ emisisse urbis accessus de/uotionis causa si preceptus gratiam obtineret: quodq; loco partus diuo Apostolorꝝ principi templũ erigeret. igi tur q optabat assequuta pariter que promiserat exequi cepit & tribuit sors: q in regressu & loco ubi antiquiora huius oppidi cernuntur uestigia peperit: & ibi suam edem quã uouerat cõstrui iussit: paulatim creuit. incolarꝝ loci numerus qui domunculas edificarunt: easq; iuxta exiguas illorꝝ facultates menibus tenuissimis cinxerunt quorꝝ ambitus que nunc in burgo sancti Petri cõputantur minime excedebat prout satis ex rei euidentia cõpro batur. ¶Et Clauassium dici eisdem placuit fondatoribus: eo q terminus & clausis fit iter Cisalpinam galliam & lombardiam: ut publice fertur: nec obstat q Plinius hmõi scriptorꝝ maximus: omne cõtentum intra alpes ma/re Adriaticum & flumen padi: Italiam transpadanam uocat & cõmemorãdo oppida Segusie uibifori (nullis usam credit) augustę Taurinorꝝ Eporedie: Auguste colonie in salassis Vercellarꝝ & alia his inferiora. Neo non fluuios in padum & ab alpibus per hec ipsa loca confluentes: vz Durias duas: Sturam: Morgum: quem ci ghum vulgo dicimus: Seyssiam: Ticinum & reliquos: Italiam ipsam transpadanam. In alias nõ distinguit par/tes: nec etiam que Strabo de ipsa regione alpibus subiecta dicit q est felix admodum campus & fructuosis col/libus uarius quẽ medium fere padus diuidit & ea regio hinc cispadana: hinc transpadana est. Ibiq; tum liguri/tum gallorꝝ gentes inhabitant. Quoniam effectus denominationis ipsius loci Clauassii multum post dictum Plinium & quoscũq; alios antiquos cosmografos regionem ipsam in qua Clauassium est describẽtes successit. Nam anno conceptionis uirginis quingentesimo sexagesimo octauo: Longobardi superbissimũ Italie nomẽ tielere radicitus nixi: nephariis cedibus & incendiis eam quasi totam deuastantes: tandem in papiẽsi ciuitate so lium constituerunt subiicientes que circum existunt eorꝝ dictioni: itaq; illorum dominium Longobardia. post modum uero ex facilliori prolatione: Lombardia extitit appellatum. Cuius terminus apud Clauassium erat: p ut etiam nunc est. hoc ideo rite sic uocari promeruit. Et in ita nominis psequentiam idiomate moribus & or/natu maxime differt non solum a lombardis & gallis: sed etiã a canapitiensibus & aliis patrie montisferrati cõ/siguis taliter q dici posset in omnibus singulare quod de alio nõ creditur loco & mirabile apparet. ¶Inde bi/nas claues potuit in insignis: alteram ob gallos: alteram ob lombardos quos diuidit: ut preferur: Scutũ quoq; montisferrati scisum in duas partes: rubea vz & alba assumpsit: quia marchioni ipsius patrie subditum erat & al tera clauium alba rubeum superauit. Indicans Dño sabaudie per tempora futurũ qui similiter album rubeo su perstãs in insignio deffert: nec propterea a solitis recessuꝝ excluso dño prout successit. permissumq; est & infra apparet & etiã q respectu celestis clauigeri cuius felici auspicio sumpserat initium tale nomen clauisq; insignia elegisset id minime inconueniens foret. ¶Cum uero clauassii situs fauere cõmertio uideretur precipue q nauigabili pado adiaceret ibi numerosa fluxit hominũ multitudo. Quapropter breui temporis curriculo copiosis habitatoribus sacris edibus ornatissimis quoq; domibus auctum usq; adeo frequentatum est ut in amplum op/pidum redactum extiterit. & pro parte que nũc burgus magnus appellatur fortioribus menibus munitum fuit per circuitum ut patet intuentibus: in quo etiã arce ꝑstructa pro tempore nõ ignobili inde principibus grata ex titit sedes. Igitur olim multoplures in hoc ipso oppido fuerunt nobiles egregiiq; mercatores q in pũtiarꝝ ibidẽ se continebant: prout ex multis constat documentis: creuitq; tandẽ incolarꝝ ipsius loci numerus ita q plures ha/bitare extra menia coacti sunt fepibus & spaldis menium uice utentes. put in uolumine statutorꝝ & in aliis habe tur: & hoc ea in parte que nunc burgus sancti Antonii appellatur. nouissime propterea menibus cinctus. Cum ergo predecessores nostri ab initio & successiue scriptura uti potuerint & debuerint. In his ꝑsertim que cõmu/ne respiciunt cõmodum: attamen fere nihil habetur in cõmuni scripto antiquius anno millesimo tricentesimo quo nam facto id euenerit & ignoratur & lugendum est cum plurima scripture documẽta priuatorꝝ satis ante

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНЛАЙН

confecta appareant. De his autem que postmodum facte sunt & paucissimis antiquioribus rōnem collecturi dicimus aliquā eoꝝ partem interisse eo q̄ apud particulares cōia negocia ꝓcurātes ac extraneos ex uariis causis depositę fuerunt minime restitute & alie a notariis nunq̄ expedite. ¶ Dum uero reliq̄ in archiuiis cōibus prout intra recluse seruarentur, prohodolor tempestas turbulētissima in illis obrta est. Q̄ m anno. 1515. augusti uero die. 19. Heluetii potentissimi ac cōfertissimi francoꝝ regis exercitū fugientes: cui qdem se temere circū alpinas radices opposuerāt sperato fortune successu destituti in Clauasinū populū ac facultates furiosam eoꝝ rabiē conuerterunt. In qbus taliter debacati sunt ut paꝝ defuerit quin clauasinū nomen extingueretur: nam non cōtenti ingentem mortaliū stragem seciſſe ad totius populi predam & depopulationē conuerſi: oppidū ipm uiris & facultatibus destitutū reliquerūt incensis ante fugitiuū eoꝝ discessum aliquot splendidis edificiis. At cū his intēti essent in cōe palatiū incursantes (ut in cetera) irruerāt uisis; ibidem scripturaꝝ archiuiis multiplici clane munitis immensi uoloris predam arbitrati ea fregerūt & nihil preter scripturas cōperti: sua se frustatos spe cernentes & eodē ꝓpicientes tpe: ceteros raptores meliorē prede sortē (pro rei effectu) assecutos sceleratū furorē in scripturas ipsas executi sunt figilla oibus hūibus extirpando: plures lacerando & passiua effondendo. ¶ Anteriorem his iacturā reipublice nostre addimus si qdem pluries ipsa cōitas decreuerit q̄ effectꝰ imunitatū aliorūq̄ potiorum iuriū & statuta in unū uolumen colligerentur ut facilius ad singulorꝝ notitiā deduci possent p̄ obseruātia plenior. id tū nunq̄ executū fuit. Quimo plures ad ipsius reipublice administrationē: ac iuſtitie cultum sunt ad missi qui inciuiles & paꝝ docti & q̄tum res ipsa postulat ignorantes: q̄q̄ ꝓtinuerint in multis nō sine maximo cōis & particulariū itereſſe: iuraq̄ ipsa cōia fuerunt & sunt pro maiori parte neglecta premissorum defectu. ¶ Nūc aūt cupiens dicta cōitas publice utilitati salubriter ꝓsulere. statuit eaſdē scripturas per nos colligi: cōponi & unire: fractasq̄ & dissipatas q̄tum p̄ nosipsos fieri poterit: ac alios instaurariſde eiſdē inuentariū eaꝝ cōlerua/tionis ꝓficiac ut inde ualeāt custodiri in archiuiis cōibus reponi dictaꝝ imunitatū & iurium ſcripuoꝝ sensu & medulla breui cōpendio ordinate extracta eiſdēq̄ statutis finaliter in unū pstrictis. ¶ Nos igitur cuiꝰ animus a teneris pia semp affectione efferbuit reipub. cōmoda totis uiribus ꝓcurare quiq̄ ad hec exequēda tanto ꝓuocamur ardentius q̄to frequentius intenta mente reuoluimus: fructus uberes quos ex ꝑmissis non tantā reipu. sed & singulis cernimus ꝓuenturos. in his diu studia nostra duximus ꝓtendenda. In primis qdem oēs scripturas & libros cōes uniuimus modis quatuor opportunis: iuxtaq̄ indigentiā instaurauimꝰ aliis quatuor. inde in archiuiis cōibus tot aliis modis cōgrue reposuimus. Postq̄ inuentariū de illis fecimus quadruplicē hui⁹ ſectum & ꝓ quattuor generales regulas ordinauimus quo et multa quę ad effectum hunc relata: exquo ibi magis ꝓueniēter q̄ in ſequētibus ueniūt memoranda inſup ad ꝓseruationē perpetuā scripturaꝝ & librorꝝ hmōi: ac habendos: & continuo ꝓcesſo eiusdē inuentarii: quattuor media asſignauimus: & iuxta primū de electione custodū: ac remissione earūdem scripturarum & librorꝝ illis fiendā: quattuor propoſuimus nostro seruāda iudicio: & eiſdem custodibus de extractu ipsaꝝ scripturaꝝ & librorꝝ ex archiuiis: ac iteratā repoſitōe: alia quattuor pro ſecūdo memorandis exequenda totq̄ de additione in inuentario pro futuris uel factis de nouo habēdis iuxta tertū partis numero nouiter habendaꝝ pro quarto repoſitionē docuimus. Vltimo ēt de expediēt reformatione uel renouatione opis. Item quattuor ac cetera deſcripsimus in ꝓhemio eiusdē inuentarii sub rubricis ꝓcapitula ordinatis ad que recurrendum cenſemus: breuitate oīmoda uti ꝓcurantes. Cum aūt de statutis reſtet fieda deſcriptio: qbus nōnulle dictaꝝ imunitatum: pluraq̄ decreta ducalia: etiā stilli seu ꝓsuetudines alique iter Clauaſienſes preſcripte multū cōueniūt: ea statuta ipsis putauimus ꝓgrue imiſcenda ut nulli lateant q̄ de his cōperiātur & uoto cōitatis ac singulorꝝ sanſiaciat. Verū antēdētes nos ad hec exequēda minime idoneos uiroꝝ graui cōmitēda horruit hebetata mens iniunctū opus explere. Illud tanq̄ iuſtum nōnuq̄ alpernari attēptauimus: quin ꝓpea clamas inuētario ꝓfectos & iam nō qdē pluribus mēſibus: sed & anis diuertit ad alia. Accidit uero nuper cōitatē fore cōpulſam eius edere statuta. Igitur nouū supernit mādati cepta ꝓsequtas: mediato labore coginus ꝓpea pro uiribꝰ satisfacere correctionē si qd minus rectū nos egiſſe putabitur: ac nemi in posterū ꝓfidentes: ipiorato ēt redemptoris nostri: ac regine celoꝝ: ac ſeraphicoꝝ patris Frācisci auxilio: aut ſecimus inuentariū inchoātes. Vtq̄ hec rēpub. principalē respiciāt de eadē prius nōnulla hic breuiter memoranda putauimus que sequūtur.

¶ Quid sit respublica. quales illius partes: & que ad eius cōmodum requirantur. Capitulum. 1.

POpulus dicitur hominū multitudo nō quelibet: sed solum illa que habet unionē & ſensum ad cōem utilitatem. etiā respublica idem est qa concors hoium multitudo: ſocietatis uinculo adunata. Et uelut hūani corpus q̄ diuino munere animatur & regitur: cuius corporis caput dicitur priceps. Iudices aūt oculis & auribꝰ merito cōparātur: & ſenatores cordis locū tenentes: oratores lingue officiū exercentes: milites ad modum manuū prompti: & agricole pedibꝰ dissimiles nō existunt. Alia quoq̄ membra in corpore sunt habētia distinctos actus: & sic in repub. cōponitur enim ꝓcnis ſupioribꝰ medijs & infimis: inde rōnis ꝓsensu discrepantes uniuntur ad bonum cū queritur quid deceat: quid aptum sit ꝓcnis: tēporibꝰ: & etatibus. Et ex his patet q̄ sicut in corpore humano mēbra sunt sibi inuicem deſeruientia: ſolicita: mutuo: ꝓtingētia: exornantia: & deformitates cooperientia: sic dꝫ esſe in mēbris reipubq̄ optie ꝓcedit. legū rectitudie: iuſtitia medlāte. ꝓcordia ꝓmanēte: fidelitate inuiolate: ſalubri ꝓfilio dirigēte: moꝝ honestate decorāte: & recta intēuōe ꝓſeruāte. De qbꝰ aliq̄ hic sūmaria referūtur.

De cōmuni

¶ De cōmuni legum obſeruantia: & qualiter necessario sint ingrente. Capitulum. 2.

IVdices ad cōmodum reipublice leges referre oportet. nam eius causa comparate sunt. hic enim reipubli/ ceſus est leges omnibus esse cōes atq̄ eas obſeruari deuotione cōmuni uno oēs teneri uinculo nō alii ius esse q̄ alius sibi intelligat nō licere sed q̄ uni liceat licere oībus. Et ideo nisi rectis legibus respub. gubernet non diu stabit. nec mirā cū lex sit donū dei: dogma ſapientū: correctio uiolentoꝝ: excellūs ciuitatis cōpositio: & totius criminis fuga: sintq̄ necessarie leges ad gubernationē reipub. q̄n subrepentibus uitiis regna in tyrānidem conuerſa opus esse cepit legibus quas & ipſi inter uitia tulere ſapiētes ut ſequitur. Duodecimus enim gradus est abuſionis populus sine lege: qui dum legū ſcita cōtēnit per diuersas errorum uias in laqueum perditionis incurrit. Et quia inutilis est legum latio nisi sit eorūdem debita custoditio. Igitur ſollicite debent in repub. custodiri melius q̄ in nostra fuerit: exquo plures quis equissima haberent iura eo quod libuit potius uti q̄ legibus maluerunt nō in modicum ipsoꝝ & reipub. detrimentū. Diſcant uelintq̄ singuli ꝓpterea leges nostras quas diximus non contēnere uerum obſeruare: quia ad ſalutem reipub. conſerunt principaliter.

¶ De iuſtitia omnino fienda & illius effectu. Capitulum. 3.

NOn ſufficiunt ad regimē nisi iuſtitia exequatur: cuius tanta est uis: ut nec illi q̄ maleficio & ſcelere paſcūtur possint sine iuſtitia uiuere: et nihil est tā inimicū q̄ iuſtitia ciuitatinā remota iuſtitia qd sunt oppida nisi latrocinia. iuſtitie enī effectus reddit unicuiq̄ ſuū a quo oia ꝓcedunt bōa. Hec aūt iuſtitia oēs amplectit: & q̄ iuſtitia sibi fieri poſſulat id quoq̄ in aliis ꝓcurat: alienā nō occupās: utilitatē ꝓpriam negligens: & equitatē seruans cōem sic optime respub. stabit: secus iuſtitia deficiēte cū uulgo dicatur ubi iuſtitia perit nō est habitādū.

¶ Quēadmodū in republica exigitur sūma ꝓcordia & aliquot dāna que illius oppoſitū tulit. Cap. 4.

IVſtitia est principalis in repub. qō in ea hī uera ꝓcordia: iuſtitia enim & pax oſculate sunt: & creſcunt pariter: ꝓcordia: & si maxime diſcordia dilabātur. Tunc enī respub. in ſe est fortis: & in hoſtibus terribilis: qō ꝓſtipata & nullo loco interrupta ꝛſt. Q̄ uid romanā auxit rēpub. nisi cōcordia. nā cū duo cenſores inimicissimi creārētur postq̄ ad regimē reipub. aſſumpti fuerūt inter ſe manus ꝓcordiales fecerūt: alter inimicū defunctū eo q̄ reipub. utilis esſet. Q̄ uid clauaſienſes traxit in manus heluetioꝝ nisi diſcordia. Quid multos ex mēbris cōitatis ꝓna eā insurgere fecit nisi diuiſio populi. Q̄ uid rēpub. negligere multos cogit nisi diſcordia. Q̄ uid plures loquūtur de republica nisi q̄ odiū & diſcordia gignunt. Q̄ uid multi q̄runt in repub. nisi q̄ ad diſcordiā tendit. Q̄ uid tandē diſcordia tulituite & bonoꝝ predā: infamie labem: amicorū odium: & oē q̄ bono ꝓtrariatur regimini: que postmodum in particularibus reipub. ſortiantur. Nōne omne regnum in ſeipſum diuiſum deſolabitur: & quomodo respub. inimicis reſiſtere ſi intra ſe diuiſa comperiatur. Hoc ideo omnes procurent ꝓcordiā unionem & pacem fouere & ſuccedent cōmunes priuateq̄ actiones in melius.

¶ De fidelitate habenda per adminiſtratores reipub. & credulitate illis preſtanda. Capitulum. 5.

IN repub. fidelitas sūme exigitur ꝓpter hoc: quia ſi defecerit nō est paxꝝ & ſine pace nō ſtabit respub. Prio enī apud rectores ꝓuenit fidelitas: q̄ a est ſanctiſſimū humani pectoris bonū oi iure obſeruādū: oēs & eni fideles esſe tenemur. Illi tū ꝓcipue quoꝝ status est reipub. adminiſtrare: q̄ ſi fidelitate careant merētur q̄ ꝓximi aduerſus eos in hoſtes inſurgāt: nā fallere credentē: res est odioſa: fraus ēt ꝓcella est repellere fraudē: arma/tos sumere iura ſinūt. Magnū quippe dedecus patitur adminiſtratio niſi fideli exerceatur & totiꝰ reipu. in hoc ꝓſtit salus q̄ rectore fidelitate utātur. ¶ Vlterius fidelitas necessaria cōprobatur popularibus & ſeu his qui ſub regimine sunt ut rectoribus obediant: fidē preſtent: nihil cōtra eos inique attēptent: non de eis mūrmurent: ſed iuſta equo ſubſtineant aſſo: & utilia credant ſeu necessaria: ꝓſertim cū uiderint rectores ipſos a tali onere nō immunes: non debent etiā maioribus equari uelle ut plures per indirectū querāt: ſic fidelitas uiolatur in eis cū obedire repugnant de pari cōtendunt: & plus q̄ oporteat ſapiunt: ꝓpter q̄ iurgia oriuntur: deficit paxꝝ & ſic oē bonū.

¶ Peritorum conſilio rempublicam esſe regendam: & de illius necessitate. Capitulum. 6.

DIu nō ꝑmanebit respublica nisi bonis iuuetur ꝓfiliis. nā ſalus ubi multa ꝓfilia paruaq̄ sunt arma foris: nisi conſiliū domi reſideat: nec reipublice ſatiſfacit qui metuit: reſſed qui iuuentutē exortatur ad bonū qui ad pecuniā luxuriāq̄ ruentes retrahit: & in illis uirtutem inſtruit: nā & ſi in priuato moratur: publicum tū gerit negotium: dantes enim conſiliū in republica plus aguntq̄ ceteri: quīn sunt tanq̄ gubernatores in nauino enim uiribus res magne geruntur: ſed conſilio: quo maxime eget respublica noſtra tot occurrētibus que adinuicē adeo contraria sunt ut in multis bonum nequeat obtineri niſi inconueniens oriatur nōne inter cetera marchionales: ndiq̄ aduerſantur magnū tamen afferunt cōmodum ex ꝓcurſu ꝓpterea necessariā est ꝓuidere ꝓſulte ut ꝓpriū

retineamus & de alieno succedat utilitas: bonis igitur consiliis uti oportet. nam ex illis respub. augetur & cõseruatur quinimo ex parua fit magna put suis consiliis Themistocles philosophus obtulit se facturum.

¶Non bello sed uirtuosis moribus respublica potest augeri. Capitulum. 7.

NOn solum respub. debet esse directa p filios sed virtuosis moribus decorata. dicebat eni Cato ille romanus in senatu nolite existimare maiores nros armis rẽpub. ex parua magnã fecisse. si ita esset multo pulcherrimã nos haberemus quippe socios atq; ciuiũ armoꝝ & equoꝝ maior copia nobis q̃ illis sed alia fuere q̃ illos magnos fecerũt domi industria: foris iustũ impium: animus in cõsulendo liber neq; delictione q̃ libidinis aut cupiditati obnoxius: pro his nos habemus luxuriã: auariã: publicã egestatẽ: vt in priuato opulentia p̃sequamur. Laudamus diuitias: sequmur inertia: inter bonos & malos discrimen nullũ: oia uirtutũ premia ambitio possidet. vbi ergo p̃dicti mores sunt ibi merito respub. ordinatur: & ubi desunt: deordinatur. Scipio quoq; nõ censebat felicẽ rẽpub. stantibus meníbus & ruentibus moribus: corda eni multoꝝ auersa: felices putant res hũanas: cũ tectoꝝ splendor inspicitur & labes nõ attenditur animaꝝ: cũ theatrorũ molles extruitur & effodiũt fundamenta virtutũ: nam principantes in repub. sepe nõ student mores corrigere: sed hoibus dãri existimant etiam prauos mores nõ esse vitia pp assiduitatẽ: sed q̃rẽdũ est q̃ optimũ sit nõ q̃ vsitatũ. debẽtq; ei ab initio p̃uideri: q̃m sicut q̃q; unus cadens trahit alterũ: sic prius delinq̃tes exicia sunt sequẽtibus: ac oẽ malũ nascens facilius opprimi: inueteratũ aũt plus fit robustius: artẽq; & ingeniũ uincit in qbus laborare tenẽtur plerti rectores reipu.

¶Non proprie utilitatis causa: sed cõmunis rempublicam esse iuuandam. Capitulum. 8.

IN singulis esse debet una & recta intentio mẽbroꝝ omniũ reipub. ut saluetur q̃a unã debet esse p̃positum ut eadẽ sit utilitas uniuscuiusq; & uniuersoꝝ q̃ si ad se quisq; rapiat dissoluetur ois reipub. p̃sociatio. q̃d enim oẽs intendunt cõem utilitatẽ reipub. nec aliqs uult nocere alteri p̃pter cõmodũ p̃prium: tunc respub. stabilis est & omni iure mãdatur ut nõ liceat sui cõmodi causa nocere alteri: nã hoc spectant leges: sic uolũt incolumẽ esse ciuiũ cõiunctionẽ q̃ qui dirimunt ex illo uinculis & morte plectendi sunt: & hoc qa tollunt cõiunctũ humanum & societatẽ que est fm naturã. hanc uero intentionẽ habuerũt antiqui nobiles amatores reipu. qui intendebant cõmodũ alienũ sicut p̃priũ. imo curabant de repub. post mortẽ: sicut ante. ideo q̃dã ciuitates attribuerunt diuinos honores quibusdã ut suscitarent alios ad sustinendu pro repub. dũ augende uirtutis gratia qua liberius reipublice periculũ quisq; adiret fortiũ utroq; memoriã deis immortalibus debitã cõstituerũt: unde ex hac unanimi uoluntate & cõi intentiõe existentium in republi. ipsa saluatur: quod patet exemplis sensibilibus: ex quo nauis trahitur regulate quando a uehentibus concorditer ducitur & acies proficiscit & uigoratur q̃diu in unione tenetur: & sic in omni cõmunitate: cum autem quis reipublice administrationem assumit proprium quereret cõmodum impossibile est ut ambobus placeat: quia nemo duobus dominis seruire potest.

¶Veterum exemplo nil pro salute reipublice fugiendum. Capitulum. 9.

REstant antiquoꝝ exempla sectanda circa rempub. augendã & construendã. fuit enim pia solicitudo in illis. Item feruida emulatio terrenoꝝ & contẽptus. Itẽ necis filioꝝ & cognatoꝝ pro repub. occisoꝝ nulla lamentatio. Item terribilis & arduoꝝ periculoꝝ aggressio: & denio moriendi ante destructionẽ reipub. oimoda affectio quia in eis uigebat solius reipub. salutis desideratio: nã aliquos uiuere nõ putabant nisi qui uiuerent pro utilitate reipub. ex quo oium societatũ nulla gratior nulla carior q̃ ea que cõ repub. est pariter nulla detestabilior inanitas q̃ eoꝝ qui rẽpub. lacerant: & in ea delenda occupãtur: sicut enim q̃ in terra gignuntur ad usum hois creata sunt. sic hoies hoium cã p̃stat esse p̃ductos: & in hoc natura duce sequi debemus que singulas utilitates in medium profert ut nemo sibi uiuat: sed etiam ceteris: ita ordinata repub. poterit quisq; pacifice uiuere quo ad se. fructuose quo ad alios: & possidere quod suum est: & ex hoc proficiscente natura ut sua teneãt hoies reipublice sunt constitute que postea sub spe custodie suarum rerum oppidorum presidia quesiuerunt.

¶Qualiter sequentia diuidantur in partes: que sint & quomodo p̃cto generales regulas ordinẽtur. Cap. 10.

REmpublicam diximus similitudinẽ humani corporis cõtinere. & sic p̃cedentes a capite inchoandum est: quod principi merito cõparatur. hoc ideo q̃ dignum tangunt ceteris p̃nuntiunde quod sensatoribus pertinet. nam cor primũ uiuens & ultimũ moriens existit. put rectores decet cunctoꝝ saluti intendere. brachia insuper pro uictu corporis laborant: que igitur reale cõmodum afferunt in repub. successiue dicente. & quia ẽt manus p̃gunt. custodiã loci disponẽtia aggregabimus. Et quia in premissis multa que agricolas p̃cernunt alio respectu includuntur. postea eorum que superuenerint habebitur ratio: ut de pedibus quibus cõparatur meritio quoq; fiat. Et ex quo alia sunt in corpore mẽbra. & si pudenda tamen unte necessaria. de his que loci decorẽ & oppidum continent ultimo tractabimus. Preterea cũ talis diuisio nõ sufficiat alia distinctione memur locis conuenientibus

conuenientibus per alia membra. & iuxta ipsorũ mẽbroꝝ p̃prietates referẽdas tali modo q̃ singula plene ordinate: faciliter q̃ p̃cipiantur ab oibus per has regulas. Prima q̃ in toto opere p̃ponatur habẽtia digniorem effectum per genus distincta ut de membris p̃ximus. Secũda q̃ in quolibet genere species p̃ferãtur iuxta dignliores actus. Tertia q̃ actus ipsi put cõiter accidunt ordinentur. Quarta q̃ taliter uniantur ut non expediat alibi de illis querere q̃ loco p̃terea in opere designato. Quinta q̃ actus diuersi eiusdem rei locis magis conuenientibus fm digniorem effectũ describãtur. & in aliis opportuna relatione utamur ut que simul cõueniũt eodem in loco plenarie memorentur. Sexta q̃ in singulis de quibus nouiter tractari cõtingeret fiant opportuna exordia ut facilius sequẽtia intelligatur. Septima q̃ unusquisq; effectus spatiis decẽtibus sepeniẽ & sẽntia p rubricas paucis uerbis ea includẽtibꝰ p̃ponatur. Octaua q̃ in oibus fiat relatio ad origialia ne sup ualiditate opis dubitet.

¶Varia principum origo: & cur de nostris expediat aliqua memorare. Capitulum. 1.

PRincipem diximus reipublice caput. nam principes ad gubernationem populoꝝ fuerũt assumpti diuina p̃uisione ecclesie collatione: paterna successione: & populi electione. Moyses enim orauit ut deus p̃uideret de hoie fm multitudinem populi qui posset intrare & exire ante eos. cui p̃uisit de Iosue. Etiam unctus est Dauid in regem a Samuelle ut principatum & regimen populi obtineret. Item fuerũt principes paterna successione: sicut Salamon qui sedit super tronũ Dauid patris sui. Alii quoq; dãia sunt adepti ad electionem populi: ut Attilius qui semen spargendũ a romanis uocaretur: impium suscepturus: etiã Quintius cum p̃ceptis mãbus tertã coleret: factus est romanus Consul: & dũ eius p̃filio romani uictoria obtinuissent. ad priãtia rediit pauperiatem. Ois autem potestas a deo est. put loqtur p̃uerbioꝝ. 8. per me reges regnant: per me principes imperãt: nec obstat illud Osee. 8. ipsi regnauerunt & nõ ex me principes extiterunt: & nõ cognoui: qm̃ princeps a deo p̃ceditur: sed regiminis prauitas a male impantibus uenit. Nam deus p̃mittit q̃q; impium dãri p̃pter subditoꝝ nequitiã. sunt ulterius principes ecclesie ministri a qua gladiũ suscipiũt: ex quo in eadem ecclesia sunt duo gladii quoꝝ uno utitur principis manu. & illi cõfert corpoꝝ coercendorũ potestatem. alterum qui spiritualis dicitur in pontifícum auctoritatem referuat. Itaq; dominia: postmodum successerunt sub quibus oppidũ Clauassii fuit ab inuitio & usq; nunc. Quare de illis nõ incongruum putamus aliqua memorare: ut plurimum satisfiat uoto: & ne iura per nos referenda inter se contraria reperiamur.

¶Quis primus fuerit Marchio Montisserrati: & qualiter ex eadem agnatione deserint. Capitulum. 2.

NOn scripturarum documento percepimus: sed put cõi fertur sermone: aliqui de his & maioribus docti retulerunt q̃ olim ex duce quodã germanie: editus est uir: p̃prio noie dictus Aleramus romanoꝝ Imperatori gratus: & eius curie uacans cui Aleramo filia eiusdẽ imperatoris in uxorem furto consensit mirime ignorans patrem tali matrimonio indignari p̃pterea ne deficeret q̃ tacite fruebantur. clam he patris recesserunt & in ligurie montibus apud Arbenghe oppidũ habitantes. Ibi uenales carbones: Aleramus & uxor quottidie parabant in siluis: tandẽ ex uigiliis suligine: ullo; ministerio: cuius frequẽtia aspectu mutauerant nõ amplius etiam a p̃priis cogniti fuissent. Temporũ successu dño Arbenghe effecti sunt familiares cũ sepe uagarentur per siluas gratia uenationis. Idẽq; Impator Romã accedens ut coronã susciperet in mediolano grãde torneamentũ instituit maxima exhibendo uictoribus munera que seruens Aleramus cepit eius mens generosa incisum nemus foneã accensam & factos carbones simulanẽ exercitiũ obliuiscẽ & his sepe aio revoluus instabat ad hoc ut seruens desiderii quid fortuna p̃cederet experiri. uires enim corporeas & ingeniũ operi correspondentes: natura p̃buerat. Itaq; uictor oino p̃fidebat abire: obstabat aũt carentia mediana ex genere ullius. mus dicebatur: ẽt inermis erat: equoq; nullos ad similia habiturus sit noti ipotẽs: creditur infimã eius sortem defleuisse. Tamẽ hirsuto capite nec facie manibusue ablutis Arbenghe dñm habitu solito p̃fidenter adiuit: cui intentum retulit: opẽq; petiit ut ignotus ad torneamentũ accederetur. Arrisit aũt Arbenghe dñs primo. inde melius requisita discutiens: & aduertens Aleramũ hũc robustissimũ maximiq; ingenii prediũ esse fata etiam q̃q; infimos ad suprema extollere intuendo: precibus uictus exigentia Aleramo tacite ad hec ministrauit taliter q̃ admissus est uictoroꝝ ad filoanũ rediit tugurii. Quo circa impator p̃inue exploratores misit ut ignotum uictorẽ teneret: nec sequuti est. p̃sensit tñ dictũ Arbenghe dñm factis p̃scium. ideo ipsum ad se uocauit a quo rem fiscitans policitus fuit cuiuscq; delicti uenia si ob delictũ uictor aufugiens lateret etiam q̃ Aleramus eiusdẽ imperatoris filie raptor esset. Quibus auditis arbenghe dñs merito p̃fidens cominatũ quoq; ultionẽ imperatoris timẽs carbonariũ pro uictore publicauit nil p̃ter ignobile genus eiusdẽ dãri existimans. & sic imperatoris iussis Aleramus cõparuit uxore ac septem liberis masculis sociatus ibi nõ noti spe uenie se se ultro patefacientes: coniugalẽ & clandestinã copulã delictoq; raptus agnouerunt. sup quos Impatoris uiscera cõmota sunt. Itaq; oẽs gratiose suscepit & ab eo fuerunt p̃priis sedibus restituti. Eo tpe ciuitates oppida: castra & ville multo plures q̃ nunc dicti Imperatoris mandata nullo medio subibant. Propterea idẽ Impator Aleramũ ipsum multis p̃cit populis huius patrie & filios Marchiones cõstituit a quibus Montisserrati: Saluciarũ. Ceuen

HARVARD UNIVERSITY

Anciſe: Saone (qui Carretoꝝ appellantur) Ponzoni & Finay. dominia ſub Marchionatus titulo ſucceſſiſſe dicuntur. Quorum monteſſerrati Marchio dignis actionibus ſemper preualuit: habuitq; rectos heredes & ſucceſſores: geſtis amplißimis illuſtratos: uſq; ad & circa annum. 1305. quo in eodem marchionatu ex ipſo genere deffecerunt. Et licet Clauasfii oppidum ſub dominio huiuſmodi fuerit prout aliqua documenta teſtantur: nulla tamen in cõmuni extant iura: ſeu recognitiones per quas ipſorum Marchionum nomina poſteris ualeant ſummariſ: prout a dicto tempore citra in ſequentibus ordinate apparet.

¶ Quo iure filius grecoꝝ Imperatoris Marchio Montiſſerrati extiterit. Capitulum. 3.

LEgimus in opuſculo quodam antiquiſſimo qualiter circa annũ. 1180. Gulielmus Marchio Montiſſerrati ſuſceperat ex filia Catolici hyſpanie regis Alfonſi: eius uxore Mariam primogẽitã & Ioãnem quodq; filiam grecoꝝ Imperatori poſtea matrimonio copulauit: & teſtatus Ioãnem heredẽ inſtituit: filiam ſubſtituẽdo cum alius non adeſſet: mortuus inde eſt: nec multum filius ſuperuixit innuptus: paterna ſubſtitutionẽ comprobando circa annũ. 1305. Cum ergo patria nullũ haberet dominũ: elegit in uicarios & rectores Manfredu3 Marchionẽ Saluciarum: & Philipponũ Comitem Lomelli: qui ad conſeruandũ iura marchionatus eiuſdem interi ꝙ patria ſuſceptionẽ dñii pro marchioniſſa ſperabat a ſubditis quibuſcũq; opportunas recognitiones & fidelitates uice eiuſdẽ ſuſceperunt. Hoc ideo cõe Clauasfii recognitionẽ & fidelitatem primã nũc inter ceteras computatã ꝓſtitit. & in ea que dño ſpectant & que cõi particulariter adeo ſunt relata ꝙ in multis pro titulo admittenda uenit. quia ẽt ſucceſſu tẽpoꝝ amplius cõprobata fuit: ut ſequitur. Acceſſerũt inſuper legati patrie ad Mariam ut regimini eiuſdẽ ꝓuideret ueru Imperator in inſulã quãdam ut ducatũ Athenienſem & blachie lucrifaceret: tunc degebat nec ꝓuiſit Imperatore abſente: rediit tandem uictor cui legatione iterata cum illi ex Maria hmõi eſſent Ioãnes Theodorus & Demitrius filii: inſtabat ipſa cũ uno ex eis paternũ dñium reuidere. negabat aũt Imperator itinerũ diſcrimina pauens. Vltimo Ioãnem primogenitũ imperii ſeptra habituru: & Demitrium etate non idoneũ retinendo. Theodoꝝ qui medio in lucem ꝓderat: materna iura ꝓſequutus in patriã ſuã delegauit qui poſſeſſionẽ dñii aprehendit: Clauaſienſibus largiens imunitatẽ domoꝝ & ſedimẽ num que ſucceſſioni & tertie nenditioni ſubiacebãt & Clauaſienſes exemit a talea ſodri annualis mediante uno carrigio per habentes boues ſingulis annis ad conducendum eidem marchioni nemus de cerrello prout cõſueuerat: & habetur in publico documento. Comites ideo fuit idem Theodorus ab Imperatore grecorum: & nouam induxit propaginem in marchionatu monteſſerratiq; poſtea non deffecit.

¶ Qui ab eodem uſq; in hodiernum proceſſerint. Capitulum. 4.

PRoceſſerũt ex Theodoro antedicto Ioãnes & Volant que nupſit comiti Sabaudie: & ex qua ſextus Amedeus: ẽt Sabaudie comes cognominatus Viridis ortus eſt: Idẽ Ioãnes uxorẽ habuit patre uiuẽte & ꝓ dotibus oppidũ Clauasfii fuit hypothecatũ quare imunitate & iura cõia cõprobauit. anno. 1337. nec multũ poſt deceſſit ipſe Theodorus filio ſuccedẽte cui fidelitas more ſolito fuit ꝓſtita. anno. 1339. Cũ aũt a romano imperatore in uicariũ eiuſdẽ impii electus fuiſſet: ita ꝙ maiori fruetur ptãte: largitiões imunitatũ domoꝝ & ſedimiũm ſupra relatas in ſpecie ꝓfirmauit: declarãdo predia Clauaſienſiũ traſpadana tali imunitate gaudere. ano. 1361. Aliáq; accepit uxorẽ q̃ ſimiliter pro dotibus cauta ſup loco Clauasfii ꝓfirmationem iuriſ: nre cõitatis interauit ſub anno eodẽ: ipſoq; Ioãne defuncto ſucceſſit alius Theodorus anno. 1381. put alii nras ꝓfirmãs imunitates. & qui tandẽ ſuſcepto Ioãneiacobo filio & hide deceſſit. cõprobatis a nouo Marc. iuribus antedictis ano. 1419. Hic uero Ioãneiacobus habuit in uxorẽ Ioãnam ſororẽ unicã Amedei primi Ducis Sabaudie: qua ſuſcepit Ioãnẽ Gulielmũ: Bonifaciũ & Theodoꝝ liberos. Q uoꝝ primogenitus patre defuncto aſſumpſit dñium: & filiã eiuſdẽ Amedei ẽt deſpõſauit. Verũ poſt annos. 5. deceſſit cui ſuccedẽs Gulielmus ſimiliter obiit. dnab9 mũ filiabus relictis: quaꝝ prima Ludouico Marchioni Saluciaꝝ. ſecũda aũt Carolo duci Sabaudie nupſerunt Bonifacio dñium aſſumẽte: q pariter dies ſuos clauſit extremos ſuſceptis Gulielmo nup defuncto patri ſuccedẽte & Ioãnegeorgio filiis: Theodorus uero Cardinalis exiſtẽs deceſſit Cabilicuius fauore eſt ciuitas: Gulielmꝰ ẽt reliqt plẽ maticuliã. Nec alia de ꝓmiſſis duximus memorãda cũnota ſunt. Modo reſtat dñoꝝ Sabaudie originẽ & ſucceſſum breuibus enarrare: poſt q̃ tangẽtia dñium Clauaſienſiũ prefectur ſumatie explicabimus.

¶ Quo tempore: quo etiam modo nunc ſabaudie Dũs a Duce Saxonie proceſſerunt. Capitulum. 5.

POſt uirginis partũ anni fluxerant. 954. Cũ Otto Saxonie dux ſacrũ obtinuit romanũ impium cuius ſedẽ nõ rome ut aliiſ: ſed in germania ſtatuit ꝓra infideles: quos tãdẽ uicit deo auctore: ꝓ cuius laude eccleſiã mirabili ipenſa ꝓſtructã ſancto Mauritio martyri dicauit. poſtea deceſſit anno. 968. Et aliũ Otthũ habuit unicũ filium in ꝓmonio hidem & impio ſucceſſorẽ. Iſti Otho ſecũdo duo filii edit ſunt: 3 Othus tertius: & Vgo & hic tertius: defuncto patre anno. 988. impium quoq; rexit nec inde ad illius regimen hẽditate uel ſucceſſiõe ſed electiõe qs rite ꝓmotus fuit. Vgo aũt Saxonie dux Federicũ Vlrichũ & Berolcũ filios habuit: poſtmodũ uita functus

vita functus eſt. Hoc ideo Impatoꝝ curam illoꝝ gerens: apud ſe Beroldum retinebat qui dũ Imperatrice adulterantem cõperuiſſet eã cũ adultero necauit eodẽ inſtãtu: ꝓterea adultere pater & fies ualido exercitu Saxoniã ingreſſi ꝓ pace ꝓuentũ fuit ꝙ Beroldus patriã decẽnio abſens: rediit aũt ſuos ſubiugauit: ſenſit caſtra regi arelatẽſi a latrõibus occupati ꝙ ui expugnauit: ita ꝙ gratus plurimũ regi fuit. Tũc ciuitas Ianue Marchio Saluciaꝝ: marchio Secuſie: Princeps pedemontiũ: Comes canapini & plures regẽ memoratũ tãq; ſupiorẽ & dñm recognoſcere tenebãturiũ recuſabãt: Q uare idẽ rex illos facto ad id ꝓpellere ꝓcurabat: ipſi uero qñ ꝓ ut ſinguli nõ ualebat aduerſus regẽ ꝓtẽdere: fecerãt unionẽ: ꝓtauit hoc ideo rex exercitũ grãdẽcum Beroldũ ꝓſecit & italos uicit. inde Beroldus regni adminiſtrationẽ merito obtinuit uxorẽ & filios ex ſaxonia euocauit regno inde ipio deuoluto Berol. a patruo ꝓfirmatus eſt i adiſtratõe illi9 i q̃ dies ſuos clauſit extreos. ano. 1016.

¶ Quibus iuribus dominia Mauriane: Tarentaiſe: & Sabaudie continuo in titulis preferende accruis vexillum acquiſierunt. Capitulum. 6.

OTthum tertio. Henricus boemie rex ſucceſſit in impioq; Humbertũ Beroldi filiũ comitẽ Mauriane inſtituit: cui marchio ſecuſie plutimũ aduerſatus eſt: tãdẽ ceſſit & filiã unicã in uxorẽ ac marchionatũ i dotem tradidit Humberto. Igit oppida ipſius marchionatus uſq; nũcterre uetteres appellatur: q a prio in Italia bite. Huic Hũberto Amedeus ſucceſſit ano. 1048. bello potẽs & ipio ſauẽs deceſſit: ano. 1076. & ipſi amedeo alius Hũbertus anno. 1094. duo Brianzoni aduerſans ob enorme pedagiũ ꝙ fecit deleru: Dũ ẽt pia Tarẽtaſie rectoribus & lege deficeret eã eius dictiõi ſubmiſit & alio Amedeo relicto expirauit ano. 1103. Tpis ſucceſſu hic Amedeus aliũ Henrici imperatoꝛ ſociatus eſt in Vrbe. Tunc ſabaudie pria ipio ſubmiſſa malauoya diceba tur: iuſtitia fere carens. obtinuit igit Amedeus hac patriã ab ipatore: quã ſaluauoya appellauit: ſub uñ pacto ꝙ illius titulus aliis ptinue ꝓferatur ut ſit. Poſtmodũ ſauoya eſt dicta ex platione faciliorinnec caſu rebellõ idem Amedeus q̃ loco victorie ubi ingens cadauerũ multitudo humata fuerat prophano ſolo abbaiã ciſter: fieriſiũ condidit & aliãtunc infidles Acrũ ciuitatẽ magnã furie obſeſſerat: ꝗre dictus imperator Chriſtianiſſimus rex: idem comes ſabaudie & plures alii potentatus ipſam ciuitatem ꝓſonaliter adiuerunt: & ibi idem Amedeus ſacroſancte crucis albe uexillum ab omnibus ſumpſit: quos optime rutatus eſt. hoſtes fugauit & hieruſalem uſq; prefectus in inſula Cipri dum rediret occubuit anno. 1154.

¶ Quo Thõas Pinaroliũ: Vigonũ: Cargnanu: Motecalerio: & alia multa obtinuit & de mirabili eius ple. Ca. 7.

AMedeo primo comiti Sabaudie: ſucceſſit tertius Humbertus q̃ nulla ple ſuſceptaq̃ uis ſecũdo nuptus bina ꝓſtruxit cenobia. In altero ſe recludens: ſuaſu tñ ſubditoꝝ egreſſus tertiã accepit uxorẽ & thomã filiũ genuit: inde alia abbatia ꝓſtructa regeru t in dño anno. 1101. Thomas uero cũ prices pedemõtii deceſſiſſet nullis ex genere relictis alpes trãſiuit: oppida Pinerolii: Cargnania Vigoni & mõtiſcalerii accepit in quib9 arces ꝓſtruxit & ꝓpe Thaurinũ caſtramentatus: q̃ ciuitas ꝓualebat alia oppida: uillas: & caſtra q̃ fuerãt principis pedemontiũ relicta ꝓ tũc ciuitate ſubiecit: nec multũ poſt deceſſit ſepult9 in abbatia. S. Michaellis apud antiã: cui legauit uillã. S. Ambroſii & alias duas ꝓpiguas anno. 1121. idẽ thomas octo reliqt filios mares quoꝝ Amedeus primus in dño ſucceſſit: Hũbertus ſecũdus: ad ptes infideliũ accedens deuotiõis cauſa patriã ſuã amplius nõ reuiſit. Thomas tertius noie ꝓuo uocatus filiã comitis flandrie opa. S. Ludouici deſponſauit. Gulielmus. iii. ualentie epꝰ ſedis apoſtolice legatus Aſiſii in Italia tumulatus fuit: alius Amedeus. v. diuino cultui ſi tentus & tacite uacãs nubere nõ curauit: Petrus. vi. tãdiu uixit ꝙ aliis ſenioribus defunctis in dño ſucceſſit: Bonifacius. vii. cantuarienſem archiepatũ obtinuit: & ẽt Phius. viii. archiepatũ Lugdunenſem & epatum Valentie habuit in comendã qa ultra primã tonſurã ſacros ordines nõ ſuſcepit: fuit enĩ itrepidus eccleſie uexillifer & iam ſenex beneficia relaxauit: uxorẽ duxit & alioꝝ ſucceſſiõe dñium ſabaudie aſſumpſit fuerũt ẽt due filie ipſi thome quaꝝ altera Beatrix regi: comiti ꝙ puincie nupta. v. filiabus extitit. ſecũda & tot ſplẽdidiſſimis letata priuiis. Prima nãq; Margarita diuo Ludouico frãcoꝝ regi ꝓnſſo: Lionora Odoardo angloꝝ regi: Sanchia ricardo eius ffi romanoꝝ imperatori deſignato: Beatrix Carolo ſicilie regi & Ioãna Philippo regi nauarre matrimonio copulate ſunt. Margarita uero ſecũda dicti Thõe filia comiti de guigorgh germão nuptui tradita eſt.

¶ De aliis dominiis Chablayſi: Vallisauguſte: & Faucigniaci: pacifice acquiſitis. Ciuitate Thaurini bello ſubmiſſa: Patria ruaudi & pluribus conſequutis eidem adiacentibus. Capitulum. 8.

PAtriã Chablayſi & Vallem Auguſte: tunc regebat impiũ: quo uacãte habitatore dictaꝝ plie & nullis ſe ultro in ſubditos deputarũt Amedeo tertio comiti ſabaudie q̃ prius ſedantenſes uſq; uriginã ſubmiſſerat qñ illi fuerãt aduerſati: eos tñ epo inde reſtituit. Etiã dictus Petrus patriã Faucigniaci in dotẽ obtinuit & eã dño ſabaudie ſic adiecit: deniq; fundauit ipſe Amedeus hoſpitale ville noue in Chablayſi. poſtea deceſſit ano. 1444. cui ſucceſſit alius Amedeus quartus frater qui annis duobus dũtaxat ſupuixit nullo affectu ut diximus dñia in ſequendo & Bonifaciũ eius unicũ filium reliquit heredem. Eo tpe Thaurinenſes fecerant unionem cum mar

chione montisferrati & ciuitate Astensi contra pmissum comitem sabaudie. hoc ideo illius oppidi ꝓ rumore comune intestabat. Quienies dictus Bonifacius opportune munitus tacite alpes trãscendit & eodē die thaurinenses apud oppidum ripo. ꝯstebellauit. Postmodū ciuitas thaurini alio nuncio pfidi comitē ipm & March. fatis. duo per acta. Inde certos deputatis in quibus expirat ratione. reduceret ꝯtig. pmissus Petrus qui thaurinē. suo more adhesit. sine & ꝛa aduersus Astēn. marchionē ꝙ mōtiffer. ꝓperabat. ꝙ pfectis agminibus Federici pro tis chalybeum & ultra augste de pmo iuxta rauia & retrocedere coactus est cū exercitu de tota pmissi forte loco. ad loca ciuitatis ipm inexpugnabilem nō putates comitē pmissum apud eos residere ꝙ ple comedacit no stamus & ipe ꝑ totum euersionē ciuitatū & pergamedi tis & ibi captus est duxq; de cheyagni me ipatoris ꝯgōꝑ cunes redeptis & ciuitatibus ꝙ ꝛa sabaudie comitis alios comitatus Gruerii Dalterghede gratiosum de Colo nay de mediga. Sue q̄ habet ꝓ suum in quos possessionē apphēdit ꝙ ultra oppidum morat. Denq; obiit anno dñi. pmisso; oportuna ne situra ab alio ipatore. & ꝛa senex die sua vidit extremū sine ꝓle anno dñi.

¶ De comitatibus Bresie. & beaugiaci. Ipporegia & Chertio submissis ac de Saulzano. Fossano: & Cuneo quid. Capitulum. 9.

PEtro comite sabaudie defuncto successit dictus Bonifacius octo fratrū ultimus qui morti primus & ipe li petro. ceteri treuenis nepotes ex secundo thoma tie hides ꝓticulares influxu. Primo Amedeus in sabaudie comit marchionē in Italia & dimus. in angustie. dolo sibi thomam comitatus ac alios ꝙ in patria pedemontana possidebat. ex quo successit huius principis ava ereus de la mota. Inde militauit temp. Ludouici in dñm ꝓ ecundi & ēt multos alios oppidos. ac castros. Defuncto pmisso dum esset in ciuitatem pollea dela. ꝙ est anno. 24. Typo successit dictus sabaudie comes baron comitatus Bresie & Baugiaci. de tem accessit ꝙ in urbē. & exercitu. ꝛa Henricus ipator romanoꝝ ꝯtra ciuitatem adhuc non stet obtenta. ꝓ pterea etiam que post decessum oppidorum thaurini & tactus est sacri romani imperii principes cū alijs successoribus. Tue ciuitas. Iporegiensis omes thaurini hoc misse imperatori ad tabulas Guelphoꝝ & Gibellinoꝝ dum tamen ꝙ guelphi comitē sabaudie gibellini marchionē mōtisferre ingerunt ꝛa dnos. Postmodū ex consilio comitis sabaudie quelphos potius ꝙ gibellinos sequebatur. ꝓ ꝙ ei in remotis ad dominū sabaudie. & ꝯtra comitē pmissum. Ille ciuitas. Amedeus sexto ut supra relatū fuit. Theodorum marchionē comitē Montisferrati & ꝙ despondisset eq̄ filiā. ceptā suo Amedeo & antea huic post multas bellicosas ꝙ gloriosas pace secutas. Iuris pluribus ciuitatibus ꝓ tunc. Illi Amedeo successit ꝛa sabaudie. & ꝓ tunc ꝯtra ciuitatem. ꝓ ꝙ intra. Galeatius ꝓ Galeatio comitatū Mediolani. Tunc Rocesse ciuitatem & ꝯtra ciuitatem. Iporegiensem mam. Ille ideo Carolus ꝓ ꝙ ꝛa ciuitatem. accessore ex successione. Cheri ꝯtra ciuitatem. Iporegiensem. & ꝯtra ciuitatem. Ideo Carolus ꝓ ꝙ ꝛa ciuitatem. Iporegiensem & ꝙ ei sequebatur. ꝓ ꝙ ꝛa ciuitatem. Iporegiensem.

RE[illegible] qui tali[illegible] Amedeu filium & heredem: ipse comes Viennis [illegible] comitatus Nicie alias dicte regie [illegible] ipote ti Do[illegible] deputatos nec minus [illegible] [illegible] [illegible]

auxilium & fauorem guerram vsq; ad guerram finitam. Quod si nō faceret ipse nō teneat ut supra proxime.

13 ¶ Item debeat restituere & restituat eidem domino de Causasso omnes de quibus semper fuerunt in pacifico statu quas habent ad presens & quas habuerunt vel habere debuerunt & restituat precium quod pro eis receperunt & aduocationem quam ipse dominus Marchio habet in ecclesia de Causasso & in ecclesia de Sancto Secundo & in ecclesia de Sancto Petro de Vinea & in ecclesia de Sancto Laurentio de Vinea & in ecclesia de Sancto Stephano de Vinea & in ecclesia de Sancto Petro de Cornaglia & in ecclesia de Sancto Petro de Cauallis & in ecclesia de Sancto Petro de Vilario & in ecclesia de Sancto Petro de Vilario & in ecclesia de Sancto Petro de Vilario

eorundem facta fit & que pro obſeruandis extracta. Quomodo conſuetudines earum legum ſuſpenſe & ex qualibet re ferantur priuilegia immunitates & libertates ac eas fint recurrendum ab quibus decreta emanauerint. Quidnam genere cõtineant quiue ſint & quotſa referũtur & quotcunque ut legentes quę petunt in his omnia facilitate obtineant.

De poteſtate cõmunitatis ſtatuendi tripliciter habita. Capitulum. 3.

LEx eſt oꝛe populi uterq; prudentiũq; ex generali conſenſu cõſtituere debet & pot ualere eatenus quatenus iubet honeſta & ꝓfint communi habet de reſtitudine ac legibus diuine & humane ꝓmia eſt a quibus ſi diſcordant fama nõ extinxit le corrupto legiſlatore. Quarum uero quis habet de iuriſdictione tunc habet de ſanctorũ ꝑtinente ꝓdendi leges ſtatuta nec eiſdem ſi bene quorũ intereſſe ſtatuta uel ad minus ſuſpicere ex quo poteſtas ſtatuẽdi de pendet cum dicitur & ſtatuere & ſtatuta & ſtatuerit & quo ad eã ꝙ ſtatuere & quia cum leges nõ pollunt ullus poteſtatem rerum humanarũ ſeculares hoc attingat ſtatuere tas condendi ſtatuta ex ea contra leges ipſius peratoꝛis. Cum ergo ultra citraq; poſſit ſtatuere ſtatuta & ſtatuerit & ſtatuerint & ſtatuta peccatum ſit nõ diſcrepare a diuinis legibus nec humanis. quamuis ex ꝓpria

mus insequ tis fiñ in toto salté in tanto p̃deatur donec in melius singula reformétur: & hic nostet labor esset ad reformatione ipsius facilior addi tas. cuius defectu ipsa reformatio put hactenus forte negligi posset. Ma ximus tñ esset timor totius reipub. & singulos: si cõsiderétur quot occurrũt in quibus dispositio pmissoꝝ necessaria & profecto mirabitur q̃ ita adeo neglecta fuerint hucusq; nec quotidie reformantur. multotiés fuerũt pmissa & pro madarõ multis locis. Cum ergo magna sit opus & multa utilitas expectata cõsideratis hinc inde circumstantiis & fiendi cum effectu: hoc negotium in tale opus tractare sequi tp̃ expedire duxerim legenda q̃ tedita statuta primo ad partẽ ordinate distincta fuerunt per quos quibus modo & quando edita fuerint: & deinde ea omnia & singula statuta primo relata usq; ad ultimũ huius operis conclusionem: & sic omittenda facilius inueniri possint. Cetera vero glosis & additionibus adhuc ꝑtim deficientibus: ratione pmissi est eloquij utilius ut nihil operi conducentium pretereatur. Nunc de consuetudinibus aliqua inuper dicenda videntur.

¶ De consuetudinibus earum legis habentibus ubi expedientis fuerit memorandis. Cap. 4.

DIVERSE Consuetudines per nos in processu operis memorande diuersos ẽt operantur effectus & uarias considerationes: quarum aliæ sunt beneficiales contra primoꝝ ẽ iuris dispositionem & hæc immunitates dicuntur ab ecclesiæ reipublicæ administratione & aliis onerib. hanc pellũt. vocantur. Preterea quæ principẽ ꝑtim ꝓpter alia principalia & ecclesiastica statuta & decreta item quæ pro ecclesiæ regimine & iuris ordine ꝑtim ꝓpter alia quæ ꝑtes ꝓpter ꝓpter & cõstata & alia ecclesiastica reddituũ & cauturarum mentis dispositionem. Differunt ecclesiastica & seculares: quoniam per testes: solitum uero ꝑ documẽta ꝑtim probari. Et ecclesiastica quodammodo tollunt & ꝓtegẽdo ꝑtim libertatem & quæ rationẽ ecclesiæ & regis ꝓpter honorem & utilitatẽ ꝑ quos ecclesiastica statuta & decreta ꝓpter arguant ꝑtim cõsequuntur. alterius uero ꝓpter ꝓtestantes nomina & iura ꝓpter introducuntur ꝓpter errore lesa certa lesione ut ubi. Quæ quidem ꝓpter ꝓtestanda antecedẽ legem effectum cõsecutus quos. Nam alter alterato ꝓpter ꝓtestanda ꝓpter & ꝓpter & ꝓpter cãra laqueũ hæc cum hominibus & ꝓpter legẽ. referatur ꝓpter ꝓpter requiritur ꝓpter cõsuetudo tanto memoriã hominũ excludat quod talia sint iura q̃ ꝓpter ꝓpter alter consuetudo neutralem ꝓpter. Hæc ad plerosque studentes q̃ admittuntur ꝓpter & litigi hoc modo ꝓpter differunt ꝓpter ꝓpter cõsuetudo cõtra & ꝓpter ꝓpter ꝓpter

4 ¶ Nisi de certa scientia dicte curie fortsitan fuerint ante hoc sequenti per nos seu successores nostros confirmatus.

5 ¶ Et ut [illegible] ordinarii dicti loci nostri Lincolnien. [illegible] exercere et ministrare.

6 ¶ Cui [illegible] necessarios et expedientes [illegible] deputati per [illegible] et [illegible] quo [illegible] deputandis.

7 ¶ [illegible] [illegible] [illegible]

Innocens benignus oculus equus ad iracundiam tardus ad clementiam promptus aduersis interritus in spe
[illegible] pacifice uelle nemini nocere nullam opprimere acceptione personę nō habere eum iquos odi
re [illegible] dextra quę iudicat actores fugere diligens esse castus sobrius pudicus mansuetus sedulus sobrius
[illegible] & imperterritus. Nam ut [illegible] dicit ad [illegible] potestatem [illegible]
[illegible] & [illegible] ordinarios. Vicarius exquo dicit potest q ta
[illegible] ecclesiastici iudicis [illegible] ad [illegible] & officiales

petere noluerit rubrico. de pte. cuius iudicium ac milan & ceteris de eoꝝ familia sup his debeat hic recursus ad illa p̃mia quæ tẽ. dotas p̃te & alias de familia deverit deputãdũ p eoꝝ defensu ploiũdis aplmq; diu dumtaxat octo dies tm̃ a die ipsi⁹ p̃ce chr. de. Verũ in dict. Clos fieri facit. Quibꝰ nõ decernit. ut pred. p̃fat. & ad ceteros subditos, hoc spectantes octo dies ultra regimen. p̃fat. & usq; ad eius dict. regimen. quos ploiũ duxerit. Quibus alias quos p̃tonẽ fuisse cõstare non intendit. Et ne ipsi⁹ familia. pretextu eius & eoꝝ debeat fieri dampnum & lesio p̃ciosis & timpr. p̃ciosis dicti. ordinarii ad finem honestum & utilem p̃te quæ eoꝝ regimis pastoꝝ ipsas pecuniæ & preciosa ponit. dicto fundicatori. Quinimõ fundicatori ipso p̃fatus quẽ ex tunc regimis pastoꝝ & suos debitores exactos habeat & exigat horas tenore cuiusperoꝝ quæ ut dicitur capitanei fundicatus debeat in palatio cõis ut p̃te quæ in ipsa dicta fundicatore de his honeste dicere & p̃te vel eoꝝ legitimis p̃curatoribus ad rẽdendũ quæ ipsi⁹ querẽtibus de eisdẽ. Et ipse fundicatus de dictoꝝ dierũ bonos & idoneos fidejussores debeat coram dicto fundicatore p̃te fecisse & ipse fundicatus militis & ceteris de eoꝝ familia q̃ propriis fidejubeãt & fidẽt de iuri parẽdo & mandato seu decreto solẽdo ad opus olim & singulos quoꝝ eos aliquis petierit coram eis quæ durãte fundicatu p̃dicto. Et ipse fundicatus p̃dicto prout in mẽto in manibus p̃dictoꝝ petitoꝝ & fideli exercebit remoto quolibet rationabili impedimẽto infra octo dies dictoꝝ. dierũ ꝑ & singulas eas & ꝑtes coram eo motus in p̃dictis de quibus ipsi p̃fatus fuit eius iudicium simplex vel familiares nõ accordauerint in p̃te. debeat ibidẽ de quolibet dẽ ad terminũ ipsi⁹ fundicatus & estimat. & estimãdis & p. ad ac sine strepitu & figura iudicii cognita & diligenter inspecta ac ꝑ quibuscunq; solẽnitatibus iuris remotis & eas contra dictos eoꝝ debitores infra octo dies duos aliquos de dictoꝝ. dierũ execũ mandare p̃fatus ꝑ literas inquisitoꝝ opposit. & recusationes & exceptiones seu his quibus executiõ dicti. p̃fatus iudicium militis & ceteri de eoꝝ familia recedere non possint de curia p̃dicta nisi prius petita & obtenta licẽtia a dicto p̃fatus plena & cõmanque & sibi p̃fatum ipsis dictis. x. diebus ultra fundicatus p̃dicti fieri facere teneãtur me dicti p̃fatus iudices nulles & aliquos de eius familia de eoꝝ familia facere aliquo modo intendere & solere te debeat neq; de cetero p̃dicta recedat nullo pacto pretextu & ꝓfamie de q̃ dictum fuerit dicto p̃fatus fundicatore possint & debeat. dẽ ad p̃petuã rei memoriã. Et ubi nullo tempore possit eisq; nec recipiat ad aliq; officia curiales p̃te sed ut ad patriã & familiã eoꝝ teneãtur ire ꝑ suã habeãt honore & ꝑ recipiãtur & si forte de facto recedãt aliq; ꝑ curia tunc dicti. ut ꝑfatus ꝓ dicte in fauoꝝ curialiꝝq; curiales hoc requirẽtis nullo modo sub cõtinentia aliq; p̃fatus fundicatus ingerat dãpnum seu lesionẽ debitis ipsi⁹ p̃fatus aliq; aliquo modo & de eius familia quin imo recipiãtur & ꝑ curiales & ut alterius eoꝝ de familia ꝑ curiales ultra aliquos quos tenuerat impune ꝑfatus fundicatus & ordinauerit & ꝑfatus & addito & ꝑ addito & ꝑ addito & dictus fundicatus p̃fatus ꝑ ꝑfatus & ꝑfatus & ꝑfatus &

¶De cauallerio curie nõnulla plurimum attendenda. Capitulum.8.

1 CAualerius qui ẽt regardiator uocatus est: eligitur a cõmite cui facultas ipsius electiõis ꝓcessa est: aut saltem ꝓfirmatã ex priuilegio ipsa ciuitatis ꝓpter dignitatem effectum relato uel de gabella talis tractatus non prędicto priuilegio utitur: & ꝓpter electiõis huiusmodi ut dicitur. Item dicunt cauallerium non posse plura exercere q̃ in ipso priuilegio nõ fit expressum. Videtur etiã posse q̃ ipse recusare possit regendi cauallerium ex eodẽ priuilegio acquisita tranquilla respecta diuersis quę sunt eius ad cauallerium priuilegio nõ expressę. Verum pro certis de regardiatu regardiarias propter cõtentas huiusmodi inter regardiatum & cauallerium. Propterea uidetur q̃ ex libris reformationũ inspectis gestis probentes uniuersitatem ciuitatis ipsius priuilegium hoc declaratum esse in mille florenos ꝓ quolibet regardiatorum ipsius ciuitatis & eius districtus. Item quod ipse cauallerius regardiator uocatus est ad singula ꝓcessa in curia ꝓ quibuscunque delictis siue criminibus tam ciuilibus quam criminalibus regardiatorum ipsius ciuitatis & districtus ipsius ciuitatis nomine illustrissimi quoad uero ad effectum officiandi ex eo quod ꝓ regardiatore eodẽ priuilegio nõ reputatur dicendum videtur ipsum regardiatorem non posse ꝓcedere ad executionem officii regardiatus & ꝓpterea defectus talis priuilegii aut potestatis non audiri, nec reddi debent gesta per eum ex quo deperditum non videtur officium regardiatus per quod particulares actus tales formari non debent per ipsum cauallerium & eam partem per quam ministrum esse uidetur ad executionem officii huiusmodi deputatum: aut minus subditum declarari appetit. Et addunt regardiatores ipsi nõ esse regardiatores ꝓpter causas ad uicariam aut locumtenentem spectantes. Sed ipsum cauallerium tenaciter esse dicentes ad hoc regardiatorem ratione huiusmodi ꝓtestatis spectantia cõtra populum & ꝓ fisco capitali & cauallerium in prece & assistere tenere debent quoties. Tacta fuit dicta est regardiator rone officii. Hoc ideo abrogatis & priuilegio regardiatoris non stat a quo effectus ꝓmissi non sequuntur nõ obstante q̃ nunc cauallerius nõ exercet.

2 ¶Cauallerius nulla habet iurisdictione nisi exercendi aut principale officium de quo dicto priuilegio q̃ delegat uicario. Item si non de patre te habens appetitus diuersitatis patrimonias & uenerabilis eiusdem causę tenet per uicarium habile dependens. Verum quia ex officio nõ debent a uicario locumtenente cauallerius cauere ꝓ cedendum est: presertim ex consequentia de eo & familiaribus nõnulla opportuna dicenda uidentur.

3 ¶Cauallerius & sui familiares ibi esse debent: ut audaces & impunite & delinquentes & delinquere eum ꝓ desiderantes refrenare possint & castigare: ꝓpter maiora uel pertinentia magistratus sed ceteris fiscalibus quibus multo labore ꝓmeretur & habuerit potestas executionis in his quo ad partes. Expediens est ꝓpterea q̃ sint in exequendo fideles in circuendo non ingeniosi: capiendo manuosos ꝓpter eos capiendos ꝓpter dirigendo cautos in citando solertes uel diligentes studendum aliquando ꝓtentes. Et ꝓterea opus est q̃ discrete procedant contra tales ne ex nimio fauore uel simplicitate nimis ꝓdoti pro delictis aut lenibus delictis & maxie his q̃ iure cõ nõ includũtur & a quoq; notata uersilis fuit alienum. Quod ad negotiandum ciuilia fiscalis absit. Nec enim cauallerius & familiares tenere deputati esse uidentur ꝓpter ea delictuose uersatur nisi fata & culpa precedat manifesta. Ad oppositum hoc & ita procedat ratione dignitatis cauallerii & familiares ita fata aut ad ea cõpositiones cadentia. Item. Dicunt officiales nostri cõitatis & singulares de populo accusatas & ab eis res meta est requirentes bonos hoc quia pręfatos iocos & tabernas exercere denegat ꝓpterea ipsi cauallerius & familiares ipsius cauallerii ad ea exercenda non esse dignos esse dicentes ad ea ꝓ tabernis & appetites ledere & infamia & plagas pręcut de eorum liberatione q̃ de interesse respondent fingant ad ea tractanda certis modis & incredibilibus. Item dicunt tales quod ita diligenter fiscalis curie corrigerent quę subditi delinquentes aut ꝓ precari uelle delinquere dicat cognatum. Ob quam rationem ꝓ eadem ꝓtestatis ꝓ quibus

terendum fi natur in capite.ut cauallerius & fimiliares eum durius quis ad parendum habeatur. De quibus oi/
bus ostendi tang de meritis & partibus capitis ut dimus successisse. Restat ut ea modo ad cor reipublice re
feram in quo plenitudo omnis residet & posita sunt. ibi enim gubernator nō est populos cornuet Dicimus ppter
ea senatores plures fecisse creatos & nomen officii effecisse Romulus adita ciuitate Sabinorum Romā voca
uit ex eis viros eligendo quos ipse ageret ut dictum est de tertio tractatu & ab ipsis de
fensionis ductus quos ipse senatores ppterea duxit & patres obscure dimittendum appellauit
ut eo quod ipse & ipsi essent. Quare ab ipsis patribus abortiuum est ut ipse ciuitatem regeret & eos
alle ipse procederet Erat apud Athenas Solon ostitet Areopagitas adoriri se fuctos quos sustulerit
tuo populo regimen extra quod erat Dionisius Eos ex tatus honor est ut apud graecos ut respicit de decre
mus ppterea ut ne egregium dupid agerent quod instituerunt eos non ut haberet ut ipsi ex ipsis
quis penes illos consilium gubernatores erunt & ojum publice gererendorum. Merito igitur senatus cordi cōparat
quo uam sit natura eo est in ea vigor & regimen corporis naturalis. sic a tenoribus habentur hec in republica
si existant tenenda te probant uendici & habilitate solidande quibus nōnulla congrue dicenda videntur.

¶ Quales esse debeant credendarii & solum idonei admittātur. quid sit utilius & quod melius. Capitulum .2.

QVia regiminis & consilii officium transeat etate maturos esse oportet. ex quo magis ipi negotia sa
pient eluna & sepe cum exercito corporis nimus adsint nā post annos adhuc esse robustos & me
morian adstrin ingenio quod gerendis sensibus indiget dicendum est. Vbi quis nec est & mores ei
bet eras puenit ad ectas ea est in bonis moribus adhortandus. Sic ut ipse ad ea ipsa ferueat. Ad
tes formā arma & senectute sunt ut tes. unde senes plus gerat utilitatis ne a prudētia q quā mor. mi
berus ēt tes loquatur uerūt quia vādeo unde ipse cum cūte eto mor
elle de
bet id nolle quod puer uolebat. Intelligendu est ēt de senectute q tertio Mos si ppe strad regendum po
pulum ea dūtaxat tēpe ut nos qui aliq generationis magis prudente matura tē
& ppter senectutē dos cert
& eum ma tes senes sunt etate qui pe & ipsi maiores uideri possint qui ut ipse ut deliberatis ma
tiros ppter ea dixit & nō decrepitos qui uolent ut aut etate lae dignitas augere & prestare cum uideat di
ne ostentare cones dicentes coram ad gnitudo de est
si quis malit ēt ppter. Nō
ppter
a consilium ex hac idēa. Romanos exēplo qui Scipione & alios patres nōiatos
ante ager si nū etatis minia plene cū damodo cū tenibus ute plene ex ibus ut ipse ex
lium q qui pertinatec nullos be te reverēs si tat nō reverēte
Q
unde
posta
ut
ē
esse
fue & licet quā bonū appareat actos cum qui
ea
ut
In more si mo
ut
ut
expedit senatores esse
bus pluto mortuos
cōprobatos & ne ad placitū
ut
aliquotiēs tēpus
ut
ut
ut

& machinationes que in fraudem possent fieri statuta q nullus recapitulator seu credendarius vel alia p/sona et qui non fuerit de credentia possit nec debeat in aliquo practicare de mutuando in pecuniis credendarii nec in quo officio nec aliquas practicas facere cum aliquo sed teneatur eligere iusta eorum domicilium aliquem p/ prelatum aliquo de premissis sub tali pena qua ordinarii temporibus videbitur & appendat & qui supplicat recapitulatores & quatuor alios practicantes de mutuando vel credendo in credentia de quibus supra fit mentio qui eorum de credentia per annum quem eorum de credentia cum quibus tunc practicabant teneantur & possint capitulatores coniurare & teneantur sub practicantes in quorum credentia tunc eorum pecunias

¶ Preterea ordinatum est quod recapitulatores & eorum credendarii supradicti non debeant nec possint credentiam apponendo & tagendo aliquam de nouo facere nisi prius inter se discusserint ad meliorem & maiorem cautelam & securitatem & quilibet ipsam credentiam diffidere bono respectu. Quare statuit fuit quod in volu. fol. 6. nu. 78 sub his verbis item ordinatum est q perfectus seu ordinarius non possint nec debeant facere poni credentiam seu credendariam sine consilio & interventu sapientum ordinariorum partis que essent in terra. Et aliter facta quod ordinatio facta in ipsa non valeat nec teneat ipso iure & regulariter obtineatur.

¶ De negotiis in credentia tractandis discutiendis & concludendis ac aliter ordinate & aliis bonis & c. p tuland. Ca. 4.

1 COram extraneo ne facias consilium negotii eni quod patiet No oi homie coram manifestes, e torte nde ff. de gratia talsam & contrectatum. Quibus decretis & ordinationibus statuti & per libro reformationum supradictum nu. 4. te nouis hominibus sepe ueteres ebrietate credentia & aliquibus nouis ut ipse quibus supra est appo nuntur & dictatur in maximum dissensionem & scandalum ciuitatis quod ad eorum & quilibet eorum dissensum & pacem ordinatum & statutum fuit quod recapitulatores & quatuor alii practicantes de mutuando in credentia de quibus supra fit mentio qui eorum de credentia cum quibus tunc practicabant teneantur & possint capitulatores coniurare & teneantur sub practicantes in quorum credentia tunc eorum pecunias

2 Addita etiam pro reformatione credentie non grandi cum interrogationibus & responsionibus ibidem positis & ordinatis & quibus supra & per eos medio iuramento q quilibet eorum recapitulatores & quatuor alii practicantes de mutuando in credentia de quibus supra fit mentio qui eorum de credentia cum quibus tunc practicabant teneantur & possint capitulatores coniurare & teneantur sub practicantes in quorum credentia tunc eorum pecunias statuta est q nullus recapitulator seu credendarius vel alia p/sona et qui non fuerit de credentia possit nec debeat in aliquo practicare de mutuando in pecuniis credendarii nec in quo officio nec aliquas practicas facere cum aliquo sed teneatur eligere iusta eorum domicilium aliquem p/ prelatum aliquo de premissis sub tali pena qua ordinarii temporibus videbitur & appendat & qui supplicat recapitulatores & quatuor alios practicantes de mutuando in credentia de quibus supra fit mentio qui eorum de credentia per annum quem eorum de credentia cum quibus tunc practicabant teneantur & possint capitulatores coniurare & teneantur sub practicantes in quorum credentia tunc eorum pecunias

3 ¶ Statuit etiam & ordinatum fuit quod recapitulatores & eorum credendarii supradicti non debeant nec possint credentiam apponendo & tagendo aliquam de nouo facere nisi prius inter se discusserint ad meliorem & maiorem cautelam & securitatem & quilibet ipsam credentiam diffidere bono respectu. Quare statuit fuit quod in volu. fol. 6. nu. 78 sub his verbis item ordinatum est q perfectus seu ordinarius non possint nec debeant facere poni credentiam seu credendariam sine consilio & interventu sapientum ordinariorum partis que essent in terra. Et aliter facta quod ordinatio facta in ipsa non valeat nec teneat ipso iure & regulariter obtineatur.

4 ¶ Contradictum est quod recapitulatores & eorum credendarii supradicti non debeant nec possint credentiam apponendo & tagendo aliquam de nouo facere nisi prius inter se discusserint ad meliorem & maiorem cautelam & securitatem & quilibet ipsam credentiam diffidere bono respectu. Quare statuit fuit quod in volu. fol. 6. nu. 78 sub his verbis item ordinatum est q perfectus seu ordinarius non possint nec debeant facere poni credentiam seu credendariam sine consilio & interventu sapientum ordinariorum partis que essent in terra. Et aliter facta quod ordinatio facta in ipsa non valeat nec teneat ipso iure & regulariter obtineatur.

¶ De credendariis & habentibus officium in credentia. Capitulum. 5.

1 NOn flectere se ad alias humanos edictas in eorum quibus regentes. Ne igitur credendarii ceteri materia prebeant de cetero diuersis personis de statutis & ordinationibus q hactenus sunt decreta ex pene & interpretationibus committat quibuscumque statutis retro tempore & maxime quatenus ipse credendarii & quilibet eorum prudentia est aliquos de cetero expedire & recipere in numero credendariorum & ad dictum officium credentie & ad dictum officium credentie & ad dictum officium credentie

De officialibus cōitatis in genere referenda que ceteris particularibus preponuntur. Capitulum.6.

QVanis credendarii existāt ad p̄sulendū in his q̄ rēpub. spectant vltenus expedite p̄solutōe & occurrēdū executionē quibusdā cōmutare aliquibus ma dicunt q̄dā cōitas negligēt Quaobrē ipa cōitas dimdia negotiis eius prout iam de principe dictū est. Habet enī primo. Consules duos. Sindicū unde & Scriba relatorem quoq; alios plures deputatos ad ea q̄ singulis fuerint cōmissa. Et hos sequit collector a predecessoribus sup̄ emptionibus annuis. Et quidā alius exercentes ius credendi eiusdē cōitatis auditores bancos capestrū & postea Thesaurarius alias clauarius nuncupatus. Item & alius scriba rōnū debitū & creditū: ac tres rationū computatores eas diligēter rēsidere inspectores & inuentores reddituū custodes unā cū priuilegiis cōitatis. & sex recapitulatores. oēs de credentia: quātq; ceteris auctoritatibus ordinariis. ad negotia ipsius cōitatis exequenda utpote omnibus aliis quos credentia extra ordinē deputauerit. de qua retro tractatū est. Quare prius super his in genere videndū est: postea ad particularia procedetur.

2 ¶ De collatione ipsorū officiorū inter ea videnda est sup qua rēne tpis disponit statutū positū in dicto parue qua termo anni incipiendo in mense Ianuarii. Item ordinātū fuit q̄ in festo nativitatis beati Ioānis bap. quolibet anno mutētur p̄ores cōitis & ordinatores ac cetera officiatorū q̄ tūc fuerint mutanda: put hactenus fieri fuit. q̄ in virgilia sancti Ioānis fieri debeat ut in libro reformationū apparet & ipsa extat memorata.

3 ¶ De modo faciendi electiones dicendum est rōne p̄standi iuramenti quia nullū reputat statutū in hoc disponēs cū p̄noto nō habeatur. Dicimus igit̄ q̄ regulariter p̄missis duobus vrbis. Sindicis egregiis credentia expedienda ceteris negotiis reformationū & cōmendatoribus qui ad sonum campane debent conuenire credendū ex clusis & vocatis. Postmodum dictus Sindicus tam ex statuto sub rubrica. Item statutum est q̄ oēs officiales cōitatis fieri congregati in credentia p̄ueniāt & iuramentū p̄stēt de bene & fideliter se habendo in officio sibi cōmisso. Primū ex volumine statutorū

tionum: percipiq; salaria prout in computis communibus edocetur.

De scriba actorum communitatis seu reformationum. Capitulum.9.

1 Scriba reformationū cōitatis non tm debet esse notarius: uerū & oratōr practicus ut acta redigat ordinate in textu & multoz defectu suppleat locutionis: facti q̄itate inspectā: ita q; ipsi cōsules offic: appe gestū aliqbus libris reformationū: cū scriba sufficiens extitit. Et q; multotiens scribe admittuntur non id nescientes q; bene gesta sepius corruunt defectu ipsius scribe: nec carent relpub. & particulares quandoq; detrimento & labe. Prouideatur autem si aliter fieri nequeat: astante sindico subtilis dictamine ora regist tur: sed interim non valet ceteris interesse: consueuit tamen sic fieri.

2 ¶ Scriba in conuocatōe credentie prius dē locū interuenientē p dño p̄sidū & credendatioz noia & cognōia inde q̄libet & p̄positiones sup eis factas: & successiue ppositiones aliox & uitia cās oēs pro quibus credentia conuocatur debet scribere: postmodū quid sup eis consultum est & deliberatum: quibus priores nostri nullo p̄cedebant ordine: quū si aderat controuersia deterpas hinc inde consultis immediate post propositionem exigebatur nomen singulorum ad calculas: ita q; conflabat rem mature discussam ut neq; posset super ualiditate opponi: quod precise ad ipsum pertinet scribam prout ex libris antiquioribus edocetur.

3 ¶ Scriba accipit memoriale ppositionū fiendaz a p̄sidibus q̄s ponit in libro: p̄ut succedit: pundetur alias se penam sufficit intervallus si ante ferbantur pro cōsulibus & deliberatis uel q; minū supest. Postq; tenetur mittere q; super ipsis ppositis deliberetur: quia tepe multa fiunt: ppōnenda que obliuiscuntur ex alijs superuenientibus nisi scribe ad hoc recollectionem habeant. Et q̄n tepe accidit nōnullas ad alium differi credentia ut maturius consulatur: uel propter magnitudinem temporis: debet eum ipse scriba in eadem sequenti credētia ipsas registrare & tallare q; sup ipsis fiende in credentia transitus ad alium prouideatur anteq; super nouis: quia hoc ipsius scribe incumbit officio prout acta demonstrant predecessorum.

4 ¶ Scriba tenetur ponere in libro reformationū ora acta in quibus cōitas interuenit principaliter aut accessorie presertim cōtractus credituel debitu ne eandem fraudari contingat in cēpsus & omissione: duplicatione: uel augmēto dū ignoratur eandem cōitatis prout tam enumerationē tm laut ipsa scriba ad p̄enu ibidem inserendū: sed nota substantialia & minus faltem que spectant cōitatis solutum est. & si deficiat ipse scriba tenet ad hoc recollectionē a fraude: ideo tm minus etiam pro gestis extra credentiam.

5 ¶ Scriba multotiens erat in lectōe p̄ tumultu uerboz: & requisitus & rasturis plurimis: igit ad reparandū si qd errorū: & defectū: statuū: put in libro reformationū: late his uerbis: Itē statuerūt & ordinauerūt q; modo in antea oia q; scribētur in plena credētia clausilla & ordinabitur debeāt legi publice credētarijs & anteq; recedant. Et q; tales qui nunc sunt & p̄ tpibus fuerint debeat ledere uerū cū oibus credendarijs donec oia q; ipsi pro credentia & tacta fuerint in singula credentia legantur per lectorem eiusdem cōitatis & non recedant ante ipsam lecturam: p̄ut alias solutum erat fieri: & ordinata sub pena. f. x. pro quolibet & quādocunce exigēda & applicāda more regiminum. & p̄ter eandem penam incurrat scriba qui pro tempore fuerit.

6 ¶ Scriba non debet expedire acta extraordinaria in quibus tractatur de aliquo interesse cōitatis nisi prius a sindico uel alio perito reundeantur. Et sic contingit fieri ut procedunt singula prout debent: quia sepius dum ex pediuntur in cōsulte: postmodū tunc edunt lites & iurgia propter scribarum imperitiā: aut maduert tenter cū minus non essent de his que scribunt bene informati.

7 ¶ Scriba durat solummodo p mēses tres: nisi de uno eligatur ut supra. & recipit pro salario totius ānī. ff. xv. & sic p rata tradēdo libri reformationū: tunc & tunc: ipsū in forma debita & nō aliter: nec aliud h; a cōitate nisi requisitus p̄sules expediat acta inspecta: si fuit nostra taxatur ut intra p̄dictū tēpus & restituat medietas stantis ff. v. Itē pro quolibet alio excedēte. ff. xxx. ff. v. & nō excedat & totū. g. Et tandē recipit ab alijs p̄ut extat p̄sentando. si aut acta sunt extracti dimittat a ratiocinatoribus taxatur: uerū laborē & id qd uix expedire: & ita pro cōi q̄ singulari. Pro scriptūris uero electoz: credētia h; p̄ut in statuto ānī. xxxvi. mō. & hmōi tenoris. Itē statuerūt & ordinauerūt ut supra q; scriba cōitatis qui nunc est & pro tp̄e erit: nō possit nec debeat exigere: plentum tunc ita p electos & deputatos p credentia sup articulis q emergūtur de quibus in capitulis priuilegii & trā chisus ipsius loci clausilla insi. g. s. pro quolibet ānī sui regiminis. Cuiūt de quib; & cōmissōe quāq; precium terē sementa non loquatur: tenendum est q; de omnibus notificetur aut saltem pro grosso: quia sic continuat. De alijs autem expeditionibus estimentur: lucrorum tabellionatus: & huiusmodi percipiat iuxta laborem ualorem & quantitatem p̄dictarum dictarum. Et ad hoc restat dicendum pro sindicatu: cui tam ad quem eligatur relgat tenet: q; habet p registro ipsius sindicatus: tenore in forma & subscripto grossos. s. & non potest aliud petere a cōitate uel alijs nisi requisitus expediat acta q taxatur arbitrio duoz sindicatoz cōitatis supius relatoz.

De electis credentie olim sapientes nuncupatis. Capitulum.10.

1 Nil sapiēta melius mari medetur animis: ait: cū insanes detrahit: a cupiditatibus liberat: timorē pellit & est auxiliū cōtra miserias huius uite: nec recedunt ab eadem religione: ut ista: & pietas nullūq; putat bonum

bonum nisi quod rbatur honestum: & ad uitam beatam tendit adipiscendam. Cum ergo administratores reipublice sapientia aio habere opus sit prout iam diximus supra ab antiquioribus nūs & si non oēs aliqui tm sapientes: tm tu requisiti existerunt oribus depatis ad illius regimen cū alijs sindico & scriba premissis in plurib⁹ occurrentibus in quibus credentia uocari non debet aut cōmode haberi nō potest. Pro quoz electione sciendum est quliter fiat: p̄ alijs qui libet eorum ipsoz eligit tres ex alijs credendarijs paulo post assumptum: o tm & deferbatur electio ipsa in libris reformationum inde scribatur in nota: unum: boletinū ipsis electionibus ut comp̄hendant in opportunis nec aliter iurant: quia sub iuramento credentie tenentur ad ipsum officium debite exercendum. Et hi sunt qui ab antiquioribus electis & usq; ad tm̄. xxxvi. sapientes nuncupati extiterunt: aut habetur in multis uuribus & notorie. inde autem electi credentie fuerant nuncupatue: ex quo sapientes premissos in clausilla duntaxat reperiri (prout olim Athenis philosophos) ab exteris & thaumi maxime dictum est in derisum.

¶ Electi credentie a consulibus euocati comparere tenentur q̄cūq; & fideliter consulere extra credentiā in 2
his que occurruntur in ea fieri debere propositum est ut ppetuo p̄fuerit ex dicto instrumento. Si uit de illoz p̄testatione q̄rtur ipsi. Electi credentie p̄t deliberare & p̄dere in multis: p̄ut e dē credentia & sunt q; diligēt celent: ne uel non sunt oibus credendarijs manifestanda aut odiosa seu que ipedire possent ex comodo pti cularis: uel cū iactura reipub. & similia q; approbati sunt soluta p credentiam aut in libris reformationū habetur.

¶ Electi credēne nō durāt nisi p̄ sex mēses ut offiū p̄sulat⁹. & p eodē tpe hāt. ff. x. p singulo nec aliud exigūt. 3

De auditoribus bānorum campestrium: seu pro illis ius reddentibus. Capitulum.11.

PReferri deberent auditores bānoz ceteris officialibus cōitatis rōne effectus cū exerceāt iurisdictionē. tm 1
rōne eadem: antea memoriā nō debuerunt. Q uales aūt necessario habeant esse iam dictū fuit pro parte circa alia: ne: pōt facilr edoceri ob multa que uersantur in facto ipsoz bānoz: relinquitur ppterea arbitrio p̄sulū ad quos electio p̄tinet in credentia: nō mutum post nominationem illoz: & put in statutorū reformationū ānī. 1466. fol. 159. & nu. 11. hmōi tenoris. Item q; deputentur auditores & cognitores bānorum campestrū. homes bone conditionis & consciencie qui nullatenus in ipsis bānis aliquo quouis modo participare possint: sed iuste & debite sup illis iudicare debeant & sint astricti cū iuro & graui penalitate tm & taliter q̄ sine rigore alicuius capitulū mitigare possint. Q uod teneatur prout in actis ipsorum bānorum.

¶ Auditores potius attendere debent conditionem personarum & acta q uerba nam mentiuntur plures ac 2
cusando & se defendendo. ut q; ad ueritatem eliciendā alia accidentia maximā partem conferunt ad cognoscendum animum quod quid est: ut indies comprobatur in ipsis bānis.

¶ Auditores p̄dictarū bānorum in eisdem die: diebus martis & ueneris. hora tertia & in palatio cōitatis 3
cham iuris nec teneāt aliqs feriatis nisi p̄ut in statuto ānī. 1505. de quo in lib. reformationū: tabulis his uerbis: Item statuerūt & ordinauerūt q; auditores bānoz campestrū qui in dicto loco p̄ tpibus electi fuerint in reddēdo ius circa offiū cogz auditorie nō teneātur nec debeāt obseruare aliqs feriatas nisi in statutis dñi & reformationis ac alias de p̄cepto ītē mtis ecclesie. Preterea si accidit festū in p̄missis diebus: reddatur postea ius in crastinū.

¶ Auditores tenentur accusas decidere infra mensem: p̄ut in statuto libri reformationū. 1495. fol. 42. ho 4
ius tenoris. Itē statuerūt q; auditores qui p̄ tpe fuerint teneatur & debeāt infra mēsem a die date accusationis fieri inquisitiōis facte p̄dēnasse aut absoluisse oēs accusatos uel inquisitos sub pena primi mensis officii & salarii sui. & si aliter ultra terminū dicti mensis procedum fuerit per ipsos auditores super ipsis accusis & inquisitionibus in condēnando q; talis condēnatio sit nullius ualoris & momenti quo ad bānum tantum non autem quo ad emendam. Eo saluo q; si forte in aliquibus accusis foret aliqua causa legitima allegata per dictos auditores in plena credentia: taliter q; dicti auditores non potuissent p̄dēnare uel absoluere prius ipsis causis pro legitimis habitis a dicta credentia tunc & eo casu possit dicta credentia terminum prorogare dictis auditoribus unus alterius mēsis dūraxat condēnandi uel absoluendi. Et licet statutum ipsum non appareat cōdium sub mense Ianuarii: p̄tertera hoc non obstat q̄n fuit & est in uirtute obseruantia. Et sub eodem cum alijs banna premissa constituta fuerunt.

¶ Auditores habent pro salario ff. x. quolibet mense a cōitate: nec aliud. a particularibus autem recipiunt p 5
assistatione locorum prout meretur labor: & quandoq; contingit.

De thesaurario seu receptore emolumentorum cōmunium ordinario. Capitulum.12.

COmparatur thesaurarius relpub. stomacho: qui nutrimentū corporis recipit & ceteris dispēsat mēbris: 1
sic. & ītē thesaurarius q clauarius: p̄ut in multis alijs oppidis adhuc in p̄mis: ac antea diebus. Ex cuius officio eodē thesaurario q̄ eligit singulis annis in plena credentia: nūq ex credendarijs aut eorū q; non nullius facere offerāt uel expresse: seu q; ab alijs p̄mo nō recusant. Q ua electione facta constituitur exactor omniū emolumentoz dicte cōitatis pro toto eodem anno suis propriis sumptibus. Et si succedere fuerit: giū debet prosequi donec in causa appellationis eidem inhibitū sit: quia tunc lite ultimata cōmunitati legitime ab

ulteriori executione liberatur eorum pro quibus inhibitio extat: teneturq; eidē cōtati pro rata exigendor; in
termi; limitatis: siue exigerit: siue non: alias inhibitōe premissa & hoc ipso cessante: tales q; debeāt
nanciscj: ipm officiū exercere modis & formis de quibus: & nō obstantibus relationibus hactenus forsitā factis & vo
luntatibus cōcessis reddere cōputū teneatur: quotiēs requisitus fuerit ad eo cōtati: & pecunias q; debitor ab eis
reachatus erit: tales credentiarij integre cōstituto successorum thesaurorum communiter habeant.

1 ¶ Thesaurarius non cogitur quēcūq; aliū thesaurū nouū recipere ex decreto cōcessionis propterea habeat jus
in statuto nouo 466. dicti parti quarti nouissimi: & circa hoc eum sibi succedentibus nō possit a creditoribus cōtati
aliquod capi: hoc idem tenebit de nouo cōputū reddere sub pena librarum x. pro quarum exactione applicandarum more regard
rec.

2 ¶ Thesaurarius statuet rigorosius exigendum: ita nō debet cōtati plures seu affluentes pterea ad cre
dendarios cōtati assignato numero admittere. Et si de hoc quis ipsorum deliberato animo cōstituatur thesaurarius
hoc est contra expressum tenorem statuti recedendo.

4 ¶ Thesaurarius debet esse diligens ut cum non valet omnibus supplere prius magis indigentibus satisfaciat
Et si pecunie creditoribus requisitis ante terminum ex aliqua necessitate exigendi dum negari saltem gra
uiter non debeant: nec etiam debet compellendo animum impetuosum vertere.

5 ¶ Thesaurarius in litonēs expedit de ere cōtati cōmodū: pōt de hoc cum facilitate quilibet cōputū
gare q[uo]d exigit: & requisitus ad hoc: q[uo]d recepta documēta sine pecuniis & solutione debiti q[uo]d
tis & determinatis appetentibus fecerit: alias nisi hēat a dicto ipsorum executore literas de quibus
6 ¶ Thesaurarius ut alios recipiat: nō tenetur eq[uo]s: & pedites: nec etiam
quā pena: qualitas honorandi ante ordinata: nisi ad cōtati: & ipsius
q[uo]d cōtento. Hec cum alias statuta: sic nec ille pretaxatum
7 ¶ Thesaurarius tenetur cōtati pro cōtatis suis debitoribus
honōr tenoris. Item si aliquis de proventibus
aplicetur ipse thesaurarius
fecerit: alimentibus
8 ¶ Thesaurarius recipiendus: talis aut̄ debet esse credendarius: & ordinate prius ad cameram
simpliciter deliberet: tam quam ad certa cōtatis cepta: sic nō: sed ad
laurum exigere teneat: nec etiam tunc ibidē ordinis nisi quibus cōtatis hac de re
ordinarie: sic de modo ex exigendi ipm thesaurarium quando: & quater: & quibus
dispensetur omnia: rex ut sic de pecuniis scripturarum q[uo]d recepta: & ex
dis: quo differunt ordinarie & extraordinarie inter se: pp̄ea rōnes estimandi
q[uo]d fiant: & quo: & quibus: & quare: & quando: & quare cōtatis
& quo fiant: quo modo: Item de quatuor modis & aliis documētis solutionis
cōtatis: quā antiqua
cōtatis: quā item reponi debeant: item de modo ferendi
etiam pecuniarum: & quatuor regulis facilitatis: & ut edoceatur an sit pro
prout sepe requiritur. Item per alias sepē q[uo]s habeat reddere computum.

9 ¶ Thesaurarius non debet vacare literarum reformationi: nouorum statutorum: immediate libro in forma: quo in statuto
anni 1504. de quo in nouo libro reformationum statutorum immediate scribi debeant: & ordinari: aut quod
saltem cōtatis spredendo non debeat: uere scribe eiusdem cōtatis literarum: & scribanie nisi prius facien
tibi mentionem in presentia cōtati tempore.

10 ¶ Thesaurarius reddens sua recepta: soluta: & alia: put in libro reformatorio anno 1504. statutorum
fuit: & ut certe: & primo ordinatum erant & statuerunt: pacti recapitulationes q[uo]d thesaurarius recepter reddat
tamen cōtatis causa: si quando est & prout hactenus: & de cetera singulis tribus mēsibus: & ultra cōtatis
thesaurarie: hinc: dies octo pleni singulos tres mēses esse debere: & legale computum: & aliquam tempestā
tionem: & hoc tam pena annullationis & priuationis quam pro salario: aut quo debitum computum non reddiderit
& ipsi pena contra ad nouos thesaurarios tenebitur: ad dictum tempus reddendi: prout tenetur: & debet: & obligatus.

11 ¶ Thesaurarius quatuor nouos pensionarios pro credentia in qua eos: ratio debet pōt: cōtatis: & statuto anni 1466.
dicti parti quarti: pōt legalium: & ydoneorum: & quod quilibet eorum: & ad dictos thesaurarios remanet
dominus: nec ipsi: & quilibet eorum: & quilibet eorum: & quilibet eorum: & quilibet eorum: & quilibet eorum:
credentiarie: & quilibet eorum: & quilibet eorum: & quilibet eorum: & quilibet eorum: & quilibet eorum:
& quilibet eorum

custodia possint duoꝝ ex credendariis & a credentia electoꝝ qui illas receperunt qui in inventario propterea facto ponantur & ut remaneant sup eadē custodia prout fuerint alii officiales Quę aūt ab eis in hoc seruari debeat & a credentia facere fuerint expressa lamentabiliter in probemio eiusdem inventarii & cursim ab initio presentis operis mentionata hic quę impressionis non fuerint sed eadem recurrendum.

¶ Custodes scripturarum eligi debent tanta qualitate ibi relata & saper oia tali conditionis quę ipsas conservent ita ne unum earum seclam communicent nisi ex edicto & mandato curie ex iustis causis & tunc eadem fides in aliquo offerri debeat quę in eos si considerent tota que sunt in eis & quatenus adhuc sanctum. Oportet etiā quę pręfati custodes sint ipsius scripturarum doctus ad earum oportunā exhibitionē quibus est attendendum in electione predicta que non fit nisi in quo deficiente seu quibus idoneis non existit.

¶ Custodes scripturarum habeant a curia salarium sed hactenus tractatum non fuit post remissionē pdictā nec aliud recipiunt ejus ipsas scripturas teneantur exhibere cuilibet in illis interesse habenti & petenti.

¶ De recapitulatoribus pro reformatione credentie: & statutis fiendis. Capitulum.17.

Reformata credentia edita statutis ut iam supius usus est. officia ipsoꝝ recapitulatoꝝ euanescunt. Quia diligantur ad breuetes & iurām in eis. Thome prout iam diximus. Non tñ attendunt plures in tali electione quid decentius sed quod magis placeat ut faciles sint electi ad similiter eligendo quos idonei procurent in credendarios seu expellendū quos expelli querūt. Etiā sepe dicti recapitulatores p se mouētur affectu & interesse admittunt si quos videant eis prę debito aduersantes alios qui sapeant ejus non idoneos. Multū quoq; optatur inuidia amicoꝝ magis potens q̄ insidie inimicoꝝ ad talē expulsionem. ppterea succedentes q̄ afferunt maximū reipublicę detrimentū. Hoc ideo statutū fuit ānō. 1519. put in libro reform. statutoꝝ. de his verbis. Item quia de electionibus credentiarum ex pluribus annis citra factis ad regimen curie pro tempore existentis ex quibus ut experientia cognitum est quamplures inconuenientes pullulauerunt ex eo quia dicti recapitulatores ex affectu quo quibusdam idoneis ab eis prestari minime prout iustum erat admittunt. Et nonnulli propterea non sufficientes ad id electi fuerunt. Attento etiā q̄ licet in regimen curie fuisse multotiens deliberatum quod in electionibus & creatione quorumlibet officialium ut plures in credendarios admittendis ipsi recapitulatores numero decem existentes quibus hactenus ut premittitur electio ipsa fuit committi consueuerat ad electionem huiusmodi credendariorum ut plurimum non deuenirent sed ipsi tantummodo inter se conuenirent & sibi ipsis ut plurimum ad hoc intercellerent & opportune ea tali q̄ ea ad electionem maioris partis ipsoꝝ credendariorum & sup hoc sumantur multotiens absq; ipsorum tabus & tactum ipsum bene discutiatur & concludatur. Et ex eodem numero ipsorum decem unum ad executionem ordinationis hujusmodi in curia Quo sic fluente & cursum habente ipsi decem recapitulatores tam ipsi quam eorum successores ad electionem hujusmodi credendariorum ut premittitur faciendam ad ipsorum libitum procedere & tenebantur & sic ipsi recapitulatores obtinuerunt & obtinent de facto. Cum ex hoc alias de ipsa electione eorum q̄ credendariorum fuerint plures questiones & altercationes subsecute & quamplures inconuenientes & pręsertim ille quod ipsi recapitulatores ad dictum consilium ad libitum proficiendum & consulendum & concludendum ipsum consilium. Et quia videbatur quod statutum cum alio proximę sequenti prius describendum ubi de credentia dictum est nouerint legentes q̄ fuit impositum. declarationem si quam non potuerunt in eo commodius memorare. Quia autem nōnulli ipsorum a numero credendariorum sic excludi. & propterea eiusdem statuti executionem impedirent cauerat ad minus qui eligunt recapitulatores gladium ponere in manu furiosi.

¶ Insuper contra eos qui nolunt iurare credentiānec ad ipsum accedere. quibus sub dicto anno. 1519. aliis in materia disponentibus tam descripti ut pferunt. & pstat in libro reform. statuto. hmōi tenoris. Itē quia tam nōnulli ex ipsis decurionibus qui non curant ptractare nec intendere ad alia negocia diuertentes & paruifacientes bonū cōe addentes aliis statutis tam sup hoc factis & seu illa reformantes. statuerunt & ordinauerunt q̄ oēs & singuli decuriones qui nunc sunt & pro tpe fuerint teneantur immediate post electionem nouorum recapitulatoꝝ ut premittitur ut plurimum ad palatium cōis ubi solitum est teneri. & ibi stare debeat. compariturus ad primam pro quolibet & qualibet vice. Et q̄ quilibet electus de consilio cōis teneatur ad ipsum & illa munera pertenta. & hoc sub pena ducatoꝝ duoꝝ pro quolibet applicāda more regard ariarum. Que pene exigi possint & debeant incontinēti nulla defensione tramissa. pdēnatione vel mitigatione expectata. & q̄ exceptis cōitantibus ibi stans debeat ipsi cari in quadriennio ecclesie parochialis s. Marie. vel in ecclesiis pellibelle. & ibi remanere ad ipsius & officiandum nisi esset legitima causa pro tunc quę in mente recitatur consulibus qui pro tpe fuerint ne audeatur cōitans negotia ut sprētum deducere & aliis sic faciendi pbeat incentiua. Super ut ille gratione impedimentoꝝ hmōi ab regimini fuit dictum ipsius consilium pro tpe existentium. Cuius statuti tenore comperto si credendarii aut ipsorum aliquis predictis mandatis & penis in eo modo & forma prout in eodem statuto cōtinetur non obtemperauerint contra eos executor ad levationem bonorum de gratia pro executione hujusmodi si esset procedi debuit ut constat in dicto statuto.

¶ Recapitulatores quantumpluribus imperandi defectus statutoꝝ supra relatos induxerunt. ideo cauendū esse ne in gratiam ad quam officium administrantur.

¶ Recapitulatores nihil habent pro eorum mercede tamen plures eandem consequi potestatem affectant qua magis q̄ salario gaudent credentiam suo arbitrio reformantes.

De nuncus

¶ De nunciis cōmunitatis & curie ordinariis. Capitulum.18.

Vnicus qui de anni uocabitur antiquitus licet curie indicialiter fuerit inter officiales reipublicę enumerandus qui absq; allocatione pręfatum dictę mortis officium pro tpe existens pro cōmuni & de ea terminatq. put in ea solet admitti multi tale legere leuat q̄ quę. 9. ecclesie cathedralis pro quolibet quę ibi pulsat certa horarum gratia custodia specialiter assignata ejusdem statuto cui quidem officio ad quod ipse pertinet certa salaria tuleta. ¶ Nunciis curie stare coram auditorio dum ius reddatur. nec recipiant de loco curie hactenus pro eo solutum. de quo habetur plenius sub rubrica. 2. fol. 14. statuto. 183. sub eisdem met uerbis.

¶ Nūci iobedientes cōitati illico sunt delendi ab eoꝝ officio per rectorem statuto huiusmodi cauetur. quod nūci cōitatis si requisiti a pdilectis aut sindico seu aliquo eoꝝ ipsius. put eadē cōitate aliqd faciat ad facet nolue/rit ablq; cā iusta nolluerit alternatis ebdomadis stare sub porticu cōis uel i platea p maiori pte diei ut possit inueniri in oportūs cōitatis q̄ icōmēto ab officio delendi possit alie q̄ pro tempore fuerit retento salario q̄ nō mereat qa pręuēit.

¶ Nunci tenētur ire p tria miliaria ad opus cōitatis sine solutione ut in. d. uolu. fol. 21. sta. 305. sub his uerbis. Itē statutū est q̄ ptās sine rector & rectores cōitatis clausis si possint mittere deannos p loca circūstantia pro factis cōis sine salario. & si dicti deannus uel alii ipsorum noluerint ire ut supra sine cā tra officium ipso iure.

¶ Nūci hāt. ff. 9. p singulo & quolibet ano a cōitate pretextu salarii tubeta uero quia forensis & ad multa tenetur. recipiunt unum quemlibet & minus si habeni pōt de loco solui plusquam put hi de his apud cōitatē i rōmbo thetauri inuenietur. nec aliud recipiunt ab eadē. pars uero bos uero prouentus in tantatione actorum decretor.

¶ De legatis cōmunitatis extra posse clausis ut minuuntur ibi. Capitulum.19.

Claudas pedibus & impatientibus ad eunqu. mittit uerba per nacam sic dum quia inde ad est ore illorum p̄ rabo. hoc est ergo quod dicit ille mittens legatos habere quemlibet eorum ipsi ire pręsentes ad ipsum regnat. & sequentes. Cui igitur expedit ire ipse ex eis q̄ placuerit de ipsis. propter aqua tantum ex eis primo. & de eadem que hic pręmittuntur bus mandatis pretendi ergo ad ipsum. hoc ut pro. ad eos spectat. ipsi legati ibi ex/ no in loco ecclesie cathedralis comparere pręsentibus ad pręcedentia & ipsorum ser/ seruum successus ut habetur in libris reformationum.

¶ Legati cōitatis mittendi ad ipsum pro pręmissis reformationū mandatoꝝ. & Rōmā. & mōte moris hem q̄ pro tpe existentes ordinario negocia cōitatis pręfate ecclesie fuerint habituri pro annis singulis ex tribus ex eis uel deputatis ad hoc. ex q̄ bus ex eis quilibet ex horum electione recusare non possit. nec intercedente rediere debeat. nisi ex causis legitimis & ante debitum ex/ sentiendo pretextu & ex quo mercede expectanda & gratia ad pręmissa & quilibet pę diderint & ex negocia cōitatis fungi & pro. Et hoc sub pena. ducatoꝝ. 25. pro quolibet ipsorum applicanda more regard ariarum. Quę pene exigi possint & debeant incontinenti nulla defensione tramissa. & quilibet ipsorum legatorum teneatur & ante debeat ipsi cōitatis ad ipsius & officiandum nisi esset legitima causa pro tunc quę in mente recitatur. & ex/ cedere. Et quia ipsi legati ex eorum officio exercendo & pro negocia cōitatis pręfate ecclesie fungendo ut plurimum ad palatium cōis ubi solitum est teneri. & ibi stare debeat. compariturus ad primam pro quolibet & qualibet vice. Et q̄ quilibet electus de consilio cōitatis teneatur ad ipsum & illa munera pertenta. & hoc sub pena ducatoꝝ duoꝝ pro quolibet

rum similium onerum cõtamibidem motu proprio quando q; ol tinerunt prout documenta testantur.

¶ De cõmissariis ad negocia extraordinaria deputatis. Capitulum.20.

8 AD expeditionẽ negotiorũ reipub. erunt plures in eius cõmissarios deputare nata exigentiã rerũ p̃ pterea eligut pmissi pulesue plures ex eisdem. dariis quos putãt idoneos ad pmissa negotiatin quibus ele ctionis suim aliqui deterunt & debent electi cõmissiones ipsas acceptare. ut in patuo ẽterno anno. 1469. sta. 14. huius ordinis volumi in delectis lonetur. p̃ quibus negotiorum nos remanent deveta ordinata tui pro pterea q̃ quisq; fuerit electus in expectatus pro electione seu nominatore pro aliquo negocio tagente tom hi cantes & p̃ nomine regni ermet imp. q; hanis vel & sic. ipse elit relutare in hac nomina cõnoq; officia mos. stat. & ta; in huiusmodi fit de electione huiusmõi pena. f. 60. applicanda more regni dariagina. ex inde se eximere possit a dicto officio nisi incontinenti soluat ipsos. f. 60. quibus solutis sit exclusus.

8 ¶ Cõmissi in tenentur exequi cõmissiones aut referre qre nequiverint quod in libro refor. anno. 1503. statuto. 4. dat. latius. Item q; quinet eui aliqua cõmissio per dicta credentia data fuerit & per ipsum acceptata in exequendi et in ea terminum sibi statutum & nisi referre in dicta credentia in eam quare ibi exe cutioni mandare non potuit sub pena. f. 25. imperialium more regardariarum applicanda.

9 ¶ Cõmissarius nisi laberem conequitum mercedẽ & si deficiat pmittare in tribus hõi g. 4. Itẽ p̃ mentura sol. cinque & himõis pro mancipare diei g. 6. plus aut & minus iuxta qualitatem p̃sone & negociorũ trio cuius si certo exercentur in loco vel appropinquabit regulariores est patrocinãtur p̃ nate res aut. & dentia dat. parcellas. uel e. papales p̃ uies cumodiũ est nisi predat quentio: ut habetur in aliis rationum.

¶ Prohibitum sub primo legis diuine mandato. Capitulum.1.

8 EXpeditis que nouimus principaliter reipcere officiales & principis & cõtentis quoq; medio leges emanate executione ulcipiat ad aut succesiue p̃ utamus de concernentibus quibus concer nenta diuinũ cultũ pterri debent. put hi exodi. 20. & alibi post q̃ tali ordine in ceteris pce detur. Et prio p̃ facte fideiussatores eiusdem hereticorum legi demoñ mores & hmõi supstitiosi de medio fidelũ ne eos suis sectis pestiferis ificiat militari poterũt & ua iustitie sunt extirpãdi. Illu. d. d. nt regni iudices ecclesiasticos & suis officiariis p̃cipiũ Q ua ter ut omnes qui de predictis crimibus aut aliquo eoꝝ reperiuntur culpabiles omnes in literibus ... & sequatur quodq; requirentes iudices ecclesiasticos seu inquisitores hereticæ pravitatis ubi executio nem. Et mõi presteat fines. inculte autumnos cõfutam & tuorem. Et apenes. at de bonis eorundem hereti cum regnitime confiscandis. supportandum put in decreto. in. subit. de hereticis & fautoribus.

2 ¶ Si quis insup̃ persona cuiuslis status contigerit recurrere ad hmõi fautores diuinos & maleficos p̃ sumit in tus re p̃ãdum ebus pdictis inuentiõibus aut actibus prugalibus ipediẽdis uel expediẽdis seu causã ... quelcu q̃ q̃ expediẽdis p̃ dictis naturalẽ fieri reperiãt poñ q̃ ... ubi ... ...

lem dicti in sequentes uoluntate dominum habetur in libro regum. Ecce ego inducã mala sup̃ israel & iudam &c. statuerat & ordinauerunt ut q̃ nulla ptona cuiuscũq; conditionis status & gradus existat audeat neq; ꝓsumat pu blice nec priuate loqui q̃ dicti fratres ordinis ibidem pẽtes nec totum burgũ nec fines clausi habitent sub pena cuiuscũq; contrafacien & pro quolibet mense p̃dictos perpetuo sic durandi & obseruãdi quotiẽscunq; ꝑ dictos fratres ordinis & eorum successores ad dictum burgum applicandã ꝓ tertia parte ipsius domus dicto burgo pro tertia parte ecclesie dicti Marie & pro tertia parte cetere pdicte. Ad q̃d ẽ celebre audeat alia ꝓuisio de qua in eodẽ inuenitur libro reformatio anno 1471 in festo Assumptionis hmõi tenoris. Itẽ q̃ nulla ꝓsona de cuiuscũq; conditionis existat audeat neq; ꝓsumat locare domos in ciuitate uel districtu ꝓ precio suo pena priuationis ꝑuilegiorum fraternitatum & confratrum dicti ordinis ac ꝑsonarum applicanda more regard datarum. Et hoc quia ceteri exercẽtes usuram possent domos emere sed non uidet.

De sanctificatione festorum & qualiter. Capitulum. 3.

1 Vltimũ dicte legis diuine mãdatũ q̃ ꝓtia tabula ꝓtinebat festoꝝ sanctificationẽ ꝓcepit. Quo circa dicimus hẽri in d. uolu. hoc statuti. fo. 48. nu. 550. sub his uerbis. Primo statuerunt & ordinauerunt ad honorẽ dei & beate Marie matris eius & totius curie celestis. & ut deus ꝓtegat & ꝓtegere dignetur istam ciuitatem & habitantes in bono & pacifico statu & ẽ teneat bona ipsoꝝ q̃ aliqua ꝓsona de cuiuscũq; conditionis existat uel de cetero habitans nõ debeat laborare seu laborari aliquod facere in aliquo festo beate marie uirginis & omnium apostolorum & neq; in aliquo die dominicali neq; in aliquo festo eiusdem apostolorum sub pena & banno pro quolibet contrafaciente & quilibet uicinus. & ꝓximus sit accusator palefridi uel equestris & habeat terciam partem banni & credatur de suo uerbo sine ꝓbatione & teneatur ad hoc ꝓcedere. Et ꝓpter hoc ꝓuisum fuit & ordinatum quod omnes & singuli habitantes in ciuitate & districtu teneantur & debeant ꝓcedere ad uindemias & alia ꝓficua ꝓ tempore existentia in diebus dominicis & festiuis ad unum quemlibet predictorum festorum ꝓ tempore existentium ꝓ ut ꝓ die ferie

ex electis cui locum cedant. Et hi. continue dicitur obseruandum: quia hactenus obseruatum fuit.

4 ¶ Hec in posterum addimus. Statuendo: nemini omisso cui statuta q festum. S. Georgii habeant uel soléne faciendi deo in ecclesia. Mosterii prius sumpta & legumina de benedictionis presidio munitos: quos deuotos affectus uberes: colonie uel pomeria quoq; capitoli ecclesie: qui q; mutabili experientia cognoscerentur & uel ab ipsis obmeritis cultoribus tribuantur. Cum uero distributio fieri soleat uerbo pulsando: placuit ne quid huiusmodi sonorum pulsibus: ne cuiq; detrectio noceat: seruetur ordinatum: & ad horam recessus & negotium ecclesiasticum: quo ex recesserint: memoratos dolo fictos depasti sunt hoies ex illis quos iniuste que diximus posteris memorandum: ut illis idem meritò non succedat.

5 ¶ Preterea cum ultimo loco: prime flatus in hoc loco: pro certo in aliis: pdictis: ut ex rebus: sociorum. Ratorum mercatorum exequiis: pecuniis: fuit necessarium: ecclesiis: ad fecudi: mutabile: ab his matrimonio: copulatis: ébus: ne: ut illum genuerit: ecclesiis: posse: ipsi: pro: sponsi: uel: ut: ipsi: quo in uolu. fol. 22. nu. 330. & sub rub. de sponsis & ducendis eas nó pignorádis. Cú uero idem abusus: pcederet: nó obstáte statuto cótas decreuit: eles pecunias: saltē pro pte in ipsos usus: puerti: ut sequitur: ne: ostentus: est. Hucusq; tps in: redeat: statutus: ueró: prepositus: Petri de clausis: requisitus: ut placeret: ei: q denarium qui exhiberat: & exigeretur: a: pmissis: mutuantibus: pterirentur: & pouerentur: ad faciendū: capellam: unā tabularie: & noctibulos. Senatus: nó obstante q: alias: deputatus: fuisset: ad emendā: pdā: profecto: ecclesiis: & de: populo: ecclesie: pauli: eam: plegiū: fodie: terrem: &c. quia erat: aliqui: in: diuersis: uolēte: facere: diuinū: officiū: ecclesia: & societás. Senatus: autē: q: pposite: credentia: deliberauit: & ordinauit: q: denarium: ex: predictis: pro: pte: pterita: obtinentur: exigatur: a: clauis: que: obtinēt: & ponatur: ad: dictā: capellā: & Senatus: ad: beneplacitū: ó: tuum: habetur: in libro: reformationum: 1434. folio: sub: de: ecclesiis: & eidē: uerbis: ex: quibus: patet: quo: societas: Sebastiani: cepit: ecclesiis: ad: pte: applicans: dictis: pecuniis: & quo: ecclesia: pōt: ab: ipsis: dicta: societas: inter: se: diuersis: obtinere: principatū: & fundamentū: & quo: ecclesia: parochialis: Marie: extitit: capitale: ad: eam: mutuantes: & ex: credito: dimittendos: ex: quibus: patet: quo: societ: tē: tale: orige: melius: q: nunc: retinet. Hec enim necessaria: dicta: iuuant: ad: propositum: ostendendum: ut: ex: ferimo: ne: ipsius: societatis: inueantur: unde: fuit: ipsa: societas: cōtēr: ristituta: & aucta: q: ie: modo: sub: eiusdem: cōmunitatis: protectione: moretur.

6 ¶ Ad: hoc: ad: finem: quia: de: mirabili: de: clauis: exterminio: gallos: exercitum: apud: nouariā: pmanentē: hanc: ne: comitē: extorqueāt: genere: ducē: pro: tū: mediolan: & helueticos: dum: pte: ecclesiē: helueticos: gallos: inseq̄: uerbis: pe: demonstrata: patria: uer: arripuit: fabrodienses: urbis: inuēta: ab: ipsis: obtinere: quos: gallis: pluerat: ad: eum: hoc: ideo: uerbi: ingressus: omni: mutuū: decē: milia: florenorum: restituere: constituto: mutuum: mutuo: dicebatur: dictis: ecclesiē: mensis: pfectus: ecclesiis: hebdomadis: Quo: ad: ecclesiā: Cassiēs: maiorē: nunc: sanctū: ó: hic: testamentus: Antonius: de: pisis: celebratur: ecclesiis: generis: pfectus: ecclesiē: Ioannis: fundus: ecclesiis: ecclesiis: ecclesiis: Antonius: pisis: pertinet: liberatio: ad: ecclesiis: plong: helueticos: ecclesiis: dictis: pro: ecclesiis: pisis: ecclesiis: ecclesiis: ecclesiis: tum: pro: ecclesiis: ecclesiis: ecclesiis

est ipm hospitale p multa ipa pluribus accidit qd hi deuter.18. adūéa q tecū uersaf i terra absēdet sup te scribit q sublim or tu ut tet.é tes & eris ifenor ipse teuerabit tib & nō teuerabis exeple eius. Caput & tu eris caudā & nec ēdā te cēs maledictiones. p tlegntes aprehēdēte dōc tere q nō audiuit uocē dñi dei sui & nō tua fu mādatū eius. primū diligēdo ut ꝓximū q ut fiat obligationē ipsius cōtens ex pcō nō duximus omittendā.

3 ¶ Aut qui pcussit eum si in preceptis meis inhabitauerit & tecerit eum ēdem pmēcium in habitante & uterq; ipsum in ambus ꝓiectus q si non tecerit insidiās sed uenerit deus in cas eius & ego ordinauero hoc tibi locū ubi fugere debeat. Et si quis occiderit proximū suū & insidiatus ei fuerit. Et si ad altare meū uenerit ut occidat eum tollens eū ab altari meo ꝓpter q plures egerint pietatis de mente sua quo grauius magis deficit à caritate ēdā tā et cū proximo nō laborent ut hoc trado pēe. ostes. ꝓterea ad hoc tenent cū ecclesiam dñi sunt assumte due ꝓtates tes tes tes

curare q illa persona que fecerit uel fecisse dicatur dictam cauillantiā uel ferotā psonā. ter capiatur. & ipsa et
prest si potest. Alioquin facientes chrida post ipsam ptonam uel personas predicta cōmittentes ipsas psequat
clamando. Et que cū alia psona que dictam chridā audierit debeat modo simili clamare. & post hmōi ma
lefactores currere & ipsos prosequi tuo posse dando fortiam & inuamen q capiatur & in fortiam castellani
uel potestatis cui clausum fuerit. continuat de his possit iustitia exerceri. Et qui predicta uel aliqd predictoꝝ
obtemperare neglexerit soluat pro bano x.f.:o vlq; ad.l. 60. arbitrio castellani uel potestatis & condēnatoris in
specta qualitate rei & facti & personarum.

27 ¶ Si quis cū his qui dictos malefactores persequi fuerint aliquē ex eis fugientibus percusserit psequēdo uel in
uolendo eū capere interfecerit: dūmodo is percussor uel interfector nō fuerit ex his cū quibus pdictus fugiens
iuxam fecerat uel ferutā non teneatur ex ea percussione uel morte de pena aliqua nec de bāno exinde cōtra eum
procedendi. si appareat hoc ipsum fecisse ob inimicitias aliquas uel inimicitiam quo quidem casu relinquatur
puniendus arbitrio castellani uel potestatis & condēnatoris.

28 ¶ Cum multa uerba non ptant ad uerbera licet puerarentur desistāt salte bonis obiurgatis. put in statu no
lumus fol.:4.nu.42:. hmōi tenoris. Item statuū est q si aliqua meretrix uel ribaldus: ribaldus: angulator uel angula
trix gaglofator uel gaglofatrix ioculatorius uel mente captus masculus uel femina diuerit uel fecerit aliquid cō
tra honorem uel aliquem bone mulieri aliqua uerba iniuriosa. conuiciosa uel inconuenientia uel quid aliud di
xerit uel fecerit q non placeret eidem bone persone. licet ei & cuilibet alie psone conuerberare usq; etiam
ad effusionem sanguinis fiue mortis alicuius pene. et bani quod ab ea persona possit exigi uel auferri. nisi
ex conuerberatione uel percussione aliquis predictorum esset in periculo mortis. Et intelligatur quelibet esse
meretrix que a pluribus fuit cognita.

29 ¶ Si quis furtū bāno nulli incurrat pena: ut in volumine fol.:5. statuto.430. sub his uerbis. Item statuimus
est. q. si quis furtum seu furtum uel canillantia fecerit cui aliquo bannito cōis clausum pro illa fecerit: nisi fecerit ca
uillantia non debeat quis aliquod bānum soluere.

30 ¶ Et ut pene ut affectus iuste ne sequatur effectus: ut habeatur in.d.uolu. statuto ibidem immediate sequēti nu
mero.431. Item statuū est q si quis malo animo cucurrerit uel meruerit ad domū alicuius cū aliquibus armis in
furiose soluat pro bāno pro quolibet & qualibet uice lib.:5. si fine armis uero solua:.f.60.

31 ¶ Si effugiens fur domū siue iaffedicium fuerit mortuus & accepto uulnere mortuus fuerit: percussor non erit
reus homicidij. q. si ante tale uulnus fecerit homicidū ppetrauit & ipse moriendo: ut patet ex dicti. Et iam sup
hoc pronūciatum est. put in uolu.:. fol.:. statuto.414. hmōi tenoris. Item statuū est q si quis de nocte ab hora.:.
qua pulsatur ad cōpletoriū apud ecclesias. Petri de clausis usq; ad horā qua pulsatur ad missam matutinā
ad ecclesia pdictā intrauerit. uia. ad effluxe in aliena domū uel habitat. nē seu cortesiā & pilos uel aliquem
de dicto de mo habitat. one uel cortesiano siue alibi uel alios que ei q; qui essent ibidem in seruitio uel auxi
lio illorū. de domo uel habitatione percuterentur. ita ét q ex ipsa percussione mangagnaretur percussus uel morere
tur non possit hmōi percussor exinde punitus uel contra eum procedi nec aliquam penam patiatur sed sit ab omnibus p
dictis penis quoquomodo absolutus.

32 ¶ Et si fortē ingressus hmōi capitis alicuius castellani uel eius uxoris fuerit pōtatus teneatur ipse incēdiū tot
mentis fabricare restituere & reparare & extorquentes ab eo: q re locū hmōi intrauerat in quo fuit inuētus. Et si ab ali
quo uel aliquibus & aliquo alio tam transeuntibus uel comitibus seu quibuscūq; ostensum uel tractatum fuerat locū illū ingredi
sus. Et si quid de rebus tam in predictum ad illum locū missis offendēdi aliquē in psonā. suspendatur p gulam
ita q moriatur. Si autem illa intrauerit causa offendendi aliter q in psona. soluat pro bāno pro qualibet uice. l.
20. illos. quos si ad terminū condēnationis non soluerit omnis pes amputetur eidem.

33 ¶ Si uero ingressor predictus fugā fecerit & capi ne. haberi nō possit condēnetur pro fuga in lib.:5. uel pe
dis amissione si cōfoluerit infra terminum condēnationis & in fortias castellani peruenerit. referendo pena
m non quam repertus fuerit ipsum pati debere ex inquisitione que fieri debet. est contra eum secundum mo
dum & formam prescriptum.

¶ De offendentibus proximum in bonis fortune: exclusis bānis & spectribus & regardariis. Capi.:.

1 MVltę sunt que phibentur sub certo mādato legis diuine nō furtū facies. qm̄ includūtur in eo oia pḡ
hibentur ꝓximo in bonis fortune. sed ut pro dānis capitalibus & certis aliis tuo habeatur iterum ꝓ
cessus magis patenter. hos hic de furtis mandatis. his que alibi magis cōmode mentorabuntur. dūtaxat
cendum ē. primo de ipsis furtis ut in uolu.:. fol.:. statuto. 411. hmōi tenoris. Item statuerunt & ordinauerunt
q si quis siue. si qua ꝑsona fecerit furtū ac. robariā in clausis uel poderijs alterius. deprehensus: capiatur. teneatur p
bāno. &. emendet furtū ac. robariā. Et ita dominus. ultra solutū pro bāno tribus. &. emendet furtū uel robā
tum in triplo. Et si hanc penā soluere nō poterit. frustetur per burgū clausis ab una porta usq; ad aliā. & ut
per q non veniet in poderiū clausis usq; ad annum unum.

2 ¶ Et de tribus sol. usq; ad.:o. soluat p bāno.f.40. & emendet furtū uel robariā in triplo: & si bānū & emēdā
soluere nō poterit coquatur ut melonus & frustetur ut supra. & sic ponatur in bāno usq; ad annum.

¶ Et a.f.:o.

¶ Et a f.:o. usq; ad 100 soluat pro pena lib.:o. & emendet dānum uel robariam in triplum. & pena & emē 4
da soluere non poterit. culpabilis tunc ꝓ morietur.

¶ Et a f.:oo. usq; ad.:o. soluat pro pena lib.:o. & emēdet furtum uel robariam in triplum. & si bānum & 5
emendā soluere non poterit. exulabitur et occidi.

¶ Et a.:o. usq; ad.:oo. soluat pro pena lib.:o. & emēdet furtū uel robariā in triplū. & si bānū & emenda solue 6
re nō poterit culpabilis tunc ꝓ morietur. Quod possit reformari. est. & alibi. Et ibidem. Item ordinauerunt. Quod
Hos. de capitalibus aliquo modo. exceptis. Et nisi. Quod. liberos. alios. quoscunque. de. quibus. aliquo. modo. ad. terti. grā
dus. inclusive. gradus. excludendo. in linea. possit. inde. occupari. et. capi. nec. ipsi. nec. eorum. aliqui. de. his
quę. dicta. fecerint uel accusari. nec. ét. existēdatur. cōtra. illos. q. dana. aliq. fecerint. nisi. aliquid. capiatur. in. capti
one. ipsorum. memoratus. fiue. eorum. aliquis. Et. capiatur. de. dana. dans. & qui. fecerit. inuētus.
Quo uero ad. p. dictum. domicilium. Quod. uel. aliquis. de. familia. eorum. nec. aliquis. de. his. qui. hoc. non. fecerint.
participes. nominati. et. inuenti. possint. Quod. non. obstante. dicta. pena. ipsi. non. teneantur. ad. ipsum. dānum.
plus. ꝙ. pro. rata. portionis. quam. unusquisque. ipsorum. debuerit. soluere. Et. quod. non. obstante. dicta. pena.
ipsi. non. possint. capi. nec. detineri. per. priores. in. aliquibus. ut. dictum. est. si. fur. nō. voluerit. hbs. ꝙ. o. emenda
re. Et. quod. ipsi. priores. non. possint. capere. nec. detinere. aliquem. de. terra. de. Ruel. Et. quod. ille. qui. posset. ut. dictum
est. capi. pro. dicto. dāno. non. possit. capi. nec. detineri. per. priores. nec. per. aliquem. de. terra. de. Ruel. Et. quod. ille
qui. posset. ut. dictum. est. capi. pro. dicto. dāno. non. possit. capi. nec. detineri. per. priores. nec. per. aliquem. de. terra. de. Ruel.
Et. quod. ille. qui. posset. ut. dictum. est. capi. pro. dicto. dāno. non. possit. capi. nec. detineri. per. priores. nec. per. aliquem.
de. terra. de. Ruel. Et. quod. ille. qui. posset. ut. dictum. est. capi. pro. dicto. dāno. non. possit. capi. nec. detineri. per. priores.
nec. per. aliquem. de. terra. de. Ruel. Et. quod. ille. qui. posset. ut. dictum. est. capi. pro. dicto. dāno. non. possit. capi. nec.
detineri. per. priores. nec. per. aliquem. de. terra. de. Ruel. Et. quod. ille. qui. posset. ut. dictum. est. capi. pro. dicto. dāno.
non. possit. capi. nec. detineri. per. priores. nec. per. aliquem. de. terra. de. Ruel. Et. quod. ille. qui. posset. ut. dictum. est.
capi. pro. dicto. dāno. non. possit. capi. nec. detineri. per. priores. nec. per. aliquem. de. terra. de. Ruel. Et. quod. ille. qui.

13 ¶ Quorum aliqui non uererentur credita eorum exigere bis ꝓpositum est contra eos procedere uolu. fol. 3 ſtatu. 47 sub his uerbis. Item ſtatuit & ordinatum est q ſi aliqui ꝓfati ꝓcuratores petierint aliqd debitū de quo ſolutionē habuerint & negauerint ſolui, quod hoies illi ſint infames. Et hos ꝓcurari poſſit per certa iudicium uel per cartā ſolutionis uel preſtes q poteſtas ei teſtetur uel certe pro uno duplum eius quod peteret. Et illud capitulum nō uendicet ſibi locum niſi contra ꝓcuratores que recepiſſent omnino nichil habeas cautum habentes ſi ſoluerint ſoluendum fuiſſe receptum.

14 ¶ Vbi tamen ſola diminutione tedii euitandi est ꝓpositum ex ꝓpio priuilegio hmōi sub effectu. Ludouicus dux &c. Dūm ſingule ordinationes ſtatuta & conſuetudines ſuorum ducatuum & dominiorum ſuorum ſalubriter & laudabiliter ordinate & ſtatuta ſint ꝓ bono publico & utilitate ſubditorum ſuorum ſtatuimus & ordinamus q ſi aliqua ſtatuta ordinationes & conſuetudines ſint que ſubditos ſuos grauent & onerent ultra id quod ſecundum iura & conſuetudines ſuas grauari debent ꝓ quibuſcunq; cauſis & occaſionibus ſeu quouis modo ſint ſubditi ſui ſint ipſo facto nulla & irrita & nullius roboris & momenti. Et ſi quis ex ſubditis ſuis ſe ſentiat grauatum

qualitercunq; officium uero incurrit pena .25. libr. forcionēs cōmittēda quotiēs fuerit extra hec antēptū ipsos lenones tam mares q̄ feminas impunitos relinquentes: prout in decreto emisdē. 3. lib. sub rub. de lenonibus.

10 ¶ Et quoniam histriones pestiferi dissipatores bonorum & corruptores pudicitie: ut habetur per hostiensem in summa sua de ludis: cantatores: lusores: mendicantes validi & hmōi occasiōs: quis hic memorādi non uideātur. dicimus th̄ q̄ expresse manedamur ludos taxillorum: cartarum & alios similes dolosos & ambitiosos: publice uel occulte nō patiendos nec fiendos sub pena blasphemoz̄ superius memoratam in decre. 3. lib. sub rub. de ludis & histrionibus.

11 ¶ Hos damnat predicti mendicitatem validitatem: quia scilicet nullam artē uel officium uolentes addiscere uel exercere: ociosi & otiosi uiuere uolunt: sed ostiatim uadunt: ut habetur in decretis: 86. dist. cap. ociosi. Et ideo dicit Augustinus

de ipsis tractari attinget & de aliis ordinate dicemus. Et qm̃ multa concurrunt in processu causaꝝ aliorꝝ crimiñ quæ sunt eadem in causis ciuilibus recurri poterit ubi de illis plene deductum est infra ex quo ibi meliꝰ consentiunt. cum ciuiles cause plures existant & frequentiores nunc tractandum prosequendũ in ceteris que processus exigit cognitionis delictorꝝ maiorꝝ. Viterius cum de facto multorum ens procedatur executione ante cognitionem debitam criminum aliqua uenium memoranda per que facti opera repelluntur.

¶ De inquisitione criminum prius fienda. & qualiter. ac de aliis fisci molestiã repellentibus. Capi. 2.

1 NOn debet aliquis molestari nisi de cã appareat. & preterea scl. inquiri sup delictis pe la marius & scribi criatur qui tenẽtur ad id put in decreto. 2. lib. uno quo ad clausulã sub rub. de secretis inquisitoribus p. p. fores fiẽdis &c. & alias duobus quo ad scriba intra tit. de processibus inquisitionalibus fiẽdis & incipiẽte maleficiorꝝ &c. & alio sub rub. ne p feribus cuiusq; & cum de plenius informatione forma statuta volumus. 14. nu. 427. Ex his uerbis. Ité statutũ est q castellanus & eius uicarius si habuerint posse. & debeat eoꝝ officio interesse in malefitiis & cæteris q de cetero fient & cõmittentur in clausulis uel posse. legere & inquirere aliquo non obstãte. saluo sup delicto cuius suppositionis. sup quo & de quo nulla possit exceptione. inquisitionẽ facere nec aliquis procedi nisi super delicto solẽniter accusato fuit. & testibus ripte & obligatis ad perhibendũ & cæteris solẽnitatibus in actis curiis huiusmodi in iure & regulariter requirut. Nec obstat pmissis quod in eodem statuto sit q nulla penitus querimonia celari. qm̃ sic obseruatio esset quod ad plurimas memoratas fraudes & machinationes & latrocinias in malefitiis. Nõ obstat ẽt quis nõ loquat de ipsis crimiñ & crimiñ ipsas sic tractari. & idem est in effectu.

2 ¶ Inhibetur tñe contra quẽ pcessus seu penas ad inquirendũ & delicta super eisdem inquirenda ne quis faciendum uel formanda de & sup quibus. & delictis scribas uel offic. pcedatur clam. fraudem. denuntiatione uel accusatione aut fama publica. & quibusdam & graues informatione secreta precedente. exquisitã per inquestem. & exceptione mortem eas sup quibus procedendum uel cõtra quos procedatur. & quatenus eis ulterius inquirendi forma. prout in decreto. 2. lib. uno sub rub. q non procedatur ad inquirendum &c. & alio sub rubrica de accusationibus inquisitionibus & denunciationibus latum non constabit &c.

3 ¶ Viterius ad denarum partis lese procedatur contra delinquentes sup quibus fit similiter inquisitio sed nullus cogi debet inuitus ad querellandum denuntiandum uel clamandum. & contra offensores. preterea inhibetur ne quis ploꝝ officiariorꝝ pretimat quẽq; molestare ad fiscq querellandum uel denuntiandum sub pretextu quod dicat uel allegauerit in aliquo questionis colore. prout in decreto. 2. lib. tam uno quam nullus cogatur ad denuntiandum &c.

4 ¶ Nec debent admitti aliq memoriales uel libelli frequenter super pacem & securitatem plone excessus & delicta per testimoniales supplicationes nec accusationes aliquos cõtra aliquem fiendas uel tradendas memoriale faciat pte & se subscribat. ut sic facientem condemnari possit in expensis & interesse. & si secus fiat tũc ipse memorialista nihilominus sententiam scripturis supplicationes & accusationes. tanquã nec petita procedere & conclusa. sed inaccusator puniatur sm̃ dispositionẽ uarios in eum priuilegio totius patrie per Arnefeum. anno. 1476. capitule unico.

5 ¶ Et dato ẽt q appareat de delicto per dictum uel informationem. ad fignificationẽ querelantis non deniẽtur bona pas non deberent bona alicuius de facto occupari seu reduci ad manus dñi sine cognitione parte uocati & audiendi in casibus in quibus per missos ẽt sine mandato dicti. & secundum formam & modos priuilegiorꝝ totius patrie. uno per Blancham anno. 1490. cap. 10. alio per Philibertum. 2. anno. 1503. cap. 8.

6 ¶ Et qm̃ multi cõmissarii dictum gredunt in crialibus contra formã immunitatũ per quas prima cognitio spectat ordinatio non debent exequi tales cõmissiones. & sic mandatur officiariis ne in casibus reseruatis procedant. & circa iura negligenter & ordinaria facta mentione per superiorem. ut in eodem priuilegio per Philibertum. capitulo.

7 ¶ Viterius quia multi pfuerunt pretium criales obtinere absolutiones homicidiorꝝ primas securitates & limitationes super his unde molestia interuenit extra detentum. & cessat est quemcumq; pro simplici malefitio recipere. tam de iure uel statuto. nisi aliquæ pene declarate uel declarande. que in remissione & absolutione recipientes non possint confiscationes seu emendas uel bona alicuius intimati seu intimãdi pro aliquibus delictis publicis uel primatis nisi super his prius fuerit iudicatũ uel expresse concordatum. aut tales intimati aut intimandi cõmisserint crimen lese maiestatis & que in contrarium fierent sint ipso iure nulla. ut habetur in priuilegio totius patrie. per Carolum. 1. anno. 1485. cap. 6. Et in alio per Philippum. 1. anno. 1489 cap 7.

¶ De capturã detentiõe & citatiõe delinquentũ. quid seruari pro carcere debeat. & de prio examine. Cap. 3.

1 FActa inquisitiõe delicti per clausulã seu scriba tam ipsis q aliis instantibus si ex ea pstat sufficiẽter de ipso delicto regulariter pro cata gratia procedatur ad capturã & detentionẽ du pot qui deliquit apprehendũ altas ceteraq; sua. & inquisitus à processu tam ad signi citationẽ q querelã. q̃ ut prius dictum est de ipsa capturã detentiõe & citatione primo eorum quo ad capturã non debet quis detineri nisi p ordinariũ aut in loco delicti uel ex causa magna & legitimã. & de mandato ducalis. ut in decreto. 1. lib. sub rub. de modo custodiendi ac carceratos. clau. incip & ut melius & breuius &c.

8 ¶ Viterius inhibentur quarũcũq; pſonarꝝ capture detentiões & incarcerationes pro quauis cã criminis seu culpe nisi precedente

nisi precedente cognitione. aut mãdato ducali pontificali uel pro ciibus notoria. speciali singularis exigẽtia uel ubi suspitio tale immineret. put in decreto. Carolo. 1. sub rubrica. ne capiantur alle

¶ Delicta uero proditionis. seditionis. falsi. falsi denarii. lesæ pietatis. & proditionis. de quibus fit mẽtio in statutis. 3 ranturq; supernus in dictis statutis sed plenissime in alto decre. 2. l. b. sub rub. de pcessibus inquisitionalibus &cã capitulo. Regalitatis. tamen & cum quo decreto. sub rubrica. de modo custodiendi reos. & incarceratos

¶ Limitatur aũt ipm decretũ & oẽ aliud ius detentiõis p statutum quo in uolu. fol. 15. nu. 427. hmõi tenoris. 4 Item statutum est q castellanus pontis seu rectores clausuꝝ nõ possint nec debeant aliquem detinere uasli pro aliquo cui imputetur. seu cui esset. si predicta tantũ de his de quibus fieri mentionem si esset pro homicidio. furto. incendio. seu aliis delictis enormibus. & publicis. & preter ea de quibus fit mentio in statutis. & ordinationibus regni. & quibus pena ordinaria imponitur: prout ea omnia latius continentur in predictis decretis. & statutis. & premissis declarationibus. & ampliationibus. & limitationibus.

¶ Et dum aliquis carceribus detinetur aut alias ex causa predicta pro qua detineri potest ad 5 expensas quas interim tenetur aliquod fieri. & ea quæ ipse detentus ultra ea quæ sibi ministrantur. & ministrari est pro aliis casibus & causis ad id uidũ oẽ fuisti. & quæ de morte in carcere stat ad expensas custodis. prout in decre. 2. lib. sub rub. de moderato & taxato expensarꝝ &c. & in eodẽ taxatur ipse expẽse. sed postmodũ ipsa taxa fuit reformata per aliud decretũ Philippi. 2. sub eadẽ rub. in quo sunt taxate expense ignobilis ad. g. 2. pro quolibet die. & militum & gentis ad. g. 4. Ité & interdictus carceris ad. g. 2. & totidẽ pro exitu si fieri uitus. & sic dié. & si eadẽ die quis exierit soluat pro introitu. g. 3. & pro exitu similiter. & predicta locum habent quando ad instantiã plurium dũ cumulative agitur. Et si facta assignatione detento ad rationẽ dominus non uenerit & predicti non uenerunt respõderunt & cauerint nihil exigi põt pro dictis introitu & exitu carceris. prout in alio decreto seu additione Caroli. 2. sub rub. quod & quo exigendũ fuit &c. nec obstat abusus. prout in speciali priuilegio supra dicto. quo ad officiales domum tangente.

¶ Mandatur q̃ cuilibet domus carceris assignetur camera gentes eorum sibi ibidem tenere. & mundities & incarcerandi & custodiendi. aliquem ex eis inuenti. & ipsum ad tale delictum de rigore uita uel membra non amittant. aliàs pœna de talione uel aliis. prout supra. & in penis statutis decretũ. 2. lib. sub rub. de modo custodiendi incarceratos. 6

¶ Et si reus delinquens sepe latitat aut fugit. tũc si pro cã pœnã sanguinis exigente pòt citari uoce cride & ad domũ fortalicie habitationis. Et si citatus non fuerit. nulla decernẽtes citationem. sed facta publica cride. & si delinquens apprehensus esset pſonaliter. nunc ualet eadem citatio. habetq; tantam uim ac si esset facta in pſona propria. & ipse in curia detentus esset. absente patria. ex necessaria. tamen causa premissa in primo decreto per Blanchum. & in aliis. & in ipso decreto declarat. 7

¶ Et cum delinquens captus est. aut per se comparet uigore citationis. tunc sũmarie examinatur ẽt p modos 8 inquisitionis & cum [illegible] pro ut in decreto. 2. lib. sub rubrica de modo custodiendi incarceratos. & informationis. & testes pro & contra producta cautiõe relaxatur. put in multis locis decretis que citato. a pede procedatur. & contra eundẽ hdeiuitente. sine alia citatione est ad libendum iuxta facultatis breuiter. nec debet scriba aliquid recipere pro eadem cautione prout in decreto. 2. lib. sub rubrica q cautiones inquisitorꝝ &c. tamen solui consueuit. g. 8. saltem pro registro.

¶ Et ex actis & querelis in motu. Citatus pro fisco & querellato pro suo interesse simul agitatis & comparent in eodem processu ut ex actis premissis apparet. 9

¶ De probationibus huic & inde expediendis processu cõpiendo. & defensionibus delinquentũ. Capi. 4.

QVoniam dupliciter agitur in premissis. ẽt dubium est pcedendũ in sequentibus. Nã prio si pcedatur ad pœnã teneatur iudex pl gere terminum dato. pœnam ad quam dicit deliquisse. & pfecisse. quæ sunt de substantia. Et tunc ẽpetit testes & cognitionem. & testium. & scriptorum & testium. & testes ex tunc sunt de quos examinari pot. & debent. & quod dicit. & pcedat. & pcedere debeat. & pcedi. & pcedatur. & incidenter pro declarationis &c. Quod ẽt in casibus quibus pcedatur ex officio hendum. & debet. Et cum de his latius dictum est supra de pcedendo. Viterius pòt etiam testes ipsi examinari p clausulã. sed inhibetur ne possint testes examinari super deteriorationibus. & hoc expresse contenditur in eisdem decretis. Et tenentur ipsi examinati. & ad hoc eligẽdi per iudicem. & decreto. & ad hoc. & ad hoc. & ad hoc. procuratores non faciant partes &c. Et ita pleuit fieri q uicarius examinet ocos. & testes. & tacti. per malefitiis. si aut dictus uicarius aliquod examen duxerit in crialibus cõmittendum tenetur cõgere iudicem. cum quo ad hoc examinandum. prout in alio decre. 1. lib. sub rub. incipiens. quibus debet uti cõmissi. examinationes & actus criminales. & criminaliter facti.

¶ Cum aũt depositiones testium iam recepte processus formati. & facti per [illegible] contra delinquentes ad actum ordinarium. Et ex tardius clausulas mittat ad. 2. pertet facta adhuc ad tres dies. & [illegible] interrogatorii expediendum. & hanc dilationem sic sup modo procedendi. & quo processus formatus & expletus [illegible] ducatus ut cognoscatur an cora eodẽ seu uicario cã debeat diffiniri. & decretum. 1. lib. sub rub. de secretis inquisitionibus p pcuratores fiẽdis &c. tam supra delignato. Madatur ẽt dicto locumtenenti pos pœnas in statutis. & decretis formet sm̃ qualites delictorꝝ & conditiones pſonarꝝ. cũ diligenti testium examinatione premissaque

cium libris curie registret ut sup ipsis iustitia debite ministretur. Nisi delinquentes ante inchoatū processum delicta sua sponte confiterentur & requirerent q̄ nullus haberet processus sed admitterentur ad compositionē sup cribus confessatis: quia tunc a formatione processus & alias ipsius habetur supsedere & q̄ uolūtaria confessio & cōpositio debeat in eadē libris seu regio dari aut designari. Verūtamen si aliquis uel aliqui uolunt contrarius prog bus interdicta est componendi facultas formentur processus citatione nō obstante: cuius prout in premissis de cre.: libro iam relatum est tales processibus inquisitionibus fiendis & componendis maleficiis & casibus sub rubmoscribis cuiusq; sexus quo ulterius inhibetur eidē scribe ne superfluas iuramenta aut imptimenta in eadē processibus ponat que nō alio propter ignorantiam aliquem affectant malitiam aut grauiori scriptura & copia uel cancellatura ipsius processus in meritis pecuniis ex requirant facere tolent. Qui processus sic formati ac debeant intra octo dies a die tertia nonis Aprilis citra nisi ad premissam constitutionem terminus longior requiratur quem possitumcarius ex causa ad iam q̄ iam fieri poterit breuem prorogare ut in alio decreto sub rubmo iam memorato sub rub. de modo formandi processus &c. in principio.

2 ¶ Eodem processu formato & remisso ut opus est eum inquisitis seu querellatas non fuit confessus delictum uel non ad plenum. tunc formaliter examinatur super capitulis inquisitionalibus factis: sic q̄ fatetur ut plurimū que ante negauit ut ex actis preteritis edocetur.

4 ¶ Et si negauerit & tortura est in regula pro qua disponunt statuta uoluminis fol. centesimo quarto. sub his uerbis. Item statuimus & ordinamus quod nullus non possit nec debeat ponere seu poni facere ad quēstionē & tormentum de cuiuslibet nec in aliquo casu tenente cōmunitas in clausulis ad tormenta siue tormentum. si tuerit homo uel femina male fame & nisi esset pro prodōe burgi & bonorum clausulis uel nisi esset probatum aliquando bene de eo. Non deceret ēt in casu isto procedi ad ipsam tortura. si examinatis delatoribus & quibusdā aliis gentibus ad testimonium prout in decre. Catholicum sub rubmoscip. nō procedant iudices &c. in principio. Et si per tormenta appellauerit ut dictum est & appellationē hanc prosequatur. libellū mādatur q̄ eidē nulla fiat gratia prout in eodem decreto.

¶ Et ne inhibeatur uicarius & ciuitatis ne quid recipiant ab eis uel ultra quartam partem debiti ex premissis. in decre.: sub rubmoscip. perpetuo drudiarum &c. Et in hoc minimum est aduertendum quia sepius aliqui contrauenium.

¶ De his que post sententiam uel compositionem & ante executionem requiruntur. Capitulum. 6.

MVltorum accidit causas delinquentis corā ducali consilio euocari ubi simul cōqueritur & q̄ sit cōpositio & grauis delicti. Et cum in talibus tenet grauis pena ut ibi. Et si non sem & contra eum fiat ut in talibus extenta sententia. Et ne tale expressa aut tacita remissa. Et docendi tenet ut ipsum uel delinquentes ad dare cum sit ita quod in pecuniis q̄ sit cum pecuniis cognitione ipsius uicarii. Tunc pecuniis q̄ sit cum pecuniis & scribis tempus eidem pena si uero cupertum. & delicti sit ita quod in pecuniis sit cum pecuniis tenetur ueritatem tacitam intimare. Illud ut in decre.: lib. sub rub. de indulgentiis remissionibus &c.

¶ Est ulterius uidendū de cancellatura aliaq̄ processuum nam tepe ex ipsis cancellaturis & delictis oriuntur pro ipsi. nulla habetur. Si uero ipsi cancellaturis & processus cancellatis tradi tus est ad hoc ut debet. Et si quis ipsi cancellaturis & processus cancellatis tenetur processus cancellatus. Sed pro ipsi. inquisition

Inquisitionalé facere uel fieri mãdare ꝓsumatur nisi ex speciali mãdato: prout in decre. lib. iam designato sub rubrica prescribitur. Et baylliuos & ecclaui exordiéte ꝑdictis bayliuis castellanis & eorum scribis &c.

2 ¶ Nam pro premissis in iuris tum occasione premissa q̃ alterius consulos mandato extraordinario respectus ꝙ cessum uel executionem ciuilem aut criminalé fieri ꝓcedi impertium: aut principis uoluntatem & hoc ꝑ frequenter occurrit. natur mobediens: deficit ascam quatre pene in iure nõ uenam declarande. Et si nihil tue opponitur declaratur & mandatur ut mitio uicarii cibus attentis fiat: etiam de comprehensis in mutatione compositio prout de aliis est dictum. & sic apparet ex actis curie.

3 ¶ Nec possunt heredes uel successores eius qui incurrit est aliquas penas molestari nisi pene ipse fuerit declarate ante obitũ ꝑsius mobediẽtie: per in alio decre. lib. sub rubrica heredes defunctorum &c.

4 ¶ Non possunt etiam exigi aliquæ pene nisi per clamatum & aliquos ad hoc deputatos fm̃ naturã suorũ offic̃ quod intelligitur pro aliis penis per ducale consilium declaratum uti priuilegio totius patrie per Blancham. anno. 1490. cap. 16. quia interdum cõmissarii ad id transmittuntur.

5 ¶ Et teneur scripta premissis registrare oẽ cõpositiones & de illis tradere extractum clamatio qui similiter ipsum deferre aut tradi re debet ad camera cõputor. pro cõputo fiẽdo et in alio decre. lib. sub rubrica compositiones registrentur &c. ꝙ hic referur ad penas quia aliud supra pro aliis.

6 ¶ Vltimo exigendũ putatur. qd est ꝑdenatũ uel ꝑcordatã: parte aliqua sunt audienda pretẽ exactõis exactis ꝑdictis penis: q̃ ad solidos & libras pẽne sunt pro qbus sepe accidit controuersia. Prio est si tantũ q. oẽs pene cõprehẽse in statutis intelligerẽtur esse ad assentes: put in uolu. fo. 16. & nu. 42. pẽne dictas fuerunt reuocatum ipsum statutũ ꝓ aliud de quo in eodẽ uolu. fol. 47. nu. 54. huiꝰ tenoris. Item statuerũt & ordinauerũ dictis temꝑibus ꝙ oẽs pene ꝙ eis bãna ordinata in capitulis cõis clausis fiẽ sint & esse debeant & exigatur ob extendẽdas ad pupillos & nõ ad assentes. nõ obstãte cap. qd loquitur ꝙ sint ad assentes. Et inde facto duplo pẽne uolu. reposito apud uicariũ & ceteros officiarios: ut dictũ est sequitur oẽs pene relate in eo rec. et alie assentes ex tunc extractum est put in uolu. ꝑtinetur tali duplo omisso quinq; solidi manentes modo ũ dicerent. 5 solidos ꝓ libra. nõ duos manẽs nollet quartũ nũ cum dimidio grossi fraudare & in tale currentia ꝓ cautela. & sic de alijs ꝓ dũtaxat de ꝓmissis solidus impalmi. ut in ex camera cõputor. Quæ uero declarationes ꝓ pẽnas exꝑssas ad assentes existi obtemꝑantia uero quæ nullam habent distinctam qualitatem monetarũ impales esse intelligẽdas iuxta dicta statuta & usum cõem. Valor aut solidorũ asterlinorum est bone monete. ad rationẽ de quatuor decim grossi fraudabiles ꝓ missis pro singulo ut ferunt in ducato mediolanensibus erat cuntas assentes ꝙ quo statuta uoluminis fuerunt ꝓ maiori parte facta fuerunt. ut aliunde probatur.

7 ¶ Nec deberet quis demeri aut arrestari preterq̃ ad banchum iuris pro aliquibus penis aut compositione ꝓ narum ut q̃ad. fi. 10. ut in priuilegio totius patrie per Phirtum. 2. anno. 1503. cap. 6.

¶ Multa seruantur contra dispositionem iuris cõmunis uel aliter. & ideo ceteris preterm̃tur. Capitu. 2.

1 ET si oẽs cõiunte subiacẽtur. potest tñ ꝓ iuris ꝓsumꝑtionẽ rationabiliter alter ꝙ dictũ est in singulis per ius municipale ꝙ iam supius expressum fuit. igitur hic nouissime memorata ꝓ eorum infequẽtes ꝓprio ꝓ aeuenit. ita q̃ dicimus ꝙ uirum sine liberis decedẽte mariti ius lucrari debẽt & eius bona put in uolu. fol. 5. tñ. 10. huiꝰ tenoris. tem statutum est ꝙ si quis uxor decessit uel decesserit ante maritũ sine filiis naturalibus & legitimis ꝙ dos & bona eius debeant marito remanere & hereditatem matris.

2 ¶ Filie dotate a parentibus eis nõ succedũt inter fratres put in priuilegio ꝓbi ꝓ Ludouicũ 10. 1436. cap. 4. sub his uerbis. Itẽ similiter statũ est bonibus & cõsuetudinibus patrie ꝓfitentes per iuros & largitũr ꝙ mulieres ipsius loci dotate a patribus & matribus aut aliis ascendentibus ex latere paterno uel materno interfratres quẽadmodũ statũ est bonibus & cõsuetudinibus ꝓfitentes. ꝓ quibus ꝓbatur. quod Ioannes Petri de Marchetto mortuus ante quinquennium suo tempore habebat duas filias & unum filium. Et ꝙ quia ex dotibus per ipsum concessis ipse filius nõ succedebat in bona patris non solebat ad hereditatem matris regredi. habere. put notorium est in quibus filie huiusmodi uel plantatos. nõ exiliant fines ex mare dotanda. qm̃ de bonis maternis & paternis dotate cõsueuerunt. ut effectu ꝓcedẽte ꝓmisse.

3 ¶ Pendente lite minor. C. de matrimonio non contrahendo. q̃ alienatio ꝓ ꝑte aliqua fiẽda extra dotalia ꝓbi debet interpellatione ꝓtestatione quorũ ꝓ quibus requirendi. De quibus interpellatione & ꝓtestatione ꝓ publico constare debeat instrumento & non aliter. quod si factis fi reus passus fuerit lab. 40. dies ꝓnasq; tantum ex eo ꝓfecto dicta lex uendicet sibi locum & aliter non ꝓcedendo decreto alumno per Blancham.

4 ¶ Res emphiteotice non cadunt in cõmissum ꝓpter cessationem solutionis canonis ꝓ triẽnium nisi cõstet emphiteota cum ꝓ solutione ipsi interpellatus fuerit. ut in decretis. de rubrica. consuetum. uel uerborum.

5 ¶ Emptor seu possessor rei emphiteotice ꝓ quo ꝓ ꝑte uel non expresso tenebatur onere ipsius rei teneatur recognoscere directũ dãum & solucre canonem. consueto rem ipsam alias fuisse recognitam non intentata re. actione prout in decre. 3. lib. sub rubrica. utiles dominj &c.

6 ¶ Quinquagenes minoꝝ. 25. annis facẽ coꝝ tutoribus uel curatoribus nõ ualent sine ꝓuia uicarii & duoꝝ aut

triam ex specialibus cognitis uel amicis ipsoꝝ minoꝝ: ac eoꝝ consilio. & uolunte ipsa tutoꝝ quatinus nõ aliter ꝓcedatur in decreto. cui tñ non tenetur. nec quatinus de facto non ꝓcedatur ꝓ nullitate. sed ꝓ ipsius minoris cõmodo. Iuris etiam alius quæ tuperius & inferius memoratur fuit cognita hic opportune. Et ita ad processum dictarum causarum transeuntes de his quæ ꝓponit in hoc breuiter plene & ordinate inducemus ꝑ distincta capitula que sequuntur.

¶ De submissis iurisdictioni curie & qualiter ad eam deueniatur. Q. modo curia iurisdictio non impediatur. De ꝙe & loco quibus ius reddi ꝓsit & debet. & de quibus ius dici prohibetur. Capitulum 2.

1 IN cõtrouersiis cognitionis necessaria est ꝓbatio ꝓ qua ꝓbetur & iustificetur intentio ꝓbatur. Hoc ideo ꝙ ꝓ regulam omnis cognitionis certo redatur ꝓpositum. Nec quæ cognitionis dubia ꝓcedit. Vnde sunt tria. Primum est. Ne cognitionis ꝓpositum. ꝙ ꝓ ipsius cognitionis ꝓbatur. Secundum est. Ne cognitionis ꝓbatum. ꝙ ꝓ ipsius cognitionis ꝓbatum. Tertium est. Ne cognitionis ꝓbatum. ꝙ ꝓ ipsius cognitionis ꝓbatum. Primum igitur est. ne cognitionis ꝓpositum. ꝙ ꝓ ipsius cognitionis ꝓbatum. Secundum est. ne cognitionis ꝓbatum. ꝙ ꝓ ipsius cognitionis ꝓbatum. Tertium est. ne cognitionis ꝓbatum. ꝙ ꝓ ipsius cognitionis ꝓbatum. Primum igitur est. ne cognitionis ꝓpositum. ꝙ ꝓ ipsius cognitionis ꝓbatum. Secundum est. ne cognitionis ꝓbatum. ꝙ ꝓ ipsius cognitionis ꝓbatum. Tertium est. ne cognitionis ꝓbatum. ꝙ ꝓ ipsius cognitionis ꝓbatum. Primum igitur est. ne cognitionis ꝓpositum. ꝙ ꝓ ipsius cognitionis ꝓbatum. Secundum est. ne cognitionis ꝓbatum. ꝙ ꝓ ipsius cognitionis ꝓbatum. Tertium est. ne cognitionis ꝓbatum. ꝙ ꝓ ipsius cognitionis ꝓbatum. Primum igitur est. ne cognitionis ꝓpositum. ꝙ ꝓ ipsius cognitionis ꝓbatum. Secundum est. ne cognitionis ꝓbatum. ꝙ ꝓ ipsius cognitionis ꝓbatum. Tertium est. ne cognitionis ꝓbatum. ꝙ ꝓ ipsius cognitionis ꝓbatum. Primum igitur est. ne cognitionis ꝓpositum. ꝙ ꝓ ipsius cognitionis ꝓbatum. Secundum est. ne cognitionis ꝓbatum. ꝙ ꝓ ipsius cognitionis ꝓbatum. Tertium est. ne cognitionis ꝓbatum. ꝙ ꝓ ipsius cognitionis ꝓbatum. Primum igitur est. ne cognitionis ꝓpositum. ꝙ ꝓ ipsius cognitionis ꝓbatum. Secundum est. ne cognitionis ꝓbatum. ꝙ ꝓ ipsius cognitionis ꝓbatum. Tertium est. ne cognitionis ꝓbatum. ꝙ ꝓ ipsius cognitionis ꝓbatum. Primum igitur est. ne cognitionis ꝓpositum. ꝙ ꝓ ipsius cognitionis ꝓbatum. Secundum est. ne cognitionis ꝓbatum. ꝙ ꝓ ipsius cognitionis ꝓbatum. Tertium est. ne cognitionis ꝓbatum. ꝙ ꝓ ipsius cognitionis ꝓbatum. Primum igitur est. ne cognitionis ꝓpositum. ꝙ ꝓ ipsius cognitionis ꝓbatum. Secundum est. ne cognitionis ꝓbatum. ꝙ ꝓ ipsius cognitionis ꝓbatum. Tertium est. ne cognitionis ꝓbatum. ꝙ ꝓ ipsius cognitionis ꝓbatum.

¶ Tam ꝑ ꝓpriam ꝙm ꝑ alienam ꝓpriam ꝓbatur. et tam agere ꝙm conuenire ꝓcedit. Vnde ꝓ ꝑte actoris ꝓbatur. ꝙ ꝓ ipsius actoris ꝓbatum. Secundum est. ne actoris ꝓbatum. ꝙ ꝓ ipsius actoris ꝓbatum. Tertium est. ne actoris ꝓbatum. ꝙ ꝓ ipsius actoris ꝓbatum. Primum igitur est. ne actoris ꝓpositum. ꝙ ꝓ ipsius actoris ꝓbatum. Secundum est. ne actoris ꝓbatum. ꝙ ꝓ ipsius actoris ꝓbatum. Tertium est. ne actoris ꝓbatum. ꝙ ꝓ ipsius actoris ꝓbatum. Primum igitur est. ne actoris ꝓpositum. ꝙ ꝓ ipsius actoris ꝓbatum. Secundum est. ne actoris ꝓbatum. ꝙ ꝓ ipsius actoris ꝓbatum. Tertium est. ne actoris ꝓbatum. ꝙ ꝓ ipsius actoris ꝓbatum. Primum igitur est. ne actoris ꝓpositum. ꝙ ꝓ ipsius actoris ꝓbatum. Secundum est. ne actoris ꝓbatum. ꝙ ꝓ ipsius actoris ꝓbatum. Tertium est. ne actoris ꝓbatum. ꝙ ꝓ ipsius actoris ꝓbatum. Primum igitur est. ne actoris ꝓpositum. ꝙ ꝓ ipsius actoris ꝓbatum. Secundum est. ne actoris ꝓbatum. ꝙ ꝓ ipsius actoris ꝓbatum. Tertium est. ne actoris ꝓbatum. ꝙ ꝓ ipsius actoris ꝓbatum. Primum igitur est. ne actoris ꝓpositum. ꝙ ꝓ ipsius actoris ꝓbatum. Secundum est. ne actoris ꝓbatum. ꝙ ꝓ ipsius actoris ꝓbatum. Tertium est. ne actoris ꝓbatum. ꝙ ꝓ ipsius actoris ꝓbatum.

protestione consilu reductos esse illis memorandum est q̃ sepe incidit in scillam cupiens uitare caribdim.

4 ¶ Quia ꝛ̃ multa ad fatigandū alios consueuerunt eos coram iudicibus extraneis euocare. statuit est prouisum libro reformationum statutorum tenoris. Prio statuerūt & ordinauerunt q̃ nullus habitans in clausio audeat uel p̃sumat euocare nec de appellatione extrahere aliq̃ de clausio extra iurisdictionē ducalē in hac ciuitate sub pena ducatorum. 50. applicanda pro tertia illustri domino pro tertia scolatorum. & p tertia cōmuni. Quod omnes pheberent ex decreto. Addere tñ q̃ ex usu uenerat nōnulla facta extra clausum dñi procuratoris ad forū eccle siasticū nō procedentes sub pena. 100. florenorum & mandatur pōtorio uel iniunctorio ducali infra. 10. die bus eadē pena. Et tortuosa libetur q̃dam quod nullus decanus & clerici ꝛ̃ eorū pueri tonsurati & clerici uxorati ne utantur pena 100. ducatorum quorum quilibet & q̃libet uice p̃tra decre. Phiten. super hac re. q̃ clerici & laici &c. & in priuilegiis & statutis seu ordinationibus per eundē anno. 1501. cap. 14. Et quia multotiens cedūtur iura priuilegiatis ut possit in his p̃ indirectū contra uenire iubentur sub pena 100. ducatorum & mandatum super q̃ uerat cessare priuilegio & pacto de quibus supra. necnō oibus notariis ne habeāt recipere instrumenta cessionis q̃ fiunt in priuilegiatos nec instrumenta pacti de quibus supra. & ne possint mittere aliquod protestē in rogatis cessionis similiter instrumenta q̃ fiunt in priuilegiatos nec instrumenta pacti de quibus supra. Phiten. cap. 11. Item dicte solutiones donationes & soluta datiōes p̃ ꝗs iurisdictio mutuo uel quasi debet promitti usi esse uigore agatur corā ordinario debitoris. Et p̃missis nō obstantibus p̃cedit q̃ fiat de p̃missis sicut addictum est.

5 ¶ Modo restat de cōmissariis ducalibus uidendū quia sepe in his incidit nō carui pedimentum ne in eis ius uitur primo ex quo ad gratiam eorum est ut priuilegia p̃dicta extendantur ad eos & ipsi habeant eadē priuilegia quibus utuntur ciues dicti dñi nostri & ut ipsi uocari nō possint. Quod habetur Carolus primus ex priuilegio nostre patrie ex anno. 1465. capitulo. Item inhibitū est ordinis cōmissarios ꝗ̃ uel gratiosos seu familiares dñi & alios quoscunq̃ ne debeant exercere cōmissiones ꝗ̃ sue cuiuscunq̃ sint cuiuscunq̃ partis existant. Item inhibitum est ordinis cōmissarios ꝗ̃ uel gratiosos seu familiares dñi & alios quoscunq̃ ne debeant exercere cōmissiones ꝗ̃ sue cuiuscunq̃ sint cuiuscunq̃ partis existant. nisi forte uocati fuerint ad instantiam partium. Et si contra fecerint ipsi cōmissarii uel gratiosi familiares dñi & alii quoscunq̃ ipsi cōmissiones exercentes ultra. 50. florenos pro quolibet & q̃libet uice ipso facto applicandos ut supra. Et si ipsi cōmissarii uel gratiosi familiares dñi & alii quoscunq̃ ipsi cōmissiones exercentes nō habuerint priuilegium ut supra. uocari nō possint. Quod habetur Carolus primus ex priuilegio nostre patrie anno. 1465. capitulo. Item inhibitum est ordinis cōmissarios ꝗ̃ uel gratiosos

positarz uel de cetero imponendarz, nec in causis bonorz & multarũ uel penarz pecuniarũ criãliũ uel priuatorum ad dictã quantitatẽ rez in causis mercedũ seu salariorz diurnorz mensualiũ uel annualiũ nec gãliter causis seu aliorz serũ huiusmodi locatorz a tribus florenis infra inclusiue. In quibus ordinamus q̃ procedatur summarie simpliciter & de plano sine figura iudicii arbitrarie eorũ inspecta & manu regali. Ita tñ q̃ actor in huiusmodi causis & prouerbialibz nõ excedat terminos infrascriptos a die requisitionis seu citacionis ipsius & reus citatus ad dictã. Appellatione & nullitate cessante teneatur infra tres dies naturales a die late finie & scientia aliogn ipsi appellanti & nullitatẽ renũciasse intelligatur. & pria finia firma maneat & executioni mandetur. Et licet uerba ipsius procedẽdi q̃ simplicia & plana causarz ad deos mentes sit eligenda q̃ tamen causa cognoscendi de earz processibz tñ ex stilo in actis scribi reputo pro eadẽ causis inducta a perito que nõ reputatur sed procedit executiue nisi de grauamine appellationis cognoscatur. Et formã formã ipsius statuti

3 ¶ Habent ẽt ciues iuris magistratus famine expedendi tam formã decreti. Locũ tabellionis iudicis & scribe &c. Si nõnulli ex superius memoratis qd hoc duxerint requirendum quia ea in dispositione meorum est ipse mihi significabunt. Ego optima lex in uerbis. Causa iudicis q̃ perũ libertas ordinis & ordinis libertas. Quorum pegrinos meretorios dotes filiarum & aliorũ miserabiliũ personarz sine iuris solẽnitate sumariis & breuibz cognitionibz q̃ diuinitus decidi & terminari uolumus & habemus. Sideret tp̃s & causã qualitate. & maxime si ca. xxv. fundorz uel domũ quartale nõ excedat. Hoc ẽt iolato q̃ petitoris relationes & huiusmodi causarũ si q̃ prout iudicium coram quo uentilabitur expedire iudicet & ea finaliter terminari nõ libro cause deliberatione facere. Eius uerbis & certã tractationis pubũ si petat deuenire. Et si quis per quecunq; ad uersum eo potentia nõ possit in actis nec ad uerba cam locabimus iudicis causa. Ipsius ex officio de iure & usu ita ipsius impetentis inquisitionis uel inquisitionis eius aduersarios & alios prout decreuerit ponere uel in quibuscunq; & breuibz partis eam edentiat & terminet. Ita tñ q̃ in actis nec uerba nec uerba. Et ipsum ad hanc intentionem uolumus & decernimus ut ordinamus & demandamus ut ipse cum duabus partibus expediantur sine pcessu & q̃ fiat forũ regulariter scribe. Item & q̃ cause leues expediantur ẽt hoc q̃ effectiue quasi pl̃onas uertãtur & dicãtur cause leues pro qualitate pl̃onarz arbitrio iudicis ut in. i. decre. per Pbitum.

4 ¶ Hoc ad hoc cause querũ uel hoc executiue tractande ut de alijs pmissis pcessibz. Et statutũ. Ne quo in uocia tolli causa. Ita tñ huiusmodi tenorẽ. Ite statum est q̃ si q̃s de causis pcessibz. Et ad terminum hoc aliquẽ uocat p mensem ultra terminũ & inde q̃rella facta fuerit solus fictum & tertium plus q̃ fuerit fictus.

5 ¶ Et ad decretes cõtra executiones sunt cõpellendi pronũciari totaliter uel in solidum. Item statuimus & ordinamus q̃ ois de cetero cuiuscunq; causa pollicet & decernit pl̃onã ter arrestari & arrestari debere in causis pro ipsis tribus citationibz requisitis fieri nec q̃ citari ex eo q̃ loci domini ipsi debitores plene satisfecerint ipsi clamanti uel, cordes eam eo tempore ex eo quod de bonis ipsius arrestati diffederet non debeant sub pena. lxx. pro quolibet & pro quacunq; ex qua contrafecerint.

¶ De concordia primo tractanda per uicarium in ingressu cause ante litis de citatione duplici: contestationem & post antecipationẽ dicte citationis & huiusmodi. Capitulum. 6.

1 Lites supra relate exaspãtur ab his quia pro eis nullus hꝫ procedendi modus nisi per supra extinctum memoratum pro aliis aut mandatur uicario ut pres ad concordia reducere conetur. Ita q̃ pedantes in curia partis culariter dispone dictatorq; sequentibz ut huius tenore statuimus. Et primo statuimus & ordinamus q̃ ciues nostre ciuitatis & districtus pro eis intra reddentes ciuitatis quos iuris & pcipue hoc exercitii quibus tamen & agitari cum q̃ ipse eccle & prouerbia cause ex hoc exercitio emanantes. Ante cum eis supra deberi mouis & uero honestis & gradibus indaceri pres ut gates coram eis ad locum eis ordinandis & amicabiliter coponendũ in amicos eorũ seu ipsis partibus cognoscendis & maxime si p̃ce ipse & prouerbia ueruntur inter agatos uel cogatos affines uel amicos. Q̃ si facere ea pcerint in ipsis cessantibz & deuenit ipsi castellanus & index ciuitatis eorum locatenentes in dicto eorum cautiua contra uersus procedere & ad diuersa tata formam capitulorũ regni nostri ne pcessus ipsorum dilatarum cautarum ad unius q̃ stionum. etiam si de predicta inductione seu requisitione non probaretur.

2 ¶ Quia uero lites a citatẽ inchoatur de expiratione diei ad q̃ uocat debet ad citationis illius q̃ agere uolet. Postea agitur pl̃ea ex minus cautelatis & ne pcessus dilationis fames aut temẽtes quia tales ex eis cõmissum ex pcessu in regni nostre de stilo & pcessu ipsius ex cetera & de citatione ex causa. Ita q̃ citatus ad diem aperet et utq̃ citatus q̃ est hendã de mandato uicarii ut locatenentis & aliorum. Item ipse ad reditu citatus ita comode põt apprehendi. aut q̃ tunc fuit diligentia de ipso inquirendo & cetera ut supra dicimus de domo. Ita ad eũ uocatus ipse ẽt in domo refugiat & ne ipsi ex ea nisi ex causa tractande ut supra. Et ipse citatus sint & ne regulariter ad hora tarsi aut tarde. Ad ora & ipse ad terminum si terie ipse ad oberuade. Ita & pro certa cã. Item ex genere exprimenda citãdi. Ita infra terminum expete ut ciuitatis ut ex cõparete. Ite & retenti debet pla citatio facta p̃ actoris ut ipse ut de ea postmodum pateat & dari ualeat p̃ instanti. Alias & nisi hec copulatiue teneantur citationem credimus nullãq; per nos sic relata fuisse non ut instructos docere inde amittat ipse pro eisdem

pro eisdem nuntiisq; hmõi uigiaris & inconsiderate multones proce lentibus ad pmissa citationes.

¶ Eaq; aũt citationũ due sunt species. prima uerbalis & alia scripta. Et ex hac ẽt hoc q̃ duplicem citationem uno modo inter habẽtes locũ & fuit bria. alio inter nolentes fieri. Nã qui appellat, conuenit & pro certo tempore dãtur ut q̃ uerbo nõie & alio tempore. alio uero simili & tenore. Et pro hoc in ingressu litis & pro debitis liquidis. in ceteris aũt rema citatione non utitur sed simplici qui in framec pcedẽ uerbali q̃ cõperit. Et ad hanc intẽdentem ut ipse ad dictum. Et ipse citatus ad diem. Et ipse citatus ad diem. Et ipse citatus ad diem

interuentu: ante alia tractare: quid in actore & reo necessariū est. secus actu quecūq; nulla firmitate subsistit

pro cuius tali declaratione dubitatur ne aut procedendū uno modo quo ad procuratores quibus mandatur q̄ sine clausula seu reorum exhibitionum aut talē in secunda dicta indicii citatione tenebantur in decreto Philibert. oppositum fuisse declaratum postea mutatū. & si interuentus non sit legitimus. & tā fuga hoc nō sit deceptum sed processum in meritis & in partibus sit actum. ceterum: nulla fiat expensarum condemnatio nisi manifestum aut temerarium litigandum apparent. ante quem metum fuisse confectum prout in reformationibus decretor Philibert claus. incip. Item q̄ si interuentus &c.

2 ¶ Quoniam ad nos diligenter intuentes ordinationes [illegible] statuimus & ordinamus q̄ si de cetero contingeret aliquē [illegible] q̄ ellum non contradicat inuenti alicui pupillo seu minori. seu tutori aut curatori ipso uel alio [illegible] ante actis tempus ordinetur. & debent agere & defendere cum quo & per quē uerisimiliter potest propter aliquā legitimā defensionē

De instanna uaria causarum iuxta sumas diuersimode limitata. Capitulum 9.

1 PRoui differunt penultimo in summaria differentia instantiarum nulla est in tractandis sine processu ut diximus. Et in eo casu ad tres solas ordinarie regulate iuxta tres ordines fame. Nam primo causis arduis ac ultra ad tres solidos duratis primum fuit tempus statutum. Deinde pro causis mediocribus & ordinariis quousq; & singule quarum summe ultra quinquaginta & infra centum solidos ad sex septimanas terminus extenditur. Tertio pro causis paruis & modicis quarum summe infra quinquaginta solidos ad tres septimanas & figura extenditur. Et hec quibusdam exceptionibus & limitationibus infrascriptis. Et hec locum habent in causis & quibuscunque actionibus ubi non est specialis casus & forma statuta uel consuetudo ad quam uel quem standum & numerandum dies requisitus. Et per ea que dicta sunt in prima parte principio ipsius operis patet ubi de quibusdam causis ordinarie & summarie cognoscitur & de earum differentia. Et ibi dicta sufficiunt. Et hec pro intelligentia huius capitulis & ad alia ubi opportune applicanda.

2 Et primo in causis ad tres solidos ultra ducatis, dumodo mere ciuiles sint & non criminales immediate sequentibus semper sunt assignandi tres dies. Et si quis in eis fuerit contumax & non comparuerit infra tres dies sequentes immediate post primum diem assignatum per nouum mandatum uel citationem ad instantiam actoris & sine ulteriori dilatione ad petitionem actoris condemnetur. Et hoc nisi ex causis infrascriptis uel aliis iustis & rationabilibus causis ad arbitrium iudicis attendendis. Et hec locum habent in causis ubi non est specialis casus uel forma statuta uel consuetudo in contrarium. Et hec locum habent in causis ubi non est specialis casus uel forma statuta uel consuetudo in contrarium. Et hec locum habent in causis ubi non est specialis casus uel forma statuta uel consuetudo in contrarium.

3 Et hec locum habent in causis ubi non est specialis casus uel forma statuta uel consuetudo in contrarium. Et hec locum habent in causis ubi non est specialis casus uel forma statuta uel consuetudo in contrarium.

4 Et hec locum habent in causis ubi non est specialis casus uel forma statuta uel consuetudo in contrarium. Et hec locum habent in causis ubi non est specialis casus uel forma statuta uel consuetudo in contrarium.

5 Et hec locum habent in causis ubi non est specialis casus uel forma statuta uel consuetudo in contrarium. Et hec locum habent in causis ubi non est specialis casus uel forma statuta uel consuetudo in contrarium.

6 Et hec locum habent in causis ubi non est specialis casus uel forma statuta uel consuetudo in contrarium. Et hec locum habent in causis ubi non est specialis casus uel forma statuta uel consuetudo in contrarium.

te ex quibus sum ipse instante cepit tentar posset partibus longa tibas grue prejudicium generale hoc ideo ipse plus tertium reperiuntur de premissis instantiis dictis terminandis. Et habetur de hac materia ordinario quantum ad quinque tempora in hoc titulo.

Et hec primo intelligenda de primo termino ad tres solidos ultra ducatis. Et hec locum habent in causis ubi non est specialis casus uel forma statuta uel consuetudo in contrarium. 7

De scurrentibus in terio ruisiis ac post immediatis & quo particulariter differant inter se. Capitulum. 10.

IN assignatione termini ad respondendum limitato. tria occurrunt ut plurimum saltem duo. primum quod reus aliquas exceptiones dilatorias proponat loco ruisiis & quas necessarias. secundo quod sine reus habeat sine non habeat terminum ad deliberandum. Et si habeat igitur circa primum quidem salubriter ex statuto. & rotuli hujus termini. Item habeat exceptiones dilatorias quas sine ipse reus in dicto termino uel in quo pretendat proponere uel opponere exceptiones dilatorias declinatorias uel aliorum similium generis uel quorumcunque exceptionum dilatoriarum sine ipse habeat pretextus uel alias aliquas exceptiones uel replicationes opponendi contra actorem uel ipsius procuratorem uel aliquem pro eo. Et si habeat igitur circa primum quidem salubriter ex statuto. & rotuli hujus termini. Item habeat exceptiones dilatorias quas

¶ De probationibus ad lites expedientibus: diuersitate & qualitate: oppositionibus: reprobationibus earum fortificationibus: terminis: interlocutoris: & alijs ad hec requisitis. Capitulum. ii.

1 QVoniã lingua ex prædictis̃ plurimũ: pauci sunt qui petita p̃ fiteãtur. hoc ideo negatarius nõ p̃fessa p̃ reã petitionẽ actionis p̃bationes sint necessarie ad petitionẽ ipsam iustificanda: pro quibus duo sunt intelligendu est. Vnũ in quibus casibus p̃bata fit adparata quãdo ipsa dirat p̃ mẽtes ut p̃ferri debeat: veruntamen p̃missum est: quãdo actiones ipsam instantia pro minori: pte in termi-nos p̃bationes actoris & reo. Quo si dicat nõ tactis eisdẽ p̃bationes: prout in hoc debent nisi ex certa doctrina principis & eius relatu pro parte interessati fuerit: Secundo casu in quo termini p̃bationũ sunt statuendi: in quo dicam breuiter: quia exigunt casus & plurium qualitates attendende: ut p̃tet. Nec dicendũ est: tecũ ad latus in p̃missis: si esset de lege: quod impedimento alterius p̃ per tantum habetur in fumariis reformationibus decretor. Phãt. claus. incip. Item q̃ tenda dilatio &c. Ad quas probationes admittendas est actor tecũ: ut dicit: ut lite contestata & non ante: ipsa petitione exhibita: & non ante: Caro. in dicto decreto. Clau. incip. in litis exordio &c. & clause. ordinẽte quã quidem &c.

2 ¶ Sed quia petitiones ut plurimũ reducuntur ad capitula seu articulos: quos premissis: positiõibus vsque ad finem: ut dictum est: & ad p̃parationis relata in p̃paratoriis: sicut p̃tenditur: negatiuis eisdem positionibus & capitulis: ne &c. ad q̃ ppterea recurratur. que aũt referut in his decretis attendantur. quia p̃missis p̃batis premissi est prout tum est habetur in fumariis reformationibus decretor. Phãt. claus. incip. Item q̃ tenda dilatio &c. Ad quas probationes admittendas est actor tecũ: ut dicit: ut lite contestata & non ante: ipsa petitione exhibita: & non ante: Caro. in dicto decreto. Clau. incip. in litis exordio &c. & clause. ordinẽte quã quidem &c.

3 ¶ Primo enim circa probationes testiũ: cũ opus est aliquo examinandi: ut habeat infra unã quindenã: ut dictum est: & tunc debet fieri assignatio exhibenti testes ad producendum: infra mẽtem: die p̃fixa: & hinc quo finitur terminus ad respondendũ petitioni: ut in premisso. Et statuto retulit: tenetur. In aliis uero casibus: ut tenendi est p̃fixatio: non est arbitrium actoris: quem: ut dicit est: spectat quãdo: ut de causa & ratione debeat fieri: nisi quia dictum est: p̃missum: ad cognitionẽ causæ: prout in decretis Blanchan: incip. Item q̃ &. Et quia sæpe: ut plurimum: ad petitionem unius fit et assignatio parti contra quẽ procedit ad examen ad petitionem alterius: cum interrogationibus: aliter retenere non debeant nisi in actis examinis: per quæ testes examinentur: ut p̃tet: ut in decretis Blanchan: incip. Item q̃ &. Quorum testibus notatis: uel habitis: quæ omnia ad causam spectant: testes ad examinandum exhibenti opportunũ: etiam potest: & sicuti: ante retenadum: numerum: testium: ut in quem recipi & examinari p̃hibemus in decretis: dicti decretor. incip. pars. ghe: nolem &c. & in alio Caro. dicti incip. quo: recipi debeat testiũ multitudo. Cui pũtant testes assignatione pendente ad petitionẽ: ut sæpe euenit: dato: uerum ut utar p̃ ad tendendo: ut ipsam petitionẽ & eius in adeterni: quibus de actis: si termini assignentur

hmõi tenoris. Item ad tollendã ꝓplures cauillationes & fabertfugia. statuimus demũq; & ordinamus ꝙ in cã
primo ꝓ de qua supra dictũ est & ꝓ ea ꝓ ea ꝓ ea

1 ¶ Sup̃ sit introductiõe ipsius appellat ꝺ̃s corã iudice ad qué & certiorãtõe eiusdé iudicis a quo seu vicarius pariter nõ cõperiatur. Quare tenadus est statim q̃ in quocũq; appellatiõe pariter ad admissa statuit terminus ab eodem iudice ad introducẽdũ & prosequendum. Et hic regatur extimatio termini. Quem actus curie timet.

4 ¶ Preterea statutum est etiam ut appellatus ex quo fuerit appellatum de nouo non possit appellare ad eundem iudicem. Et si quis & quotiens ex premissis appellauerit ad eundem iudicem non admittatur. Saluo eiusdẽ appellatiõe cum locus fuerit alteri iudici. Quod intelligitur quando primus decretus non fuerit diffinitiua sententia. Secus eiusdẽ appellatiõe &c.

5 ¶ Et ne tot debitus ex gratia statutorum hactenus concessorum redditus inutiles maneat & frustratorius. Statuimus & ordinamus q̃ quicũq; creditor habens contra aliquem debitorem suum sententiam diffinitiuam seu interlocutoriam ex qua sequatur grauamen irreparabile possit & debeat ipsam sententiam per appellationem suam ad iudicem superiorem legitime interpositam prosequi & ipsam sententiam executioni debite demandare. Et ipse iudex superior teneatur & debeat

dictum est. nec possit ipse iudex ipa sup̃ius limitata augere nec minuere nisi de ambaꝝ partium uolũtate. Et si
debitor nõ habuerit dom̃os nec possessiones nec pannos ducalitus pmissa minuitio pt fieri uoce p̃conis mo
do cõsueto & moribus loci usitato. cuiꝰ tñ sit in ppria pona debitoris facta esse pronũciatum decretũ p Phum primum
subrogando de modo tñ quod non fiant dicte tres pmissis diebus sed tribus mensibus post. uel ad eve
quendum tenorẽ mandati huiꝰ uolentes aliud precipere tam uerbaliter dicto debitori de tenendo ut testũ ut pferẽ
& in dep̃ recedat ꝛ rem executoꝝ ipsius debitoris ꝛ alioꝝ pertinaciter detentoꝝ ꝛ eqꝝ iubemus fieri.

7 ¶ Cum uero pceptum mandatorũ uel effectus realis executionis tãtũ ad est. q̃ nullus debeat ipedire uel molestari p
dictum creditorem uel eius habentes cãm de illis uel de quib⁹ ipse debitor pot̃ uel debet ꝓ solutione uel sub
stitutione ꝛ q̃ ipse debitor uel quis alius nõ possit cõpellere uel obligare aliquos qui debent uel possunt uel
possint dare uel ꝓstituere. Et ꝓpterea nõ debeant uel possint ꝓcedere de mandato q̃ de dicto creditore uel
ipse debitor uel quis alius ꝓ eo uel ꝓ se uel ꝓ alio uel ꝓ alia causa uel quocũq; alio modo ꝓcedere uel
attentare uel attentari facere uel ꝓcurare uel ꝓcurari facere uel ꝓmittere uel ꝓmitti facere uel ꝓsequi uel
ꝓsequi facere uel ꝓcurare uel ꝓcurari facere uel ꝓmittere uel ꝓmitti facere uel ꝓsequi uel ꝓsequi facere
ꝓcurare uel ꝓcurari facere uel ꝓmittere uel ꝓmitti facere uel ꝓsequi uel ꝓsequi facere ꝓcurare uel ꝓcurari
facere uel ꝓmittere uel ꝓmitti facere uel ꝓsequi uel ꝓsequi facere ꝓcurare uel ꝓcurari facere uel ꝓmittere
uel ꝓmitti facere uel ꝓsequi uel ꝓsequi facere ꝓcurare uel ꝓcurari facere uel ꝓmittere uel ꝓmitti facere
uel ꝓsequi uel ꝓsequi facere ꝓcurare uel ꝓcurari facere uel ꝓmittere uel ꝓmitti facere uel ꝓsequi uel
ꝓsequi facere

ius panis q̃tas modo non sufficit quia carius uenditur. hoc ideo ministratur differetiare ẽt de uino: ut uidelꝫ
expedeus & addita est ipsi statuto in statr̃ pode illius ut hi in alio uolu papiri q̃ stare placuit apud uicariũ
ut sepius dixi ẽt ꝯsuetudo. & nãe dem ursi donec fide ssio em dederit de iudicio sisti & iudicato soluendo
quo ꝯmode habeat ocum pas capitulũ E ꝯ mandat quod ꝯ dẽ tres plenius differri prout uicario
no uidebit. donec latisfecerint creditoribꝰ ẽt ꝯ ꝯ fi creditores uis p̃fatos determinos potius q̃ tra
in execuõe exigere uoluerint. put in decreto ꝯ ꝯ ꝯ ꝯ rub. pdict. retur pondicit penis &c. q̃d ui
fie dus nõ ẽt sus defuerint ꝯ ꝯ ꝯ ꝯ ꝯ ꝯ ꝯ statuto supernus memoratis.

2 ¶ De ꝯ ꝯ primo quere dũ ut. Quare dicunt ꝯ ꝯ ꝯ detenti loco. primus castrualnus male
paghe. De castr ꝯ ꝯ est dẽ ubi supra tractatu de ꝯ ꝯ & detenti de debitoꝝ ꝯ. Circa ma ꝑ agham
bi sta ꝯ ꝯ ꝯ ꝯ ꝯ ꝯ ꝯ

rimum sportule etiam taxentur ab ipsis iuxta labores & difficultatē cognitiōis. & includitur ipsa taxa in loda-
cato. Q̄ uoniam ad patrocinium fortis contingit qui recipit actū ? superius dictum est ubi de eo tractatur.

9 ¶ Pro expensis causarum que tractande sunt absque sumptuosis processibus & absque sine scripturarum abū-
dantia memorata causa dari possit certa descriptio tue qūq; ignorātur acta in illis opportuna que fieri debent. modo executio & cognitio simul iuxta exigentiam casū & iuramento arbitrio uicarii. Properetur in genere de-
cendum uenit q̄ pro illis fiat taxa: prout de actis constabit & infra dicetur in aliis.

4 ¶ Pro citatione ad partes quando pars huius ad quem tertium fol. sunt plures & capiat. q. pactum pro quolibet
reo. ut. 4. ß. nisi contineat. 8. ß. tā ad citandum quā ad capiendum. q. pactum pro quolibet reo. ut. 4. ß. nisi
tabellio teneatur pro quolibet pulsu ire ad citandum. q. pactum pro quolibet reo. ut. 4. ß. nisi

de qi: pro florenalorum in ea relatu. Ité & uicario pro signatura tam spēcie q̄ contumacialis. f.1 ut supra.

35 ¶ Pro appellationis causa dimissoria q̄ date erit debet ... appellationū acta notario nec iudici sed grauis exhibeantur ipsi appellanti. prout in rotulo premisso statuto. 34.

36 ¶ Pro scripturis executoriis uel processus huiusmodi q̄ per totum ... debentur dari nec solui debet. fiat solutio a pte ... hoc modo. Q̄ uel in pte executo, eadem ... q̄ debet ... tunc pte inde habeat a pte executionē petente medietatē. pro quo ... Et ... actis ... executo postulatur. ut ... Quod uidetur retentū ... pte ... modo ... & executione tractadas ... curie ... tū hoc debet ... ad ... ciplas ... principaliter q̄ huc ... cessiue pretextu solutionis ipsius date: quia alias non est ad quem pertineat executio.

37 ¶ Pro executore pauperis cōstituti q̄ nō uolent sibi ... dē fi. ... solute ad rōnē unius flor. pro centenario. Q̄ue solutio fieri debeat statim facta executiōe nō ante. & ad eā faciendā cogi possit ipsa pars iuris remedio ... ac ... alio statuto seq. 44. Quod pōtuerit ... pretextu ... & inter proui ... sup ... uel ... q̄ romuli. ... ter ... ...

pune nõ pareteat in eodẽmet priuilegio.cap.8. Et in omibus aliis antecedentibus & sequẽtibus regule p̃inet.

6 ¶ Et inhibetur quibuscũq; officialibus ne quis eccl̃ie vel p̃lati seu aliorum rectorũ eccl̃iasticor̃ regulariũ aut secularium uniuersi. uel deum eccl̃ie uniuersitate capere transferre uel ad manus laicales seu curie reuocare aut hec flores ad quos spectant turbare impedire aut molestare p̃sumat sub excõmõicõis & cuiuslibet alterius pene arbitrio ordinarii cuius interest applicãde. Et ita obseruetur quotiens fuerit requisitum.

7 ¶ Nec valet alienatio rei emphiteotice sine assensu litterali dñi in volumine folio.22. Statuto.400. reformatorio tractatus qui incipit Omnes donei erant ut sepius dictum est & sit in hoc volumine alias reposito penes uestra.fol.33. Quo dem assensu & subhuiusmodi clausulis statutum & ordinatum est q̃ aliqua persona non possit emere aliquam rem que reddat fictum alteri cui debetur fictus aut sine eius voluntate & emptio aut alius contractus sine voluntate illius cui debetur fictus non valeat ipso iure.

8 ¶ Census nouales nõ tenentur p̃stare ecclesiastico nõ debent recuperari ipe celestie nisi in valore currẽte tpe quo erant debiti. Et econuerso ipsi census nõ recuperati tpe celestie nõ debent recuperari tpe alio tempore ad valorem tpis celestie. sed in propriis rebus debitis prout in decreto.2. libr.sub rub.incip.census &c. prout supra.

9 ¶ Cẽsus nouales nõ mẽtiantur nec exigi nõ debent nisi ú mẽtiantur quo debent. ut in dicto decreto immediate sequente.

10 ¶ Emens res tenimentales aliquas sub tecto ad certum tpus uel ad uitã aut in perpetuum uel aliter concesso non potest alienare infra ipsum tpus nisi uenditori uel suis. Et si quis emit aliquam rem alteri per retendentionem pacti uenditori bus uel suis reuertentur. prout in decreto.2. libr.sub rub.sic ut p̃sertur incip.& eadem effectus.

11 ¶ Cum depositarius agitur mandatum litterale ducit executionem ut ex tunc quasi sententiatur cluse lata. Et si quis ipse lre habent parata executionem posse q̃ omitti debent partes ad formã legis statute opponi one. Statũ fuit tamen ú clausula nisi se opponat facta oppositione reducendum est mandatum in suum simplicem citationis absq; alteriori executione ut in decreto unico per Carolum primum.

¶ De aduocatis & procuratoribus ad lites aut plurimũ expedientibus. & propterea frequẽtissime memoratis. Ca.11.

8 QVa lites aduocatoꝝ & procuratoꝝ medio agitantur de ipsis hic imediate post ꝑcementa p̃missas lites decernimus tractandũ ex q̃ ubiuis aduocati in fori patroni cãe. & p̃ter eos esse oportet uiros etate mori bus & iuris peritia idoneos & ab oꝰ tergiuersatione cause notoq; infamie remotos q̃ et ad formã iuris cõsiliũ ac iuramẽto astringẽdi ut oẽs quos sciũt aut uerisimiliter putant litẽ iniq̃ sustinere aut tenere. eam ipsam ꝓbationẽ nõ p̃stituisse in causa procuratoꝝ. Et similiter in propriis dictis aduocatis & nõ aliter uolumus tenere sub libertate. exceptis suppletionibus nõ ꝑcementibus effectũ libelli. prout in decreto.2. libr.sub rub.de qualitate & numero aduocatoꝝ.

2 ¶ Aduocati dari ab litigantibus debent pactis cum suis clientulis de quota parte litis aut aliam contractũ inire prout ibidem in alio decreto.sub rub.eorũdẽmet uerborum paulo post.

3 ¶ Aduocati suam seruitutem dedicãtes impedimenta incertum per uim & ab aduocatione priuantur ꝑ annũ aut in decreto ibidẽ imedi te sequenti.clau.incip.& ut tam aduocati &c.

4 ¶ Aduocati dum aduocationi personaliter in presentia iudicantium non sedeant sed stent recti & reuerẽtes ut ibidem decreto imediate sequenti.

5 ¶ Procuratores & aduocati q̃ sibi libros debeãt. prout in uolu.fol.5.&.120. hmõi tenoris. Item statuũ est q̃ nullus de clausura uel habitu religionis existens possit nec debeat emere debitã alicui extraneiate ꝓpter uarietatem pilo dorum & cause diuersitatem. sed si emerit nõ teneatur ide decretum tenet. Q̃ dictum nõ ligabit. nisi ꝓpter pontificẽ petentes q̃ ipse concedi & uerbis omissis affirmãtibus absolui teneatur ꝓpter quod ꝓpter ea ꝓtestatio nem uel ꝓtestationes ꝓcuratoꝝ & aduocatoꝝ ꝓpter quas ꝓtestationes uel ꝓtestationẽ ꝓcuratoꝝ & aduocatoꝝ ultimo dictis uerbis tenet quidam procurator territoria uel terre. sic in causis possit esse habilitor pro suo prime pari nec admitti debeat nec possit sub pena.ff.10. pro quo libet & q̃libet uice applicanda mere regarda.

¶ De notariis similiter necessariis ad causas & alibi cõmodius non referendis. Capitulum 12.

8 NOtarius siue tabellio dicitur hãs publicã officiũ faciendi instrã & acta publica ad fidẽ faciendam. sine quo lites cognosci & terminari regulariter nõ possunt. Hos ideo q̃ notarios recipi ꝓmittimus addẽda pu tamus cũ ideo sit ꝓpter oẽm ordinis expeditionẽ. habemus in uerbis de quibus primo nõnulla oppor tune dicẽda uidẽtur. primo q̃ notarius seruare tenetur formã iuris cõmũ ab eodẽ ꝓmulgãdo nõ recipiẽdo contractus ullos inter publicos siue priuatas personas seu deum earum ꝓcurando pro monopolio quemcunq; aut quos qui busdam negotiis dolosis & illicitis impetu ipsorũ & eorundem sine timore pene & auctoritate iuris nolos.n ẽ ꝓceptoꝝ & ꝓdigos. siue auctoritate & pena cuiuscunq; & hmõi uehementer suspectus & detestãdus patrim de creto.3.

creto.2. libr. sub rub. de notariis & tabellionibus &c. clau. incip. quos q̃dẽ &c. Non omittẽdo q̃ sint fideles ꝓ fectum in recipiendis rectificandis registrandis grossandis & expediendis instrãmẽtis & addito remoto uel mu tato eo q̃ coram ipsis notariis inter partes contrahentes seu personas disponentes gesta fuerunt uel ei ꝓpo nuntur & uerisimiliter memorantur ꝓ ipsis. Et inhibetur quibuscũq; subditis dominus ne instrã aut alia acta conficia petãt ab aliquo notario nisi certis ordinibus existente preter concessionem ultimam uolumus tamen & ꝓcausas cum est casus necessitatis & alias notarius habere non poterit ꝓout ibidem.clau.incip.Et iuridico &c.

¶ Notarii numero idoneo ab officio sunt repellendi. Q̃ uis penitum & mandatum est fieri collegium notariorũ. in quo nõ admittantur nisi ꝓbi docti experti & approbati in eodẽ officio. Et ad hoc faciendũ uocatus cũ duobus iuris te xperis & syndico. tales notarios examinare debeãt in grãmaticalibus & ipsa arte notariatus. & de famae moribus & facultatibus se habeãt informare. & expost ꝓudentes ac doctos & ꝓbos admittere. ac ignaros & inqui sitos removere. reformare & exscellere intendẽtes existẽ ꝓ de cetero nõ se intromittat de arte nec inhibita recipiant ꝓ se nec ꝓ alios nec instrãta. nec instrãs. eos recipiẽdo in aliquibus. de quibus fides nõ habeatur. sed tanquam de falsis de cetero ꝓ nõ collegiatos recipiẽdis nullã fidẽ fore adhibendã in iudicio nec extra. Et ꝓ possint uocari existẽ notariis officium inter se. Tenetur quoq; notarius collegio recipiẽdi. & unusquisq; ꝓ debeubet de nõ exportando notulas & ꝓtocollum extra locum & terram sub pena fidei ꝓ quibus tamen non derogatur ꝓ aduocationi incipiẽ ipso collegio ꝓtestari. Et de ꝓmissis ꝓ firmatione obtinẽ. Tenetur ꝓmittere. Et humanitus ꝓ cum.

¶ Notarii adhibeant sepẽ testes in testamẽtis. quinq; in codicillis. & donationibus cã mortis. in aliis uero pau ciores sed rogati. nec sint admodum diuites habentes ꝓ se posse. Et non recipiãt ipsi populum indigentes de & super testibus & ꝓcessu ꝓ quibus euocati fuerint. sed ꝓ pene ea exercitare. Deinde tota die tabellionis notarii & defensari. & postmodum coram ꝓbis & ipsis testibus fecerint ꝓ ꝓcessum tenoris & fidei eorundem addendo ma tutinũ uel meridiem uel sero. ut ẽ eorũ quorũ interest. addant uel minuant & emendent. inde ultra. tenores imp thocollo de quo signatur. Et extẽsum redigere teneant. deleãtur. tamen in nouo ꝓthocollo in singulis actibus unde mentem dẽ locũ & testes ad ꝓ remoto ad ꝓdemum. Et ꝓmigat ꝓ illo primo instra dictum. uel de substantia & ueritate mutetur. Nec ꝓ ter uel eo dante res minus breuitate seu tractatione uerbo rum ut ꝓprietatis ꝓpter quas uerisimiliter dictorum possit in dictorum deduci aut uerus sensus mutari. ut habetur decreto.2. libri. sub rub. incip. ꝙ notarii instrumenta primo imbreuient &c.

¶ Notarii non debent recipere inter contractus dictos testes aut alios negotiorum excepta inter 4
tum ad pacta. & compositiones pacis treugas & tractatus secundum mandamentum & similiter ad actum ꝓ quo ꝓtestatum ꝓ eum. ꝓ quo in decreto.2. libri sub rub. de obseruatione dominos ꝓceptos &c. clausa. ꝓ ut ẽt &c.

¶ Notarii nõ recipiãt instrã in tabernis. ꝓ ut in libro reformationum statutorum fol. 84. & 85. tenoris. Item & 5
ordinatum est super ꝙ de cetero nõ fiat aliquis notarius siue tabellio de comitatu q̃ uidetur ꝓ plumit recipe re quia est casus generis & natura sunt in tabernis siue tabernis. Q̃ si recepta tale instrã nulla fides sit & esse debeat ipsa instrã uolumus & mandamus & ꝓ nullo fore & esse. Et addunt ad hoc ut nullus notarius habeat in tabernis. sed domi in camera ꝓ tabernis. ꝓ quibus ciuitas ꝓtestatum. hospitium. hystriones. qui sine nota recessi. & alie inhoneste & infames ꝓsonae in aliis uero tabernis seu hospitiis in quibus hospites ho nesti pernoctant & cõmorantur. & ibidem instrãmenta recipi permittantur. exceptis donationum. aut in decreto.2. libr.sub rub.incip.ꝙ notarii non recipiant &c.

¶ Notarii recipientes instrãmenta in papiris eorũdem registrare & signare non ꝓmittant. sed in ipsa instrãmẽ 6
ꝓtocollo. quod alias ꝓ testatum ipsa recedat debeãt hoc per notarium in papiris mercatoꝝ & effectus ꝓ ficis gnaturas ad memoriam creditoris. ꝓut ibidem succedit clau.incip.sub eadem pena &c.

¶ Notarii sub exercendi more sibi illaudabile ꝓpria inducere. Et q̃ nemo accedatur sui referẽdã ꝓ nomẽ 7
& cognomen in subscriptione notarii qui instrã recepit. ꝓut in decre.3. libr.sub rub.incip.notario cui &c.

¶ Notarii teneãtur nouissime testamẽta & donationes cã mortis & omnes alias ultimas uoluntates quas hãe per 8
se heredes uel alios legatarios & alios his qui hoc interesse in illis possit. loqꝝ ꝓdictoꝝ decedentiũ ꝓ ut in decreto ibidem paulo post sub rub.incip.ꝙ defunctis &c.

¶ Notarii de cetero ꝓ recepta instrã inter ꝓbos quorumcunq; uolu.fol.81.&.82.&.116. sub his uerbis. hẽ statutũ est quod no 9
tarius nullo modo ꝓ instrã recepta & ei mandata fuerint. debeat ea reddere illis quibus fuerint mandata nisi ad ius dicendum coram ꝓbis fuerint requisita. partis habuerint uel solum fieri ꝓcommune decretũ. dum tas ad unum mẽsem. & ultra. ꝓbis existentibus. & ꝓ quibus expedire uidebitur. ꝓ quo alias ꝓmittantur & quod alias fuerit statutum. pura & ꝓ ut alias mandatis & ꝓcepta. ꝓut in libr.sub rubrica.ꝙ notarii grossent & expedient ꝓtẽtione &c. ut decretum.

¶ Notarii exportent instrãta publica quorumcunq; extra locũ uel fines. ꝓut in libro reformationum. fol. 10
120. hmõi tenoris. Item quia quotidie repertuntur instrã per notarios cum de diuersis contractibus aduc tas. & ꝓ quibus ꝓtestationes personarum. coram ꝓbis & consulibus que instrãta ꝓ ꝓtestationes fuerunt tabellionibus nõ redduntur. & inde expectantur tam per ꝓlos notarios. ꝙ post mortem ipsorum ab eis ꝓ pertinentes. Et quia ex tali pericula ꝓgatiua loco recepta instrãta extra dictum locum per extraneos notarios q̃ extra dictum locum consti tutos transferunt. & propter id homines ipsius loci maxime aggrauantur. Statutum fuit & ordinatum quod de cetero ꝓtocolla manualia & acta publica & registra cuiuscunq; notarii ꝓ tempore existentis ꝓ ducentur. & que in futurum recipientur & hactenus recepta fuerunt tam in loco Clausi quam in tuis

finibus exportari nõ debeant aliqualiter extra ipsum locum ut supra. sed in eo remanere & remanete debeat perpetuo. Eis sub pena ducatorum pro quolibet & qualibet vice qua contrafactum fuerit. applicanda pro tertia parte Camerario pro alia tertia parte cõitatis. & pro alia tertia pte accusatori. Et insuper si que infra fuerint & sint exportata p preteritũ directe vel per indirectũ extra ipsum locum q̃ pro interesse particularium plenarie restituatur & reducatur in locum ipsum. cognitionem in omnibus alicuius persone fidedigne: prout ordinatum & deliberatum fuerit per credentiam quatenus opus sit.

21 ¶ Nota. defunctorum tale prothocollum & ad. debent seruari apud heredes & successores illius si extant. alias penes alios notarium domus per quem gressum est & expedit ut pro ut in decret. sub sub rub. qualiter prothocolla notariorum defunctorum sint recolligenda & cõmittenda.

22 ¶ Notarii possunt agere ad solutionẽ instrumẽtorũ cõtra eos qui tenentur nõ obstantibus aliis pactis. quibus non solutis. statuto. sub his verbis. Ité statutum est q̃ si aliquis notarius haberet aliquod instrumentum infra pactũ vel perfecta. quod teneatur illos quos tenentur cogere q̃ non cogit. non solum notarius. Et si questio inde de solutione esset. iudex debeat arbitrari pretium cũ consilio aliquius notarii fm q̃ sunt consueti.

23 ¶ Notari incipiũt primo rede instrumẽtorũ. partis duobus statutis retro positis scilicet. & sic quoad primũ ita incipit & sunt effectus sequentes. Item ad tollendũ aliquas differentias que sepe oriuntur inter notarios & personas togatas fieri debet occasione solutionis ipsorum instrumentorum. ordinamus q̃ ipsis notarius pro singulis instrumentis soluatur per modum infrascriptum denotamus. 23.

24 ¶ Pro singulo instrumẽto nõ alias dicto mutuo. debitis. ac alterius manerii. q̃ sit de valore. ff. 10. & ab inde infra. ad eum valorem. soluatur. Denario in publicum formamentum dentur & soluantur notario pro factura ipsius instrumenti ambroxeni octo monete currentis in Clauasio.

A. ff. 10. usq; in. ff. 40. soluantur notario ambroxeni. 10.
A. ff. 40. usq; in. ff. 50. soluantur notario ambroxeni. 12.
A. ff. 50. usq; in. ff. 100. soluatur notario. ff. 1. siue ambroxeni. 22.
A. ff. 100. usq; in. ff. 150. soluantur notario. ff. 1. g. 6.
A. ff. 150. usq; in. ff. 200. soluantur notario. ff. 2.
A. ff. 200. usq; in. ff. 250. soluantur notario. ff. 2. g. 6.
A. ff. 250. usq; in. ff. 300 soluatur notario. ff. 3.
A. ff. 300. usq; in. ff. 500. soluatur notario. ff. 4.
A. ff. 500. usq; in ff. 1000. soluãt notario. ff. 6.
A. ff. 1000. usq; in. ff. 1500. soluã. notario. ff. 8.
A. ff. 1500. usq; in. ff. 2000. sol. notario. ff. 10.

Abunde uero supra prodictũ. ff. 2000. soluatur notario dci. ff. 10. & postea ambroxe. 6. p quolibet centenario.

25 ¶ Pro instrumento procuratorii specialis. soluantur notario ambroxeni. 6.

26 ¶ Pro instrumento procure generalis. ambroxeni. 8.

27 ¶ Pro libro cõtumaciarũ de rebus vendẽdis. ff. 50. & ab inde infra ad. ff. soluã. notario ambroxeni.
A. ff. 50. supra soluantur notario ad rationem de florino medio pro centenario.

28 ¶ Pro sentẽtia late sup cõpromisso. soluantur prout supra de aliis sentẽtiis iudicialibus dictum est.

29 ¶ Pro instrumento cuiuscũq; locationis & affictamenti facti ad tempus soluantur notario ambroxeni. 8.

30 ¶ Pro locatione & affictamento perpetuali. soluantur notario ambroxeni. 12.

31 ¶ Pro libro expeditionis curialis. in quo describuntur quelibet mutua recordantia ad rationem valoris solui nõ debet nisi ad laborem. per iuratum arbitrandum videtur & ex soluto comprobetur.

32 ¶ Pro scripto expedito nõ tantum ille principali interesse sed pungãtes debentur & solumodo ad laborẽ arbitrio ipsius iuratum ut ẽt de soluto ꝓstat. p talis expertus pro huiusmodi taxatione si expedit ad memoriam dicti statuti.

¶ Qui sint redditus cõitatis ordinarii. certi. extraordinarii. & de oibus modis quib; pecunias aut aliud recipi. Ca. i.

1 EXistunt uarii & restant necessario memorãda. in quibus pro eis ordinẽ infrequentes hõis digno ré effectũ & magis frequẽtia ceteris preponemus. put hõ & redditus cõitatis quoq; pro tanto multis utiles principiis meliorare & ẽt qua ratione thesaurarius ꝓ tempore huius modo recipi cõparatum quo medio totũ unum corpus dõtis in eo cibus efficaciter nihil thesaurarius p̃ est in republica adfint in eo bõarium indigẽtia exponẽda. igitur de ipsis redditibus & bõis cõitatis hic succesiue fiat tractatus. quo prius ordinẽ. Et ne rubrice me pro data possim de ipsis pecunias indebitas & ingesse sed prius declarandum est q̃ redditus ipsi sunt in tres differẽtias communiter. quorum primi sunt necessarii & substantiales. secundi certi. tertii uero incerti. & ab non contingẽtes. prout secundi & arbitrio credentie cõlequendi quos sic diuisimus prout sequitur. Horum autem qui substantiales existunt.

Bancha platee. & q̃ fiũt apud eã sup rugieto ac aliis locis spectãtibus cõitati. & quibus un pot ad ipsum effectũ.
Regard ie pro duabus partibus ex tribus. quorum alia pertinet dominũ.
Portatura uini quod venditur in grossum siue omnibus debita mutuum.
Carea mercium in communiter acquisita. iuxta datam pedagii & solitum.
Foll. q̃ que sunt extra locum. excluso eo quod est in oppositum castri. alter aliud porte strate. & quod est extra burgum Inch Francie. sunt cõmunitatis.
Turres & multa uacua que sunt circa menia. solũt locari diuisim & simul prout accidit.
Collecta murorum glarearum cotum q̃ particulariter. enarrantur domus quorum sunt.
Gorrerum sitorum apud portam rute prohibitum. alias ad in perpetuum. & hoc ideo venditur scalatura.
Turris campanie cum trabuchis quatuor terre. & quolibet latere.
Cuche cimiterii ecclesie. ab ecclesia usq; ad. & cimiterium pro nemore lauri. & trunci trabuchorũ.
Fondus & ripe fugie uetere. & capi mei pars fossi eiusdem. & q̃ molendinum pro nemore ibidẽ cultũ.
Glaree exmolse & gorreta prediorum que fiunt per alluuiones fluminum. a strata fruncie sita infra.
Predia campanie & alia nostris neuiis non possessa. que probantur fuisse cõitatis & tam culta q̃ terba.
Vie publice & similiter uie circa ea quibus non utitur amplius nec constituta specie ad quas pertineant.
Predia que tenentur sub his uerbis. in foglum pro parte. emphiteosim concessa. & pro reliquo solũ fundata cum manutenẽtione rugie. et aliorum emolumenta non occurrentia.

¶ Nunc sequuntur redditus eiusdem quattuor perpetuo existentes. & propterea non substandi 23.

Domus in Cuudes. dicti per certum uetus. eighi pro festa rugie ad fines loci eiusdem iacentes.
Fodi gressi dicti. Et cum campanie concesse in emphiteosim quoq; aliqui soluto primo fundi tum quem emphiteosim non debent. propterea non fit relatio quatenus expresse in prohemio libri reddituum anni. 1504.
Grossi tres pro annali & portu in festo ascensionis & in octabis. positorum super rugia. pasque ad cocarellũ.
Grossus unus super pro festo terreni apud & citra portem rugie caldani.

¶ Sunt etiam alie ledum. cubale. nec similes etiam in simili facto. & primo.

Exitus pro ẽ one beneficiorum & immunitatum boium burgi loci alius qui veniunt aut uenerunt ad habitãdũ in ipso loco. & sint bona prout ea tenuit credendi ammissa qua statuem persone.
Iura pro licentia domos fiendi quãuis super cõitatis membra. interiorum. eighi mutuo per credentiam partis solis mediante pensione put consuetum ac uendicionibus solitatoq; inparũ & sedimũ intra locum.
Item pro tale uendicionibus. solidos & alia collecta que a tale tenuta uniuersaliter imponatur ut est necesse pro ut cetera bona eidem cõitati cum redditus ad onera non substantes.

¶ Preterea sũt q̃ oli castra reducte cũ malis pdis ad cõitatis & pedagio & molini padi mouentur a cõitate dum. & mobile tendu put pacto documẽto existẽte in cõ upper subannexis. Q uo uenerunt uel bõa inuenti cuius ignoratur. quo ad ita relatum fu correctores cõitatis cauent ne bona & redditus eiusdẽ quomodolibet ita ruinos transferantur. prout accidit de premissis.

¶ Et quia nõ expedit de iuribus eiusdem cõitatis ratione premissorũ dubitare pro ut legis & documẽtis q̃ ad cõ certum nõ datum. alter referendas. plerumq; ordinate sunt designata in dicto mutuo. pro ꝓfecto ad q̃ poterit recurri si expedit. & de ipsis iuribus edoceri promptuarium q̃ ẽt ad unico generaliter dem fuit.

¶ De subastationibus bonorum cõmunitatis & qualiter sint fiende. Capitulum. 2.

NEscitur gari cõitatẽ in alie rũ bus suoq; bonoq; defraudari. cauet a cure q̃ nulla bõa ipsius alienẽtur fi ne subastandi put ẽt i fine. alio resp. de quo infra ꝓfecto hꝫ in lib. reformationũ. 1468. fol. 33. in. 8. & ultimo. ubi uarios ordines ultimos q̃ nõ fiãt aliq; uendiciones de bõis cõitatis nisi ut infra.

¶ Bona ꝓ uenta esse uel uenditionẽ cõitatis uendantur intra annũ & p ut in libro reformationũ. 8. in. 7. bonũ tenoris. Ité statuerũt & ordinauerũt q̃ nõ possit nec ualeat aliq; uendicionẽ intrare cuiuscunq; status & conditionis existat. nisi ille esset cõitatis ingratus ꝓ lite. uel dissidio contra ipsam cõitatem. & quod ille. qui uellet aliq; predictorum emere teneatur & debeat ipsa emere ad pretium. & ad illum modum. quo ipsa uenderentur

ipsis existẽtibus in ipso ofício emere aliquid quod sit dicti cõis. uel insolutũ fuere pro aliquo debito. Itẽ priui legium [illegible] ...terono debeat nec possit ... quis quoties colore alicuius ... quibus Lator ... uel ... ... huiusmodi ... ...

uident obligationes listas quaternetos & oia documenta eorũ que debeantur cõtra eos. & sic fraudari non po
terunt cõtra nos nec omnino quouis quis capiat. Item aduertatur in his q requiruntur compentari super reditus cõ
tantos quos singulares quoquo modo petunt q debeatur eis non ad implementum sed sit per thesaurarium
quẽ. locumtenentes recipiant. Statut de extraordinariis et tam consules & rationatores faciant hoc multo solemnius
& certius reddendo. & si obstet non habeat ex quo solatium eorũ augore ppmandato solui debita tã lapsendi de
beant. Quo sit cognitũ & declaratum. Item aliqui recipiant pecunias ut aliquid faciat & eueniat q̃ iterum fit
solutio negotio aliquo inaduertente & recepiente non subsistente. Aliud magis nocet cõtra ex quo dicetur
quemlibet operis quod certas summas. sed postmodum ipsa multa debite p̃ficiantur supra de ordinariis
Et tũ ratio melius tractetur tenus solute aliquid remanens si soluto aueniens nõ possit cõtra eos supponi ad
recuperandum q debent cõtra quemuis alimere omnibus solutionibus aliquem debitorum eisdem & petunt
eisdem obligationes futuras compentari super debito eorũ. sed postmodum sunt aliqui non habent unde
debite persolui opponendum est per dictum sindicum & alios premissos ne aliquid trahatur onerũ cõtribu
q̃ possit eum retrahendum. Nec possunt eidem sin hoc deficere probationes, expediant contra deben
tes cõtra per libros reformationum premissos & alia documenta. nam regulariter nihil conceditur de cõ
q̃ prius non constet in scriptis. uel adeo sit notorium q̃ facilius valeat comprobari.

3 ¶ Viso ex premissis de actore modo restat querendum de reo. ppterea dicimus q̃ singulis debentibus cõtri
decet eorũ rones liquidas exhibere cũ dato & recepto ut supra. sed hoc precise requiritur q̃ ea pro qbuscũq
tas ostendi sint uerisimilia per scripturas supradictas fieri solitas fidẽ facientes. & quousq̃ prompta tradunt ad
mandum ei cedit promissi fundi statuti nouissimi. quamuis cõtradicta fuerint nouissimum tre
pellentur. prout fieri solet. quia dicunt si controuersia super mota per particulares contra decuriones ra
none computorum memoretur. Nec etiam possunt ipsi debentes aliter liberari.

4 ¶ Quia de plurimis bonis & unde expediendum ad cõputandum debita restant ad incũbentia rationato
ribus prędendum est sed qñ reddituo cõputant inter grauiora onera cõputantur. & p̃ terminum huius quia agit de
interesse munerũ quibus ut publice exutus cõparato. pmissos debentes cõtra & ceteros q̃ ab eadẽ pcõtra recipi
unt quousq̃ debet eis cõputo reddendo. prius constare de monedoris dominus in cõputo eorũ reddere consueuit q̃
cuius potestas plura fuit quod notate memoriq̃ obtinere reddituum debitum. Item ad hoc ut ipsa tenuta
credat. qui sibi potest dicere. Item potest dicere populum mortuo q̃ sic. credit cum
onere. Omnia quoq̃ ex credẽdatis eadẽ singule interesse sunt. & quoq̃ si male teneant de credendatis ab eis
dẽ p̃ cos exunt nocere. & pretexta cõputoꝝ non reddatorum eadem cõtra ipsum.

5 ¶ Consuit tractatum antiqua cõtra eos agitur. pmota de illis interquẽtes de quibus cura pmũ q̃ multa eorũ
taxationes obtinuit. & quibus sepe multũ petit q̃ pro tunc meruerunt & tũc erat multe tenues. sed q̃ppte cõtra
tus modũ ordinetur cum nũ debentur. nã milgati puerbio dicitur q̃ male cum malo fit bene nõ gestũ
endẽ tenuerit cõtra eos premium. Quã ppterea solent cõta negligi. Verũtamen tractetur nõ sit
ipsi rationatores omnia tẽ ordinẽ reddendi ut tanq̃ medium tũ exterui pertinent. Nec attendat peten
tibus ut negatibus ultra debita quicquã obtinenda quia de iuentis est & pugnat pro eis. Circa
taxa & discussiõe ut liquida sint. hũt compendando calculãdoq̃ rones dari & recepo. ad ludere quid sit debitũ
uel ere. Item quia ex hoc ut ipsi rationatores quibus uti tenentur & tenebũtur subditi cum eis & quoties uocati
inter eos. ad ut sit ueritas. omissione uel augumento existimationi quẽ. ne dicas. pro frequentes accu
dit. Nam conclusione tota error nõ potest sine magna difficultate reparari. ptem. negatur. & altera pars
cum prodest. Et ideo per debent ipsi rationatores diuersi nulli celeriter expedire. ut sol ore mouere.

6 ¶ Computa q̃ debet ut ratio q̃ pueribus reprobatur. hoc adeo ut pmũ ptẽ libro referan
mota. & ut habeat tenor. cũ statuto ut & ordinatu q̃ cũ & singulis q̃ per ea per. Item loco. & sup fun
bus debeant. ita q̃ agere habeant ratione cõputi debent & teneantur cõputalle de cibus & q̃ habuerũt q̃ egere habeũt
tur eq̃ libet in eo pro uiribus ut tenetur. Et ideo. & sup. ut. & de eo. & rones eas quas in dicto
cõ habeant & ab ipsis teneantur. Et sic pro ipsis q̃ gerentes ut. & tũc ut ita eorum
culpa hoc perueneri. perdant id quod agere habebunt frucũ & non amplius audiantur.

7 ¶ Et ad ea q̃ debet cõputi. Quibus tenentur & tenẽtur aduertere ad quos spectat. ppea hic
bi mẽtio ut.

libros dict̃ rõũ pro annis .12. supius memorat̃. Et licet p̃missa his modis reddatur clarissima. tñ multo/
rum ignorantiam ẽt occurrendum. qui tepidi more dictos clamitant rẽpublicam in ipsis rationibus affectantq;
exhibere negotia. que non essent. putereq; ipsis & aliis si qui sint rõnes p̃missas lecturi meliorandi ad exhibẽ ra/
tionem essentiales gendas ut prio recurrant ad rõnem huiꝰ tractat̃ & in ea videant an sit satis cõputa de oibus reddi
tibꝰ patrimonij regni capitulo & locatis bus p̃mendi. Item & de oneribus alijs extraordinarijs tam ex ipsa rõne
q̃ tepidi contra q̃libet reformationis & cetera si q̃ erit edocebunt. Item q̃ principales rõnes taleaꝝ inquirat
ex quo modo fit ut centum de oneribus misq; exigi p̃t. Et hic dubitabilis ratione detinoꝝ contra. poterit videat qualiter
expeditur. at adhuc debet diuersa. si de beat aliquo accedat ad p̃missam bꝛeuitat̃. & aliter ad scripturã relatã
& inuenient quod optabunt iuxta effectu illatum supius primo relatum hoc cap. de rõnibus disponẽte.

¶ De bãnis campestribus. & qui pro illis expediant exigendis. Capitulum. 4.

Duobus mos cr̃talia in quatuor partes: quꝝ due fuerũt expedite. modo uenit ad expeditionẽ sequẽ. pce
dendum quidem nos esse bonꝝ cap. ei tñ. pro quibus & restõne dam exigendis requiritur ordo. & essꝰ q̃
iudicandis. prio ex factore opus est. in denuntiatore q̃ p̃mer caparius. hos qui dant patrimonium. & alios prate hũt
bus scandalũ. de fert̃q; accusatoꝝ per uenit̃ recipit & tradit cuidã est. qui p̃mer eos ad iudicium
uocet. Ad hoc esse ipse ter exhibet de ill̃ ad uenes expelle aut tueat uel regnum. & ne defendentes. postmodũ
adducãt. p̃bones si expedit̃ accipe ue. deinde si p̃dones recusãtibus regnum oppugnant. inde fit̃ audito
res tres cap. ei ires ad p̃dẽnandum uel absoluendum. deinde executiõ officialibus dandum ei. Deinq; magister
panꝝ & dapifer. inter se emolumẽta p̃dẽpnandi equis diuidant. p̃mi. Et si reculãtes aliq̃d p̃petrarũ
eodẽ modo dictum est. Hoc ideo tali ordine p̃sequẽtes quem hẽri poterit. singula decernimus. precto ad
mitte ue ei mandãtes. si bi ad nos indeuillatoꝝ copia memoretꝝ. ad q̃ p̃cepta p̃dicta. nos fuerit̃ relata q̃ p̃
lo dicto rum. nunquam olim̃ p̃ficeretur. uitera ẽt uerboꝝ minus p̃ciuitate. ne ea labali rerũ tẽ extrahẽ
tes. put melius ut fuit̃ fuerit cetera omittemus q̃ latis uideri poterunt originalibus si ad aliquem curioso libuerit.

¶ De campartis publicis & priuatis aliis accusandis & accusandis. Pars. 1.

1 CAmparius. 6. publicꝰ ad custodiã fructuũ p̃dioꝝ deputat̃ mã datur p ammãtatem nolu. fol. c. stat. 55. qui so
lebat eligi per magistrum panꝝ & uinarij. put in plena credentia admittere. fruentur tamen. ut supra. put in li
bro reformationis. ubi plenius & latius illoꝝ regiꝝ stratur singulis annis. Et hoc pro mercede habeat. ut dictum
est. tertiam p̃tem ipse p̃fate melium & tertia partem bonorum eorum ipse distato. Nunc aũt habeat ut a
dicto magistro panorum regaliter. h. c. pro quolibet singulo mense. & insuper eandem tertiam partẽ bo
norum quo ad forenses dũtaxat prout satis notorium est.

2 ¶ Camparius. 6. publicꝰ tenet̃ custodire uineã p̃dictã. in nolu. fol. c. stat. 56. sub his uerbis. Item q̃ uinas ipsorum
custodiat̃ teneãtur & debeant custodire q̃ tota uinea uineã p̃dicta. in mezano & in circuitu uineas & ortalia
bonum alia. q̃libet eorum custodiat̃ & custodire debeant & teneãtur. & custodire possessiones & bona eorum
dict̃ & teneãtur in p̃dictis custodiendis. bona & penas ordinatoꝝ. & ipse distatus. & alia ordinata. & statuta
dicti regni. & ciuitatis. & ordinationes. & statuta. q̃ ipse distatus. & alia ordinata. & statuta. & ordinationes

55.& statuto. 600 nec dici potest idem cũ alio precedente: quia ex isto accusator participat in penis. aliud ẽt quo ad bestias audendas respuere campestres. 6. ordinatos qui bestias non habent ut plurimum.

15 ¶ Campestres tenẽtur prestare juramẽtum corporale de fidelitate & legalitate ad officium eis commissum: sicut in forma apud Scriba pro accusis bãnoꝝ campestrium recipiendis principali deputando. & ibi plura. Et quo ad hoc vide quod dicitur in libro rotulo. fo. xxxvi. nu. 65. & 66. tenetur. Et per predicta videtur determinatum de electione illorum nomine bonorum virorum & legalium hominum de quibus fit mẽtio in statuto. Et quia statut

credentiam ei deferatur iuramentum de bene & legaliter dictum scribanie officii exercẽdo. De mercede autem condigna eiusdem notarii dictus exactor satisfacere teneatur.

2 ¶ Accusẽ per scribã recipiende & transmittẽde debent pannete put in vñ. lib. fol. 6. ſtatu. 72. hꝰ ordis tenoris. Item ſtatuit & ordinatũ eſt q capitanꝰ & gardie que ad q̃ pro tpe fuerint teneant ponere in accusis quas facient corã notario cõmunem accusatũ & cognitum ſi leuerit. ſi aũt ignorauerint. ſufficiat ſi quotiẽs vñ. ſignificetur de pena ipſis imponi damnũ dare & cognoſci poſſit & nomen accuſantis niſi tale ſit gardia priuatã q̃ nõ noſcitur. & ſic dent dam. & diẽ & mẽſem facte accuſatiõis teneãtur ibi ponere aliquas coheãtias uel ſpaliatẽ loci in ſi ſoua pred. & ſi vñ q̃ hoc ſe ſtare preſta accuſe non ſolẽniter ſcripte uel facte nulla perſona ſe defendere poſſit. dũm poſtea non ſine q̃ poſſit ſimi accuſis. Et hoc expimi ꝑtas uel nuncẽ ſeu ꝑſoles q̃ pro tpe fuerint. ſub debito iuramẽti obſeruari teneatur. intelligẽdũ eſt & q̃ in ipſis accuſis qualitas dãni dati per accuſatũ expreſſa cõ ſtare debeat ꝓ principale. & ſi ꝓ ſit. et dies tranſmiſſionis accuſe ut inde aſtare tpe defenſionis an intra terminũ am ſuper hoc limitatum facta extiterit. qui etiam ipſis accuſis circa primo ꝑtem ſolet apponi. ultimo q̃ nomẽ nõ in accuſam deferentis pro tra emiſſione probanda ſi poſtmodum negaretur.

3 ¶ Accuſe ſimpliciter & ad longũ regiſtrantur ꝑtibꝰ in libro banoꝝ. put date ſunt. relicto ſpatio quemadmodũ ꝑdẽtur. ſi onẽ uel ſi de nomine in pede cuiuſlibet manu auditoꝝ inde premiſſa ſcriba tenet ipſas accuſas extollere de uerbo ad uerbꝰ & tranſmittere accuſato infra. 8. dies poſtq̃ date ſunt eidẽ ſcripte in libro retorn. ut ſupra. Quo dicto ſtatim lib his uerbis. Itẽ opinati ſunt recapitulatores ciuitatis q̃ exactor banoꝝ caperiſtrũ ſue exactores habeat terminũ. 8. dierũ a die recepcõis accuſe ad dandũ eoꝝ defenſiones accuſatis ſi ſe velint uerſus loco uel ꝑſõe. Si uero fuerint accuſati ſoluẽdo les habeat ipſi exactores ſeu exactor terminũ unde méſem ſupra ad mittendũ ſuas defenſiones accuſatis. quod ſi minime de defenſiõe ſe ꝓtulerint ꝓ ſatisfacto habeatur. & ſic obſeruetur. ſed poſſit revocãdo ſuas accuſas ad defenſionẽ ut ꝑtitur. Intendũtur in ſummoneat der ſenſiones ut ꝓ ſatisfacto habeantur. Item ſtatuit & ordinatũ eſt q̃ ſi aliqua ſcriba de cẽtũ ꝓ dicte ſcribanie officio ꝑtinentibꝰ agricole magiſtro loco ꝓhibitõis ui fabbri taceãtis aliqua dicere uel facere poſſit. & minime. nec hmõi accuſatus deferatur. ſi uero ꝓ ſcriba ꝓhibitionis ꝓdicti ſcribanie officii aliquid aliud ag

a lure seu inter ptes requiritur. precise tñ & p̃eremptorie ne frustẽtur laboribus & expensis. Cũ uero negligent aut altera dcte cõparere. limit̃ plures ad eundẽ terminũ q̃uis diuersimode assignan. tpũ auditores sup accusis & defensionibus dicendis. statuunt unũ memoriale. assignationũ sic iterato fiendo. q̃bus interest. & in termine pcedenti ad uis reddendũ q̃ memoriale tradunt. pmisso nãe pro bãnis electo qui facit plas assignationes p̃dicti seu alteri de tam illa est dẽ tur de accusis & eas referunt ipsis auditoribus. de uñ illas pro cedentibus ad debita dilectionẽ cognitionẽ & decisionẽ ẽptũq; accusatoꝝ. in q̃bus tal⁹ auditor⁹ cẽtetur ẽsse ad uis ita q̃ si quis est ptium ut nõ fuit tacet assignationis hr p̃ dẽ ato. nisi legitime impedimenti se adda causam q̃ illis medijs mutationes. aut terminus p̃rogatus. uel sibi de nouo admissus. ne q̃s ex defectu ipsius iure priuetur. put hec oia ex stilo ordinis plenius & clarius p̃missis & circa occurrẽtia. de q̃bus in regestro mandẽ nouis. Nec liceat p̃missis auditoribus eoꝝ differre bona ultra mẽtem a nue date scede. put in libro ferramenti. per fol. 46. stat. sub huiusmodi tẽre. Itẽ statuerũt q̃ auditores qui pro tpe fuerint teneãnt & debeant in sua mẽsem. a die date scede siue inquisitionis facte. pdẽmisse aut absoluisse cẽs accusatos uel inquisitos sub pena pri. nõis officii & eoꝝ salarii. Et si aliter ultra terminũ dicti mẽsis. possem fieri p̃ ipsos auditores sup ipsis accusis & inquisitionibus pdẽnando. q tunc condẽnatio sit nulla ex nunc & momenti quo ad bonũ non uero quo ad emendã. Et ideo si quis bonorum. de quibus accusis fuerit aliqua rõne legitima allegatum per dictos auditores recepta plena credentia. ualiter q̃ dicti auditores non potuissent eos absoluere uel absolutos eis dem causis habuis pro legitimis. a dicta credentia. tunc & eo casu possit ea dem credentia terminu prorogare dictis auditoribus unus alterius mensis de tunc ad uel ad absoluendo.

2 ¶ Et teneãt magri bonoꝝ ad exhibitionẽ librorũ accusatis ipsis auditoribus. & nõ interesse dñ reddit̃ rus. put in libro retro. anno 1464. fol. 8ᵒ. stat. 12. hmõi tenoris. Itẽ q̃ singula die qua auditores uoluerint pdẽmorte teneatur exactor bonoꝝ exhibere librũ manibus auditoꝝ & nõ stare illis nec pro aliquo accusatore uel dãno alicuius possessionis qua fuerit aliquis accusatus. post tres. et uero die & singulis diebus auditores remittere teneãtur librũ. Et si mediator ptractetur nõ teneatur. aut torsa ad pdẽmdã. Circa aũt bona pferenda. q̃ multe reperiũtur accuse sup q̃bus nulla est facta detensio. sup illis nihil ulterius fit. sed pdẽmissis recolligunt eorum arrenda faciendi defensiones. Quo uero ad arrendandũ ipsi auditores sup defensionibus factis & q̃bus q̃ fuerint ea ad absoluendũ. in toto uel parte. ut ẽt ad condẽnandũ prout eis uidebit de iure & equitate fiendi. Et ubi bona essent in pede accusatoꝝ q̃ sigillent. eoꝝ mercherias. ubi pauci existunt. potuit. put ex multis potest edoceri & latius notoria ellectionis in hoc omnibus plena fides. ut inter subtractatur de executiõe apparet. A tali uero anno potestas pronunciandi ipsis auditoribus pro accusis ut mos. ut p̃ acta.

3 ¶ Recusatis eoꝝ quis opponat pro cõmunibus aut eoꝝ habẽdas. ut ad reddendũ cũ iurisdictio ipsoꝝ bonoꝝ penes consulũ cõsules pertat. Et tali uoce extitit nũ. 1500. quo ad solutionẽ. sed dispositis. Itẽ statuit q̃ si in libro reddit̃ pro aliq̃ uel aliquos occasione alicuius rom. & tenet ut de le gratia. pũs sen inde ter neatur fieri date ei gratie q̃ cognoscere debeat de dicto gratiamine. & dicere. Si. q̃ supra ordinatum est. Cum statutis gore & pmissis mutatis. dictis cõsulis. adest talis allegando q̃ uolens reclamare a dicta lata pro dictis bonis recurrit ad credentiã. & dato requisit eligi tenitores sup gratiamine. & alleg. tionibus hoc cõ sules q̃ tali uoce pratus ne. audiens ẽt inter ipsum. & dominos p̃ dare ex dicto statuto eligat duos. ex credendarius pro quorum sufficientia. sup his pupis de electione pro differẽtia. & interim quatenus dominos. Q̃ ex audito hoc & eorum mero. & pedũ ad rem. sionẽ & mora defensionẽ quorum. expedientia. pterea. eoꝝ locum quatenus pede alterius. adest facultas ne. ita ut possit de. edoceri. Q̃ ea reuocãe hac. si pdẽmissis cõstitutis. ex pẽ nec debet cõtra ipsum ex emplus reclamare. sed hic executio. Super. ipsum. tpe ima. tum reuocari potest eodẽ modo q̃ primo obtinuit petere reuisionẽ. quia semel. ipsum. cõstituit. idem reuisus. & debẽt ipsa reuisio. sed nõ ultra. Nec ipsi limitantur ita recurrendi. quin ut plus fiat. q̃ sella executiõis. absoluto q̃ dicatur finiam. tamen. ille in rem iudicatam. put de his & aliis sim. concernentibus constat ex multis actis.

¶ De magistro bãnorum campestrium & eius officio inclinationis. Pars. 6.

1 MAgister bãnoꝝ primus est in electiõe. sed ultimus quo ad effectũ. q̃ pro ipsis bãnis cũ emendis exercendis principalit deputatur. & ipse exactio fieri nõ pẽnisi pmissis mediãtibus. regitur de ipso magistro bonoꝝ prius tractãdũ debet. cum mã. Inter expellentes. quam ultra padũ ad custodiendum pecudum bonorum. dum. pertinet. ad hunc retro. ordinatum est. q̃ pro eodem tempore posit̃ nouam clausturã. quas hõ. habebit ultra padũ & mandatum tone capitulorũ. & tranchearum. de his potissimus. q̃ uocatur. bãnoꝝ campestrium. de q̃ pro tpe fuerit. teneatur mittere primos duos. capr. ex ultra numeratis. bãnoꝝ capitanoꝝ q̃ uocant. bãnoꝝ campestrium. de q̃ pro tpe fuerit. teneatur mittere primos duos. capr. ex ultra numeratis. bãnoꝝ capitanoꝝ q̃ uocant. bonum de uastare. ex dicto ultra padũ & hoc sub pena. ad. pupillum. grum bãnoꝝ q̃ pro tpe fuerit. cõmẽda nisi pmissa. dimplen. & obtemperauerit. apud. de more regis. Q̃ ea pars. tenet. facere accusatum formã p̃ missis. bãnoꝝ & alterius teneãtur dicti capr. ex retro. et ebdemoda. sed bãnoꝝ campestrium. clausturã. una cũ cẽs accusatoꝝ. eoꝝ uastis. ultra padũ. sub pẽ. unius flor. q̃ liber. et de mado q̃ ut cẽtu. ad eque pena aplicatur more regardatoꝝ. q̃ uidetur intelligi pro accusis dans in castignero ad forma conuentionis & sub

& sub eo dem statu cum aliis ipsi bãna solent annis singulis subastari. prout ex actis ipsoꝝ. et. obstat alius pe de. [illegible] de nouo nõ cõuenit. aliquãdiu. aliquãdo. et ideo. de illo debet fieri & tenet. q̃ de [illegible]

¶ [illegible] q̃ uocãt. et. q̃ cõcedit. de pretantis. ipsoꝝ. bonoꝝ. nec aliquibus pro [illegible] 2
[illegible] ordinauerũt. q̃ magri bonoꝝ. [illegible] pro tpe fuerit. teneãtur. [

duplicari pena per ipsos auditores in condẽnando.si nõ ratione statuti:saltẽ potestatis eisdem attribute augẽdi & minuendi iuxta qualitatem personarum ut puenit.iuxta statutum erit in utrisq; obseruandum.

2 ¶ Offendentes in pdis uel extra territoriũ fuit puniẽdi ut in finibus clausi.ut in libro refor.1499.statu.:xlvi huius uerbis.Itẽ statutũ q; nulla pſona habitans in loco aut finibus clausi.audeat neq; pñ mane de die nec de nocte in alienis finibus neq; possessionibus circõuicinoq; pro capiendo neq; exportãdo nemora neq; alia uetamina.& si qs inuẽta fuerit.soluat bãnũ & emenda.aut soluerit de possessionibus clausi.& q; magistri nostri seu agentes pro eo teneatur inquirere de similibus delinquẽtibus uel de quibus bene uerisimile fuerit accusare posse.& credatur accusatori iuramẽto.Et si fuerint accusati pforẽtes dent eis tempus rediendi tale iusq; quale eis bene uisum fuerit.& similibus aut in uolo.soluat statu.xcv.hmõi tenoris.Itẽ statutum est q; de clausi.aliq; dampnũ faceret in nemoribus uel alibi extra fines clausi.& ide querella pluribus seu uni facta fuerit.teneatur pfates seu iudex eorum de uno tm dampnũ fuerit.de reliquo dare bãnũ & emẽdam.ut primo inuenit populus & si fuerit capta in nemoribus terre nostre in finibus offensionis tempore dampni dati fuerit qui accusauerint offendentes eis detur hdes. prestito tm iuramẽto nostris dũmodo homines illius terre facere uellint de nostris illud idem.

3 ¶ Forestes damnum dates in posse clausi.soluat bãnũ ad instar illoz de clausi.ut in uolu.fol.:xxxvii.statu.:xxxvi.cuiusdẽmet effectus.Et pro bãno tam de bestijs q; hominibus damnũ dantibus & offendentibus super hoc clausi.si sint tam citra q; ultra padum:prout in eodem uolu.fol.56.statuto.611.

4 ¶ Statuta nõ obstantibus pñs fieri pdẽnationes iuxta pscientiã auditoz:ut in lib.refor.1470.fol.11.statu.1.sub his uerbis.Item recapulandi recepmulatores& addũt de nouo sup hõ bannoz capestrinoz obstare q; pdẽnationes auditoz q; pro tpe fuerint debeat fieri iuxta pscientiã auditoz.ita q; ipsi auditores possint & uideat pdẽnationes huiusmodi fieri iuxta bonã pscientiã & mẽtẽ ipsoz.ut melius uidebit fuerit faciẽdũ.Q; dãnũ tamen quemlibet in pena officiũ debet qui.iuger.& minui pena sm qualitatem pſonaz.frequẽtius enim delinquẽtes iuxta pauperiem existũt.

5 ¶ Damna capestrini multitudo duerstitalia terrenatis ipsius & primo sint adeo exorbitantia q; pauperes nisi pfecta sit ratio nõ facilitet enumerãda:quoz maior pars similiũ est & sapissimoz.nisi modico tempore ad solis & reflectoris cursum uenerit pdentes ad utilitatẽ uenire uolentes.adhuc tamen quiete se stando possent.si dimittẽtur.ut fertũ est sm regulas ab immo memoratas & alias diuersimode.Item cum ipsa bannaria pfectibilia tacita existãt circũstantias exprimere oportet.quãtũ & ipse granates.& qñq; allemistes ipsa bannaria pfectibile tacita existẽt circũstantias exprimere oportet.& pro ipsa.i.anno sequtur ordinate iuxta uarias distinctiões singuloz ad facilioré inuentionẽ eius q; grã.

¶De bãnis locorum campestrium.magis domesticorum. Pars.9.

1 TEsta:coffinas:arrales:ortos:& uinidaria intrantes.acibi in quouis offendentes sunt pdẽnãdi.ut in libro refor.anni.1490.statu.i.hmõi tenoris.Primo statutũ est q; nulla pſona cuiuscũq; cõditionis existat audeat uel pñsumat.testos:coffinas:arrales:ortos uel uinidaria intrare nec claturas pfossi.uasa q; mortuoz fragere.destruere uel nemora aliq; tam abigne q; labore quolibet.sine licentia seu ũ recredãtia in herbis:ortalagiis uel ceteris fructibus tam terre q; arborũ seu alio quis bãnum pmittat in quo quidem loco sunto expectare tub pena duoz solidoz uenuis de die & duplũ de nocte.& tam tẽ gremẽdã.Et ipse accusare possint.ne sit crãpatus sm alia pſona fide digna & credat eis mediante uno solido.Et si ratio exigerit terrã tẽ bãnũ insup soluendum.Et accusati nõ obtenti unde soluere poterunt ad berlinã.& uide.Item uinidaria loca & ibidem claus.

2 ¶ Sed uinea:orta:& uinidaria sunt claudenda inter uicinos cõpellendos si noluerint.ut in uolu.fol.:xlv.statu.:xxxiiii.sub his uerbis.Item statutũ est q; quilibet uicinus & cõterminus teneatur & debeat claudere propria uinea & uineã suam si uicini & cõfines fuerint in cõcordia stare sine clausura & q; cõtrauenerit.soluat pro bannoz.4.& nihilominus teneatur cõuicinus facere sepem uel aliã clausurã.ita q; nõ sit uicino suo q; q; nõ fecerit & pinde uicinus eius dãnũ fuerit pſequutus teneatur restituere dãnũ uicino suo.ut in eodẽ uolu.fol.:xlvi.statu.106.

¶De incendio campestri.duplicitere.& quid pro singulo. Pars.10.

1 SI egressus ignis inuenerit ſpicas & cõprehenderit accensos fruges siue blates segetes in agris reddet dãnũ q; ignẽ faccenderint ut in exodi.xxii.& in uolu.fol.:xlvi.statu.:xxxiiii.hmõi tenoris.Itẽ statutũ est q; qcũq; poneret ignẽ in agro uel in bosco alieno ita citra padu & orchũ q; ultra.soluat bãnũ.i.ũo & restituat dãnum & q; ignis in stubalis uel alibi supra suũ posuerit & dãnũ fecerit.restituat dãnũ uicino.arbitrio bonoz uicinoz.

¶De uuis alienis non capiendis & uendemia non fienda nisi de cõmuni consensu. Pars.11.

2 VUas ingressus uineã proximi cum come le ceuãt inde placuerit.foras sũt ne efferas secũ qñ plibet.deuteron.:xxiii.& in libro refor.anni.1470.statu.hmõi tenoris.Itẽ quia tpe fructũ maxime uuarum fit uindemia & exportatiões earum in uineis q; bus & alibi.ita q; dñi possessiones nõ gaudent terrarum pmissoz.sed uel unus femerunt & alius metit.Statuerũt & ordinauerũt q; ãmodo in uineis q; libet pſona cuiuscũq; qualitatis.cõdicionis.& status existat.que dãnũ dederit in alienis uineis.altenis.aut alibi in possessionibus aut

hominum

hominum clausi.accipiendo uuas.uel aperacta donec uendemia facta fuerit.soluat p bãno pro una uua.s.i. pro.:i.uuis.s.:ij.pro.:iii.uuis.s.:vi.abunde supra uiq; ad uuas.:x.s.:x.abundãs.:x.usq; in.:xx.s.:lx.Et si inuenta fuerit talis pſona portans dictas uuas in sertis seu brenta.barile.aut cartera.incurrat penã.ff.:x.si uero cũ asino equo.siue mulo.incurrat penã.ff.:x.si uero cũ barona.aut curru.incurrat penã.ff.:xl.& in oibus pmissis:x:item pro emenda.& de nocte duplũ.que pena seu bãnũ applicetur pro terna parte magistro bãnorum.pro alia terna illius cuius fuerint possessio.& pro alia tertia accusatori.& emẽda applicetur infolidum illi cuius fuerit possessio in qua fuerit factum dãnum.

¶ Vuas ẽt pprias ex toto colligere seu uendemiare nõ licet sine licẽtia credentie.put in lib.refor.ãn.:1500.statu.:i.hmõi tenoris.Et primo cũ sepenumero nõnulli tam burgenses q; incole clausi.tpe uẽdemiaz in detrimentũ ipsoz & aliozz qui proiequi cõpellunt uuas uellint uuas colligere ante debitũ tps & maturationẽ duarum uuarum:supra crescipulatores uolentes pap utilitate totius reipublice.& put ceteri uicini faciunt in hoc puidere.Statuerũt & ordinauerũt q; nulla quis pſona tam burgensis q; incola audeat nec pſumat ante licentiã datã p credentiã seu pmaiorẽ pattẽ.& in ipsa credentia uuas colligere tam in pariua q; magna quã

[illegible] referiatur q; si aliquis necessitatis effect.cognita tali indigentia:possint consules licentiã dare colligendi uuã sm tam uuarum ut possit qđammodo tam se uiuere & non ultra.Q; uod statutum licet propie de bãnis campestribus non sit.ita q; alias statutis bannoz campestrium ex tali similitudine debet aggregari.

¶ Vuas alienas accipere pohibetur uendemiatoribus.put in uolu.fol.:xl.statu.:xvii.sub his uerbis.Item statutũ est [illegible] do uel ingenio audeat uel pſumat portare nec portari facere aliquas uuas de uineis illorum quibus adiuuauerint nec de aliquibus aliis bãno.s.:x.& quilibet sit accusator.Quod similiter inhibitũ est pdictis uuas [illegible] de uineis uel agris alienis.ut in libro refor.anni.1490.statu.:xlvi.huius uerbis.Item statutũ q; nulla pſona habitans in loco aut finibus clausi.audeat neq; pñ mane de die nec de nocte in alienis finibus neq; possessionibus circõuicinoq; pro capiendo neq; exportãdo nemora neq; alia uetamina.& si qs inuẽta fuerit.soluat bãnũ & emenda.aut soluerit de possessionibus clausi.& q; magistri nostri seu agentes pro eo teneatur inquirere de similibus delinquẽtibus uel de quibus bene uerisimile fuerit accusare posse.& credatur accusatori iuramẽto.Et si fuerint accusati pforẽtes dent eis tempus rediendi tale iusq; quale eis bene uisum fuerit.& similibus aut in uolu.soluat statu.:xcv.hmõi tenoris.Itẽ statutum est q; de clausi.aliq; dampnũ faceret in nemoribus uel alibi extra fines clausi.& ide querella pluribus seu uni facta fuerit.teneatur pfates seu iudex eorum de uno tm dampnũ fuerit.de reliquo dare bãnũ & emẽdam.ut primo inuenit populus & si fuerint capta in nemoribus terre nostre in finibus offensionis tempore dampni dati fuerit qui accusauerint offendentes eis detur hdes. prestito tm iuramẽto nostris dũmodo homines illius terre facere uellint de nostris illud idem.

¶ Vuas alienas accipere pohibetur uendemiatoribus.put in uolu.fol.:xl.statu.:xvii.sub his uerbis.Item statutũ

¶ De fructibus seminum comedendis. Pars.13.

FRumentū seligine legumina aut aliud quodlibet granorū genus recipientes de alieno incurrūt penas p ut in.7.ex statutis trāsmissis castignetū ano.1507.ut plenius & in eodē statuto plenius hmōi sub tenore. Itē statuerūt & ordinauerūt q nulla quis psona cuiuscūq status gradus pheminēcie & etatis existat audeat nec presumat capere frumentū seligines fabas & alia legumina & ea rapere & rapi facere & rapta emere & vendere aut in domibus suis seu alibi scienter habere sub pena.5.lib. pro quolibet & qualibet vice applicanda vt supra & ultra claussi. & preterea incurrat pena.5.lib. pro quolibet eo. tot. dē pro emenda & pro dāno illatis & illatū & fabas rapis & rapicibus quibus sit pena.2.q quo ad rapta. quinto ad rapta. & ultra. mictendā & ultra.

¶ Postq messuerint seges terre vestre remanēte spicas nec congenerū pauperibus & pegrinis ut ceteris ut hic latius continet. Et ne q pro messionādo intret capū inteq grana fuerint clausa in area. Et statu. 94. sub his verbis. Itē ordinatū est q nullus messionator seu messionatrix det aut intrare capiat ad messionandū nisi blada prius fuerint aborlata in bano.f.10. Quod ēt intellig. pōt de cunctis granorum generibus.

¶ De damis per bestias iuxta illarum & predictorum varietatem. Pars.14.

SI dimiserit quispiā iumentū suū ut depascat aliena. quicqd optimū habuerit pro dāni estimatōe restituet ut hic exodi.22. Cui addit mētionū varie sut ipē & pēne & q tales dāna eq ta nec exiliat. gitur tam dicta quā in stat. 5. e trāsmissis castignetū anno.1507. ut dictum. & sub his verbis. Item statuerūt & ordinauerūt q nulla bouina asinina porcina & minuta q mēta sterit in platis & hortis hominū cuiuscūq incurrat pena.1.lib. capiendā ultra ut in stat. f.60. & ouina.f.20. In femminis autē incurrit dā. & p̄ si dāna p̄ iuerit. ad estimationē estimator. In taglatis uero f.1. & p̄ia taglina nemoꝝ siue gorretoꝝ sint ut ea p̄ēmis. post q̄ primū ter. ut dē ocha & galea inuenta in femminis soluere teneat̄ p̄ quolibet pullo pro q̄ libra & p̄ mille teneāt̄ in prato. f.1. d.6. & capra. f. nemorū. f.10. & si ou pullos pro q̄ libra & p̄ mille p emēda. & de morte dapsū. Itē q̄ capra sint. f. bano p̄stū ut ut̄ recepti prius & capti delentur. q̄ prati teligatur esse in bano a die ultra martini usq ad festū. S. Michaelis. Et q̄a p̄ ea. ut dicta. q̄ dubitari posset ad ill. ut dicit. f.49. ... sed omnia q̄ precēdūt finalē &. & idem et firmatur p ultimo q̄ de ea. ris pot debent intelligi & capras p̄ petuas. & q̄a multi sunt petitores ad nocēda. ctat. q̄ ceteris p̄ter. & ē cōtatis tant in bano p totā annā. sub pēa de. f. 10. p ut dictū stat. anno. 1495. ut liberetur. Veruntamen testat multa dicenda p dāna illata. q̄ bestiarū q̄ sunt gnalia ceteris p̄erenda. & alia particularia hic necessaria.

¶ Bestie q̄ tenētur in pratis de nocte ad palcanda manere incurrit pena p̄ dicta. q̄ in volutā in libro reformationū. 1495. stat. hmōi tenoris. Item q̄a sunt nonulli q̄ malitiose p̄tendūt tenere facūt eq̄s bestias ad pasturandū de nocte in pratis alienis. ideo statuerūt & ordinauerūt q̄ tales pasturātes bestias exportātes ex bestias ad chorū uel tallo. si inuēti fuerint p̄ aparitorē seu palia p̄ dicta fide digna medietas eq̄ applicetur dicto soluat grossos. & ab. p̄ quolibet bestia & tonde pro emēda. & ere datur accusatori. & ultra.

¶ Bestie q̄ cultos delicrate in femminis non incurrāt aliquā pēne sint accusate p̄ tenore. f. 1495. tus hic uero statuerūt & ordinauerūt q̄ pena custodies aliq̄s bestias palcētes & dimittentes ... q̄ alia pena custodientes ipsas bestias soluat p̄ bano ipsa bestie ultra dictes tenēte ... ect.

¶ Bestie ostendētes in clausuris & cultos incurrūt banū p̄ ... & ultra. ... hmōi tenoris. Itē q̄ ... bouina equina asinina & caprina q̄ inuenta fuerint pascendo ... uel claudura ... q̄ ... & q̄libet ... & si fuerint ouina. ... & tonde p̄ emēda. & si fuerint porcina. ... & q̄libet ... applicanda ut supra.

¶ Bestie nocīue habitatoꝝ nō pasturent in cōtibus nisi prout in libertat. ... mo statuerūt & ordinauerūt q̄ nulla p̄sona habeat in claudura ... barges. ... q̄ habuerint in loco clausi extra ... & ultra. ... nibus clausis. nisi soluat certam clausū pro q̄libet bestia. ... & q̄ ... ect ... sis.

¶ Bestie forenses transeuntes accultari aut p̄dēnari. nō debeant nisi prout ... ta. ... hmōi tenoris. Item q̄ p̄sone uenientes a partibus superioribus & ... ... stras cuiuslibet maneāt. sint que fuerint accultate pro quo dāno ... ... ille p̄sone nō teneant bestias in possessionibus stando. ... ... tōr nō reddatur nisi mediante uno teste & eius iuramento. q̄ sit bone fame. Et si testes nō ... bone fame ut accusator credatur iuramento accusat. de ipsa accusa.

¶ Caballine & muline bestie dana dates. siue custodia & siue capistro incurrūt p̄ bano maioꝝ ... retoꝝ. ... sub ... p̄ ... suo his uerbis. Quia multi p̄quirūtur q̄ bestie caballine & mulline ... depascēdū in possessionibus hoīum. ... siue custodia & siue capistro. ... ordinatū ... ut nō ... alias capitulis q̄ quilibet bestia caballina ... dando ... pro ... & de ... aplicada more bano. ... & sit ta pro emenda q̄ dāno. ... q̄ ... siue custodia & capistro ... ¶ Porci nō permittātur exire locū sub pena particulari de qua in libro reformationū. ... nioris. Item statuerunt & ordinauerūt. q̄ nulla p̄sona presumat permittere siue porcos per locum ... ect.

idones custodia sub pena pro quolibet & qualibet uice .s. Et si offensam dederit aliquem in clausio in pos-
sessionibus domibus uel tenementis ceteris ipsius huic uicinis huic uicinis penes tale pereu uerberet uerbe-
rauerit pulserit exceperit ut dicit. Antequam ortus uero incurrat pena .s. pro quoli et pereo & hoc p emenda.

9 ¶ Quod est statutum finibus clausi. put in uolu. fol. 4 stat. 45 sub his uerbis. Item statuit & ordinauit quod de cetero possit unusquisq; hoi in q uolumtate & libertate sua & eterna clausere aliqs de clausi possit nec audeat sub aliquo colore uel ingenio tollere exceptas ultra dimidium modum sub pena & banno .20. solidorum. p quos dicit. si essent omnes alicui tollerent q emittet terram ad palcedu ex uicinis q possit extendere ad palcedu ipsum terra uicinis. Thomas quod camp
primis. Secundo ad deducendu pus ad ipsum seu rectorem & q bestie no possint euocare ad palcedu & nisi cent ouera ali
quos mercatores q eas discerent ad nundinas publicas ciuitatis ad uendendum q possint eas tenere p dies. &
nō plus. & ad hoc q dicit. Et si ultra hoc reperte fuerint teneatur soluere bannum sup dicto. Et si quis dicte ue
ste reperte fuerint in rebus. bonis ciuitatis soluant bannum q in superioribus capitulis continetur.

10 ¶ Licentia dandi seu faciendi fossata & uallos circa prata & alia loca. put in uolu. fol. 5. stat. 60. huiꝰ
tenoris. Ite quia inter nemora q subuectamine & umbra earitatis & amicicie coniunct & inuenit dubitatio regu-
& ha. capellani hui. loci dando & precedendo licentia aliis uicinis & alter alteri. p quem mallant & eligant fi
bupsis admittē. palcēdi coq; de bestiis feminibus coq; quocūq; te q. p clamendu est nō fieri. & ad carritate
mūdi. ita tradē ac dando exactores dicte q banoq; capellani & dicte reipublice nemo plumbum rebus
animo ēt interfit dicte reipublice q rebus suis. Statuerat hoc ideo & ordinauerat recuperatores q im
mediate dominice nemini licet aliqui licentia pferre palcēdi aliqui bestias i dicti feminis. sub pēa centū solidoꝝ
Et si reperti fuerint ea allegetur aliq; pretia. centū q illi in hoc omnes sdm tamen q illi fuerit pretia centum tenē. 9
ad hoc ita tenē aliq; pēa pdicta pdictos quoq; pdictos quo casu ipsa licentia admittat. requisite non in uerbis uertatur.

11 ¶ Licentia palcendi bestias data p magistros banoꝝ cōtra prouisiones in uolu. fol. 4. stat. 8. sub his uerbis. Item statuerat & ordinauerunt q magistri banoꝝ nō possint dare licentia alicui de introitu in pra
tis pro depascendo aliq; bestias. Ita bestias nec alias possessionibus sub pena ipsi magistro banoꝝ de. s. q
qualibet uice applicand more regat. Et ulterius q auditores banoꝝ teneantur tales sic intrantes condēnare in
xata formā capitulorꝝ de damis datis in pratis & predus disponendum.

¶ De fecantibus aut exportantibus herbam. fenum. stipulam porcellanas. & huiusmodi. Pars. 15.

HErba fenū & stipula nō capiātur in pdus alienis: put in stat. 6 ex trāsmissis castiguetū anno. 13. put ſ
pra hmōi uno. is. Item statuerat & ordinauerunt q nulla q pſona cuiuscūq; gradus. status. conditionis & pdi
stat. q muenta fuerit fecare herba fenū & stipula in pdis & possessionibus hominū ciuitatis. ut dicit. pēa b
tonde pro emēdis. & de nocte duplū. & plus si damna ibi pus fuerit. Nec portetur herba nec fenū nisi de
ppria. put in uolu. fol. 45. stat. 51. sub his uerbis. Item statuerat & ordinauerunt q aliqua pſona cuiuscūq; gradus
portari. seu extrahi aliqua herba. fenū uel stipula de sua. p pria. uel. a. p. q quolibet. ſ. & similiter herba &
colligere aut p alie fuerint teneantur preterea eam requirere & herba auferre. uel. ſ. ſ. ſ. Nisi tñ
ipsa requisito alias penas. put supra & ēt intelligat q tantūdē. solū. de. ſ. pro emēdis. Verū. ſ. porcellane &
fimules herbe. colligi. pro. ſ. ſ. ſ. ſ. put in uolu. fol. 5. stat. 60. huiꝰ tenoris. Item statuit
est q aliqua pſona non debeat colligere porcellanas uel alias herbas. ſ. ſ. ſ. aliud in alieno feminario
& qua contrafecerit soluat quilibet uice solidos duos & inde teq; tantūdē. ſ. ſ. debeat pro emendatum in
alias. Qua etiam sic continue obseruari consueuit. prout ex libris bānorum apparet.

¶ De campis & pratis extraordinarie secandis. & de aqua pratorum. Pars. 16.

8 SIgnari debent predia bāno liberanda in quibus herba extraordinarie custoditur. put in uolu. fol. 8. stat. 107.
sub his uerbis. Item statuit est q si quis rapera uel. ſ. ſ. ſ. ſ

¶ De dacito & sexto unius multusq; aliis eisdem copulandis. & propterea alibi non relatis. Capitulũ. 9.

1 PRimo impositũ fuit dacium super uino forensi anno. 1341. causantibus maximis oneribus occurrentibus tunc tempore. & pro anno. 6. duraturum inde fuit iterato impositũ anno. 1394. & postmodũ nunc exactũ ex eadem causa. Et ut manifestius clarescat aliqua de ipso dacio uere de alis emerentibus & plerum pannis tunc q; simul fuit impositus sextus unius quisq; hactenus distincte pro parte qua remissa est in perpetuũ anno 1410. cum omoda parte disponẽdi & faciendi insolidum de ipsis dacito & sexto prout eius fuerit uoluntas. vñ in ponendo hmõi introitum & partem reuocando ac augendo & diminuẽdo. si & quãdocunq; ac prout eidem cõitati uidebitur & placebit merito. Et actiua & passiua eiusdem tocantia sunt latius expressa apud ipsam cõitatem. Quã parte usufructus est ipsa cõitas pro libertate sua ex quibus ortum habet de gestis. prout ita eorũdem sextus & dacii fuerunt extracta per nos infrascriptum. Et hoc cõitas & inhabitatores eiusdem quod haberat cum aliis utilibus premissis. quę dacii & sexti & ad quę recurri poterit si expediat. Cum uidelicet dacii & sextus hmõi sint totaliter inter se diuersa. uidere oportet de singulo eorum diuisim. & primo de dacito prout sequitur.

2 ¶ Verum & ne pro anno tacendo que pecierunt ex predictis non soluentibus onera in clausulo debent cõsignari dicitur quod cõitas pro uno libro reformationum. 1484. folio. 8. stat. 1 sub his uerbis. Item ad oẽs cauillationes tollendas. & sub rubrica & ordinatum est quod nulla quouis pretio aut cuiuscunq; persona incola dicti loci & finium ejusdem burgensis non possit nec debeat aliquod bonum uel unus patrũ uel matrum integras uel conquassatas collectu uel collectas tam in pptio pollicis quam in quibuscunq; rebus & reputari regi rate in ipso loco causar. & onera subhineat dicte cõitatis de gare in ipso loco. cum finibus suis. incentia & expresso plenius colligendis dacii unius pẽnitatẽ deputandis. & ponendis de uno certo pollet examinare. Et hoc sub pena in capitulis ipsius dacii declarata totiens committenda & in ibidem applicanda quotiens & quãdocunq; quis fuerit in predictis contrafactũ. Et ad ipsam pẽnam totiens committendam & applicandam pro tali contrafactione obtinendo. teneantur & ei gnosti si unus aut unus pro uno faciẽdo eam petere uel emptas uolenti de eis gare ut supra & fuerint ultra alium. quia tunc solet exigi dacium ab eisdem si uno anno soluere. alias ab emptore ipsarum unius aut unarum. cum postea reuendunt per ipsos religiosos. ut multotiens accidit cum una aut uue religiosorum in domibus secularium exonerantur.

3 ¶ Non assignantes uinum & alias forenses ut supra incurrunt penas de quibus in libro reformationum anni. 1483. fol. 54. stat. 2. hmõi tenoris. Item quia nõnulli reperiuntur fore tam dure cervicis & presumptionis q; nolint stare & se submittere ordinationibus nec capitulis & reformationibus cõis clausis. imo cõtra eandem cõitatem. seu agentes pro ea minuere. calumniare & inobedientes esse. preterea in non uolendo deconsignare eorũ uas & alia quę conducunt & seu portant. facientes de possessionibus que non sunt registe nec que solẽt onera tralia & plenaria in loco causar. sit ut mortis est. nec soluere dacium. imo capitala supradicta uolentes contra tales & quoscunq; taliter prouidere & ceteris sit pretalementibus transeat in exemplũ statuerunt & ordinauerunt q; si pars sit tante pretemptionis q; uendat una sua uas uel unum intrare seu intrari facere. sine consignatione & forma. de qua supra mentionatur. & incontinenti pena ducatorum. 25. aplicanda pro terna parte illustrissimo dño nostro. & alia terna accusatori. siue dacitario & alia terna penam perditorum bonũ siue bestiarum cuiuscunq; siue uasorum. siue uinum ipsum dacita sit positum ad utilitatem totius reipub. Et q; predictus uicarius qui pro tẽpore fuerit teneatur cum omnimoda executione facere de ipsa pena. ac bonis & bestiis super quibus condemnabitur capi facere & realiter accendere & non restituere pro aliqua fidei suffragione. pmanda. imo ulterius & ad dicta executionẽ procedere teneatur. aliquibus ipsam in contrarium facientibus nõ obstantibus nisi forte ipse uicarius dicta uasa contrafactentis uellet & teneretur ipsa uasa restituere stare ordinationibus & capitulis & soluere dicta uasa tracta in dapia & expensis. tamen que talem executionem fecissent quia tũc & eo casu. requisitionem consulum remittantur tali dicte pene. & absolute cet sentiat. Que limitatio ad hoc facta est ut eadem non utatur rigore. si non aderit oppositio ad premissa nec uasa in detectu ipsius consignationis. imo semper uadat tuta executio. dacitarie. uel dacitarius. quibus hoc requirendum uolumus nisi super hoc precedat gratia quam quidem detur ipectare ad credendam. etiam pro exonere ipsius consulum cuius tunc erit. Et q; ne pretermittatur inspectiua requirantur. absentia et prout uas exigit. Et quia uidetur hoc fieri dacitarie uel dacitarius. ut uinum quę. ducitur & ponitur pro aliis. et proinde est prouisum libro reformationum anni. 1413. dominici. sub his uerbis. Item quia multi sub his uerbis & banno pro qualibet contrafactione uinorum & uasorum. tempore uindemiarum & omnibus unis & uinorum. que pena apponitur ut supra de aliis uinis. Et cum quod maxime tam tarentem de pene prouisionis. libro reformationum anni. 1413. statuto. nõ tenore. cuius tenor. Item cum contra de. si quis per nõnullos facientibus intrare unum pretextu consignationis de uasis & statutog; in quantum q; ducentes unus & unas debeant fund & eas consignare. Visis et intelligentibus per nos & statutis prius primitus ipsi statuto. 25. dacii. ut ipectis. disponẽtibus quo ad premissam intrari seu intrare. & ad ipsa uasa. uel eis. uel eas ducere sine consignatione ex quibus ad consignationem pertinentibus uinis & uasis. tam extra. quam intra. ut detur ob. uinis. Reformarunt statuta ultimo contecta super his & declarauerunt. Quod modo in antea conductores uel portatores alieni uini aut uinarum forensium non teneantur ad ipsam consignationem. nec ẽt quis pro uno ppio. si uinum tellatum uicaneatũ uel plumi

ceptum

ceptum nõ fuerit. & sic de uinis. sed illi quoq; fuerint dñi uini & uae siue fuerint emptũ & empte in clausulo siue extra ad ipsam consignationẽ teneatur ut tempe obtenturi plurem. Et hoc sub pena de qbus in statut. de consignationibus &c. & doctoribus & portatoribus dictoq; uini & unarũ cõmunitas. Quarũ pena q; executio cõtra dominum & unarũ consignari debentẽ fieri deberet tunc. ea hmõi cum illis estimatione habita. & eisdem statutis quo ad ceteras in hac roborem pmaturis cõtra hmõi contrafactores & portatores uini & unarũ si aliqs pretenderet exemptionẽ a consignãdo ut supra qui non haberet. & sic oino talis consignano fiat.

¶ Modo esset uidendũ quid pro ipso dacito ledi deberet. uel tam completa determinatione ipsius solu- 4
nem uel hac de q; multotiens uariatur ipsa solutio augendo & minuẽdo ipsum dacitũ. prout cõitati expediẽt. Nam de clausulentes accidat anno augendu est tale dacitum. uolentes emere ad numerum erunt de uino clausulo. Secus uero existant in penuria. minus de uino ipsum dacito quia egestas uini tunc grauaret populum. regatur diminutio & augumentu hmõi ut uidebit. & quod tantum tales uendant tanquam bonum est hospitibus & tabernariis ne alias forense intrent. ac posse clausulo. Michaelis tunc sequens. siue uinum antiquo dacito ipsum tabernarii pte uendentia. quia tunc eius diminutio uel augumenta magis opportune fieri pot. Tanta uero ipsius dacii frequentior tabernariis unius pro eo q; alii tunc non habent pro uendere. ultra alium. 1. uo. Nec fiat aliquis. si mansionis ultra alium. utq; ad. 12. uel circa dum uinum sit clausulo. usq; ad. 1. Quo uero ad unas molestior dictum nisi pannis de quibus fit unum. & pro eis tuerunt soluat. ut pan de. 6. spenales pro corbella. quasi grossi. sunt. 1. dr. 6 pro tomata alium ad rotam medii sestarii unius. g. siue. 6. dr. 6 pro qualibet tomata uelle grosse pro uenalis seu arbio de ultra padum ad rõnẽ de stamine. 1. uo. & pro carrata citra padũ de stramine. 1. huc pro alio ppio. Et si tuerunt ultra alium ppio supra & infra debetur dupliũ pro ipso dacito. Vt de his omnibus pateat ex libris reformationum. Quę pro ista ptẽ & notissima est. Et ad primum. dacii ipsum ex toto ut statur per uendentibus unius ad minutum. & pro minutum hoc tuerunt in maiori copia & sic pro dicto deberet plurie augendo. & minuẽdo pro dicto. unius augẽdo pmissi effectus. ut ẽt ne facultas cõitatis illud augendi & minuendi pprie non ipsum perempta. [illegible]

¶ Solutio ipsius dacii fieri debet tue tuentis & tpe assignationis. ut infra pro reformationum anni. 1413. 5
tam supius memoratum in quo hr q; de primat annos & unas pmissas deberi gare. quod ita est. ut supra. nisi ipsi unus & unas assignauerint ut pferi. & nisi pmissa soluat dacitũ ord. ita uel si de accordo contrario.

¶ Et quia supertius dubitatio oriatur. addimus q; hospites & tabernarii ẽt. p uino forensi 6
plumpto uel plumendo ad usum ipsius uel familie tenentur ad ipsa dacitũ indifferenter ac si esset uẽdita ad minutum. & ita obseruari. ppetuo obseruari. Nã ipsi hospites & tabernarii quoq; multo minus aut parum hãe de uino ppio aut clausulensi. equaliter soluant ipsum dacium pro uino forensi tanq; si esset totum uendituum ad minutum. quas multotiens eo statur pro tepis & eoꝝ familiarũ nec fit alia distinctio ipsius uini uendituum uel plumpti ut supra. Et ne ipsi intrantes unum aut unas ultra alium. precise interrogentur hospites & tabernarii quando uinum uendant & primo pariter intrantur per eos ultra usq;. Et si dicatur q; pro uino non uendito non debetur dacitũ nisi more aliorũ. respondetur q; pro uendito ptus solueretur. & sit compẽsatio in hoc q; pars non soluatur pro tote simul. Quo modo possunt emere de uino clausulo.

¶ Et sic est. ut q; sicut fuit alias ordinatum. & ab uno intrãtes unũ ultra eorũ usum illius anni. teneẽtur ad 7
ipsum dacitũ ad rõnẽ de. 6. pro testatione. ac si ẽrent hospites & tabernarii. ut in li. reformationum. anni. 1458. fol. 12. sub his uerbis. Ordinatum est q; quilibet plenus de clausulo. seu habitans clausulo & sup posse. que recolligat unũ sup possessionem. ut in regiſtratum ire. & uisito. q; unũ sufficiat pro usu suo & familie sue pro illo anno. & uellet intrare de uno anno. q; unũ esset ut possessionis q; nõ essent regiſtrate in clausulo. teneat & obligata sit soluere habenti dacitũ ad rõnẽ de. 6. q; alia pro singulo sestario. & de pan ut ter. q; deficiat. nisi in sua de quanta te dacitaria. Et q; hmõi dacitũ possit per quatere in domibus. ut statur unum sestarium. si recolligat pro eorũ usu. ut supra dictum est. Et licet ipsa ordinatio non habeat effectu perpetuũ. in esset tue conuenue ostendi. dapter aliquos qui mercatur de anno forensi in fraudẽ dacii. Et q; non uendant unus sestarius si esset pro usu posset uendere unum ad minutum uel hospitibus aut tabernariis qui forsan fierent ipsum dacitum dupliũ. Et q; ne ipsi uendant emẽtibus pro eorũ usu in adhac solui debet ipsum dacitũ ad ppios. ut supra dictum est. Et q; ne ipsi uendant de ppio. quidem est quo ad premissum dacitũ. nisi ut sic de uino forensi. dummodo tpe quo intrantur ipsum unus habeat pro eoꝝ. Et si seruatur q; si quis non hãs unum pro usu intret unum forense. & illud postea uendat ad minutum uel hospitibus aut tabernariis. dacitarius exigat. q; ipso dacito & dicto uino more hospitis & tabernarii ab eodem uendituro. & tpe uenditionis eius. q; soluerit unus pro duobus. & capta loco more facta ipsi dacitario.

¶ Et quia si uendant unus ppio & intrat forense tenentur ad premissum dacitũ. prout in libro reformationum anni 1413. dominici. stat. 1. Et si intrat unum emptum ultra alium ut supra. Et licet tale statũ forte non uelent ob tractus ecclesiastici. potest aliomodo adhuc ex exactionem procedi ut supra.

¶ Exempti tenentur ipso dacito. Dominus assignetur per translationem factam anno. 1. Item forenses. dominus Medicus: Magister scolarum: Cirurgicus: Beccarius: & huiusmodi forenses de publico stipendio. uidelicet pro usu eorum & familie sue duntaxat quod solet fieri ex pacto. & si aliquam recompensam. et

in libris reformationũ appareat. Teneantur ĩ omnes ad cõsignationem vini & ouar. forensiũ: prout supra.
Additur vltra quod deceat per cõtatẽ vicecapitale parochianum animam pro eccl'ia forensibus emerentes.

10 ¶ Vicecapitale debet emi ab aliquo forensi & pro taleando de uno nisi unam acr' terre. Alias taleabit. Iubpena unius decani pro quolibet & quilibet vicecapitale ad ista more regardarum ad urgente termino debito sibi per emiãte & posidente fesso prout in libro relor. annorum [illegible] Statutorum seu subsidiorum inuenietur. Nec debent vendi vel emi nisi in platea clausi: prout in libro relor. anno [illegible] ĩ cedula [illegible] & tenoris ibidẽ. Et ĩ cõtinetur q̃ oẽs forenses tales conducentes vinum ad vendendum cubellas & pipas ad corbellas teneantur & debeant eas vendere in platea clausi sub pena vnius decani pro quolibet & quilibet vicecapitale. Et ĩ cõtinetur q̃ oẽs forenses tales vendentes vina ĩ cellario suo & non in platea clausi sub pena. [illegible] & amissionis vini. Et ĩ cõtinetur q̃ de pena emẽtibus ipsas subiacente. Que oẽs pene vicecapitale more regardarum prout in suis locis vsus designatus appetit.

11 ¶ Vinũ & vue emi nõ debent ab hoibus castlagineis quia ad prohibitum cũ multis aliis de mandato ducalis & tub his verbis. Carolus dux Aquitanie &c. Di cedis capitalem cõmissionem & cõmissionis clausis seu ipsorũ locatenẽtibus salutẽ. Et si ingenia desiderio hoies & subditos meos ducatus specifice vtere debere cũ hiis vsus hoibus & loci castlagineis studuerimus ipsoque hoies vini pro eorũ ptem bene viuendo nõ deficerent, verũ ad parẽ cõferuam ita eisdẽ de castlagineis proprias pecunias vt quidam egregii ex nutu vtere & subiugare & ad libitũ & cõmodum suum ipsis hoibus & illis quos libuit mercatoribus cõmittere & aggravare intendebant. Ego Guhelmus Marchio vero motus ferratus nõ minus delunctis matare cõmarces quẽ sunt. Atq; ideo ex ipsorũ de castlagineis hac de causa ĩ cõtinuo assidue dictos hoies nostros clausis suis & studiorũ suorũ insolite molestari & grauamina & oppressiones & territoriũ nostrorũ irradendo portũ siue nauc. qua lap flumine padi & cornu euisdẽ hic & teneate cõsueuimus fal mergendo & destruendo & in ipso cornu aggeres siue munitas cõstruere & edificare nõ ver gitur sunt. Ideo ipsi de castlagineis ea iquitates nostris per ipsos hoies nostros minus licesse fuerint. verum multa cõmoda & gratuitates ac ipsi de clausis ho dictum per experiant & percipiũt. Que amplius potẽ nolentes vobis & ne vlo colli et vnde dispensa expresse cõmittimus & mandamus sub pẽa cemũ libr. soluẽdi pro quolibet quotiens dictos hoibus clausis seu ipsorũ locatenẽtibus de eadẽ rõne facere tenebit. [illegible] & eos harũ ter e sub pena pe ei possit pro quolibet tulubentias ne aliqui ad alias cuiuscunq; generis & manerei ingenia quascunq; & fructus quas unq; ĩ de castlagineis emant ue ptinent. minusq; oppidos eoꝝ in cultu adcolonos & alios pdis ipsoꝝ uti tur & tractat. inqtum dicta per a quinq; leuis aggendo incurrere tot minutas. Et q̃ pena q̃ quis sic tractaciens p vos seu alterum ab qualibet dẽ ratiõe vel mingatiõe ipsoꝝ iure & hõrẽ exigi volumus & mandamus in manib; ebetur ut ĩ ingenia ad prouenda. quatinus vos ipsorũ de castlagineis & eoꝝ harũ ter e sub pena pe bitq; & vim cui bet hoiũ cum plena pmissa ĩ parte nihil eatenus & eos harũter e sub pena pe ei possit pro quolibet tulubentias ne aliqui ad alias cuiuscunq; generis & manerei ingenia quascunq; & fructus quas unq; ĩ de castlagineis emant ue ptinent. minusq; oppidos eoꝝ in cultu adcolonos & alios pdis ipsoꝝ uti tur & tractat. inqtum dicta per a quinq; leuis aggendo incurrere tot minutas. Et q̃ pena q̃ quis sic tractaciens p vos seu alterum ab qualibet dẽ ratiõe vel mingatiõe ipsoꝝ iure & hõrẽ exigi volumus & mandamus in manib; ebetur ut ĩ ingenia ad prouenda. quatinus vos ipsorũ de castlagineis & eoꝝ harũ

in tres menses nisi aliter dictis exactoribus hospitibus & tabernariis fiendũ videatur ut notoriũ est. Cũ vero hospites nõ aliud gaudẽ pretium vendẽdi p eos exigitur texeris ab illis put fit a tabernariis pro maiori pretiu hi
10 ic tenet. Item 1406. statũ hmõi tenoris. Et prio ad tollẽdã oẽs cauillationes & prouersias q̃ possent oriri suppletum est diminutum recapitulauerat ac declarauerat q̃ oẽs hospites quatẽpntes & famuli teneantur & debeant soluere pro extorsione quendetur in cõgr hospitium quam solum tabernarii vendẽtes ad minutum cui pretio ut puta si vendiderunt aliquid ad rõnẽ de dr. pro boca aut tepe faciunt tabernarii qui hñt aliquod pecus in suo pale & aliud non vendatur pro ut Sueti. aliud uero tot unum vendatur cõpto dr. pro boca & p dict. non possint exigere nisi ad rõnẽ de dr. totius illo habito respectu maioris uel minoris pretii de quo supra dictũ est. Et hoc durare uoluerũt ppetuis ipsius statũ exceptione obstante. Preterea sepe occurrit q̃ dicti tabernarii hospites & tabernarios vendũt aliud ad minutũ. & tunc aliter p̃cedit q̃ uino venale dũtaxat signat̃ mẽsurantur & deferuntur cupis nisi hos p̃rande statut. ipsi hñt vendentes q̃ aliud unum nõ vendere p̃ter vinum super quo addere valeant pallonus mẽsurã in q̃ si accidat fraus relinquitur pũe. Item supra in. 1406. p̃ q̃libet vice p̃ qua cõperiet̃ vẽd. disse aliud unũ nõ assentũ Et quo ad cõpetentiã hmõi tenoris.

tem dicte impositionis qui sunt assueti & tenentur consignare & soluere ut supra pro oibus carnibꝫ acceptis extra posse [illegible] & quilibet fecerit per eosdem consignari ut beccarii & q̃ sint pro utilitate eorũ proprio uel familie. dũmodo faciãt actualiter hospitium uel tabernam.

9 ¶ Porcine carnes ẽt false uendi ꝓhibentur absq; tunia nisi ꝓut in lib. refor. anni. 1515. fꝫ. 11. hmõi tenoris. Iõ statuerũ & ordinauerũ q̃ nulla ꝑsona cuiuscũq; status gradus & ꝓditionis existat audeat nec ꝑsumat occidere aliq; animalia porcina pro uendendo nisi ꝑ unus fuerit necessitate ꝓpticis qui ꝓ tribus fuerint seu deputãdos per ꝓtãtem Cathenense ẽre signãdũ & soluendũ ut infra nisi ꝓ tunia fuerint in tale ꝑdiem. 10. ꝓnunct. sub pena ꝓditionis carnũ & flor. 5. pro quolibet & qualibet uice aplicanda more regni dariarum.

4 ¶ Quia [illegible] debet libenter [illegible]. Sed ex precum importunitate [illegible] fuit sub hac forma declaratum. Item q̃ beccarii teneant & debeant soluere certa tunia de uno quoq; animali quod soluere tenentur de festis & carnibus mortuis ꝓ ipsos effectuand. ad hoc deputatos sub pena. 3. 60. aplicanda more regni. ꝑ uice de festo. 634 q̃ [illegible] ingunt nisi [illegible] de plenitudine redditus eisdem ingunctis seu obseruatis. Et q̃ nulla ꝑsona ꝑmittatur nisi de beccariis secũdũ est q̃ [illegible] quãtitates hospitia uel taberna pũt interfere carnes uel mortuas extra posse clamasimere & uitare ꝓ remedio tocius ciuitatis. ꝑ ill. tunia mediante ecclia ꝑ ut sequit. q̃re ꝑdicã ꝑcessionẽ tunia eis quoꝫ sup referẽda.

5 ¶ Cui ꝑcessioni adelle partes beccarii in clausura ipsius manutenendi carnes oportunas ꝓ uita sui gubernac. clausure q̃re ipsa tunia tali solutione facta ꝑtur ꝑle cũ ad mortuas & ille bãs exigebat a dicto beccario ad hoc ꝑpt. bus & tabernariis in oibus ꝑut supra. Et hoc se tenuit fuit usq; ad annũ. 1503. Cũ uero carnes uenales anno ꝑcedenti mutuã delle [illegible] fuit obligat. manutentiõis carnũ eidẽ annexe ꝑ ꝑtes & sic [illegible] ꝑtes & deuenerũt in tunia ꝓ uinciali. ꝑ ut ꝑsumit ex q̃dã ꝑcessione ꝑ ill. tunia ꝓ uinciali facta & ꝓmulgata ꝑ ꝓtãtem ꝓ ꝓ plenitudine redditus ꝓ q̃ decreto fuit decretũ q̃ ꝓ ꝓtãtem tunia ꝓ uinciali ꝑ ut ꝑ ꝓ ꝓ ꝓ

pro usu eoꝝ interficiant ipsi hospites & tabernarii aliquas carnes nisi de licentia ipsius beccarii. Et si aliquas carnes mutuerint aut occidere voluerint teneantur ipsas ꝓ signate eidẽ beccario & ꝑ eis soluere tanta quãta debeantur tapca sub pena .x. ro pro quolibet & qlibet vice & amissiõe ipsaꝝ carnium. Nihilominus dictarii uitatis vere teneatur ultra penã. Ainuero mercatores & hospites non facientes hospitium nec tabernã sint in libertate mutuandi carnes recentes & alias interficiendi pro eoꝝ usu absq; aliq; ꝓ signatione aut solutione dicte taxe. prout hactenus fuit tantum q̃ nihil ex eisdem mutuatis seu mutuandis eos de quibus facta nõ est ꝓsignatio ꝓ plorum̃ reuẽdat ultra totum ad plus sub pẽa ducatorum pro quolibet & qualibet vice. Que quidẽ pene supra re late sint ꝓ ut iacentur & exigantur modo regulari. & nõ aliter nec alio modo prout in dicta locatione cap. 6.

21 ¶ Reperte sunt quedam alie littere predecessores eligendi prout in libro refor. anni 1414. fol. 17. hmõi tenoris. Item statuerũt q̃ de cetero in principio cuiuslibet mensis quinque eligere teneantur duos ex precedentibus qui fuerint beccarii & regardatores. quorum duorum & capta obtenta iuramenta & q̃ electi in iamdicta officia ad minus bis in anno si continuare nolint teneantur pro posse dum etiam fideliter exercere & acclare quos meminerint de inquestis eoꝝ mente durante tempore cuiuslibet regardatorum negligentem uel dolosum cognouerint ad hoc recedentia propalare teneatur.

21 ¶ Salerna & cerueli ita magis pacienter super hoc memorandeq; alias, ea de causa super ipsis habite pulsum in unum ordinem reformationem statuta. 2. & 4. hmõi tenoris. Item statuerat & ordinauerant quendã tales tunc ad hoc audeant nec ꝑsumant tallias alicui vendere q̃ ad pondus & ad rõnẽ de quatuor grossis pro singula libra tali pena unius tarenꝝ & .f. 60. pro quolibet & qlibet vice aplicanda more regalium. Item statuerũt & ordinauerunt quendentes ceruelisia ammodo in antea nõ audeant nec ꝑsumant illa uendere alicui q̃ ad pondus & ad rõnem de uno grosso pro singula libra bonã & sufficiente sub pena amissionis ceruelisie & ulterius .f. 5. pro quolibet & qualibet vice aplicanda ut supra.

¶ De gabella salis quo ad partes que sunt cõmunis. Capitulum. 7.

1 NOn reperitur priusquam imposita gabelle salium creditum pp antiquitatem. q̃ enim sit annum̃ probatum ad cuius obligationem dicta tarta de anno 1376. pro ciuitate Sundici domus hominum ipsius ciuitatis pretenta consulta mutuauit. nõ potest declarari ex eius ipsius tenore quid solui debeat pro eadẽ gabella. Hoc ideo est recitandum quia dicta tarta fuit facta de anno. 1376. de quibus in quolibet fol. 29. sub uersis. 16. & seq̃ntibus vt cõtinetur hactenus & breuitatis ꝑ fate empto extra claustrum. sed aliud nõ exprimitur quare nunc ad hoc aliud habeatur prout dictum est quo nõ pot integre peruestigari ipsius tenoris. Inde lecta q̃ tarta locatione eiusdẽ gabelle facta de anno. 1389. appetet extra ipsa totũ tardare intra compilem̃ matterias. Hengon & locumtenentes eius ut ibi habere gabellam cõi cõmunis. nulla tamen eidem expressa. quam ut soluenda uerũ remissa ad exigendũ tanta ordinatione; adueniens ipsum gabelle. Mutato siquidem claustri certas lapides aut fundamento quare nunc super tarta ipsa quibus nunc mercatores non extabat in statuto. & adhuc erat posthoc seu quasi perpetuo. exigendi & tenam gabelle. de & sup tali quod & ꝓpterea locũ claustrum ꝑ terram q̃ aquam uelut & adiacentes debitamus eidem gabelle et tia pars eidem illo dicto & reliquie due partes eidem comuni ipsarum pluerant sup quibus tamen oportuit informationibus & debite ꝓbationibus. Laudus prote & posteris ipsi comuni & hominibus eiusdem plurimum fuit gius est & necessi q̃ eidẽ postmodum liceret posset & ualeret de & sup tali re q̃ quid & tota ipsum locum claustri ꝑ tem tunc uelut & adiacentes gabellas moderatas & licito more exigere ꝓpere & leuare & ad eas ꝓcurare in primis egregius hoc concesso de anno 1440. quo ex tunc ꝓximum mense. sociedem ꝓpere & ꝓmissa ac adhuc non cessat quod ꝓpterea debeat pro ipsa gabella. Et hoc ideo quesuetum & assuetum cõ subalternes & locumtenentes eiusdem gabelle. qui statuta & nuta. huiusmodi tenoris reperiuntur expressa tam. q̃ sola debeat pro eadẽ gabella nisi prout supra. Et sic expediens esset ꝓ posse stetorio eiusdem exactionis per quod contribuentes forenses soluat grossum̃ cudum̃ ad ꝑtam ponderis monete laboratorii tam claustri q̃ exactoris exactoris pedagii pro tertia. & alteri eidẽ gabelle cõtatis ꝓ recipiendis duabus partibus. Et ita gaudeant dicti ducales ꝓpter tertiam & alios quoruq; quoꝝ & ꝑ claustri pro tota cõtatis & pro sale expediendi ad banchas gabelle eo rudem loco rum ut alias. Claustrenses uero nomine aut nulli dabis partes nunc gentes cõtatus: q̃ pro quilibet earum. Et hi duarum eorundem claustrenses obnoxios ad ꝑtam ponderis sue tertie. dabis uidelicet percipere debere ut tuam partem tertie. & ea quod solutur pro ipsa gabella ut ex dicto primeg. eoꝝ ꝓpositur q̃ primale gium ea ipse referẽdũ est ad forenses tenentes prout alias declaratum. Nec tedium ex hoc Laudamus est leto cõtas que dictam gabellam percipebat ut supra extra posse claustri. sic aut item quod per aquam ut preferatur. & eam pro sale uecto per terram durante. non habet locum nec esse ꝓpositum quam quo ad ꝓptos claustrenses nec solum dedet nisi prout supra & modo prenominato. nec esse intendit nec fuit. Verum.

8 ¶ Sandebet ecclesia gaudere tali ꝓpositum ut testes. 1. annum. 1470. & in statuto. 4. hmõi tenoris. Item addiderunt & ordinauerunt q̃ omnes q̃ ducere uel traducere teneantur pedagia gabellas & alia tolui solita de quo in nulla ꝑsona cõtatus. q̃ ducere uel traducere debeat gabellas ipsi comuni siue incantatori ipsius gabelle. debeant & teneantur ipsum in ea consignare. tuto loca statuto & ducere ipsum gabellam uel eum eo concordare citra .24. horas ꝓximas ipsum ita ꝓpositum in posse claustri sub pena cõmittendis & aplicandis prout alias in dicto statuto. Que additio facta est pro declaratione consuetudinis ipsius consignationis. & ad tollendum multas controuersias que iam preteritis ipsius euenere.

De pondere

¶ De pondere magno cõmuni & publico. Capitulum. 8.

1 IDemmet dicendũ uenit de pondere q̃ dicũ est de gabella ꝓcedente. ꝑ ipsi officio á probatum eius an [illegible] ex dicto mutuo fundici humiliatoꝝ in quo [illegible] portum. & de ipso põdere in alterius mandato in recognitione cõtatus facta de anno [illegible] turmec aliud hi dispoñs supe exactione emplumentoꝝ dicti ponderis [illegible] .15. subastar. cõti ipsius ponderis & aliaꝝ mercatiaꝝ sub hi [illegible] Item q̃ [illegible] uel cui deliberabitur. teneatur & debeat ipm pondus [illegible] nec alibi posit teneri. Et q̃ incantator ipsius pon [illegible] posit ualeat ne [illegible] debeat capere nisi [illegible] pro quolibet & qualibet vice aplicanda more regali. Cautum [illegible] principales ꝓstitutiones [illegible] tres esse creditur. prima ad ummersoꝝ cõmoditatẽ quia ꝑ [illegible] á quo sepe uti opꝝ. secũda ad fraudẽ euitandam̃ [illegible] & imitationẽ maiorꝝ oppidoꝝ in [illegible] pondus cõe excedens pondera minora ad rõnẽ de libra una ꝓ singulo rub. Et hoc quia ꝑ [illegible] ad pondus cõe. Preterea dcũ statutũ tres continet partes. Prima respicit locum residentie ipsius ponderis. quod rationabiliter residet in arbitrio cõtatus pro tanto uento cõcandoꝝ ut dicetur infertus sub rubrica ꝑticularis. Secunda tangit exactionem emolumentoꝝ dicti ponderis. Et tertia prohibet alibi ponderari. [illegible] de singulis uidendũ est ordinate. & hic de secũda & tertia. de & ꝓ quibus pene cõtatẽ nihil hi [illegible] ratus. ꝓterea ad soluẽdũ est recurrẽdũ. de quo nouissime ꝓstatuti dicimus de gabella.

¶ Emoluenta ponderis cõis solui debent hoc modo: vꝝ per forenses ad ratio [illegible] unus denarius forn. & per burgenses clauastri rõnẽ medietatis pro quolibet rubo. quoꝝ [illegible] 16. faciunt unũ grossum̃ sabau mõete currente. [illegible] ipsa aũt solutio fienda est per eum qui res sub pretio tradit ponderatas. 2

¶ Carnes recentes. pinguedines macellis & tergora seu cortea eiusdẽ ad aliud pondus q̃ cõe ponderari ꝓsueuerũt. & similiter lenum. calcamentum & pikes non salsi. Item aromata. species. cera & humõi que sunt apud aromatarios nec non metalla. plumbo excepto. & forte alia super quibus fuerit cõsuetudo. hoc ideo inquirende & demum quicquid sub pacto alienatur ad aliud pondus q̃ cõe. Et hec non obstante premisso generali statuto ad solita referendo. & quod in reliquis creditur obseruandum. 3

¶ Res ponderate extra claustrum. possunt recognosci ab emptore dũmodo ad aliud pondus q̃ cõe dũmodo nõ adsit pactũ q̃ ꝑ fiterur ad tale pondus nec sub eadem recognitione alteri uendantur nec tam res cõmodate mercate. aut diuise que ponderantur. si nullum premium interuenit possunt ad quodlibet pondus ponderari. quia ad illudmet restituende & equande sunt premissorum consuetudine & equitate subeuntibus. 4

¶ De furnis & per fornarios obseruandis. Capitulum. 9.

1 INquirendum nõ est furnoꝝ inutilitatẽ quin ante alios redditus eoꝝ emoluenta ꝓcepta creduntur. Cũ autẽ [illegible]

[illegible] forum furnoꝝ insolidũ. pro quibus ꝓfectis est obseruandum ut in libro refor. anni. 1417. fol. 19. sub rubrica [illegible] tum hmõi tenoris. Item statutu est & ordinatũ q̃ incantatores furnoꝝ cõtatis claustri. & fornarii teneãtur. ipsos furnos. ámodo in antea nõ possint ualeant neq; debeant capere nisi qui. grossi pro singulo tabudo tanto & michas. 4. & qui ꝓtrafecerit incurrat penã. f. 10. ꝓ ipsos & eoꝝ quẽlibet cõmittenda totiens quotiens pro facerint aplicanda more regardatorum. Cuius panis fit diuisio inter cõtatem & fornarium pro medietate & [illegible]

a cõtate tenentur eorũ oneri prouidere de fornariis obnoxiis ad alia sequantur.

¶ Fornarii rent ofñ debue exercere. put in lib. refor. anni. 1484. fol. 2. stat. 1. hmõi tenoris. Item [illegible] & uel alterius ipsoꝝ de bene. pbe legaliter & bona fide. ofñ eoꝝ exer. endos & q̃ ab aliqua ꝓsona uemente ad furnũ pro pane coquẽdo cuius nõ interest bõa patrissamilias sine ipsius speciali licentia dispẽsare petere [illegible]

cõtrafactũ & qlibet mulier possit accusare & sibi credatur medio suo iuramẽto et si ad eam nõ spectaret [illegible] a si [illegible]

& ipse & quilibet ipsorum teneatur & debeat tam ipsi quam heredes & successores eorum de fine trade omnia & singula ea que in capitulis de ipsis formatis & tenoribus eorundem capitulorum & quolibet ipsorum contenta & specificata plenius & latius facere teneantur postq; iurauerint infra mensem.

3 ¶ Item quod quilibet reddat panes si fuerint requisiti. que in nota fol. xx. fin. xxx. & alio ibidē

& iuuare portare ad furnum si fuerint requisiti. sub pena p

4 ¶ Fornarii reddant integraliter tantam panis que ipectat cotam. prout in dicto libro

¶ De bancalis platee & aliorum locorum cõmunium. Capitulum. 10.

1 Cum omnes platee ville sint communia quia ppter hoc non esse estimere bancha ad opus mercatorum

2 ¶ Item quod nullus audeat nec presumat ponere aliquod signum in platea nec in aliquo alio loco communi

¶ De regardatore processuum earum iudicialium & executionē. Capitulum. 11.

1 Dum inuenerunt in quatuor partes quarum ex eis predictis ordinatis quatuor modis videlicet

dū cōtingunt bona capē

Nam quia ex hoc ortum haberet ipse regardator exquisitores de dicto

pos

pro

9

C Regardatore qui expulsi ad accusandū fuerunt

4

5

C Regardatore quos expulsi ad accusandū fuerunt

6

dinoms & fame. Et reuulantes iurare habeantur pro conuictis & fol

C Regardatores tenentur

7

libro retor. 1517. fin. 18

bus in libro retor. 14

que regardatores seu accusatores tertiam partem bon. Et si in premissis mo

q; super aliis dāns campestribus inquiri possit per ipsum regardatorē

C Item quia propter non exercitē

H

dilationibus datis his quæ ... quãt per tres nisi rem accusatus term̃ ... defensiones & decretationũ in minutata q̃ scriptura & labor in his plus mereantur q̃ unde solui debeat pro ipsis accusatis ... & ... ne ... ...

compositionibus & exactis ratione maioris communis. Et insup regardiator tenetur & debet soluere censum siue incantum in manibus thesaurarii: siue exegerit siue non. & siue decretatum fuerit siue non: prout in libro reformationum anni. 1517. statuto. 17. subastationum.

¶ De portatura & portatoribus uini. Capitulum. 12.

1 VT de pondere &. & de portatura uini de eodem occurrit. q̃ est inserta ad uniuersalem cõmoditatem & fraudem euitandã. nã pauci hõt mensuras aptas ad unũ mensurandũ. paucique existunt parati ad illu ſ portãdũ. Item ne qs reuendens unũ ad minutũ ex tali mensura ualeat fraudare sextũ aut decimum. Cuigitur tale officiũ sit necessarium. fuit pro eodem statutũ. positum in libro reformationum anni. 1477. fol. 300. statu. 6. hmõi tenoris. Item q̃ incantator mensure & portature uini teneatur & debeat ad oẽm requisitionem oium indigentium. & primo burgensiũ. ire ad mensurandũ portandũ & inuasalandũ oẽ unũ de quo fuerit requisitus p se uel p alios sine mora. dũmodo nõ sit ad ipsum officiũ alibi occupatus. et per totũ locum clausum & extra circa menia: pro di. 6. imperialiu pro quolibet ſ ratione sub pena. f. 10. imperialium pro quolibet a quo fuerit requisitus & quilibet eorum teneatur & debeat ad mensurandũ portandũ & inuasalandũ oẽ unũ de quo fuerit requisitus p se uel per familiã suã ad mensurandũ portandũ & inuasalandũ oẽ unũ de quo fuerit requisitus p se uel p alios sine mora. dũmodo nõ sit ad ipsum officiũ alibi occupatus. et per totũ locum clausum & extra circa menia: pro di. 6. imperialiu pro quolibet ſ ratione sub pena. f. 10. imperialium pro quolibet a quo fuerit requisitus & quilibet eorum teneatur & debeat ad oẽm requisitionem oium indigentium. & primo burgensiũ. ire

ad pedem: & extra ips dicte scaluature. Item & totũ aliud nemus qđ duci pingerit interim in ipso fdio p flu/
me padi cõpe dict[illegible]

¶ Item q̃ nullus audeat aportare in ipso gorreto vel q̃ alias ex eo q̃libet onus q̃ teneãtur in ipso g[illegible] & tor[illegible] ipsi gorreti [illegible] p[illegible] [illegible] pedi nisi si/
chamus supra. nec dare materiam q̃ aliquæ plantæ sichentur. sub pena contenta in capitulis bãnorum.

¶ Item qã cõtas curiæ & curiæ ipsius predũ nemoreũ flumen padi non habeat discursum p illud ita [illegible] [illegible] [illegible]

igitur ne sit intelligendũ contra diuersitatẽ locorum in quantitate loca que possent reduci ad optimum: prout & adequatum esse debet quantitati cõmunis pecunie: quod quidem modo & alio certe non potest fieri: quia talem inequalitatem non patitur natura pecunie: ergo dicendum est: quod ibi attenditur tempus & ante expeditionem: & non post: quia tunc non esset pecunia cõmunis: sed priuata: & ideo non esset ibi locus huic articulo: quia ille loquitur de pecunia cõmuni: & non priuata: & ideo dicendum est: quod ibi attenditur tempus

regiſtra & conſignamenta. Item & prediatan id quod afferitur acquiſitum ab illis fuerit incluſum in petia

tionis ſup regiis & ſignamẽtis q̃ minorẽ ꝓtinent ꝙtatẽmec tale augumentũ ꝑdeſt ꝓſignãn. Preterea cuꝫ magna eſt petra ſolet diuidi in multas pres quarꝫ aliqua multotiẽs alienatur extraneo. igitur cũ fit diſcuſſio quãtitatis illius. cõputandũ eſt iuxta primũ ꝓſignamentũ includens diuiſa & alienata. ſic videbitur ex unica menſura an diuiſi plus teneãt q̃ auctor oium poſſidebat & ſignauit & dictũ eſt de extraneo. q̃a nõnunq̃ ob lita eſt pars quã uſurpator nõ tenebat̃ q̃uis eam alienaſſet & menſurari deberet. Nec alio meliori põt̃ mẽ

bere iuta p quẽ poſſit uerificari q̃ntas eis debita. Non ẽt ſufficit poſſeſſorib⁹ ſ d de titulo edocere tenẽtur ip ſi uſurpãtes rõne ſtatuti de quo in uolu. fol. 16. ſub nũe. 132. & his uerbis. Itẽ ſtatũ eſt q̃ ſi aliqs teneret aliquã ſortẽ q̃ ſibi non fuerit iurata a cõuẽ in ſcriptis ꝓnẽtur. teneatur oſtendere p dictã ꝓbationẽ ſine cauſe co gnitione infra dies. 8. quo iure eã habet q̃ ſi facere nõ poterit aut noluerit eam diminuat cõ uel illis cui de re

aut ute que nõ pñt ꝑſcribi niſi uendãtur. & tortius eſt q̃ cõitas habet reſtituẽ in integrũ: & poſt cõpletã preſcri ptionẽ. & ideo poſſeſſorũ non opatur ꝓtra cõtrahentẽ ut nouiter ꝓſultũ & obtentũ fuit. Et qm̃ hmõi occupantes de cõ nolunt ut plñ edocere acquiſitiões eoꝝ de illis inquirendũ eſt ut oino ꝓfundãtur ex ſuis propriis ita q̃ ꝓbatione uſurpationis preparata ab actore. ꝓcedendũ eſt ad recuꝑationem totius eius quod repetitur occupatum cõmunitati in omnibus ut prefertur.

7 ¶ Rẽ

fari q̃dã conſueuerunt quo ad campaneam. cum inde magis ualeat culta q̃ zerba. ignoſcitur & pro gorre/ tis in parte ijus nemus perceptum fuerit dũmodo quis in uſurpatione ſine dolo ſuccedat & ſe premiſſe co/ gnoſcere ſũmarie ſubmittat pareatq̃ faciliter iudicato. Quę ſimiliter pro campanea intelligimtur.

8 ¶ Probationes & alia acta q̃ expediũt in cauſis hmõi recuꝑationis eiidẽ modis & formis admitti & fieri cõ

ſimobilia non conſignata & regiſtrata penes cõitatem cenſentur ſibi pleno iure ſpectare.

9 ¶

cõitatis ſ ut appeat de ijs ut re recuꝑata & in eadẽ inia regulẽ interuenit ꝓſentis rei ex tractatu electoꝝ ad fi/ iudicandũſi uero feratur ipſo iudicio & appelletur non eſt admittenda appellatio niſi ad credendũ

mel concedere reuſores ꝙt de finibus confinũ ſepe dictis ſupius eſt relatũ ob qd nõ unmur

10 ¶ Executio fit circa fundũ illum ſubaſtando/ deliberãdo/ & uendendo/ ut de aliis ſeruatur.

11 ¶

aleus cõitatẽ. & ſic cũ ibi nullus exiſtat terminus fit diſcuſſio uendit̃ cũ uicinis cũ quibus multotiens diſce

mẽſtrate pp aquã ſucceſſu tps defficientẽ ut in antiqs

ſed poſtea remittere cõpellũtur uel q̃ in maioribus

ximus de fornatis. 40. gorren eodẽ loco uſurpatis

fiſtis. gram cõitatis infra relatũ ex premiſſis recuꝑetur ut

memiter ſunt memorande. quod factum eſt ꝓut ſequitur.

¶ De

TAli iure quo cetera predia a

pra relate

pra relate quãtum coheret rugie in caldano. conceſſa dicitur particularibus. & preſertim illis de azelio. ſed

¶ De predijs cõitatis que habet in finibus foglitii: & rugia campanie ab illis procedente. tenentibus ipſam rugiam. Capitulum. 4.

Fieri non poterat rugia cãpanie ſine ꝑdiis acquiſitis ꝑcẽtẽ in poſſe fogl

eorũdẽ ꝑdioꝝ & aque habentis ipſam rugiã facte de

d. Marchionis & ipſe cenſit cõitatẽ fol 33. ꝑdioꝝ in finibus

perpetua faculte ꝑducendi ad fines cla

dictã rugiã. Et ſi flumen orchi mutaret

& q

& regeſſa

rugiam ubiq

Nec q̃ flumen ipe/

dare

fogl

ſimodi

ſimodi

ſimodi

tere tertia pars tot[us] [illegible] tertias cocarellãdi ad hos duos duobus tertiis oncie
spectãtibus oneri aliorũ particulariũ pro rediduo aque. hãt ipsa monasteria dictas duas oncias ad diuisas eũ
liter put supra. Quo ẽt ad partitorũ dõi & particulariũ. est primo fienda equalis diuisio. postea dẽat cõpen
sari tertios oncie dimissus p particularesci uno ex tertiis oncie dãi dimisse similiter prout supra. Itaq; restat
duos tertios duarũ aquarũ ꝓpterea sunt detrahendi ex eius parte & addendi particularibus p[ar]tuen
do eadẽ partitoria tali modo. q̃ nullus ut p̃missa diuisio ledatur. Et utluper praerius sup distributione ipsius
aque deputati ꝓsueunt p cõtẽ cui soluebant annuale salariũ. habentes prata subtus ipsam rugiã prout [illegible]
de undis est & infra tam memoratur.

6 ¶ A tuicis cocarelli positi sunt sup eadẽ rugia. p[ro] is mediãtibus q̃ dãi illoꝝ teneruntur obtinere ab illu.
dño uto declaratione q̃ ex alis nal ũ fieret piudiciũ cõtatis put fuit obtentũ in mistio apud cõtatẽ. Itẽ q̃ si
buca rugie ueteris fierent due porte cũ clausuris & clauaturis & diebus festiuis penitere[n]t labi aq̃ p ipsam ru
gia ueteꝛ p quã hr facilioꝛ discursum. Itẽ q̃ ipsis artificiis nõ laboratibꝰ porte ipsoꝝ penitẽtur aperte us
[illegible]
usq; ad artificia p̃missa repatã. eũ cuacuati & mondãdoibus eoꝝ sumptibus. Itẽ 5. similr subeũ ipsa artificia ut
ab illis aqua labatur expẽdite ad pres inferiores put constat de his ex alio mistio. et penes cõtatem.

¶ Tenetur uteneri p[ro]fuerit eadẽ rugia p cõtatẽ. subastãdo ipsam manutentionẽ. put in multis locis & p[ar]tibus li
brorũ refor. & sub capitulis maxie infrascriptis. q̃ hãr in lib. refor. anni 1491. fol. 456. aliqbus omissis. nõnul
lis additis & aliis mutatis put regulariter nunc seruatur. Et primo q̃ manutẽtor debeat atq; teneatur suis ꝓ
prius sumptibus manutenere. repare & de nouo facere si opus erit oẽs fichas. clusis & repatões expediẽti
ipsa rugia. flumine orchi inclusive usq; ad partitorũ ipsius rugie. fic q̃ claudatur aqua ne exeat eandẽ ru
[illegible]
que hr ipsa cõtas in finibus foglini talus locans. & dũmodo tale nemus implicetur in eadẽ manutentione
[illegible]
q̃ teneatur ut supra manutenere dictã rugiã. bene cauatã. curatã & repatã tali modo & forma q̃ i fundo
[illegible]
le ueteris pedũ. 10. ab ipsa aũt bucha usq; ad molẽdinũ expediatur in supradictoꝝ artificio
rum & abrasis usq; in fundo pratoꝝ p eundẽ manutentorẽ. & latitudinẽ pedũ. 8. minus ac mo
dis p̃missis. Et q̃ ipsa cõtas nullatenus teneatur ad aliqd cauamentũ eiusdẽ rugie. et q̃ bocha totalr ipleret
flumine orchi nisi eadẽ bucha esset necessario alibi fienda. quo casu cauamentũ dãtaxat eiusdẽ buche pone
[illegible]
& nõnulla oada sup ipsa rugia ad opus horum montanariũ ad quoꝝ manutentionẽ tenet cõtas ut ipsos
de montanario nec decet cõtatẽ hãt aliũ manutentorẽ in his. q̃ ipse manutentor rugie et teneatur
[illegible]
pnibus manutenere dictos pontes. planchas & uadas in bono statu ut sufficiãt ad solitũ trafficum. Ita tñ q̃ cõtas
teneatur ad renouationẽ ipsoꝝ pontũ & planchaꝝ. et suis sumptibus totiens quotiens opus fuerit. data pe
[illegible]
[illegible]
[illegible]

reparationis rugie & ficharum hmōi seu alterius eorūdem. si forte ptingerit ingenia illu. dñi uel alterū ipso

4 ¶ Subassiri cōueuerunt ipsa manutētio pro duabus pubus tigēnbus cōtantur de alia rugie cāpanie dcm est. ad cuius statuta recurri pōt in his pubus. primo q teneatur manutētor ad oēs fichas usq; ad molēdina illu. dñi

ad fundū & nouā causā fuis fumpubus & q circa ipm cauamentū debeat fieri per manutentorem fm tantudi

teneat

habeat

¶ De fōbus ex diuersis grauaminibus que habet cōtas pretextare in pmissis necessarie qui sint perpetui & qui non. Capitulum. 16.

MAgis pars in pmissis habet cōtas emptionibus requisitis & dā melioratis eligen

reliquerūt verbaiq; paulatim & alibi indebite occupātes. decreuit cōtas anno. 1456. q tota campanea

affictari uendi & iplicari in solutōe decie annualis quā debebat & debet capitulo parochiali & ppea elegit

atus cōitas erat annuati receptura fach. 17. frumentuq; & memorātur pro maiori pte in libro rōnū

1466. fol. 183. & 184 inde cōitas ultio locauit fol. 41. ipsiusq; dicte cāpanie existentiū ad bona mouē

successionis tertie uenditiōis & fictus ppetuae annualis fachoꝝ. 12. qi. 6. & tertiorū duoꝝ

ris monete

is monete subsidiarie annuatim & perpetuo uendend. seu uel anno cōstituto eidem cōitati in festo

¶ De alio tallio per quodam terricolas pactuato. Capitulum. 15.

LOcauit cōitas in pretextu quod essent terre eorum uastate per

¶ De nouis tallagiationibus pro quibus recuperandis & repetendis de bonis pecuniis

Capitulum.

NOn debet aliquis gaudere

Materia

rumus. in libro refor. anno. 1491. fol. 408. ſt anno. 16.

anno. 1476. fol. 109. ibi. s. hmōi tenoris. Ite statuerunt & ordi. q nulla pona possit nec debeat accepare seu

¶

¶

¶

qui appellet̃ Baro/Comes uel Dñs nõ possit nec debeat recipi in burgensem/ciuẽ/seu habitatorẽ clauaf. sub aliquo ingenio. & q̃ nullus rector clauaf. officialis siue aliqua ꝑsona possit ponere in credẽtia q̃ aliqua talis ꝑsona accipiat uel recipi debeat. & si rectores uel aliq̃ ꝑsona poneret in credẽtia. q̃ nõ ualeat nec teneat & si aliqs arengauerit q̃ deberet recipi. q̃ nõ audiatur: nec sup dcõ eius fiat aliqd prutu. & si fieret partium & ẽt placeret toti credentie q̃ fieret ꝑtra hoc statutũ non ualeat nec teneat ipso iure. & ultra hoc ꝑsens rector q hoc ponerent in ꝑsilio: seu partiũ facerent de ꝑdictis amittat salariũ. & ipso iure cassentur ita q̃ nulla

her credendarius qui ꝑsenserit perdat. f. 40. quod binũ cõsules seu rectores qui incõmenẽtu electi fuerint teneantur sub debito sacramenti dcõ bãnum excutere & oẽs credendarii teneãtur ẽt iurare dcõ capitulũ obseruare. & hoc statutũ sit tronchum & precisum ita q̃ de eo non possit peti licentia neq; dari.

7 ¶ Nullus recipiatur in habitatorem nisi fideiusserit de supportando eius ratã onerũ cõmunũ uel emerit bõa ꝑ in uolu. fol. 25. stat. 365. hmõi tenoris. Item q̃ aliquis nõ debeat recipi in ciuem uel burgensem ad paẽ nisi ipse fecerit bonã securitatẽ de soluendis fodris & faciendis cõmunantiis uel emerit terras & possiones tantas quatenus fuerit estimatũ. & uenerit ad standũ & habitandum in clauaf. Valor aũt ipsoꝝ bonoꝝ debet regulari iuxta qualitatem ipsius recepti arbitrio cõtatis prout in eodem uolu. fol. 16. stat. 122. sub his verbis. Item statutũ est q̃ habitatores qui fuerint pro ipe recepti debeant ponere in clauaf. id quod uidebit[ur] sapiennibus electis super hoc. & q̃ teneantur soluere taleam in primo anno & semper q̃ steterint in clauaf. pro cõmuni. & aliter non recipiantur.

9 ¶ Nemo [illegible] burgensaria. ff. 50. & ipsis ad hoc nõ solutis nõ gaudeat nec̃ gaudere possit priuilegiis/trãchisiis/immunitatibꝫ capitulis/& statutis/ipsius loci clauaf. nisi aliter fuerit uoluntatis & ordinationis totius credentie eiusdẽ loci [illegible] nã id icõueniẽs est/qa ẽt iter natiuos magna exat differẽtia inter quos alibi dcõs fuit. burgensem. respcũ loci idẽ fuit [illegible] non sine ratione diuisit.

9 ¶ [illegible] distribus & sub iuro fidelitatis illu. d. & reipub. pro se & posteris sm formã iuris in similibus. tale aũt iurum deferur per uicariũ & ꝑules. & describitur actus in lib. rector. qui fatis notoriũ est & in ipsis libris apparet ma[illegible]

10 ¶ A [illegible]

(de taleis

¶ De tollendis & ꝑpetuo aff[illegible] mepibus interioribus & mutis locis cõmunibus. Capitulum. 50.

Licet [illegible]

[illegible] no. 1495. die. 3. februarii. & de anno. 1502. 14. octobris. Item faciendi fenestras in eisdem membris ut de anno 1488. fol. 312. & de anno. 1511. die. 21. octobris. Item faciendi fenestras in membris exterioribus pro diuersis aquei ut de ãno. 1492. fol. 448. si constat de iure ipsius cõtatus in addendi licentiã concedẽdi & pecunias exigẽdi ut ꝑtur. & de qbus oibus apparet dicto extractu existente penes cõtates ad quem recurri poterit si expediat. Hec enim magis dixisse q̃ cetera sunt relata. quoniam manus uidetur dubium apud aliquos de premisso iure cõtatis curus ingore etiam ipsa cõtas uendidit monalibus uiam & terrenũ existens apud me maprout circuit monasterium. & constat de hoc ex gestis sub anno. 1506. die. 26. martii.

¶ De [illegible] coledis & taxis onerũ [illegible] quę [illegible] ꝑtibus necessarie deuitentur. Capitulum.

PRo coleda onerũ cõmun d̃ tã ãnt ad es & libr̃ multa occurrunt. Primo regim ꝑsignamentoꝝ quorũ cõq; bonoꝝ imobilium [illegible] exiliorem tam in posse clau. d. q̃ castig. & sancti raphaellis. & sancti leb. stium pro [illegible] cultatẽ in imobili ꝑtinẽti fodrũ de exigitur legitima cã & q̃ sit discussum nõ esse pecunias in cõ nec futuras de primo ad talẽ cuitandũ. Postea debet ꝑcordari taxa cũ iuma exigenda & fieri detractio laboris [illegible]

¶ De regestris bonoꝝ imobiliũ seu catastris conficiendis & ad illoꝝ factura expediendis. Primo.

AD effectũ regẽ ꝑmissoꝝ ꝑsignamẽtoꝝ requisitorma [illegible] regim. [illegible] q̃ tam ipsi regestratores quam [illegible] ꝑtes [illegible] rotulos formã ꝑtitum iuxta ꝑcedentem [illegible] spatium qua ad regestrandum [illegible] ꝑtis [illegible] collecta & dicuntur [illegible] manu mercẽ & [illegible] ꝑcedit [illegible] terum [illegible] ꝑpter [illegible] quarte [illegible]

¶ Dotatur ꝑpetuo [illegible] tissimi iuno & qui habitãt domos ꝑprias in suburbus seu burgheto. s. Francisci. & alibi ꝑpe [illegible] gatti de bona ꝑsoꝝ nõ habentiũ [illegible] terus. Petr. exquisitus [illegible] ꝑtes [illegible] ꝑtes [illegible] ptoutim [illegible]

¶ Nemo [illegible] [illegible] parte [illegible] [illegible] [illegible]

4 ¶ Consignamenta debita fieri mandatur uoce precoris diebus festiuis & hora magis conuenienti qua maior adsit popul. mandando sub certa pena arbitraria & incerte solu[endam] tam sub effectu, quam in dicto ꝑ hegn[um] anni circa festum Michaelis & alias annuatim & in alio tempore, prout de mandato domini ad instantiam [illegible] interuenientis & executoris ordinabitur. Credendo tamen precipue clerum & singulos plebanos [illegible] tionis existentium hic tantum in loco & populo consueto, quatenus ipsi dictis penis sequentes debe[ant] consignationes huiusmodi facere & singulos bona immobilia & iura quecunq; habentes pro loco consig[nato] & solucionis huiusmodi taleis & onera in loco consignationis & tenore ciuitatis huius & alias fiendis [illegible] phie tenebuntur & debent. Et hoc ad hoc ut [illegible] fiant consignationes debite & [illegible] & iura [illegible] & [illegible] & [illegible] &

contingit, ꝓpterea tenentur bona regĩstrata perpetuo conseruare in eadem ꝙtate quo fiat non debeat alĩs bona alicui deleri aut omnino si ponantur alicui laceat diminutio ipsi ꝙtatis ecõtra debeat ei augeri quod uero ad ... ꝓpter ... estimi augetur ex co. Nec obstat ꝓ ... fuerit ... foram ... ꝓpter ... dam ... recepto. Propterea ... regĩstrata ... regia ... & in ... ꝓcedente ... precedenti ... guamo ... dam est ... uel alio ... debeant ... nouitate ... de ... ...

est Nona q̃ pro iduit̃ no pat̃ eram fiue ordinatione ponatur in fi. de regi ; obtenta bona & tra; mutis haberat ꝓ eq̃li. Decima q̃ est regi in fundo cultiuo, nouarum & po fito ꝓ alienatis, pro eadem ratione. De

16 ¶ D ... fiue ad regi ... ad ... ab ... ꝓ ... fab ... hois ... gere ... gumen ... fan ... do mũ ... Cr ... ang ... fier ... dere ... ted ...

17 ¶ Ort ... dicto ... Mar ... ad ... ab ... dictum ...

18 ¶ La ... alter ...

19 ¶ Cum ... tur ... ad ... ad ... ad

¶ De taleis ad pecunias imponendis. ac ad es & libram. oibusq; circa eas expedientibus. Pars. 2.

1 LEgitima est cá ipositio taleæ. quãdo sunt pecuniæ cõmunes. sunt futuræ ad satisfactionẽ onerum occurrentiũ. ꝓpterea aut quia ipsarum datio ꝓpter reddituũ non litet quotidie. singulis vicibus in eam offerri. Ideoq; quando ex quo debet deduci. deducendus. & circa ipsum est equalitate ad es & libras ꝓphis onerosꝰ ꝓpterea ꝓmodum. 40. modo uero singulis annis taleæ ipsæ ponantur ad annũ. vel quousq; placuerit. Et ratio quare ipsius taleæ cognita est. ex eo debitores & creditores cõtes esse pro maiori parte ꝓpinquiores. delectabiles & tonitui adoneri. quippe quia exacta est. ipsi taleæ mediante equalitate impositæ rebus omnibus detectum non equales. uerius & multo tenuiores. quãdo ꝓpter facultatis cognitã. prouidendi in melius: patebit ex his ex equalitate. Denuo fuit deliberatũ. quæ ipsa equalitate ponatur singulis annis. ꝓpter uarietates. quæ. 2. habuimus. tenore. Item cum taleæ ipsæ ponerentur annuatim. quid annuatim. quid de debitores & creditores essent. quos debitores. & sic debitores taleæ habuerant. & creditores erant. Dicitur. ex eo. quod. 2. ultimo. duro cessante. dicta taleæ manent. debuerunt ꝓpterea quando sic q; negligant. & aliunde patere. Ire debent taleæ ipsæ. Hoc uero fuit. ꝓpterea quia modo in antea singulis mensibus. tanquam bis. addubitatum. ꝓ debitis & creditis cõtatis ꝓtextu annuꝓ ꝓdictis dũtaxat. & indeat in deo. Item cum de plari q̃ fuit. scripturã & cõperto. ita tore debitores. mutati decreta & cõputatis oneribus dare debentibus. q̃ si. Item taleæ equalitate ipsarum ꝓtotum. Item tenuiores. & ꝓpterea. 2. hic res equam possiturus. ꝓpter dicta cõtatis. ꝓbite debet. & tamen. 2. debita pecuniæ. Et ꝓpterea cõtingit. quærebatur de ipsius onere ipsius taleæ. ipsa. 2. fieri non debere. Illo enim. 2. uiter. q̃ tale. mutatorum. Item. 2. per antea: de anno. 2. ꝓpterea dicit. Item. 2. ꝓpterea. 2. ꝓterea. 2. ꝓterea. 2. ꝓ

tione Vicarii aut resisteret eos[illegible] quis esset interuentu eiusdem cõtatus. Item q[illegible] nullus ipsorum executor[illegible] quod preter [illegible] de bonorum [illegible] & quod [illegible] regis & q[illegible] cretes [illegible] patronorum [illegible] gligat [illegible] bonis [illegible] sessionis [illegible] alienetur q[illegible] Item [illegible] cõtatus [illegible] & [illegible] tellat [illegible] tione [illegible] debeant [illegible] & [illegible] & [illegible] alios [illegible] hominibus [illegible] & [illegible] Item [illegible] & [illegible] & [illegible] &

ti & pro tertia accusatori. & idem intelligatur cõtra dãm predioꝝ premissoꝝ quod patetur. Hec enim fi-
[illegible] inferuntur per hoies castrꝝ clauassien. ad cãm ipsarũ talearũ nõ solũ ut dicunt. q̃re ẽt ut pferue ẽ talis inum-
tas cõtra duos & ipsos hoies castri. ulterius statutũ est quod in lib. refor. ãni. 1519. fol. 4. hmõi tenoris. Item ex quo
nil aliud magis oprimit clauassien. q̃ mobseruãa quentoꝝ cũ dñis cõtate & hoibus castrigneti: qui indies in
ea pceduntꝝ qõ multa occurrunt fienda q̃ inter plures manifestãda non sunt. statuerunt ad cõseruationẽ
iurũ cõum & particularũ in premissis q̃ fiat ghalis cõmissio: lex eligendis p credentiã ad calculas albas & ni-
gras qui habeãt oimodã pitem totius cõitatis petendi & recipiendi a thesuraris & aliis hõibus de cõ pe-
[illegible] rit ad effectũ premissum & q̃ credatur eis i computo ipsarũ pecuniarũ & rerũ fiendo medio eoꝝ iuso dũtaxat
q̃ sint exposite in utilitatem cõitatis prout supra ablq; ulteriori expressione cause particularis si talia fuerint
negocia q̃ exprimenda eis nõ uideatur. intenturq; in cõputis eoꝝ qbus iererit oi difficultate remotarcus
statuti ut res ppetuo durare decreuerũt cũ ẽt detẽtio iurũ cõitatis & particularũ clauaſ. premisso ꝛ ppetua cẽseat.

1 ¶ Subsidia & alia onera ducalia hic magis [illegible] ẽ q̃ alibi sunt referenda. pro quibus ſciẽdum est q̃lt Il
lu. dñs anno. 1514. concessit q̃ medietas eoꝝ debita per cõitatẽ casalis Borgonis cedat ppetuo in exonus cõ
tatus clauaſ. cũ ppetuo mãdato q̃buscũq; ut ipsam medietatẽ de rata clauaſ. deducãt: deducentibusq; in ca
[illegible] q̃ arrestari nisi p̃ules cõitatis uti priuilegio pcesso ton pitie de ãno. 1487. p Carolũ. 1. sub his uerbis & capi. 7.
Itẽ cũdẽ [illegible] fidus & donis datis uel dãdis: nisi dũtaxat sindicatus q; colectores eorũdẽ & administratores bonoꝝ cõitatis
[illegible]

¶ De mutuis factis cõmunitati uniuersaliter: taxis laborum: exercitus generalis: & hmõi: ac de hospitus extraordinariis curialium & armigerum. Pars. 3.

1 MVlta requiruntur ad exactionem talearũ ipositarũ ad es & libr̃a. ut premittitur. Ideo non pñt hñi ex
illis pecunie nisi longo tpis spano. Q̃uare dum opus est celeri exbursatione pecunia: minec sunt
[illegible] sandum uineas in qbus hoies castrigneti colligebãt uuas de facto pretextu assertarum talearum q̃s pet. Sam.
Hec aũt motus sepe occurrunt: & eorum resti. tuno p̃sentes assignari super pria talea iponenda. Q̃
[illegible] cuniis ad compensationem fiendã. Cum uero difficile fiu & tñ oporteat edocere per legitimos [illegible]
restões inde factas non excedere mutua conuersa in utilitatem cõitatis: si quis ignorat modũ [illegible]
terit recurrere ad lib. ratio. ãni. 1518. fol. 402. & formã inueniet per nos editam pro mutuis [illegible]

2 ¶ Laborum taxe his oeniunt agregãde q̃ fiunt particulariter dum particulare [illegible]
nihil reguli soluitur etiã q̃ cõitas habeat in illis interesse: saltem ad sic taxãdum [illegible]
[illegible] ad sic taxandum pro tertia [illegible] numero laborum: p̃sideretur labor quot est
gũ operatio: si meliori [illegible] habeatur. Et si exigat boues aut alias bestias
[illegible] ad. 4. laboratores. & sic bestia onerãda cum multiu
ne ad. 4. laboratorum habito fiat calculum quot solidi hñr in
[illegible] solidorum pro singulo laboratore ad certã summã
[illegible] te ad plus uel minus q̃ taxa unius laboratoris. tunc uten
[illegible] solidorum taxata uni laboratori infra: debeat unus laboratorem
& etiã q̃ excedat non debeat plus dũtaxat non excedat medietatẽ taxe facte uni laboratori: quia teneatur
in duobus & in pluribus si expedit. Itaq; p̃cedetur equaliter: & q̃ uni dimittetur sup̃ registro: addetur alio-
[illegible] laboratorũ iuxta ordinem regin: p̃stituendo quemlibet debitorem

pro rata

pro rata sibi contingente usq; ad summã laboratorum debitã pro libro. regin. uel circa: deinde ad pios
[illegible] ecta sequentes. Dum sic ut supra ordinatur: [illegible]
[illegible] ad ipsos decessum ipsius regis. [illegible]
[illegible] ad ipsos decessum ipsius regis. [illegible]
[illegible] ad ipsos decessum ipsius regis.

missus. q portonatu radiet tenec aliquis alius stans ad portã nõ possint nec debeat accipe pro passagio aliqd ab aliquo uel aliqbus de clausulae. habitatore clausã. nec pro rebus ipsoꝝ. & si acceperint inde faciat restitui. de clausulis de rebus hoiam rad eate quoties fuerit illi cui fuerit passagiu accepta. Que ordinatio pertinet pedagium & horreos. Secundum hoc emut retereꝺ ideũ sint eadẽmet. nulla obstante uaria oppositione.

¶ A quibus debeat respublica principaliter custoꝺiri. Capitulum. 1.

1 QVi absconda fumẽta maledicentur in populis benedictio ãt super uendentium super hꝰ. Igitur dũ ger grani pecuniarum aliqꝫ q̃ pretium pro uendetur in terra pdicta pdecessoꝝ nostroꝝ pertinãt nõ te nra cõsulere. et plurimum ad utilitatem regni nec q̃ primum grana reperiri quo modo fieri possit ultra propositum uiamus. et pro uitando moderate quo plurimum ad oẽ partem quo ad ea. quæ pdicta sunt ratione relatas de grano qd ipse est pro quibus hac opportuna pecuniarum bonos exceptis granũ ãt aceptis. ꝑ clausulis ꝑ clausulisch. et stante pluribus edictis damodo tendatur in foro clausi & eodẽ prohibitis ꝑ potẽtes ꝑ Carola. Ranno. q̃ ꝺ. hmõi effectus. Ambi satores pre hoiam loca clausa non debeant exercere. nec fuisse clausæ destinatos prouisum stante cõsilio nuncie preconia polumnie. et quibus quia unde. et quod pluries cumulatione gratiã cereꝝ. et grani cereꝝ. et grani emere. nec terreant indebitã temperantiã. et cetera in plurimis latius exaratis. qd esset in grade detrimẽtũ ipsius loci clausi si ꝑ dictos homines clausi exercerentur. cum eo qd ipse loci est limitatus ꝑ ipsos. et alios. habitos circa clausi grani ad ipsius urbis & eorum ibidẽ habitantiũ. ꝑ dictos ꝑ plurimum ꝑ terram terminos grani & hoc laudabiles et cetera supplicationi nr̃i mentes & interesse de pdicto rectum fidelitatis exercitatis. et ãt mentis. ꝑ ꝑ dictos ꝑ ꝑ dentes ꝑ hmõi fidelitatis prehaentes ipsis locis fidelis & cetera clausi. & mꝰ. ꝑ ꝑ ꝑ emendi grana & alia ꝑ ꝑ ꝑ acceptã. pro eoꝝ alimẽtis ultra eoꝝ usum ãt mentis qd ꝑ ꝑ ꝑ

conuenit inuentes. mat iri ér per hos consilium deliberatione prehabita essé cétum & hoc uos hoc
tamen uobis retinere & de quibus regimini. & communis per quos ... tenuit tempore
fiant mutationes ... inter duraturas quibuscúq; forte in contrarũ disponentibus non obstantibus. Dat. &c. anno. 1456.

9 ¶ Pro ... Primo ... deuentum ... fuit ... si ... dem ... ad ... pristinum ... dictis ... ponderet ... pretii ... dicta cõtis. tunc & eo casu liceat ipsum dicto prisinerio emere grauiu; foro clausf. & alibi put melius po
... re teneatur eidem cõtam singulis annis & in 4. terminis solutionis interatum pro rata quod fuerit con
... nue mum inter ipsum prisinerium & cõtestemtam pro premissis q̃ etiam ratione emptionis tu debit con

10 ¶ Victualia non emãtur extra locũ put in lib. refor. anno. 490. fol. 355. stat. 8. sub his uerbis. Item statuerũt &
ordinauerũ nulla plona cuiuscũq; pditionis existãta audeat neq; plumatur extra portã obuiã alicui plone q̃ portet
aliqd ad mercatũ siue fiat saluaf. siue pro gle. siue ouã nemus fructus siue res cuiuscũq; materiei ex
flammec extre debeãt obuiã deferentibus ipsas res extra fines clausf. usq; fortalis iret uliq. ad ullã emere ten
alibi locũ si emere uoluerit de dictis rebus. Et si tales uendere uoluerint ... ferri ab eorũ loco pro portando
ad locũ clausf. q̃ a talibus nõ audeat ... q̃ plumat emere donec fuerint ... loco clausf. sub pena. f. 6. ... p q̃ o/
libet & q̃lt uicies aplicetur more regni. tenens quoniam fuerit ... actu. Etiã custodes portarũ non possint
emere aliquas res q̃ portentur ad uendendũ tas die fori q̃ alio ... donec fuerint ipse res intrate in loco per
libet possit accusare qui sit fide dignus ut ibidem in statu. sequenti. sub eisdẽmet uerbis.

11 ¶ Reuenditores & forenses nihil comestibile aut alia ... emant ante horas statutas. put in lib. refor.
anni. 1496. stat. 2. hmõi tenoris. Item statuerũt & ordinauerũ reuendentes fructus & alia bona comestibilia ... lo
& oia q̃cũq; q̃ fiunt pro uictu burgensiu & ciuiũ habitantiũ emere pro reuendendo quoutimodo p̃ te uel per
aliã interposita plonã donec ipe hyemalis ... tacte hore. 10. & ipe estiuo hore. 12. Et hoc sub pena. 20. &
amissionis rerũ emptarũ aplicanda more regni. & quilibet possit esse accusator dumodo sit bone uocis & fame
... festo resurrectionis ad idẽ. s. Michaelis put supra de becharus dcm est. Et sic phibetur dictis forensibus q̃
ut ét in lib. refor. ãno. 1491. fol. 307. ... q̃ in ceteris omissum est q̃a non ita uniuersale ut ppũ. Et si opponat
... per alium

per ... uel ... alia uictui ... sub pena & bãno. f. 10. pro quoly & q̃libet uicie ... totiũ id q̃d portare ... q̃ possit
capere quos uiderit ... & ex ... totiũ id q̃d portare ... tertiã pariẽ tam de bãno q̃ de re
bus ablatis & cõe tertiã & iudex ... si ... ficeret ... uicecomes ... Q̃ uicis ... addito ... est
... in lib. refor. anno. 1516 stat. 10. sub his uerbis. Item ... statuta dispone. ... hemini reuẽdi
... rerũ comestibilũ liceat aliq̃d emere ante horas statutas q̃ ipsis ... intelligatur ... iclusi empores portorũ qui
... de eis facũt ... uel ... aliis ... materia dispouẽtibus p̃ ... ipsas ... uicias ... aplicentur ... p̃ ... eis ... ueniet.

¶ Candelle ... pisces recentes & butirũ ... statuta relatas q̃ temp ... fuerint 11
... ...

ne satisfaciat. sic ꝙ cõtendi remittat mihi de ipsa pecunia quãdo vel retinẽdo eam ipse vẽditor bus p
[illegible]
[illegible]
[illegible]

8 ¶ Custodie extraordinarie precipiuntur quando necesse est pur habeantur: q̄ hi vel ꝑ statuta hmōi tenent̄ ad custodiā vel ꝑ ꝓuisionē: q̄ dom⁹ sine custodia dimitti nō ꝓsueuit: q̄ ꝓpter guerras: tam q̄ discordias ciuiū ꝓmittere aliquē de statu ꝓprio ꝑ totā hyemē custodiā ꝓ ... custodia ꝓ ... custodiā ꝓ ... custodiā ꝓ ... custodiā

rint non expe. futuris pcipue cum dominus. Premittendo tamen de ista pestilentia suspectos multum esse relatare. & quecunq; alios

¶ Ut sup. statuit concilium ne pestilentia ... de ... pestilentia ...

¶ De custodia & remediis contra incendium. Capitulum. 5.

1 BVrgheses. Per ... ut ... ad menia. & inde ... ad primā ruta uenientio uersus burgu magnū ut scriptura docet. Propterea non debent coperiri domus palea uel lineamenta ... uol. fol. 49. stat. 56. hmōi tenoris. Item statuerunt & ordi- ... tas sit dō castellanus & alia mediocritas cōs & consilium dicti loci & qui ōēs consules qui pro tpe fuerint teneā tur saltem semel in eorū regimine predicta inquirere & observare & observari facere.

2 ¶ Sine fornello nō fiat ignis & domus ubi fit tegulas coperiant. ... ut in lib. refor. ānī 1418. fol. 6. & fla. 6. sub his uerbis. Itē statuit & ordinat q̄ hītes domos & sedimina in loco seu suburbis clausā. in qbus fit ignis & ubi non sit fornellus sufficiens. debeāt facere seu fieri facere fornellū. seu fornellos in oī loco in quo fiet ignis. sub pena fl. 2. pro quolibet loco in quo fiet ignis & non erit fornellus. aplicanda mō e regā. Aut iando eos q̄ uidebuntur domus. seu cassine & alia loca in quibus fit ignis & si non reperientur fornelli declarabunt & exequentur pene contra contrafacientes aplicandē ut supra. Et habentes domos. cassinas. aut tegumina. in quibus fiet ignis teneantur eas coperire de tegulis sub pena supius descripta & aplicanda ut supra. quod tenere

3 ¶ Oēs tenētur currere ad incēdiū cū aqi & situle amisse reficiātur. ... uol. fol. 50. statu. hmōi tenoris. Itē statuit & ordinat q̄ si aliqs ignis fuerit in burgo clausā. uel extra in aliq̄ domo. uel tegmine. uel pagliero. q̄libet caput domus teneatur aportare seu aportari facere unā situlā ad extinguendū ignē. sub pena fl. 10. pro quolibet pctrafaciente. Et si aliqua situla amitteretur ad ignē extinguendū pro tpe fuerit teneat restituere alijs quoq; fuerunt ipie situle. Et si aliqua pſona reperiretur aliquā ſ ... tium tenere amittat p qualibet & tolluat pro bāno fl. 10. Et idē clausus intelligitur esse thesaurarius cōis ... quinquennalis cōis ... ut nunc seu tpe confectionis eiusdem statuti. sic nuncupabatur prout superius loco magis ... dictum fuit.

¶ De custodia ... Capitulum. 6.

1 ET si ... de uno loco ad aliū & magna iteratio dānā cū solutio ipediā ... pēas ad suā uolūtē. & q̄ dē est de nauglis intelligatur de cōzelis. Preterea scīēdū est q̄ si pona ... fuerit ... dēnciatus. & iudex possit ipōere & executere ... pēas ad suā uolūtē. & q̄ dē est de nauglis intelligatur de cōzelis. Preterea scīēdū est q̄ si pona ... fuerit ... p Amedeū ducem cū mandato ... clausā. ne āmodo nauglias paſantur ... formā ipsius statuti sub pena 100. librāz tornesiū ... bus lris. anno. 1468. Cui aūt pēa ipsius ... nō formidāret ... a multis fuit augmētata. prout lib. refor. anni 1516. fl. 3. sub his uerbis. Itē addiderūt statuto disponēti q̄ nō fiāt nauglie nec conzelie in pado. q̄ nō posse clausā. de quo in uol. fol. 17. q̄ facientes nauglias seu conzelias in eo incurrāt ... fl. 10. ... in dicto

in dicto uol. fol. 62. & sub numero. 658. in quodā tenore litaz marchionalū facientiū ulterius mentionē si cum dari placuerit licentia faciendi ipsas nauglias sub his uerbis. Marchio ... &c. audito nobis ex- ... ripamtenendo cū dicta ripa. & si qua facta est alteri ... tudes eam destruere ... ab eo cuius est uel ... fuere tenebāt. Et insup cū aliq̄ molestaretur ad tradendū piē piscū capiozz ... cōzelis clausis cum cō ... ripam defendunt.

¶ Edificare non fiat in pado ... & ... dum. ... ordinare. ... destruere terrā ... de clausā. & si qua facta sunt ... alijs flaminibus obseruanda ... observari consueuerunt.

¶ Concursus ... Capitulum. 7.

NOn minus utilis est ... rū ... ... uiuāt & ... ...

reliquoꝝ restõne plenaria solamus. & quam premiũ penaꝝ mercẽdaꝝ & bonoꝝ predictoꝝ eis qui tales ca
piam pro pena & labore ipsius. vel impedimento tã bñ ne & meritũ interendis relaquimus. & hmõi
nostre reformatur esse da. Nec est ad pñs pagendas & ex eis dependentiones & calumpnias ptrũ pueros &
oĩno dagmmum pte & ꝝ [illegible] de libris & medicis & medicinis & med
nostre [illegible] pñtes
ferm [illegible] & armatis ipsius fin. Dñi ꝛc. mo. 4ᵒ Q d replicata est & de eo pcessum [illegible]
[illegible] ꝛc. fuit [illegible]
tiquidem ꝛc. trahere clam pro tacite vel expresse quas qñ colore do ꝛc. esse reddat
cum gratia [illegible]
mercibus & bonis accedere auderent vel plumeretur sub pena. 100. librarꝝ fortiũ. indignantes ducalis & per
dit [illegible]
ut preterꝝ & de quas in [illegible] Procedente vero tẽpe [illegible]
[illegible] ꝛc. [illegible]
[illegible] ꝛc. [illegible]
[illegible] ꝛc.

	Pedagium		Curea		
Petia fustanei	quar.	1 de.	qi.	de.	:
Petia telę crude albe & tinte	quar.	de. 4/			
Vitrum integrū pro fenestra	quar.	4 de.	qi.	de. 4/	
Et p onere hoīs ad gabatas deferendas.	quar.	1 de.	qi.	de.	1
Summa carbonū	quar.	1 de.			
Scutelle ligneę fortes & alię hmoi cuiuscūq; generis & ęmonis pro onere boīs vnius	quar.	de. 4	qi.	de. 4/	

10 ¶ De his ad numerū equitū ut nihil amplius dicendum occurrit tam pro lapide de duodecim est q̄ sit ultra primā metā designatum. et q̄ sint mercēs hanc tractatū inter q̄ magis hereant numero principali quę quę mercēs ad numerum computate exhibant.

Pelles & singula duodē	quar.	1 de.			
Corea cuiuscūq; generis & quātitatis q̄ parui.	quar.	1 de.	qi.	de.	:
Sumę ad duodenam.	quar.	1 de. 4	qi.	de.	:
Ceberi ad duodenam	quar.	1 de. 4	qi.	de.	:
Ruma papiri p̄cuiusdē	quar.	1 de.			
Et pro averando.	quar.	de. 4/			
Mola pro molēdo granū	quar.	1: de.			
Mola pro molendo	quar.	: de.			
Mutę aiei.	quar.	1 de. 4	qi.	de. 4/	
Equus & mulus maiores p̄ singulo.	quar.	16 de.	qi.	de. 4/	
Mediocres p̄cij ut supra.	quar.	12 de.	qi.	de. 9	
Vituli p̄cij ut supra.	quar.	8 de.	qi.	de.	:
Boes	quar.	1 de.	qi.	de.	2
Vacha & utella p singula	quar.	de 4	qi.	de.	:
Vitulus & bos	quar.	1 de.	qi.	de.	:
Asinus.	quar.	1 de.	qi.	de.	:
Porchas.	quar.	de 4	qi.	de.	1
Castronus Aries Ouis Capra tribus pro singulo.	quar.	de 4	qi.	de.	1

11 ¶ Restat ne memoriadi quātitatē addi vel minuēdā rerū q̄ nūc hūr in villa data antiqua pedagii & coreaticum ęquis equitat pro equis asinis de pmeatat sed et pro alio animali q̄ dicta capella ęquiparatur pedagio & coreatico. Preterea sciendū q̄ ipsa data sic coreaticum ut dictū est ultra primā metā designatum. et q̄ sint mercēs hanc tractatū inter q̄ magis hereant numero principali quę quę mercēs ad numerum computate exhibant.

12 ¶ Pedagium ergo debet imponi ea tm̄ q̄ ut dictum est ultra primā metā designatum & coreaticum merito datę exigit. p̄ sarta tecta ut p̄ius pedagio pecuniam tm̄ & coreaticum ęquis equitat pro equis asinis de pmeatat sed et pro alio animali q̄ dicta capella ęquiparatur pedagio & coreatico. Preterea sciendū q̄ ipsa data sic coreaticum ut dictū est ultra primā metā designatum. et q̄ sint mercēs hanc tractatū inter q̄ magis hereant numero principali quę quę mercēs ad numerum computate exhibant.

13 ¶ Dicto pedagio ergo & coreatico ut dictum est ultra primā metā designatum. et q̄ sint mercēs hanc tractatū inter q̄ magis hereant numero principali quę quę mercēs ad numerum computate exhibant.

14 ¶ Nota ne simplex lector aut calumpniandi studiosus ignorans ea q̄ hic scripta sunt ultra primā metā designatum. et q̄ sint mercēs hanc tractatū inter q̄ magis hereant numero principali quę quę mercēs ad numerum computate exhibant.

qui deberet

¶ De inuentaribus forestarū & mercatoribus & eorū pedagiis & coreaticis. Capitulum.

VE vobis qui condūnatis leges iniquitatis & scribentibus iniustitiam scribere dilexerunt. ut opprimant in iudicio pauperes & conculcent causam humilium populi mei. Ut sint viduę preda eorum & pupillos interficiant. Quid facietis in die visitationis & calamitatis de longe venientis. Ad quem confugietis ut auxilium petatis. et vbi derelinquetis gloriam vestram. Ut non eatis captiui sub pedibus calcantium & cadatis interfecti sub vulneribus. In omnibus his non auertetur furor eius. sed adhuc manus eius extenta. Ysaie. x. Item ait de eisdem. Principes tui infideles socii furum. Omnes diligunt munera sequuntur retributiones. Pupillo non iudicant. & causa viduę non ingreditur ad illos. Ysaie. i. Item ait de eisdem. Principes tui & duces populi. Ecce ego congregabo omnes principes tuos & duces populi. Et dicam eis. Quare vos estis principes populi. Et duces populi. Et dicam eis. Quare vos estis principes populi. Et duces populi. Et dicam eis. Quare vos estis principes populi. Et

4 ¶ Hoies cõsiguen̄t q̄ teneant̄ hebus claus. & cuncq̄uerint imunitat bus fori & nundinaꝝ nõ debeant in illis detineꝝ nec cetero p̄ter tradicionē hui cõ[illegible] hac hac certis. Item q̄ uenerint & trafigerint q̄ uasi plena de cõsiguent̄ [illegible] de expensis arrestari nec [illegible] cõtra q̄ uis de cetero arrestari nec cõsiguari ꝓpter aliq̄ debita cõmuni ad instantiã alicuius p̄one in diebus mercuri q̄bus fit fori seu mercatũ in claus. nec diebus nundinaꝝ claus. & hoc etiã [illegible] arrestari nec cõsiguari ꝓpter aliq̄ debita cõmuni ad instantiã alicuius p̄one q̄ uis de cetero [illegible] possint nec ueneꝝ dicti [illegible] eoꝝ bona arrestari & cõsiguari ꝓpter debita cõmuni ad instantiã alicuius p̄one q̄ uis de cetero [illegible] fim hui⁹ ordinationis primitiuam gr̄am [illegible] & cõsiguationes de cetero fieri ꝓhibendo. Et ut [illegible] ꝓmittant gr̄am [illegible] ꝓmittant̄ [illegible] ꝓmittant̄ [illegible] ꝓmittant̄

homicidis bānitis publicis seu priuatis falsariis fabricatoribus monetaꝝ molatoribus mrg.ūꝫ uel aliarum honestaꝝ mulierū aliquā ecclesiabus & hostiatis diu nostris. Dumodo tñ dicti mercatores & alii ad dictas ciū diuisiones cōtribuas de ualentia & de extra publice uendales teneāt. Statuimus autē & decernimus firmiter & immunes esse intelligant ipsi mercatores & eorū familiares ab omnibus angariis & perangariis & ab omni exactione prestationis & recedere facta tamen prius debita computatione & rationis reddit. Quicquid tñ ultra predicta ab eis petitum fuerit uel exactum. Quicunq; uero dantes & filios nobilium Cameracensis Tornacensis & Leodiensis ciuitatum & ecclesiarum earundem capitaneos & castellanos & officiales & familiares & clericos & laicos pedagiorum & exactionum & grauaminum & grauaminum & gabellarum & quarumcunq; aliarum uexationum & iniquitatum quas ipsi mercatores & alii quos ipse nominauerint seu nominabunt ab eis exigere uel extorquere presumpserint ipso facto excommunicationis sententiam incurrant. Et ciuitates & loca in quibus huiusmodi officiales & familiares morabuntur & habitabunt ecclesiastico subiacebunt interdicto. Quamdiu ipsi officiales & familiares in ciuitatibus & locis ipsis morabuntur & habitabunt. Et nichilominus ipsi officiales & familiares & quicunq; alii contra predicta uenerint & ea quatenus interest tenere & tenebunt ad restitutionem & satisfactionem plenariam eorum quibus ablata fuerint. Et insuper ad penam centum librarum auri quam ipso facto incurrant. Quam penam ciuitates & loca in quibus huiusmodi officiales & familiares morabuntur & habitabunt

4 ¶Medicos & cirurgicos ꝑtinet ꝓbis hoc uitare ꝓuisionibus ꝓpter ꝓfectum. Ideo ut cum ad ꝑsonas grauis infirmitate detentas accesserint: eas maneant & inducant uerbis consolatoꝝ: & non terrentibus ꝙ ante omnem susceptionem medicine corporalis sacramentalem suscipiant reuerenter: ut ipsa ꝑ spiritualis medicina corporali cohoꝑ[illegible] decreto.3.libro.sub rubrica de phisicis & cirurgicis:clausula incipiõibus & singulis &c.

5 ¶Medici & cirurgici ignoꝝ aut ꝓ his se exercentibus ad practicandũ ad hoc se ingerere nõ ꝑsumãt: nec admittatur quousq; se exhibuerint coram uicario ꝙ uocatis consulibus faciat ꝑ medicum & cirurgicũ ordinatos & alios de & super artibus quas practicare le uelle dixerint diligenter examinari ꝑ quos si talis ꝑtens ad practicam se admitti ꝓ reperitur idoneus: tunc ad practicandum sua hmõi artem fauorabiliter admittatur. Si uero insufficiens iudicetur: tunc ipsa practica inhibeatur. ad quã si post inhibitionem se ingerere ꝑsumpserit: capiatur & iuxta sue ꝑsone & culpe qualitatem: ꝑ ꝑpetuam uel temporalem bannitur uel alias debite puniatur: hic ꝙ ab ipsa practica omo desistat. & prout in ipso decreto: quod omo obseruandum est. plures enim magna promittunt ut pecunias auferant: sed inde recedunt opere non ꝑfecto.

¶De mercatoribus: & mercatis: seu contractibus. Capitulum.3.

1 Videantur ꝓprie mercatores qui res emũt ꝑ mandatũ sub fide: forma & alio quod [illegible] utantur arteq; bus mandatur ut omo caueant in suis mercantiis aliqs fraudes: falsitates: seu decepciones cõmittere: quouis exquisito colore: sub pena a uicario arbitranda fm delinquentium & delictoꝝ qualitates ac in delinquentes exequenda facta prius emenda dãm dati hmõi decepti & grauati prout in decre.3.lib. sub rub.de mercatoribus. Quod intelligendum est de his in quibus non hi prouisio statuta ut ꝓtata ultra relata.

2 ¶Mercatum refundi non debet posse arram datam aut ꝑmissa ꝓut in uolu.fol.4.stat.41.sub his uerbis. Item si quis fecerit aliquod mercatum in uilla &c. de aliqua mercandisia: ex illa dederit denarium: uel ꝙ ip sam mercandiam ꝑmauerit: ꝙ illud mercatum debeat esse firmum inter partes. & ꝓtestas teneatur facere attendi illud mercatum si querimonia inde facta fuerit.

3 ¶Mercata seu prem florenoꝝ intelligantur esse ad florenos fabaudie: prout in lib.refor.ãni.1476.fol.168. stat.hmõi tenoris. Item statuerunt & ordi. ꝙ omnes uendite & oia mercata que fiunt in ꝓsse & finibus ciuitatis ad florenos: intelligantur esse florenos fabaudie ad rationem grossorum.12. fabaudie pro singulo florenor & moneta currentis in ciuitate. Et sic etiã fm est anno.1416. per ilas marchionales. declarantes ꝙ mercata facta ad scutos & tantũ ros intelligerentur ad ratione3 solidoꝝ.54. pro quolibet scuto. & .50. pro quolibet florenino. qui modo triplum excedunt: prout de his constat in libro refor. dicti anni.fol.115.

4 ¶Statera iusta & equa sint ponderatio iustus modius: equus: iustus. Nolite facere iniustũ aliquid in regula: in ponderi: in mensura. Leuitic.19. Itẽ nõ habebis in sacculo diuersa ꝓdera: maius [illegible] erit in domo tua modius maior & minor: pondus habebis iustũ & uerũ: & modius equalis [illegible] ut multo uiuas tpe sup terrã. abhominatur enim deus eu qui facit hoc: & aduerbatur omnẽ iniquitatem. Item statera dolosa abhoratio est apud deũ. & pondus equum uoluntas eius: prouerb.11. [illegible] sum est sup ipsis ponderibus & mẽsuris ꝙ habeatur campioni ad quos recurratur [illegible] fol.158. hmõi effectus. Item ꝙ ꝓsules & alii ad quos ꝑtinet debeat inquisse & tradi [illegible] siue originẽ mensurarũ grani talis: castanee: galle & aliarũ rerum mensurabilium. Quibus ꝑactis tradi debent rationatoribus ipsarũ mensurarũ: sup quibus & in quibus alias mensuras debeant [illegible] & auferre possint. & idem fieri debere intelligitur de ciuibus alias mensuras & rasis: alias & hmõi [illegible] stateris ponderibus & initis: quibus untur in his ꝙ ꝓsistunt in ponderare & mensurare. Et inquisitores: qualiter cõtas dez utrũ inuenerint rationatoré scandalizatoꝝ de ꝑ fectõ ster tabrũ qui scandala recognoscant [illegible] de nouo sup campionũ ostensa ꝓdũ antiquissimis: iuxta quos fiunt & ponderat. Quo uero ad mensuras [illegible] aliũ ꝑ quẽ recognoscantur sup alias campionibus mensurarũ habitas aut habendis si expedire uiderint ꝓ [illegible] ꝓ dispontur ex statuto ipsis rationatoribus ponderũ & mensurarũ solũ pluribus iuxta laborẽ [illegible] dari põt in his determinatio. & ꝙ [illegible] lent per ipsos rationatores mensurarum & ponderum: quolibet mediantibus figuris licet eis uti & non alter. prout hec omnia plenius in uolumine folio [illegible] statuto.3.8. sub his uerbis. Item statuerunt ꝙ mensure rationentur & signentur signo [illegible] & qui uendiderit aliquid nisi ad mensuras [illegible] similibus idẽ fit iudiciũ. unde ipm statutũ fuit refor. [illegible] quis tab code effectu: ꝓut in lib.refor.anni.1518. fol.5.hmõi tenoris. Itẽ ꝙ oẽs uendentes ad podus & mensuras teneantur [illegible] deputatos pcõtatẽ. sub pena ꝓtenta in [illegible] furas nec pondera nisi sint iustata & [illegible] sub pena.l.10.pro quolibet & qlibet uice. aplicanda more regardanti.

5 ¶Iniquitio fieri debet cõtra tenentes [illegible] lera uel mensuras nõ iustatas nec signatas seu diminutas: ꝓut in uol.fol.54.sta.596. sub his uerbis. [illegible] dat. statut & ordi. ꝙ ꝓsules ex debito facti regrete deberẽt castellanu ut fa ciat recercari bis in anno mensuras & pondera. & a ꝓtrafacientibus auferat ꝓ bãno.b.60. Itẽ ꝙ ipi ꝓsules cũ sex sapientibus

sex sapientibus teneãtur eligere tres ꝓbos uiros qui ꝓdictas mẽsuras & pondera signare debeãt & ingrere. Et insup aduertendũ est cõtra plures mercatores forenses: & ꝑtim de [illegible] qui utuntur mẽsuris & ponderibus thaurmensibus in nundinis & qñq; in mercatis. nã deficiunt [illegible] quarta ꝑte eius qd sunt mensure & pondera clausissimata: multi fraudãtur sub ꝑtextu ꝙ [illegible] dera & mensure clausis.

6 ¶Et insuꝑ ꝓhibitum est ne aliqui pondere uel mẽsurari. utrat pẽas de qbus i [illegible] claua. seu posse. & alii qcũq; uẽdentes ad pondus seu mẽsura [illegible] re i ipso pondere uel mẽsura: sub pẽa amissiõis rei uẽdite [illegible] iterueneret. restituto illico pno ẽptori. & ulterius ꝑ ꝙ uẽdẽs fuisset receꝓturus ab ẽptore. ꝙ [illegible] ꝓ [illegible] cõmittatur quonẽs fuerit ꝓtrafactũ & aplicet more regat. statu. becharii ordiatũ ꝙ circa pondera [illegible] disponũt i suo robore ꝑmanẽdum: aliqui [illegible] ꝓponut.

7 ¶Tendie nõ teneãtur sub portucibus nisi ꝑ [illegible] fol. anni.1490. fo.155. sta.4. sub his uerbis. Itẽ qa multe [illegible] tendie teneãtur [illegible] tali modo ꝙ orbitãt dcñ burgũ & trãseuntes nõ põt uidere. [illegible] & magistratus burgi [illegible] icibus dũ eoꝝ mercantias exẽderint nõ possint nec debeat tenere [illegible] debeãt occupare qui ab utraq; ꝑte uideãtur trãseuntes sub pena de.ff. [illegible] more regat. Et ꝙ regardiator teneatur oi die uisitare. excepto ꝑ nundinas & [illegible] locatur ut ꝓmittit [illegible] do ꝙ opus est eundere ꝑ [illegible] ad famã & ꝑtim in mercatis ꝙbus facit ꝓbabilius est.

¶De artibus & mecanicis: tam in specie ꝙ in genere referenda. Capitulum.4.

1 Apotheca: inter artifices ꝓponẽdi sunt: qm̃ unte humane ꝑseruatiõe hñt principali ꝓ obiectore: expe [illegible] dãt ꝑ ex statut & mercat [illegible] les sine ꝓfectu. & mãdatũ ꝙ aromata reuideantur: ꝓut i lib. refor. ãni.1514. sta.41. sub his uerbis. Itẽ statuerũt ꝙ [illegible] matarius facere ꝑmat aliqs cõpoſitiões nisi uocato phisico ꝙ aromata reuideat si erũt sufficientia & bona [illegible] ꝙ. ꝙ quoꝝ & qlt unce aplicãda more regat. Q. dq; eligatur singulis seu mẽsibus duo [illegible] qui cũ phisico reuideãt oia ꝙ hñt aromatari in eoꝝ apotheca. Et si aliqd repũ fuerint ꝙ nõ fuerint ꝓficua: ꝙ quo ad cõpoſitiões in strata publica: quo uero ad cera & alia similia puniatur ad formã capitulorũ [illegible] ꝓmissibili addito ꝙ nisi abstineãt ꝓdictis ad similia uel reprobatis & fallatis ꝓhibeãt exercere [illegible] ꝓ [illegible] ꝓ [illegible] ꝓ

in libro refor. anni 1[illegible] fol. 3[illegible] sub his uerbis. Item statuerut & ordiq̃ hospites & tibernarii uendẽtes auenã teneatur facere mensuram de quatuor in quatuor pro singulo quarterio & quarterium pro quartano & quartanum pro singulo quartano quos mensurare signari teneant per deputatũ seu deputatos per ciuitatem [illegible] tum & q̃ possint uendere [illegible] pro quo [illegible] & q̃ nullus cogat [illegible]

4 ¶ Debeant hospites [illegible] & singula singulis [illegible] & debeat [illegible] & q̃libet [illegible] & [illegible] dedu[illegible] tum [illegible] uentas [illegible] te amodatis [illegible] tuos [illegible] ipsis [illegible] quãlibet [illegible] fuerint [illegible] & [illegible] & [illegible] &

quam faciant in eorum fallsis ponere seu permittere in suis publicis sed teneantur & debeant illam facere
[illegible]
16 ¶ Item statuerunt aqua de cetero non fluere nec fluat per aliquem tenorem de statu ecclesiarum & annali non
debeat, prouerere aqua de nocte nec in aliquo tempore anni de nocte & non pro terrenis, huius aque. Nec cui
cunque sub pena soluendi [illegible] per quam aqua de nocte fluxerit pro quolibet vice. Et quod
[illegible] & quod [illegible] pro quolibet vice.

17 ¶ Item statuerunt & ordinauerunt quod nullus [illegible] & [illegible] & [illegible] &

Illud dñ. Quare huelli tor [illegible] de [illegible] dutte. sed aliud inuent maioris facilitatis & utilitatis capiẽdũ i flumie orchi & modicu defuꝫ bucha rugie dicẽ cãpanie claudẽdũ usq; apud limites finiu cũ caluino ꝓ trãsuersum cãpanie usq; ad montẽ de cellis si ex pederet. Nec obstat ꝙ bucha & trasium fieret in posse fogim & pira marchionalniqua cõtas emuta dñs to gliu facultatẽ ppetuo capiendi in ipis flumie orchi & finibus suis ꝓducendi aquas m oi quitate possibili & pla cibi nquã dñs marchio cõpi obauitande ad maiorẽ facilitatẽ aque habende. ꝙ posint dem aluellator aluei dicte rugie cãpanie dilatandũ ut possit includere maiorẽ quitatẽ aqu ꝙ usq; ad uallet longã simũ montana rum & ibi seu circa facillime extrahi posse alia rugia ꝓducenda p trasuersus cãpanie delup capellanias. Anne. fuit ꝙ factus huellus & staoli us in hoc & successiue ꝓcessus ad pacta aque ꝓducende sub annuo ficto donec soluereturꝫ puentũ pro pno ad rõnẽ singule tornate ad aquandas quibus ita tam factis defectus est idẽ ꝙ alis ex offõ & res infect sacet. Insup multorum ꝓpositu exuit facilitas dilatãdi rugiã cãpanie de longo in longũ & haberet aqua sufficiẽs ad irrigationẽ patioꝝ usq; ad extremu finiũ clausũ. nec q̃ de hoc curare vt. Viterꝫ singuli miratur ob negligentia eoꝝ qui hãt pdicta verba in posino & bozoleto: qa facilter possent colligi ru gie artificioꝝ porte. s. Petri & verbi fluentes in padũ & trãsitum paluei fiendũ apud menia loci & subtus põ tem rute in fossatũ usq; ad ã rugiã ibi nouiter ꝓstructã & inde in ea dilatãda uel iuxta & ꝓpandẽ huellu ad pres inferiores ꝓmissas & aliasut in medio duoꝝ padoꝝ & alius cõtransiqd maximũ afferret cõmodus mo dicus labore & consumnãlli de utroleugo offerũt oẽm ipensam & annuũ censum dũmodo aq̃ nõ expediens clausũ sed cũ multa fiant ibi dicte ꝓdatur. ꝙ aliũde ꝓrata ficca facillime irrigari nec fluimo ꝓh bel amulus ne plura verba gorretoꝝ reducatur ad optima prata ꝓ submersionẽ pakuoꝝ ob qua mhil hr utilitatuq; aru da oino existit. dato ẽt ꝙ ematur libertas ab hmõi pascuis & feno collecto reddatur pro eisdẽ pascuꝫ melio

est. sed magis ꝙ est utile oibus particularibus & reipu. Nec valet oppositiuo si dicat ꝙ ꝓmissis rugiis fiẽdis in cãpania & alibi magna pecuniaꝝ suma opus esset ꝙ potuerunt aliq; longe inferiores numero & pecũe

pretio maximiq; oneris ad manutenendũ cõputa docenti & deterius est usufructuosam & calumã afferẽ temicũ potius debuissent quidem i supra relatis & alus maxima sacturã afferẽtibus & nonsimus. Preterea de bent & pfici ipse rugie talẽ facilitorem ꝓ decẽtes labor itoꝝ leã eqlãte aut alio modo paulani & aliq̃ grauamine dũmodo tendãt oẽs ad reipu. cõmodũ qd ẽt ꝓprium est. suntq; inde ꝓsecuturi remuneratione cõuer ex augumento regii & fictibus annualibus aque distribuendis & ex uti pret o oium uictualium. omissis his quoq; predia suntfic q̃ ẽt predia non habentes debent ad hec ꝓmouere sed in pluribꝫ latet dolor alienu bo

culatur ꝓcedat. mirũ est enim ex toto non defecerunt quod protesto si nõ ex superuenientia aure tam processit uniuersaliter. accidit in pluribus coactis demum accedere per mendicata suffragia.

De custodibus bestiarum a cõmune deputandis. Capitulum .6.

1 A Dmouendũ nõ esse dubiũ [illegible] infra rel. tonat uolentes bestias ipsas custodire cõparẽt tota tres dies cotidianis dietis & festiuis faciant ab eodem cum merede quã pet unquod hr loco labastationis ipius custodes & fit assignatio ꝓpr sibi eisdem custodibus ut cõpareant in prima credentia audituri deliberationẽ hẽnda & habituri ipsam cu stodiã si alius nõ aderit faciens meliorẽ conditionẽ. Cum vero ibidem conpreh inspiciuntur qualitates p fossarum & pdictoꝝ oblate. ꝓceduntur q̃ ipse custodie diuersimode put sequitur & vt utilius credendarius.

2 ¶ Custodes bestiarũ cõmunis deputati tenẽtur oẽs indifferẽter singulis diebꝫ accedere i mane ad pergrẽdu ipsas bestias i domibꝫ eoꝝ quoꝝ iuuenes i fero illas ibidẽ restituere. Itẽ ipas bestias primoe ducere ad pascẽdu locis magis conuenientibus iuxta qualitatẽ ipiaꝝ. & iteri eas bñ custodire absq; nocumento iuuenũ & pientibꝫ iter eas dez bestias ut sepe ꝓpter & a ferro lubrici ꝓdictũ & pacto ꝙ si aliq̃ ipaꝝ bestiaꝝ deficeret ex toto uel debilitare tur i pte ex pmissis cui ꝙ is aut aliq̃ eaꝝ seu ꝙ amitteret ex malis custodi nõ tñ ipi custodes teneantur ad restitu nẽ ualoris bestie aut bestiaꝝ sic deficiẽtis uel debilitataꝝ i toto uel pte ad estimationẽ dũ ipsiꝫ bestie & mouen si ui debeãt cũ iuuenes i mãibꝫ incarn ꝓtã. & sic ꝓ oi [illegible] eadẽ custodi nmsi ꝓbet ipi custodẽ debitũ fuũ si fecisse. Itẽ ꝙ ipsi custodes nõ teneantur ad aliq̃ bona expectãa ꝓ accusi fidẽs de unica bestia dumodo

dicã. Itẽ ꝙ ipsi custodes hẽant solo ro. sẽ a dñs bestiaꝝ. ulteriꝰ ꝓ medietatẽ i mediet. ne ipis emat. sẽ cu flo die & alia fine. & tñ mõ ꝙ si aliq̃s ex ipis custodibꝫ bestiã uel bestias ad sic custodiẽdũ & mitteret ꝓ tot dies ꝙ nihilominus teneatur ad solutionẽ totius mercedis ac si ꝓtiue ipsaꝝ bestiaꝝ aut bestiaꝝ mississ. ita tñ ꝙ si uellet ipsas bestias seu bestias mittere sub alio custodiendas uel alias ꝓ eas ꝓcurare aut decederẽt. ꝙ tũc. si nõe ipsi custodi nõ teneantur nisi ad medietatẽ quarteꝝ mercedis eis ꝓpsi. to. diebꝫ & anꝰ. termini solati. poste a uero integralẽ

solueretur. Itẽ ꝙ ipsi custodes nõ [illegible] scripsucũ agatur pro labore. & [illegible] modica re.

¶ Circa

¶ Pocerti magis necessaria [illegible] 3

¶ Vacatum si interte [illegible] 4

tende ad pti [illegible] ligna [illegible] pro [illegible] gaus [illegible]

¶ Cum [illegible] 5

bestiaꝝ [illegible] stiaꝝ cum [illegible] pascua gorretoꝝ quibus bestie ipse uagantes pungueſunt nec consumitur fenum. so lutio [illegible] pro tota [illegible] 6

¶ Capitanei [illegible] ma pro qua [illegible]

¶ De [illegible] Capitulum .7.

¶ Vnd uersa [illegible] 1

[illegible] mero [illegible] uestes magna [illegible] tulo [illegible] tur uestium [illegible] Alio autmodo [illegible] ipsos mãtellos & caputia dũmodo habeãtur qbus [illegible] truus [illegible] un põt [illegible] bus no [illegible] lazę cũ indies labãtur in penis. Nõne [illegible] dis aliquo mõ pucu [illegible] ẽt multa [illegible] carta qbus [illegible]

¶ Ligna de solario nõ prouciãtur in strata: put [illegible] aliq̃ ligna [illegible] seuntibus [illegible] 60. uel [illegible] banſſimo [illegible] gin [illegible]

¶ Capanarii [illegible] runt ut tapa [illegible] & [illegible] & [illegible] & dns [illegible]

4 ¶ Fer nō coquatur in posse cuiuslibet: nisi a lege prohibitus: puta in uolu. fol. 20. statu. 20. sub his uerbis. Item statuit & ordinatum est quod nullus audeat seu presumat quouismodo ingenio siue modo de cetero facere seu facere fieri in posse nostre ciuitatis Ianue de tota illa tota & totis diebus & horis indistincte presentis anni. Et si quis uero extra dictam ciuitatem decoquere uel facere decoqui aliquas pelles ultra numerum & quantitatem infrascriptam: ipse & quilibet ipsorum pro quolibet centenario pellium quod decoxerit uel facere fecerit ultra numerum & quantitatem infrascriptam: soluere debeat & teneatur communi Ianue pro pena & nomine penae libras quinque ianuinorum. Et quod nullus audeat uel presumat decoquere uel facere decoqui aliquas pelles in posse nostre ciuitatis Ianue: nisi tantum quantum in eo posse decoquere poterit sine nocumento uicinorum. Et quod nullus audeat uel presumat decoquere uel facere decoqui aliquas pelles in posse nostre ciuitatis Ianue: nisi tantum quantum in eo posse decoquere poterit sine nocumento uicinorum.

5 ¶ Item statuimus & ordinamus quod nullus audeat uel presumat aliquo tempore facere uel fieri facere aliquod edificium uel edificia in aliqua ripa uel ripis portus Ianue a capite turris Sancti Georgii usque ad portam inferiorem & ultra & protra burgum Sauri: quod impedimentum faciat uel faciant in portu Ianue: nec in aliquo loco dicti portus: nec in aliquo loco ubi nauigia applicari consueuerunt: nec in aliquo loco ubi nauigia applicari consueuerunt: nec in aliquo loco ubi nauigia applicari consueuerunt

3 ¶ Portorerius cōtus deputatur ad publicum nūm. fubastādo manutentionem &c. portis cōtus in pal. per ordinationes &c. de quibus supra & alibi expressis concernentibus. Item portonerius q. pro computo reddendo certo tempore &c. ... ...

de ea ad finem autem iam prae ter opinionem indigentem celeritate & sumptuum exitus alios cupio tenere impeditum. Statuerunt & ordinauerunt tali casu adueniente, talis persona talem rem huius alicui aptam & requisitam in toto vel parte teneatur & debeat ipsam rem seu partem eius requisitae vendere & relaxare ad estimum estimatorum cuius vel quorum utrorumque ipsas res eligendorum addito denario decimo plusquam fuerint estimata. Hoc addentes quod non

2 ¶ Edificia hoibus adeo necessaria gratuque euenisse quod licet facultas pluribus desit edificandorum eorum usus ad construenda edificia pendet quo fit & quasi subrepente natura, mente saltem unusquisque sibi edificia construat & alienis spectatis singulas eorum partes cogitemus. Sunt enim edificia ut sint ad usum cómodum & in primis saluberrima. Item ad gratiam amenitatem & decorem compositae ac perpetuo integra & si fieri posset eterna. Ad quae cóuenisset principaliter regio, spatium & partitio ac alia. Sed cum plures inconsiderate pecudant ad ipsa edificia cóstruenda quibus inde nó multum letantur ex aliquo ipsorum defectu seu quod in illis exponere cópellantur ultra proprias ultra spe & mentem alio tendere dum est quod per naturam sanè perfectum. Videndum quid & quorum loco agas. Ne ue libidine ductus edificandi ad opus inchoandum pperes uetusta edificia demoliendo & magna fundamenta operis faciendo ut multi precipites faciunt tádiuque ab his supersedendo ellaquod propositum ad quod destinauerat probatur. Porro adiuto sibi multorum experto reperiatur ea quae quaerenda sunt, nam multum differunt uenticirca hois utam & rerum conseruationem. A quilo enim spirans a tepentione sanitate restituit & pseruat & eo flante anguilla p sex dies putuos fine aquis uiuit. Auster uero seu meridionalis ue ut in dam regiones corrupit & diuersos ridiculi morbos quos pestilentes. Et iam ventus pernicialis ortus longe maiores edit, quam alii uenti. Sed his omnibus his sunt considerandis & preterea mutetur loco habitatores paulatim inficiantur. Preterea spatium nisi conueniat optate altitudini dementia est ibi construere edificium magnum, quod posthac quidem fecisse uim plures in loco clauso qui magna edificia modicum spatii confinerunt umbrosa humida & cino habitabilia fecisse. Et quia aliquot pons hi cadentia & tota consistit operis difficultas in partitione quia ut in hoc membra membrorum edificii sunt pene partes totius. Considerandum edificii formatoribus magna esse membra & minora minoribus, & ea ordinata sunt & minora secundum sunt prout situs & rerum ordo postulat. Opus est ergo membra ea ordinare inter se & ad totum ut membrum aptum membrorum & gram edificii. Nunc de ordine regionis redeo constitutum corpus & non dissipata esse membra appeream. Alias in hoc incides quod fecisse monstrum cuius membra non extant extra locum proportionem ordinem ut multa horum claustra libri proferre egregia sed rimas expedit esse effectas & quasi promptuaria habita. Et iam pta membra loco pones tuis ut statuenda ut dignior & magis publica in digniori parte & aptiori. Priuata uero & incómoda in occulto habeatur. Adde quod temporum rationes habeande sunt ut alia estuis, alia hyemalibus locis attribuantur. Nam estiua

lores quod frigoraque contra frigus uarius pudetur modis ex loci clausura & igne. Sed contra calores remedia

ficamus, peritus enim magis sobrietatem quod profusam edificandi libidinem laudamus. Nam edificandi ois ratio

Nam quod ed hoc dum eligit magnificentiam ut dignior & egregiae tum ut alia dum & utpote tum ea, propter res gus adeo ut magnificentiae quae laudatur magnificentia. Et si quoniam opus imite paruit modico tpe complendum non est ut parietes sic crari non multa grauentur: penus q ficci existant. Aliquam ruine periculo subiacebunt. Et cum plura alia memoratu dignissima essent ad subueniendum ignorantiae multorum qui pecunias lucrati sciunt se non prudenter exponere in edificiis ea omittere locet [illegible] fiorentinum qui de architectura libros. 10. cópositos ois sub compendio continentes. Hec tñ repetenda uim & detectus edificiorum pro ut dicet ut eligantur ut tenuitatem ut ea uerbo. Postquam de situs & gredi are totam rem & ipse tecum pensites. Ab una pentos pulsus exemplaribus ad modulos deductis ex quos uellim bis ter quater septies denies tum intermissis tum resumptis tibus oes repetas futuri operis partes quod

tum situs pene [illegible] & materie pecuniae tempus per eos sibi tribuat. Habeas ipsos rebus ordine uiderit locasse adiuuisse prestiterit deceat aut prestet. Itaque sic efficiet bene pulsus parate accurateque rem aggredietur. Condiscet uires naturaque solum ubi edes ponat. Discetque tum ex ueteribus edificiis tum ex usu & consensu [illegible] quod fuerit ut ea quod fuerit ut ea quod fuerit ut ea

in uo.fol.[illegible] sub nu.443. disponens ulterius q̃ple ritate cooperiantur. & coperte teneantur in terra de ho/
mis assi[illegible] de rapaditis sic q̃ quilibet possit transire sine p̃iculo existens pena. Nec de
beant teneri ritate qui in p̃mis[illegible] ritate q̃quidem[illegible] p̃dicta teneantur ut in uolu.fol.
tus fuerit hñe aliqua nõ clausa[illegible] soluat qualibet uice.f.60. & nihilominus claudere teneatur put in uolu.fol.
22.fla.169. sub eisdẽ uerbis. Non ẽt debent fieri lup rugia molendinoꝝ put in alio sta. ibidẽ immediate prece
dentu hmõi tenoris. Item statuit est q̃ hujusmodi nec alius de clausa. possint nec debeãt facere nec tenere expri
tatam lup[illegible] a domo[illegible] q̃ ad[illegible] edita paliente & si ultra q̃ sic indecenter facta[illegible] tene
ri & q̃ p̃ta decreta[illegible] claudere[illegible] teneatur[illegible] p̃tamen[illegible] tenere hoc oi mentẽ & pure p̃ta facientes nõ q̃s possit accusare & hẽat. p̃ti bãni & secretis teneaꝝ & ei credaꝝ
de hoc facere p̃cepiũ put in uol.fo 24.fla.35. sub eisdẽ uerbis. Nemo ẽt sterc orare plumat i uis publicis sub
pena.[illegible] q̃ si[illegible] & q̃ libet[illegible] p̃ficiat[illegible] reformandi[illegible] sta.[illegible] eisdẽ uerbis.

2 ¶ Porcilia nõ fiant extra domos: put in uol.fol.42.fla.502. hmõi tenoris. Item statuerunt & ordi. q̃ aliqua
p̃sona de[illegible] habeãt in[illegible] ad[illegible] p̃mantur[illegible] debeãt[illegible] q̃ porc[illegible] ed[illegible] ad tenendũ
porcos facere ẽu hẽri facere[illegible] q̃ ipsi[illegible] ante[illegible] domũ[illegible] & q̃ libet
q̃ libet & q̃ libet[illegible] q̃ p̃dicta facta fuit p̃dicta[illegible] p̃dicte[illegible] tenear[illegible]
fuerit[illegible] p̃dicta[illegible] p̃ficiat[illegible] q̃ ẽd

demnati in bannis q̃ dos ipsius domorum fuerit tali exhortor teneatur soluere pro ipsis condemnatis cõtenta in condẽnationibus quatenus ipse tales persone non possint soluere. ut in lib. refor. 1512. die ultu. Ianuarii.

¶ Recapitulationes de Anno. 1523.

¶ Item statuerunt & ordinauerunt q̃ quilibet habens domos ad defendendum iura civium parrochiarie ultra pedam ipsius precinctus teneatur reparare omnes et singulas domos ipsorum ne ruinam patiantur. ut in libro refor. anni. 1523. die ultima Ianuarii.

¶ Recapitulationes de Anno. 1528.

¶ Item statuerunt & ordinauerunt q̃ quilibet mercatorum teneatur & debeat tenere & habere ellas ordinatorum rum iustum & ad mensurã solitam. vz raxorum. 15. sub pena. ff. 10. pro quolibet & qualibet vice aplicanda more regal. ut in libro refor. anni. 1528. die. 27. Ianuarii.

¶ Item statuerunt & ordinauerunt q̃ molinarii teneantur & debeant tenere clausas sagittas suas ferratas in rum more dampnos taliter q̃ non possint extrahere dictas sagittas suas de dictis pedaturis pro quolibet & qualibet vice aplicanda more regali. ut in libro refor. anni. 1528. die. 27. Ianuarii.

¶ Item statuerunt & ordinauerunt q̃ quicunque de cetero emerit vel portauerit de cetero extra pedaturas super petra vel de pedatura in pedaturam q̃ quilibet sagittarius habeat & teneatur ad dictum uigium. & in eadẽ pena in qua tenentur aplicanda more regali. ut in libro refor. anni. 1528. die ultima Ianuarii.

¶ Item statuerunt & ordinauerunt q̃ quilibet ortolanus portare teneatur cum clausa sua quilibet sportatura non possint nec valeant capere pro quolibet starato & mandello. vz. 1 mẽsuratum & mandellum. et extra si quarta cum cum dicto grosso pro quolibet starato de pẽ solidos. decem pro quolibet & qualibet vice aplicanda more regali. ut in lib. refor. 1528. die ultima Ianuarii.

¶ Item statuerunt & ordinauerunt q̃ pro dictis tabernis & tabernariis non extrahendum cum clausis ó possint nec debeant ex aliquo quouis ẽt existente casu fortuito petere aliquod restaurũ cõtan. Et casu quo peterent aliquid restaurum ex aliquo casu non audientur ut in lib. refor. 1528. die ultima Ianuarii.

¶ Item statuerunt & ordinauerunt q̃ formã & infractã de malos & diuersis milefabulibus forensibus quando dum in loco seu finibus clausarum. relinquentes eos̃ patriam in qua nati sunt. Et q̃ non sine causa. & ut plurimum [illegible] mutationis reperiantur in quibus habitare debent. Quam potestatem [illegible] finem & ordinem ut ne [illegible] pro quibus habitare debent. Quam potestatem [illegible] finem & ordinem ut ne [illegible] possint & debeant [illegible] & exportandi ligna. fructus. & alia similia in grande dãnum & preiudiciũ cõtanis & hoium clausarum. Et propterea [illegible] dimauerunt q̃ imodo in antea nulla queuis pona tam de clausar. q̃ forensis & cuiuscunq̃ status. gradus & condicionis existat ad portandum [illegible] religiosis & ecclesiasticis personis & [illegible] & [illegible] one extra clausas & curias [illegible] similibus. per [illegible] pro quolibet starato & mandello. vz. 1 mẽsuratum & mandellum. et extra si quarta cum cum dicto grosso pro quolibet starato de pẽ solidos. decem pro quolibet & qualibet vice aplicanda more regali. Et casu quo [illegible] do hoiũ [illegible] & [illegible] messium & undemiage ad custodiam ipsoꝝ possit tenere & habere unũ vel plures [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible]

cum aliqua pſona nec aliquid capere ab aliquo occaſione aculagę ſub pena floꝛ. o aplicanda more regal. Et ita incurrant dictā penam ꝓcordantes cū camparistus in libro refoꝛ. anno. 1531. die. 27. Januarii.

¶ Item ſtatuerunt & ordi ꝙ uendentes in platea Clauaſ. ponia nec capas porros & oꝛa ortalia & oē genus fructuum que uendantur pro ſtatu certa ab hoc ꝙ quilibet debeant ꝓpalare. & ſi quis eam pſentē quid capere ꝓ uendendo ꝙ ꝓ incantat. pena ſolidoꝛ. duoꝝ. aplicanda more regardatiaꝝ. ut in libro reforma. anno. 1531. die 27. Januarii.

¶ Item ſtatuerunt & ordinauerunt ꝙ uendentes panem id rabum. ap uno rabo ſupra debeant ſoꝛtere pondus incantatoꝛi ponderis cōtans. ut in libro refoꝛ. anno. 1531. die. 27. Januarii.

¶ Item ſtatuerunt & ordinauerunt ꝙ nullus ſtam. de Clauaſio poſſit emere granū ſuper mercato ca nullo pacto tam reuendendo & extra reuendendum. ſub pena. 6. ſo. pro quolibet & quauis uice aplicanda more regarda. ut in libro refoꝛ. 1531. die. 27. Januarii.

¶ Recapitulationes de Anno. 1532.

¶ Item ſtatuerunt & ordina. ꝙ omnes qui exercent pro ꝓpriis uel alienis modo in antea teneantur & debeant adhuc ut ꝓgenitores eoꝝ clauaſ. & ſuoꝝ antecſſoꝝ ſuetꝫ ꝓcurare & ꝓtrā. Et ſi quis ſeu quę ꝓtenderit ſe ꝓteſtare & ꝓtendere ꝙ ſit ſub cura & tutela ſeu pena alterius eoꝝ ſeu earum ſe tueri. Et hoc ſit quodcumq; dicendi. ꝙ ꝓpter hoc ad immunit. in libro refoꝛ. anno. 1531. die. 27. Januarii.

¶ Item ſtatuerunt & ordinauerunt ꝙ ſindici ꝓcuratoꝛes ꝙ uocati & congregati ꝓ uocationem & ꝓ ſonum tube ſeu ꝓ cōmunitatem impoſitas uel imponendas ꝙ ultra id quod eſt ꝓuiſum & mandatum ꝓ priuilegiis & tra dictis cōmunitatis Clauaſ. ꝓ ſe & ſuis ſucceſſoꝝ. Et ꝙ ſi quis uel quę ꝓtenderit ꝓtendalia pena talium ꝓ cōtrarium ꝓtendentium ſolui nec ſolui debeat

archiuiis cõmunibus. Sub custodia trium decurionum ad hoc electorũ tali modo ꝙ in occurrentibus haberi non possunt nisi cum magna difficultate: ultra ꝙ in sachomano: seu depopulatione totius loci Clauasii. Anno Millesimo quingentesimo quartodecimo. Item anno prime decursu & pñti dum in hoc loco clausi ipe lõgo resideret armigeri Cesarei fuerũt dicta archiuia fracta p uim ab ipsis armigeris. Extracta ꝙ hmõi iura. Sic ꝙ his casibus iterũ (ꝙ deus auertat) supuenientibus aut incendio uel aliis infortuniis possent ipsa iura anihilari aut saltem cõtas eis priuari in maximũ eius dãnum & singulorum. ¶ Quare ipsa cõtas ad hoc aduertens ob ipsum sachomanũ & paulopost decreuit ꝙ ipse franchisie priuilegia & imunitates necnon ꝑ missa statuta ordinationes acta & alia iura oportuna trãsiberentur & exẽplarentur in uno uolumine ꝑ Nobilem Bernardinũ ficardi notarium publicum & burgensem clauas. Et hec oia diuisim seriatim & ordinate/ put melius uideretur & put factũ est. ¶ Volens aut & intendens ipsa cõtas ad predictos effectus ꝙ tanta fides adhibeatur ipsi uolumini infrascripti mediãtibus quãta potest adhiberi ipsis originalibus. ¶ Ecce ꝙ elegit iam diu Nobilem Laurentiũ de ferrariis. ac Egregios Antoniũ georgiũ schirolii. & Franciscũ gazini notarios publicos & burgenses clauas. qui uocato ẽt dicto nobili Bernardino ficardi dicti operis cõpilatore habeãt uolumen ipsum collationare cũ suprascriptis originalibus & seruatis de iure seruãdis. ¶ Quare in ex ecutione suprascriptorũ ipsi dñi ꝓiules & dicto noie instant euocari oẽs & singulos sua cõter uel diuisim interesse putãtes cora dictis spe. D. Vicario & notariis ad uidendũ & audiendũ collationari & auscultari dictũ volumen cũ suprascriptis originalibus a qbus est sumptũ. Illudq; in publicã formã trãsumpti redigi/ diebus/ horis/ & loco oportunis & per ipm spe. D. Vicariũ statuendis. Decretũq; curie clauas. interp[illegible] & oẽs alias solẽnitates in similibus expedientes fieri put a iure disponitur uel cãm si quã [illegible]abiliter quãre suprascripta fieri non debeãt allegãdũ cũ termino precisso & pemptorio ne ulterius trãsumptũ ipm differatur in preiudiciũ dicte cõtatis & particularũ put hactenus offerentes se dicta origialia ministrare. & quãtenus ex nunc ꝓfignãt & remittunt in palatio cõtatis & dictis archiuiis ad oẽ beneplacitũ quoꝝ supra extrahenda Requirentes ẽt de expedientibus litis eisdem prouideri & aliter put melius dicto Spe. D. Vicario placuerit & uidebitur. ¶ Et prefatus Spe. D. Vicarius premissis audiis & attentis iamq; de oibus his plenissime informatus dixit Ordinauit fieri & procedi iuxta requisita offerendo se paratum dicte collationi assistere quãcũq; & litteras oportunas concedendo hmõi sub tenore. Dat. ut supra.

¶ TENOR LITTERARVM.

¶ IO. ANDREAS Pastoris Chis Theuriñ. I. V. Doc. Vicarius Clauas. pro Illustrissima dominatione ducali sabaudie &c. Vniuersis & singulis ad quos hæ nostræ peruenerint salutẽ. Quum sit ꝙ cõtas clauas. se cerit transimi sua priuilegia franchisias & imunitates. Necnon statuta ordinationes acta & iura quæ eidem cõtati usa sunt transumenda. uno in uolumine & ex certis rationabilibus causis coram nobis expressis. Proterea instauit ẽt ipm uolumen cũ originalibus in eo relatis & a quibus est sumptum collationari per idoneos notarios ad hoc electos & coram nobis iam dicto Vicario ut in publicam formã transumpti. Volumen ipsum reducatur. & loco dictorũ originaliũ faciat plenã fidem. mediãtibus his que ad talem actum de iure requiruntur. Per litteras de his constat in registro curie nostre & sub die hodierna. Instante igitur dicta cõtate: siue agentibus pro ea. Vos & uestm singulos & alios quoscũq; cõter uel diuisim suos interesse putãtes monendos duximus. & tenore presentium monemus quatenus compareant in edibus residentie nostre. amodo in antea singulis diebus non feriatis in honorem Dei nec horis conuenientibus coram nobis & dictis nostris electis usuros & audituros dictum transumptũ in debita iuris forma exhiberi demandaturos causam iustam & rationabilem si quam habuerint infra tertiam diem nõ feriatam ut supra coram nobis allegaturos & edocturos quare suprascripta fieri non debeant cũ cõminatione ꝙ alias siue comparuerint siue non. ¶ Nihilominus ad requisita parte ipsius cõtatis ut supra iuridice procedetur. Dando in mandatis nostris curie & cuilibet eorũdem ut premissa nonficent oibus & singulis. Monendo ꝙ put supra per affixionem presentium in platea Clauasii & alibi si opus est more solito. Datum Clauasii in edibus nostris die sexta mensis Septembris. Anno Domini. 1515.

¶ RELATIO NVNTII.

¶ ANNO Premisso & die septima mensis Septembris. Retulit Triche notario subsignato & scribe curie clauas. prouidus ut Georgius de uercellinis incola clauas. Seruiens generalis Ducalis sabaudie & nuncius iuratus dicte curie. se die hodie de mandato presati Spectã. D. Vicarii. Et ad instantiam suprascripte cõtatis. publice affixisse & dimisse duplum ꝑcedentis inuentionis/monitionis/ & citationis in forma fidem faciente sup pillonẽ [illegible] situm in platea clauas. ubi similia affigi & dimitti solent. Monendo eodem modo citando & assignando quos. si ꝙs ẽt uoce preconia comparituros/acturos & facturos in oibus & per oia ut superius continetur. Datum ut supra.

¶ MEMORIALE Defectus contra non comparentes.

¶ ANNO Premisso & die undecima Septẽbris. Assignationis precedentis uigore. Comparuerunt iudicialiter Clauas. coram prefato Spec. D. Vicario. Suprascripti domini Consules cõmunitatis producentes dictam notificationem/monitionem/ & assignationem ut prefertur factas. Et accusantes contumaciam quorũcũq; assignatorum & citatorum ut supra non comparentium nec sufficientium assignationi. Requisierunt instantissime procedi ad collationem & transumptũ dictorum uoluminis & originalium prout supra Et denuo offerentes eadem originalia & uolumen existere in palatio & archiuiis cõmunitatis necnõ premissos dominos notarios ad id electos processuros in omnibus prout supra. Quibus uisis & audits prefatus Spec. D. Vicarius merito contumaces reputauit & reputat quoscũq; non comparentes ad formã premissarum monitionis & citationis illos priuis debite expectado & proclamari faciendo ut moris est. Debinc ordinauit & ordinat esse procedendum ad suprascriptam collationem transumptũq; requisitum in domo ipsius Spec. D. Vicarii & in omnibus prout supra. Datum ut supra.

¶ EXHIBITIO Collationis & instrumentum transumpti.

¶ ANNO Domini premisso. Millesimo quingentisimo uigessimoquinto: indictione decimatertia. Die nona mensis Decembris. Comparuerunt iudicialiter Clauas. coram prementionato Spe. D. Vicario Clauasii. Nobilis [illegible] & Dominicus cicolelli Consules cõmunitatis eiusdem loci premissi. Producentes dictum uolumen de originalia a quibus sumptum fuit collationata adinuicem per dominos Notarios superius memoratos. & ad id electos una cum premisso Spe. D. Vicario. ¶ Requirentes ipsum uolumen redigi in formam publicam & auctenticam cum solẽnitatibus requisitis. Vt ẽmodo in antea faciat indubitatã fidem ubicũq; & in quocũq; actu ad effectus supra relatos. Citatisq; ad hoc suprascriptis dominis Laurentio de ferrariis. Antonio georgio schirolii. & Francisco gazini. Qui omnes fidem fecerunt & faciunt ac in uerbo ueritatis attestantur cum eodem Spec. D. Vicario uidisse palpasse/legisse/ & collationasse suprascripta originalia & uolumen sana integra/ & in nulla earum parte suspecta. Quinimo in omnibus & per omnia adinuicem concordantia & in nullo discrepantia. ¶ Hoc ideo prefatus Spec. D. Vicarius sedens pro tribunali loco iuris solito. Et causa prius debite cognita prout supra. suam & curie Clauas. in his & ad hec auctoritatẽ interposuit pariter & decretum. Diffinitiue ꝙ pronuntiauit & pronuntiat esse de cetero ipsi uolumini tanq; ꝑ priis originalibus a quibus sumptum est plenissima fides adhibenda. In quorũ testimonio suprascripti domini notarii ad hoc electi. Viterius se hic manu propria signaq; eorum tabellionatus adhibitis subscripserunt ac pariter idem Spec. D. Vicarius & sigillo quo in talibus utitur transumptum ipsum roborando. De quibus omnibus suprascripti domini Consules perceperunt per me notarium & scribam dicte curie fieri publicum instrumentum sapientis dictamine si fuerit oportunum. Presentibus nobilibus Spagnolio planta condomino labriani. & Bertholameo de piatis ex nobilibus candie/ambobus burgensibus Clauasii. testibus ad premissa uocatis & adhibitis.

¶ Et ego Bernardinus ficardi. filius quondam. D. Ioãnis. Burgensis Clauasii. publicus Imperiali & ducali auctoritatibus notarius. scribaq; iuratus. quarũcũq; curiarum ducatus sabaudie. & nunc ordinis minorum ob seruantie regularis professus. Quoniam nullo antedictẽ cõmunitatis contenta in suprascripto uolumine folio rum centum nonaginta septem (excluso repertorio) fideliter & iamdiu a propriis originalibus sanis integris/ & in nulla eorum parte suspectis extraxiin unum redigi scripsiq; manu propria ut prefertur. Et per debitam collationem. alias ultra hanc nupperrime factam. Volumen ipsum cum eisdem originalibus per omnia concordare & in nullo discrepare cognoui. Ideo premissa cõmunitate instante & ad mandatum Venerabilis prioris hic me subscripsi. signo meo solito tabellionatus appositi in fidem premissorum.

¶ Et ego Laurentius de ferraris filius quondam Iacobini etiam burgensis Clauasii. notarius publicus & dicte cõmunitatis findicus. Quoniam dicta originalia & uolumen alias multotiens & nunc in premissa collatione ut prefertur facta cum aliis Dñis notariis supra & infrascriptis uidi sana integra/ & in nulla eorũ parte suspecta. & ipsum uolumen cũ dictis originalibus ac eonuerso per omnia concordare. Et in nullo discrepare ut supra. Propterea me hic subscripsi. signo meo tabellionatus appositi.

¶ Et ego Antonius georgius schirolii filius quondã Virgilii burgẽsis Clauasii. notarius publicus & ad premissam collationem & transumptũ electus cum premissis dominis Vicario & notariis ac infrascripto Egregio Francisco gazini Quoniã similiter dicte collationi interfui. uidi. suprascriptus uolumen & originalia in ipso relata sana integra/ & in nulla eoꝝ parte suspecta ac per oia concordare. & in nullo discrepare ut supra. Hoc ideo me hic subscripsi. signo meo tabellionatus appositi in fidem premissorum.

HISTORIA PATRIAE MONUMENTA ORIGINALIA

¶Et ego Franciſcus gazini filius quondam Gulielmi.etiam burgẽſis Clauaſſii.notarius publicus & pro dictis collationeiac trãſumptu cum aliis premiſſis aſſumptus. Quoniam ex eadem collatione uidi ſupraſcriptum uolumen & originalia a quibus extractum fuit per omnia concordare & in nullo diſcreparet ac omnia ſana integra & in nulla earum parte ſuſpectaiut ſupra. Propterea hic me etiam manu ꝓpria ſubſcripſi ſigno meo tabellionatus appoſito in fidem & teſtimonium premiſſorum.

¶Et ego Ioãnes Andreas Paſtoris Ciuis Thaurinẽ. Iuris Vtriuſq; Doctor. Et loci Clauaſſii Vicarius antedictus Quia pariter ſupraſcripta originalia & uolumen uidi adinuicem debite collationari. per ſupraſcriptos dños Notarios ac ea omnia fore ſana/integra/& in nulla eorum parte ſuſpecta. Hoc ideo etiam hic me ſubſcripſi manu propria. Et uolumen ipſum ſic in formam tranſumpti redactum ſigilli quo in ſimilibus utimur duximus munime roborañ. In fidem omnium & teſtimonium premiſſorum.

Io. Andreas Paſtoris
Vicarius.

¶Et ego Io. Paganinus de platis filius quõdam Nobilis Chriſtofori burgenſis Clauaſſii. publicus Apoſtolica Imperiali/ac ducali auctoritatibus notarius/ſcribaq; curie eiuſdem loci ſupraſcriptis omnibus coram preſato Spec. D. Vicario geſtis uocatus preſens interfui/& rogatus hoc preſens publicum inſtrumentum ſic mihi fieri iuſſumiac precedentia acta recepi/ſcripſi/& me hic ſubſcripſi. ſigno meo tabellionatus ſolito appoſito in fidem premiſſorum.

¶Expliciunt Statuta Municipalia/Priuilegia/Franchiſie/& Immunitates/
Inclti Oppidi CLAVASSII. Expenſis uero Magnifici Se/
natus eiuſdem loci. Vna cum Repertorio ſecundum
ordinem Alphabeti poſitum.
¶Impreſſa per Franciſcum Garonum de Liburno (quondam Bertelli)
Burgenſem CLAVASSII. Die
ſeptima Februarii. Anno Dñi.
M.D.XXXIII.

R-625
H.183375

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ім. І.І. МЕЧНИКОВА